

СЕРГЕЙ ЛУКЯНЕНКО СТУДЕНИ ИГРАЧКИ СА ЗВЕЗДИТЕ

Част 1 от „Студени играчки са звездите“

Превод от руски: Васил Велчев, 2008

chitanka.info

*В книгата са използвани стихове на Жак
Превър.*

ПРОЛОГ

Океанът не помни огорченията. Също като небето, той вярва в свободата и също като небето не понася преградите. Стоях върху мокрия пясък, вълните облизваха краката ми, и беше толкова лесно да повярвам, че чуждата звезда в небето е моето Слънце, а солената вода — древната люлка на човечеството.

Само дето бреговата линия е прекалено равна. Права като хоризонта, и също толкова фалшива. Ако тръгна покрай брега, нищо няма да се промени — от дясната ми страна ще се заредят ниски, сякаш подравнени горички, отляво ще съска прибоят. Само пясъкът под краката ми ще сменя цвета си — от жълт ще стане бял, от бял — розов, от розов — черен, и после всичко отначало. Незабележимо за погледа, плажната ивица ще завие надясно, ще се покрие със сняг, после отново ще бъде от пясък, и някога, не много скоро, ще се върна в същата точка, където вълните все така ще гаят брега...

Един човек е достатъчен да промени света. Пристъпих и водата със съскане запълни следите ми. Светът е вече прекалено малък, за да го оставя на мира. А и за живите няма спокойствие. Само на морето и на небето им е познат покоят.

Вдигнах дясната си ръка и я погледнах — и пръстите ми започнаха да се удължават. Моделирах ги с поглед, превръщайки човешката плът в остри, извити нокти.

Впрочем имам ли правото да се наричам човек?

ЧАСТ ПЪРВА

ИЗЧИСЛИТЕЛЯТ

ГЛАВА 1

— Няма ли да вземеш писмото? — попита Елза. — Изглежда ще заседнем тук за две седмици, съпругът ми ще започне да се притеснява.

— Аз на негово място не бих прекратявал това занимание — пошегувах се непохватно. Елза само се усмихна, подавайки ми пакета през масата. Нейните спътници седяха на пет метра от нас, пиеха тъмна бира и ни гледаха опулено. Има си хас — до Елза изглеждам като пале. Според мен красивите немкини се срещат рядко. А Елза Шрьодер беше не просто красива — облечена с парадната униформа на „Луфтханза“, тя изглеждаше като леко цивилизовала се валкирия. Всичките дрънкулки на куртката ѝ, дългият ред сребристи звездички над левия джоб на гърдите, удържащата се кой знае как върху светлорусите ѝ коси барета, огромният пистолет в пломбирания кобур...

— Та той не го прекратява — каза сериозно Елза. С хумора беше още по-зле, отколкото с руския език. — Е, ще го вземеш ли?

— Разбира се.

Взех пакета и се опитах да го пхна в джоба си. Пакетът запираше някъде. Елза въздъхна, пресегна се през масата, разкопча куртката ми и пусна писмото във вътрешния ми джоб, където вече бяха маршрутният лист и талоните за горивото...

И откъде познава униформата на „Трансаеро“ по-добре от мен самия?

— Благодаря, Петер — изрече тя с тих и благ глас. Изглежда, с произнасянето на името ми по немски маниер изразяваше благодарноположението си. — Ти си добро момче.

Задавих се от обидата. А Елза се поинтересува:

— Може би ще минеш през Франкфурт да предадеш лично писмото? Бил ли си във Франкфурт? Мъжът ми ще се зарадва.

Винаги става така — щом решиш да направиш услуга на някого...

— Разписанието ни е напрегнато, ще си бъда вкъщи само три дни — измънках аз.

— Тогава следващия път — веднага се съгласи Елза. — Доскоро, Петер...

Тя се изправи и аз попитах със закъснение:

— Закъде летите?

— Джамая — Елза въздъхна. — Натресоха ни товар.

— Птички?

— Папагалчета и врабчета. — Вторият пилот на „Луфтханза“ се намръщи. Разбирах я прекрасно. Да се превозват хиляди гладувачи, цапачи, изпаднали в паника от теснотата и непривичната обстановка птици, не е приятна работа.

Елза се върна при приятелите си, а аз останах насаме с недопитата си халба. Само ден по-рано не бих се ограничил с една. Но днес е полетът, така че, честно казано, дори тази е незаконна.

Огледах бара изпод вежди. Имаше много хора, и всички седяха на малки групички. Най-голямата и шумна компания беше на американците от „Делта“ и „Юнайтед Еърлайнс“. Малко по-малка — на японците от „Джал“ и на англичаните от „Бритиш Еървейс“. Видях дори австралийци от „Куантас“ и испанци от „Иберия“. А от нашите — никого. Отстъпвахме позициите си в този регион, здравата ги отстъпвахме. Въздъгнах и се изправих. Отидох до бар плота, пресегнах се към телефона. Якият барман ми подаде апарата радостно усмихнат и възкликна:

— О! Янг рашън пайлът!

Беше ме запомнил от предишния ден. Барманите винаги обичат руснаците. Правим им оборот... дори когато сме сами.

— Пайлът, пайлът — казах разсеяно аз. Вдигнах слушалката, набрах номера на диспечерската. Мина известно време, докато отговорят.

— Борд трийсет и шест — осемнайсет, „Трансаеро“. Отвори ли се прозорец?

Честно казано, надявах се, че през този ден няма да успея да излети. Можех да поседя още, да пия хубава бира, да се наспя в уютната хотелска стая. Идвахме рядко тук, резервирахме си стаи набързо, и затова винаги ми се падаха прилични — категория „люкс“.

— Борд трийсет и шест — осемнайсет... — От другата страна на линията девойката диспечер защрака по клавиатурата на компютъра. — Да, има прозорец. В седемнайсет часа и шест минути. Потвърждавате ли полета?

Погледнах часовника си. Още нямаше три.

— Да.

— Медицински преглед в дванайсети кабинет и после в контролния център — каза любезно девойката.

Оставих слушалката и погледнах навъсено бармана.

— Хвърк? — попита радостно той.

Точно така, хвърк...

Кимнах и тръгнах към вратата. Срещу мен се изсипа цяла тълпа китайци или филипинци — наложи се да се притисна към стената. Възползвах се от забавянето и помахих на немците с ръка, но те не ме забелязаха.

Днес ще бъде шумно в „Стария Доналд Дък“...

След полумрака на бара — тонирани стъкла и плътни пердета — отвън човек можеше и да ослепее. Примижах, докато вадех слънчевите си очила, сложих си ги и едва след това се огледах.

Сириус-А и Сириус-Б изгаряха небето до бяло. Нищо освен светлина над главата. Разбира се, никакви облаци...

Земният сектор заемаше края на космодрума. Солидна част от края, но именно края. На три километра от селището бяха пистите за кацане — нежнолилави плочи, които не бяха нито от бетон, нито от камък, нито от пластмаса. Вече много пъти бяха опитвали да вземат проба от лилавото вещество, но засега не успяваха. Преди година една английска совалка се беше преобърнала при кацане, докато се опитваше да осъществи в движение титаново чегъртане на пистата. Сега в далечния край тъкмо се приземяваше совалка, ако се съди по оцветяването — американска. В този сектор с търговия се занимаваха главно те и французите. „Трансаеро“ и „Аерофлот“ се мотаеха в значително по-негостоприемни райони.

Между селището и пистите за кацане бяха совалките, чакащи реда си да излетят. Потърсих с поглед своята „птичка“ — вече бяха започнали да я придвижват към стартовата кула. Двайсетметрова тръба, настръхнала със своите игли-антени, и кълбо в основата — това беше цялото устройство за излитане. Както казват в нашата компания:

„От Земята трябва да се излети, при извънземните трябва да се кацне...“

Совалките бяха около петдесет. Оживено място е Хикси-43, осмата планета на Сириус-А. Единствената в тази система, където се срещат хора.

Тръгнах към хотела, като свих глава между раменете, за да не ми изгори вратът. Мнозина не разбират защо ние, пилотите, предпочитаме да не почиваме по на юг от Прибалтика при нашите заплати.

Веднъж да изгорят под лъчите на Сириусите, веднага ще намразят Хаваите...

Хотелът на теория беше собственост на ООН. Както и Централният пост на земния сектор на космодрума. В действителност той се управляваше от „Хилтън“. Махнах с пропуска си на морските пехотинци пред входа — безумно правило, въведено още при строежа на сектора и все още действащо. Интересно, кого смятаха да ловят тези здрави момчета с автомати М-16 на гърбовете? Входът на хотела беше разрешен за хората без никакви ограничения, а за да се различат извънземните, не беше необходим пропуск.

Единият от пехотинците изобщо не реагира на появата ми, другият се усмихна приветливо. Предишната вечер с него бяхме побъбрили в бара. Морските пехотинци се прикриваха от слънцето под огледални пластмасови козирки, зад гърба на всеки от тях се въртеше вентилатор. Беше им не толкова горещо, колкото скучно. Да гледат излитанията и кацанията, да се усмихват на познатите и да се закачат с рядко появяващите се момичета — в това се състояха всичките им занимания...

Когато се качих в стаята, взех студен душ, без да икономисвам ограничената вода. Вечерта тя вече нямаше да ми е необходима. Не си правих труда да се бърша — слабо бучащият климатик така или иначе не можеше да прогони задуха. Постоях пред огледалото и изучавах лицето си.

Е, да, разбира се, за велик пилот минавам само на Земята. Когато вървя по улиците на провинциален град... че и в Москва, вече не обръщат особено внимание на космонавтите. „Добро момче“... Спомних си за Елза и изскочих с досада в гостната. Поне мустаците ми да бяха по-гъсти! Добродушен двайсетгодишен глупчо със сламеноруса гъста коса и закръглени бузи! На всеки пилот му беше

ясна биографията ми: ВВС, два-три самостоятелни полета, ускорени астрокурсове и стара совалка, на която е срамота да се сложи опитен човек.

Е, добре.

Общо взето, разликите между нас не са големи.

Облякох се, нахвърлях в куфарчето малкото си багаж. Излязох, затворих вратата, дадох ключовете на камериерката на етажа. Почаках, докато тя оформяше напускането ми на терминала.

Девојката изглеждаше посърнала и уморена. Персоналът в космодрумите вечно не достигаше. Човек влизаше в такива разходи! Данък за потребление на въздух, данък за амортизация на почвата, данък за изменението на масата на планетата — какво ли не бяха измислили извънземните. И това, без да се смятат преките разходи. По-добре да уволнят някой друг търтей-морски пехотинец, отколкото да изтощават диспечерите на КЦ и обслужващия персонал...

— Успешен полет — каза девојката, като поставяше на думите безумни ударения. — Панът ще се върне ли пак?

— Сигурно.

— Хубаво да си починеш, пане. — Девојката въздъхна. — А моята отпуската е... ой... след половин година.

Поклатих глава със съчувствие.

— Панът познава ли Борис Косух? „Аерофлот“?

— Не — признах си аз. Нямахме често вземане-даване с основните си конкуренти. Разбира се, изобщо не заради това, че компанията провеждаше такава политика. Просто пътищата ни се пресичаха рядко.

— Весел човек — каза девојката. Въздъхна. — Мислех, че всички руски пилоти са весели...

Усмихнах се глупаво и тръгнах към асансьора. Какво искаше да каже с това? Някой би си помислил, че съм тъжен човек!

Имаше още време и отскочих до бара на първия етаж, за да изпия едно силно „звездно“ кафе — с канела и исиот. Много полезно нещо, когато искаш да убиеш миризмата на бира. Пилотите никога не се събираха тук — така се беше получило, че „Доналд“ беше нашата територия, а бара в хотела го бяха окупирали наземните служители. Но кафето правеха както трябва.

А сега — докторът.

Административните корпуси бяха наблизко. Всичко е нагъсто тук — на космодрумите на другите планети. И все пак успях да се изпотя, докато тичах по бетонната пътека към спретнатите триетажни сгради. Шмугнах се в най-близката — сградите бяха свързани помежду си с проходи от огледално стъкло и не се налагаше да се мъча повече. Охранителят ми кимна със съчувствие:

— Жега?

— Жега — потвърдих аз.

С това нашият съдържателен разговор приключи от само себе си. Тръгнах по коридора към болницата.

Дванайсети кабинет беше отворен, дочуваха се гласове и кикотене. Веднага ми олекна — чуваше се руска реч. Почуках и надникнах.

— А! — Докторът, нисък и набит момък в зелен хирургически екип, стана от масата. — „Трансаеро“?

— Точно така.

— Влизай де, какво си застанал!

Здрависа се с мен, представи се:

— Костя! Просто Костя.

Беше на трийсет, може би на малко повече. Жизнерадостното му червендалесто лице не позволяваше да се разбере по-точно.

— Петя — измънках аз.

Двете медицински сестри, седнали благоприлично на диванчето до прозореца, прихнаха.

— От цял месец не съм виждал земляци! — продължаваше да говори шумно докторът. — Кога летиш?

— След два часа.

— Имаш ли оплаквания? — Докторът добросъвестно се стараеше да придобие по-официален вид. — Какви ги говоря... Сядай.

— Всичко е наред. — Извадих бланката на полета, като едва не изпуснах писмото на Елза, и му я подадох.

— Къде си роден?

— В Москва.

— О... далече. Аз съм от Абакан. Така, кажи си, момче. Колко изпи днес?

Явно щеше да се наложи да си признавам...

— Половин халба бира.

Докторът ми се закани с пръст и взе от масата алкохолния детектор.

— Ако са повече от две халби — никъде няма да те пусна днес! Дъхни!

Послушно дъгнах в отвора.

— Още веднъж — нареди докторът, като се вглеждаше в скалата. Задъхах като спринтьор след бягане.

— Слушай, а да не си пил кефир? — любобопитства докторът. — Е, браво! Браво, момче! Нашите сякаш са решили да поддържат всеобщото мнение — винаги пиянстват преди полет!

— Снощи... попрекавих — признах си аз.

— Колко?

— Три халби.

Медицинските сестри и докторът мълчаха. После докторът пусна прибора в джоба си и изрече замислено:

— Да, случаят е интересен... Къде са ти документите?

Удари печат на бланката, подписа се, прекара над ивицата на магнитния индикатор кодиращ пръстен. Попита:

— А отдавна ли летиш?

— От две години.

Едната сестра се изкикоти неуверено, другата започна да ми се усмихва. Много мило момиче...

— Отбивай се по-често при нас — отбеляза лекарят. — Пиша дисертация на тема: „Влияние на екстремните екстратерални условия върху поведенческите императиви“. Нужни са ми най-полярните случаи.

— Както реши компанията. Макар че тук не ми харесва особено много — признах си аз. — Прекалено горещо е. И местните... са прекалено навъсени.

— А какво, да се веселят ли, след седмица настъпва сезонът им за колективна евтаназия — изсумтя докторът. — Ларвите дозряват, трябва да се осигури жизнено пространство. Добре... Петя. Лек полет.

— Благодаря — започнах да отстъпвам бързо към вратата.

— Поне взе ли си сувенири? — попита докторът.

— Разбира се — отвърнах аз, потупвайки по джоба на куртката си. Медицинските сестри се засмяха много неуверено.

— Непременно наминавай, Петя — каза лекарят след кратка пауза.

— Добре, Костя — отговорих аз и излязох.

Това е, главният проблем отпада. Допуснат съм до полета.

Отидох в корпуса на Контролния център. Там беше пълно с морски пехотинци, наложи се да извадя пропуска си и да го нося в ръка. Дълго търсих свободен диспечер, най-накрая някакъв начумерен младеж вкара данните ми в компютъра и подписа последните точки на разрешението. Совалката ми вече беше заредена с гориво и проверена, дадох на диспечера талони за два и половина тона керосин и потвърдих липсата на претенции.

Това май наистина беше краят.

До старта оставаше още час и половина. Можех да поискам кар, но реших да се разходя до совалката пеша. Кога друг път щях да попадна тук?

Бях долетял на Хикси с обикновена стока, която не създава никакви грижи. Картини. Всеки ги знае — такива едни малки, петнайсет на десет сантиметра, с дървени рамки и стъкло отгоре. На всяка от тях — късче море, дървета на брега, луна в небето и сребриста пътека във водата. Художниците честно се стараеха да осигурят максимално разнообразие, затова тук-там в морето се мяркаха платна, в небето летяха птици или луната беше забулена в облаци. Общо взето вършеха това напразно — зрението на хиксоидите е значително по-съвършено от нашето. На тях им е достатъчна и онази индивидуалност, която се придава на картината от падналото от четката влакно или от отпечатъка на пръст върху температа.

Обратно карах още по-простичка стока — плочки кортизон. Изглежда те служат на хиксоидите за украшение. Но на Земята от плочките се правят най-хубавите бронирани жилетки и обвивки за най-новите модели совалки. Хиксоидите не протестират, макар да могат да се възползват от Закона за неправомерното използване. Явно смятат, че хората искат да направят корабите си по-красиви.

Моята „птичка“ беше от най-старите, общита с керамика. Това бе разработената още преди половин век „Спирала“, двайсеттонна совалка с малък товарен отсек. Разбира се, беше подобрена, но външно на практика не се бе променила. От Земята „цървулт“ — какво да се прави, формата на „Спиралата“ е такава, че този прякор ѝ остана — се

изстрелва със стария, макар и модернизиран „Протон“. Усещането не е от най-приятните. Както се казва: „От извънземните е приятно да се излита, на Земята е приятно да се каца“.

На гишето на пистата показах за последен път пропуска си и го пъгнах в джоба. Край, време е да си ходя, време е, време е...

Заобиколих корпусите на совалките и тръгнах към кулата за излитане. „Спиралата“ вече беше почти преместена на позиция, но персоналът още не си беше тръгнал и аз ускорих крачка. Винаги е интересно да погледаш извънземните.

Екипът беше смесен. Двама гигантски, близо триметрови, хиксоиди. Бяха подобни на сиви богомолки. На вид са зловещи, но всъщност се говори, че са страшно крехки създания. Лично аз видях веднъж как един хиксоид се спъна, падна и счупи една от опорните си лапи. Ето и сега хиксоидите стояха по-надалече от совалката. Придвижвах я три странни същества, наподобяващи костенурки, но не в коруби, а покрити с нагъната кожа. От време на време от гънките се подаваха дълги тънки пипала и плавно придвижвах совалката с още някой метър напред.

Единият от хиксоидите тръгна срещу мен. Пастта му — не може да ми се извърти езика да я нарека уста! — се разтвори и той изскърца: — Пилотът?

Кимнах, борейки се с желанието си да му покажа пропуска. Не е тяхна работа да ми проверяват документите.

Хиксоидът отстъпи. Изчаках „костенурките“ да се махнат от совалката и тръгнах към люка. „Костенурките“ бяха вдигнали и трапа, за което им бях благодарен. Дръгнах нагорещената ръчка и отворих люка. Погледнах накриво наблюдаващите ме хиксоиди и влязох вътре.

Колкото по-малко общуваш с извънземните, толкова по-малка е вероятността да сгафиш. Достатъчно е да изтърсиш нещо, наглед съвсем безобидно — и предизвикваш дипломатическа криза. Например да пожелаеш в момента здраве и дълъг живот на хиксоидите би било жестока подигравка.

В совалката си беше друго нещо. Прохладно, все пак топлоизолацията си я биваше. Миришеше на кожа и пластмаса. И едва-едва на електричество — дори не озон, а някаква едва доловима специфична миризма на изобилие от електронна апаратура. И съвсем малко на подправки — бях ги превозвал два месеца по-рано, при

качането няколко опаковки се скъсаха и подправките се разлетяха из товарния отсек...

Шлюзът беше малък. Имаше миниатюрен пулт за управление на вратите, шкафче със скафандър, който не бях обличал от половин година. Врата към кабината за управление и врата към товарния отсек. Включих механизма за херметизиране и докато сервомоторите в стената бучаха, вдигайки люка и затваряйки напълно совалката, тръгнах да проверя товара.

Кортризонът е много леко нещо. Пластинките, съответстващи точно по размер на докараните от мен картини, бяха опаковани в прозрачен найлон и привързани към стените. На всяка опаковка прецизно беше написана масата и обозначен центърът на тежестта. Направих си сверка със стандартната таблица и пресметнах баланса на совалката.

Великолепно. Никакви проблеми. Вероятно педантичните хиксоиди, които ценят индивидуалността само в изкуството, бяха наели някой от расата на изчислителите за подреждането на стоката.

Затворих товарния отсек, пузнах механизма за изпомпване на въздуха и отидох в кабината за управление. Подковообразният пулт тлееше с жълтите светлини на чакащите активирани уреди. Стартирах главния компютър, включих комуникационните уреди и зададох общо тестване на системите. Седнах в креслото, закопчах коланите.

Вдясно от мен би трябвало да стои креслото на втория пилот. Но там беше джампърът — алуминиев цилиндър с височина един метър. Потупах го по прохладната странична повърхност.

Глураво е да се държиш към двеста килограма проводници и микросхеми като към живо същество. По-нормално изглежда да се здрависаш с компютър. Но всеки си има своите чудатости.

— Контролен център до борд трийсет и шест — осемнайсет, „Трансаеро“ — разнесе се от високоговорителя. — Готов ли сте?

— Борд трийсет и шест — осемнайсет до Контролния център. Почти съм готов.

— Стартовата кула започва десетминутно отброяване. Време за взимане на решение — плюс три минути.

— Разбрано. Чакам потвърждение.

Гледах как машината приключва тестването на собствените си вериги, програми, резервния компютър и системите на совалката. След

две минути и четирийсет секунди включих връзката и доложих:

— Борд трийсет и шест — осемнайсет до Контролния център на Хикси. Готов съм за излитане.

— Успех, пилот.

Как беше казал Гагарин? „Тръгнахме...“

На екрана с недоумение замига силуетът на совалката, обозначаващ положението ѝ в пространството. Тя изгуби равновесие. Започна да се поклаща, разкъсвайки с носа си бялото небе.

Изстрелвах ме.

Ни най-малко претоварване. Същите нула цяло и осем „же“ като на повърхността на Хикси. Изолираната гравитационна флуктуация с моята птичка във вътрешността си се носеше към космоса.

Това не приличаше на старт. По-скоро планетата пропадеше, бягаше надолу под совалката, губеше плоскостта си, свиваше се в кълбо. Чу се гласът на диспечера:

— Борд трийсет и шест — осемнайсет. Вече летиш.

— Виждам.

— Дълъг джамп!

— Благодаря, Хикси.

Около совалката се появи лека пелена — на Хикси все пак имаше облаци, просто не се виждаха от повърхността. После небето отново бе чисто, но вече посиняващо, превръщащо се в бледо копие на земното. Носът на совалката се разлюля, наведе се, запратиха ме в посока, противоположна на въртенето на планетата, докато ме извеждаше в орбита. Стартовата кула е в състояние да контролира совалката докъдето има пряка видимост. Това е напълно достатъчно за достигане на първа космическа скорост.

— Борд трийсет и шест — осемнайсет. Контролът на космодрума даде информация за твоя коридор... — Диспечерът се поколеба.

— Какво има, Хикси?

— По глисадата^[1] се движи крайцер на аларите.

— Вие какво, полудяхте ли? — закрепях аз, поглеждайки накриво радара.

— Не сме ние, „Трансаеро“. Трябва да го разбираш. — Диспечерът също не беше на себе си. Само дето контролираше емоциите си по-добре. Можех да го разбера... той беше долу, на повърхността на Хикси.

— Курсовете пресичат ли се?

Нямаше време да се паникьосвам.

— Възможно е...

— Време?

— Плюс двеста секунди към излизането на орбита. „Трансаеро“, вече подадохме официален протест...

Ударих клавиша и изтръгнах^[2] високоговорителя. Компанията по-късно щеше да реши дали да предава контролиращите полета от Хикси на международен трибунал. А сега аз трябваше да се спасявам.

Пултът на джампъра беше покрит с прозрачен пластмасов капак. Отворих го със замах и подадох мощност към генератора.

Гадове... гадове, дори нямаше в какво да ги обвиня. Времето за подготовка за джамп е две минути. От гледна точка на извънземните имах предостатъчно, за да се размина с крайцера.

„Извънреден джамп... Начална точка — Хикси. Крайна точка — Земята. Автоматично определяне на междинната точка. Отклонение...“ Поколебах се за миг, пресмятайки каква граница на отклонението мога да си позволя. „Нула цяло и три стотни от процента... Enter“.

Или ще се вмества в три стотни, или ми предстои весела космическа въртележка.

Кулата за излитане все още ме ръководеше, добавяйки последните проценти от орбиталната скорост. По повърхността на Хикси се стелеха жълто-бели хълмове. Наоколо — тъмнина и звезди.

Креслото пропадна под мен, „индикаторът за гравитация“ — окачено на конец мишленце от влакнеста изкуствена кожа — заплува във въздуха. Връзката с кулата прекъсна и безтегловността пое совалката в най-нежната прегръдка на света. Край. Бях в свободен полет. И най-важното — извън атмосферата. Сега джампърът можеше да се задейства, без притеснения, че част от планетата ще тръгне на пътешествие заедно със совалката. Погледнах отново радара.

Видях миниатюрна точка в самия край на екрана. Голям крайцер. Много голям. Обичат гигантските кораби дребните алари...

— Хайде, хайде — прошепнах на компютъра. Надписът „Изпълнявам“ върху екрана не ми вдъхваше особена увереност. Понякога изчисленията отнемаха до половин час.

Точката се местеше плавно. Съобразих посоката и обърнах глава, вглеждайки се напред по направлението на полета. И видях далечен

отблясък над дъгата на хоризонта.

Совалката ми едва ли летеше толкова неудачно, че да се сблъска челно с крайцера. Но това не беше и необходимо. На разстояние до осем километра енергийният щит на крайцера щеше да ме помете. Или просто щях да попадна в областта от изкривено пространство, оставаща в килватера на крайцерите до петнайсет минути. Совалката щеше да се разпадне като изгнила лодка, ударена от цунами.

— Хайде, гадино! — извиках аз на джампъра. И той сякаш ме чу. „Изчислението е приключено“.

Не си направих труда да гледам диаграмите на курса. Без да откъсвам поглед от крайцера, който вече беше видим с невъоръжено око диск, напипах стартовия бутон и отместих фиксатора. Джампърът забуча тихо, преминавайки в режим на готовност.

Аларският крайцер беше прекрасен. Диск с диаметър осемстотин метра, обсипан с кулички с неясно предназначение. Дали оръжейни гнезда или жилищни отсеци, не беше ясно. Кой от хората може да се похвали, че е бил на аларски крайцер? На ширина дискът беше петдесет метра, ако не ме лъжеше паметта, и в основата му бяха разположени трите решетки на гравитационните двигатели. Сега трябваше да блещукат в светлолилаво — метриката на пространството се разкъсва, неспособна да издържи на гигаватите енергия, изтичащи в космоса. Да не дава Бог да видя тази светлина.

Аларите не минаваха за една от най-войнствените раси, но крайцерите им бяха добри. Спомних си един документален филм, който ни бяха пускали на курсовете: два аларски крайцера, разбиващи на прах *планета*. Онзи грациозен танц в орбита, тънките лъчи, разораваци повърхността — по континентите стремително се носеха мътнооранжеви огнени вълни. После обръщане на двигателите към планетата — и светлолилав пламък по целия екран. И прахът, астероидният рой, в който се беше превърнала планетата. Скали, изгарящи върху силовите щитове на крайцерите. Ад, сътворен за две-три минути.

Ние дори не знаем каква беше тази планета. Дали имаше население, или не. Аларите ни бяха предоставили записа просто така, за информация.

Взехме я под внимание.

Виждаха ли ме аларите? Със сигурност. Погледнах танцуващото над пулта мишле. Почти тяхно копие, само че по-мъничко. Какъв шегаджия е космосът — започнахме да се боим от мишки. Двайсеткилограмови рунтави гризачи, чиито крайцери попиляват планети.

Какво ли си мислят, когато гледат човешката черупка с реактивни двигатели с течено гориво, носеща се срещу тях? Очакват фойерверк? Няма намерение да маневрират — те са пълзели към Хикси няколко месеца, разкъсвайки пространството, и сега мечтаят да се озоват на твърда повърхност.

— Останете си със здраве, мишоци — казах аз и натиснах бутона на джампъра.

Джампърът изписука тънко, когато кондензаторите изстреляха складираната енергия към антената. И като че ли успех да видя *нищото*.

Пространството наоколо се разтвори и пусна совалката в опаката си страна.

Джампът.

Да, ние сме най-изостаналите в този свят. Най-големите диваци.

Но най-бързите кораби са нашите.

Джампът. Малко над дванайсет светлинни години, разстоянието е неизменно, винаги е същото, не зависи нито от конструкцията на джампъра, нито от масата на кораба. То е нещо, заложено в самата същност на пространството, неизменно като гравитационната константа или числото „пи“. Затова и не скачам към Земята — тя е по-близо до Сириус. Совалката ми отиде настрани, в тази област от космоса, от която разстоянието до Земята е малко повече от дванайсет светлинни години...

Джампът.

Няма нито време, нито усещане. Само радост. Еуфория в най-чистия ѝ вид. Блещукащ мрак, изпълнен с безопасност и покой. Секс, наркотици, алкохол — всичко това не е нищо в сравнение с джампа. Нищо...

Колко жалко, че няма как да стена от щастие.

В джампа няма време. Излизаме от обикновеното пространство и никакви хронометри не са способни да отчетат това време, през което

корабът преодолява тези малко над дванайсет светлинни години. Субективно джампът е безкраен.

Блажена вечност...

Ето кое ни привлича към космоса, отново и отново. Не парите и ордените, раздавани щедро от компаниите и правителствата. Не екзотиката на чуждите светове — нея всъщност я няма, защото никой не ни пуска извън космодрумите.

Блажената вечност на джампа. Еуфорията, с която не може да се сравни никое от земните удоволствия.

Нищото се смени с тъмнина, насладата — с болка. Не, не болка — от джампа не остават никакви вредни последствия. Но в сравнение с отишлата си еуфория всяко състояние е болка.

Лежах в креслото, притиснат от коланите към меките възглавници. Безтегловността ми приличаше на претоварване. Дрехата притискаше кожата ми, сякаш бе от олово. Клепачите ми бяха грапави като шмиргел, прорязваха очите ми при всяко движение.

Нищо, нищо, ще има още един джамп...

Простенах и отворих очи. В совалката цареше пълна тъмнина. Само през предните стъкла сияеха звездите. Тук те са ослепителни и бодливи като игли. Но от тях не става по-светло.

Джампърът потракваше тихо, докато изстиваше. В ушите ми още звънтеше — тънък, скимтящ звук. И нищо друго. Совалката беше напълно лишена от енергия, както винаги след джамп. Разтворих с треперещите си пръсти джоба си и измъкнах оттам тръбичката на фенерчето, пречупих я — течността вътре забълбука, разпалвайки студено синьо сияние. Изгасналите екрани на пултовете и бронираните стъкла заблещукаха.

— Я-яко — казах си аз. — А, Петя? Яко?

В ушите ми още кънтеше. Разкопчах коланите, увиснах над креслото, хванат за страничните облегалки, без да откъсвам поглед от реещото се над пулта фенерче. Измина минута, втора, после по пулта започнаха плахо да се разгарят светлинки. Акумулаторите постепенно се съвземаха от джамп-шока. Заработи системата за аварийна вентилация, основана на най-прости електрически схеми. За да функционира, се нуждаеше само от напрежение. После оживя компютърът, избълва няколко мигащи реда и затихна в недоумение. На дисковете нямаше информация. Всички носители, които в момента на

джампа са били под въздействието на напрежение, се изтриват от край до край. Малко неудобство за пилотите — и огромен късмет за човечеството.

От контейнера под дясната облегалка на креслото извадих най-горния от компактдискете и го мушнах в процепа на пулта. Да започнем от „а“ и „бе“... Дискът се завъртя, компютърът жадно поглъщаше операционната система, програмата за животоподдръжка, тестовите програми. Време е да оживяваш, приятелче... Отблъснах се, пресегнах се през креслото и улових движещото се фенерче. Трябваше да огледам совалката. Впрочем много повече ми се искаше да позяпам през илюминаторите. По-скоро, докато не се е включило осветлението, докато компютърът не е съживил основните системи на совалката и плахото шумолене на вентилацията не се е сменило с обичайното бучене.

А звъntenето в ушите още не отминаваше...

Увиснах пред десния илюминатор, вглеждайки се в космоса. Ето го Сириус, едно от обиталищата на хиксоидите. Ярка бяла звезда. А ако обърна глава колкото мога повече, ще се види почти закритата от совалката мъничка жълта звезда — Слънцето.

Компютърът изписука тихо, приключвайки с четенето на първия диск. Отблъснах се от стената, доплувах до пулта, смених диска, погледнах екрана. Всичко е наред, главните вериги вече са пуснати, върви проверка на системата. Откъде е тогава това странно усещане за неправилност у мен? Откъде е тази тревога? Какво не е наред?

Осветлението се включи. Сигурно совалката изглежда забавно отстрани — сияеща песъчинка сред безкрайната пустота. При желание мога да си облека скафандъра, да изляза навън — например, под предлог, че оглеждам товара — и да направя няколко снимки. Но нямам толкова здрави нерви, че да се мотая извън кабината, насаме със звездите и пустотата.

И без това се чувствам странно. Каква е причината?

Извъртях глава, оглеждайки екраните на оживелите пултове, аварийните датчици, и опитвайки се през прииждащия към ушите ми хленч да уловя поне един тревожен сигнал.

По дяволите!

Не звънеште в ушите ми! Звукът идваше от шкафчето с инструменти и продукти!

Разкопчах кобура, извадих пистолета. Дръпнах затвора — кондензаторът от пълнителя се плъзна в позиция за стрелба. Каквото и да се говори, лазерните „Камшици“ на руските авиокомпании имат едно огромно преимущество — с тях може да се стреля в кабината на совалката. Лъчът е прекалено слаб, за да пробие корпуса. Това оръжие също е връстник на „Спирала“, работили са по него още за лунната програма.

Ние така и не отидохме на Луната.

Започнахме да летим към звездите. Към неприветливите искри в небето, които не ни принадлежат.

И никога няма да ни принадлежат.

Най-важното беше да не се съмнявам. Минутен размисъл — и няма да ми достигне смелост да отворя шкафа. Обезумял хиксоид... не, в този шкаф няма да се побере хиксоид... но който и да е, дори мишок-алар без бронезилетка, при всички случаи изгубилото разума си разумно същество е опасен враг.

Отблъснах се с крака от пулта и полетях към шкафчето, свалих предпазителя — на пистолета светна зелено огънче — и отворих вратичката.

На долния рафт, сред наблъсканите гумени пакети с дрехи, потрепваше и тихо, със звънящ тон, виеше покрито с люспи сиво кълбо.

Изчислител!

Отплувах леко назад, без да откъсвам поглед от скимтящото същество.

Леле-мале!

Какъв дявол те докара тук, мъничък влечугоид? За теб не е било проблем да отвориш кодираните ключалки. Какво са милион комбинации за същество, изпреварващо по скорост на мислене всеки земен компютър и способно да се свърже директно към електронните схеми... Но защо си хукнало към безумието?

Джампът е блажена вечност само за нас, хората.

Нито едно извънземно не е способно да понесе скока през опаката страна на пространството и да запази здравия си разум. Това беше установено преди двайсет години, когато патрули на хиксоидите задържаха край Сириус американска совалка и се състоя същият този дългоочакван Контакт.

И това спаси човечеството.

Ние заехме онази странна ниша, която беше свободна в галактическата йерархия на расите. „Бързоходните платноходи“ на космоса... За извънземните пътят от звезда до звезда трае месеци. За нас — часове или минути. Да работиш като превозвач не е най-приятната роля.

Но поне ни дава свобода.

Влечугоидът продължаваше да стене и да потрепва в ембрионалната си поза. Невъзможно беше да си представя какво става с него... Нечовешка психика, а сега — и нечовешко безумие. Хубавото е само, че изчислителите са едни от най-слабите и беззащитни същества в космоса.

Протегнах ръка и докоснах меките като кадифе люспи. Влечугоидът потрепна под дланта ми, сплеска се, измъкна малките си лапички.

— Глупаче си ти, глупаче... — прошепнах.

Изчислителят леко се тресеше, обръщаше се. Приличаше на едър варан или по-скоро на броненосец. Топлокръвен, май снасящ яйца... познаваме слабо небесните си съседи.

— Какво да правим сега, а? — попитах аз. Зад гърба ми компютърът писукаше, искаше поредния диск. Нищо, ще потърпи. Жизненоважната информация вече е въведена.

Влечугоидът най-накрая изправи тънката си шия, отлепайки триъгълната си главица от коремчето. Сивите зрителни мембрани трепнаха и се надигнаха.

Очите на изчислителя бяха нежносини, кривогледи.

— На теб вече ти е все едно — казах аз, опитвайки се да отместя поглед. — А на мен сега не ми мърда трибунал. За отвлечане на извънземно. Кой ще повярва, че си се качил сам в совалката?

Тясната уста на влечугоида се отвори, разкривайки равните дъвкателни плочки.

— Не, не, не... — прошепна изчислителят.

Побиха ме тръпки. Отскочих, завъртях се и спрях при тавана. Увиснах над шкафчето, прицелен във влечугоида.

— Не ме у-би-вай... — Съществува, което би трябвало да е обезумяло, се вкопчи с лапичките си в пакета с парадната униформа.

Чу се звук от разкъсващ се полиетилен. — Чо-ве-ко, не у-би-вай, важно е и за два-ма-та.

Какво ли костват тези думи на влечугоида с неговите миниатюрни бели дробове и неразвити гласови струни? Изчислителите винаги са общували на равнище електромагнитни импулси. Живите компютри на космоса. Същите слуги като нас.

Просто по-стари слуги.

— Мо-ля те, чо-ве-ко...

За него тези думи са вик. Истеричен вик в напълно чужда комуникационна система. Дали има слух да чуе отговора ми?

И какво мога да му отговоря?

Как на уводната лекция в астрокурса с нас разговаря Джеймс Макнамара, капитан на совалката „Експлорър“, човекът, осъществил първия контакт... Как ни разказваше известното на всички — за обезумяващите след джампа хиксоиди и изпадащите в кома алари... а после добави онова, което никога не се казва публично: „Мислехме, че случилото се е гибел за човечеството. Но се оказа, че е неговото спасение. В деня, в който извънземните се научат да издържат джампа, ще настъпи краят на независимостта на Земята.“

Ето го и него, краят. Изчислител, запазил разума си след джамп.

— Аз съм при-ятел — прошепна влечугоидът. — Аз съм при-ятел, аз съм при-ятел...

---

[1] Глисада — траектория за приземяване. — Бел.прев. ↑

[2] Преводаческа грешка — „отрубая громкоговоритель“ в случая означава „изключих високоговорителя“. Бел.Mandor. ↑

ГЛАВА 2

Най-сложното в космоса съвсем не е полетът. Най-сложното е ориентирането. Дори в околоземна орбита това е много отговорна процедура, да не говорим за междузвездното пространство.

Моята „птичка“ се ориентира по шест звезди. Отначало насочих датчика приблизително към Сириус — машината придирчиво свери спектъра му с еталонния и се съгласи с моето мнение, че това е именно Сириус. После с няколко тласъка на двигателите се обърнах към Фомалхавт. Нататък компютърът щеше да работи сам. Шест ориентира. И изчисления — милиони, милиарди операции, за да се разчете онази верига от скокове, която ще отведе „Спирала“ до Слънчевата система, и то именно до Земята.

Ако совалката ми изскочи от джампа някъде в района на Марс — вероятно ще ме спасят. Ако е в района на Плутон — ще се наложи повторно да се мине по обиколен път. Но понякога енергията или кислородът свършват преди совалката да достигне до Земята. А от време на време при поредица от джампове пилотите изпадат в хиперпространствена еуфория. И започват безкрайни скокове в нищото — джамп заради джампа, докато енергията не свърши...

Обърнах се в креслото и погледнах влечугоида. Изчислителят седеше на цилиндъра на джампъра — страшничка фигурка, нещо подобно на мъничък оживял гаргойл.

— Как да те наричам? — попитах.

Навярно той мислеше, но много бързо. Изглеждаше, че отговорът е готов мигновено.

— Наричай ме Карел.

— Това е човешко име.

— Да. Така се е казвал първият... — Пауза, влечугоидът си поемаше въздух, за да продължи фразата — ... представител на вашата раса... с който сме успели да общуваме.

— И ти смяташ това за достатъчна причина, за да заемеш името му?

— Да. Не съм ли прав?

— Какво значение има? — свих рамене аз.

Топлокръвният снасящ яйца гуцер на име Карел ме гледаше с прозрачните си светлосини очи. Гледаше ме с очакване.

— Аз съм Пьотър.

— Това име свързано ли е с религиозните ти убеждения?

— Какво? О, не, това си е просто име.

— Добре.

Совалката отново се разтресе и се обърна. Вършеше това бавно и тромаво — каквото и да се говори, системата за ориентиране е отпреди петдесет години. Разбира се, подобрявали са я, модернизирани са я, но колкото и добро желание да имаш, не можеш да превърнеш жигулата в мерцедес.

— Нуждаеш ли се от помощ? — изрече влечугоидът с едва забележима въпросителна интонация.

— Каква?

— В изчисленията.

— Благодаря, ще се оправя.

— Искам да бъда полезен.

Какво щастие — втори пилот се намери...

— Нямам нужда от теб. За какъв дявол изобщо влезе в кораба ми?

Изчислителят сниши триъгълната си глава, сякаш беше смутен.

— Пьотър, нося важна информация.

— За кого?

— За хората.

Кимнах. Много съдържателно.

— А от кого?

— От изчислителите.

— Само не ме смятай за балък, ясно ли е? Знаем някои неща за вас!

— Какви? — прошепна влечугоидът.

— Вие нямате решаващ глас в галактическия Конклав. Вашата територия е под колективна опека с най-голямо влияние на Хикси и Даенло. Какво можете да направите за човечеството?

— Да му дадем сила и власт.

Гласът на влечугоида беше равен и безизразен — очевидно предаването на емоции му се удаваше трудно.

— Лъжеш, изчислителю.

— Карел.

— Добре. Лъжеш, Карел. Човечеството не се нуждае от помощ.

— Вашата планета има статус на наблюдател в Конклава. Вие се намирате под съвместната опека на Хикси и Даенло. Силните раси сметнаха, че така ще е по-лесно, отколкото да направят Земята протекторат, и по-изгодно от това да ви унищожат. Вие имате право да основавате колонии, но едва след като останалите раси с право на решаващ глас се откажат от планетата. За двайсет години нито една открита от хората планета не е била предадена на Земята.

— Засега имаме достатъчно място.

— Засега. Никога няма да ви позволят да се разселите из Галактиката. Ще си останете резерват. Ще превозвате спешните стоки — дотогава, докато не открият алтернатива на джампа.

Компютърът изписука и произнесе с мек женски глас:

— Изчисляването на джампа е приключено. Чакам указания.

Протегнах ръка към пулта под внимателния поглед на изчислителя и набрах код на клавиатурата за пароли. Един от панелите на пулта се премести, откривайки малка ниша с три клавиша. Нишата беше осветена с червена светлина.

— Какво е това? — попита влечугоидът.

— Това е смъртоносен пулт, Карел.

Прекарах внимателно пръсти по клавишите. Не е лесно да бъдат натиснати, те са натегнати, на тренажора всички курсисти се убеждават в това.

— В клетвата ни, Карел, има такава фраза... — Следях го с периферното си зрение, опитвайки се да уловя някакво движение. — *Най-висша ценност за мен ще бъдат интересите на човечеството. На всяка цена ще го защитавам от заплахите, откъдето и да идват те.*

— Това е разумно обещание — съобщи влечугоидът.

— Мога да изпратя совалката в поредица от джампове, да унищожа джампъра или да взривя резервоарите с гориво. Във всеки един случай това ще предизвика смъртта ни.

— Защо, Пьотър?

— За да не научи никой, че вие можете да понасяте джампа.

Не че го лъжех. Честно казано, не можех да разбера готов ли съм да натисна един от клавишите. Но изчислителят прие думите ми напълно сериозно.

— Това не е необходимо, Пьотър. Изобщо не е необходимо. Абсолютно.

— Докажи го. — Отпуснах пръста си върху клавиша за поредица от джампове.

— Другите раси не знаят, че изчислителите могат да понасят джампа.

— Могат да научат.

— Това няма да им помогне, Пьотър. Нашият метод е само за нас. Той е уникален.

— И в какво се състои?

— Ще ти отговоря на Земята.

— Какво искаш да предложиш на хората?

— Ще ти отговоря на Земята.

— Защо?

— Знаем малко за теб, Пьотър. Още не сме решили дали можем да ти се доверим. Информацията е много ценна — ако силните раси я узнаят, ще бъде загубено прекалено много.

Не можах да осмисля веднага намека му.

— Какво, искаш да кажеш, че мога да предам Земята и да съобщя думите ти на други извънземни?

— Да.

А всъщност защо се учудвам? Нали на „Експлорър“ беше и Евелин Ракиш, „проклятието на феминизма“ и „позорът на афроамериканците“, тъмнокожа жена-пилот, натрапена на екипажа от лакеите от НАСА. Мила млада жена, която разказала на хиксоидите абсолютно всичко, без никакви мъчения и заплахи. И какво е това джамп, и как се управлява совалката, и къде е Земята... Разбира се, извънземните биха узнали това и без нейна помощ. Но фактът си остава факт.

Гледах записа с разпита ѝ на Земята. Тя така и не успя да обясни постъпката си. Тъй като адвокатът изгради защитата си въз основа на непровереното твърдение за пси-въздействие на хиксоидите върху неговата довереница, Евелин просто беше отстранена от космическата програма. Наложих се да смени името си и да се премести някъде в

Канада, където се самоуби след половин година. Може би наистина е скочила през балкона, а може и някой да ѝ е помогнал, не знам...

— А на кого ще можеш да се довериш? На директора на „Трансаеро“? На Асамблеята на ООН? На президента на Русия?

— На Андрей Хрумов.

Мълчах дълго време. Изчислителят направо ме срази.

— Знаеш ли кой е той?

— Психолог, участник в първите контактни преговори между Земята и галактическия Конклав. Автор на „Манифеста на обречените“.

— И още?

— Твой предшественик по мъжка линия.

— Мой дядо.

— Дядо — съгласи се изчислителят.

— Карел, дядо ми ще те убие, ако успее да те хване.

— Аз се движа бавно.

— Той също не е бърз, над седемдесет е. Но много ще се постарее. Ти затова ли влезе точно в моята совалка, защото искаш да се срещнеш с дядо?

— Това беше един от факторите — призна изчислителят.

— Карел, никога не съм предполагал, че вашата раса е толкова безумна. Да искате помощ и сътрудничество от човек, който мрази всичко извънземно, от най-отявления шовинист...

— А кой ти е казал, че ние не сме шовинисти?

Погледнах влечугоида в очите. Той веднага разтвори уста, изкривявайки я в усмивка. Виж ти. Живите компютри имали чувство за хумор.

— Не ми харесва тази работа — признах си аз. — Мамка му. Значи съм загазил заради дядо? Първо за малко да ме скъсат на курсовете, после не искаха да ме вземат на работа, а сега в каква ли каша съм се забъркал...

— Какво да се прави. Това е общ проблем на онези раси, които не могат да избират сами родителите си — каза изчислителят.

Затворих панела на смъртоносния пулт. Стори ми се, че изчислителят въздъхна с облекчение.

Навигационното изчисление едва не отиде нахалост. Прекалено дълго разговарях с изчислителя, заплашвах го със смъртоносния пулт, а времето за взимане на решение изтичаше. Звездите пълзяха по орбитите си и с всеки изминал миг шансовете за успешен джамп намаляваха.

— Пригответи се — казах аз на изчислителя. Той разбра и се подготви, като се вкопчи в капака на джампъра, плъзгайки лапи по метала. Очите на влечугоида се завъртяха.

Как ли издържа джампа?

Четири секунди преди автоматичното изтриване на навигационните изчисления натиснах бутона на джампа и пространството се обърна наопаки.

Ооо!

По-дълго, по-дълго, по-дълго...

Нека този миг не свършва никога, нека изчислителят да се гърчи от ужас, нека да се опитва безрезултатно да постигне равнопоставие за Земята, нека Силните раси играят своите игри... Не ми пука, само да продължи този миг, да се превърне във вечност...

Отворих очи.

Тъмнина и хленчът на изчислителя.

Каква мъка е връщането в реалността.

Химическият фенер блесна в ръцете ми. Видях топлата нишка на собствената си слюнка, плуваща във въздуха и събираща се бавно на топка. Обрах я с ръкав и потърсих с поглед влечугоида. Каква мъка е да се движа...

Изчислителят дрейфуваше при предния илюминатор, редом с мишлето-играчка. Изглежда този джамп му беше повлиял още по-тежко — люспестото тяло се тресеше в непрекъснати конвулсии.

— Изчислител! — повиках го аз. — Карел!

Влечугоидът отдели много бавно главата от корема си и прошепна:

— Моля за извинение...

— Как го правиш? — попитах рязко аз. — Как издържаеш джампа?

— Аз... — пауза — ще обясня по-късно...

Пресегнах се, хванах го за предната лапа и го издърпах към пулта. Изчислителят побърза да се качи на мястото си.

Беше готов да обясни всичко, но по-късно. Може би когато станеше прекалено късно? Дали на Земята ще одобрят постъпката ми или ще ми напомнят за клетвата и смъртоносния пулт? Не знам. Но първо трябва да се добера до вкъщи.

Разкопчах коланите и се плъзнах към левия илюминатор. Нищо интересно — само звезди. Като че ли съзвездията са си обичайните, неизкривени.

— Долетяхме ли? — поинтересува се изчислителят.

— Да, само че докъде? — Отблъснах се и прелетях през кабината. Погледнах в другия илюминатор — също нищо особено. Добре, ще се наложи да потърпя. Совалката се върти бавно около оста си, все ще видя нещо.

Компютърът изписука — приборите се съживяваха.

— Трябва ли да се слагат носителите на информация? — попита изчислителят. Погледнах го — той вече се бе преместил на креслото, протягаше лапи под дясната облегалка. Добре се е подготвил, знае кое къде е.

— Ще се справиш ли?

— Вероятно да.

Изчислителят си игра половин минута със заключалката — трите дълги пръста на лапите бяха достатъчно подвижни, но им липсваше срещуположен. Най-накрая отвори заключалката с двете си лапи и измъкна лазерен диск.

— Давай... Карел — промърморих аз.

Речниковият запас на изчислителя беше отличен — той ме разбра.

Няколко минути се взирах в студеното сияние на космоса, а влечугоидът се занимаваше с пулта, съскайки тихо, когато предвидените за използване от хора бутони не се поддаваха на усилията му.

— Мога ли да се включа към системата директно? — попита той накрая след особено бурна схватка с дисковото устройство. Не отговорих, защото поредният оборот на совалката ме награди с наистина красива гледка.

— Карел — повиках го тихо аз. Влечугоидът незабавно доплува до мен.

— Гледай.

Сатурн изглеждаше като на рисунка в детска книжка. Пръстенът беше обърнат с плоскостта си към нас под малък ъгъл, и слънчевата светлина го очертаваше релефно и много цветно. На фона на жълто-кафявото кълбо на планетата, плоско и не особено впечатляващо, пръстенът изглеждаше доста по-материален и масивен... като виеща се в космоса каменна река.

— Красиво ли е? — попитах аз, учудвайки се на въпроса си. Какво е това красота за една извънземна раса?

— Да. — Изчислителят дишаше тежко и учестено. — Това... прилича на дома ми.

— На твоята планета?

— Да...

Прекрасно. В справочника нямаше абсолютно никакви данни за родната планета на изчислителите. Сега смело може да се напише: „има пръстен“ ...

— Това Сатурн ли е? — попита изчислителят. — Успешен ли се оказва джампът?

— Сатурн е. Но в този факт няма нищо хубаво.

Влечугоидът ме погледна.

— Карел, на моя кораб има ракетни двигатели с течено гориво. Знаеш ли какво е това?

— Боклук — изрече безмилостно изчислителят.

— Вярно е. И за да се върне на Земята, совалката трябва да се озове на разстояние не повече от петстотин хиляди километра от нея, в плоскостта на еклиптиката и със скорост спрямо планетата не повече от четирийсет километра в секунда.

— Боклук... — повтори изчислителят. — Често ли загивате?

Не отговорих, любувайки се на изчезващия от ползрението Сатурн. В края на илюминатора избухна ослепително сияние — слънцето бързаше да надникне в очите ни.

— Нуждаете се от помощ, човеко — каза изчислителят. — Страшно се нуждаете от помощ...

— Ще предприемем нов джамп.

Изчислителят потрепери.

— Тук няма ли човешки селища?

— На Сатурн? Шегаджия. На Йо — това е спътник на планетата — се готвят да направят научна станция. Може и да смогнат за две

години.

— Не разполагаме с толкова време. — Изчислителят извърна глава от илюминатора.

Не си направих труда да му напомням, че в совалката няма запас от въздух дори и за седмица. Помогнах му да стигне до пулта, мушнах поредния диск.

— Действай. Аз имам работа.

Оставих влечугоида и заплувах към шкафчето със санитарните средства. Обърнах се с гръб към изчислителя и извадих мек гофриран маркуч, разкопчах панталоните си.

— Потребност за отделяне на отпадъците?

Боже...

Разбира се, не му отговорих. Включих смукача и се опитах да забравя за любопитния поглед на влечугоида, пронизващ гърба ми. Мразя тези дребни битови проблеми. Но какво да се прави, като нямаме изкуствена гравитация...

— Повече не коментирай потребностите ми, ясно ли ти е?

— Извинявай — изрече изчислителят. — Занимавам се с ксенобиология, това е много любопитен аспект...

— По-добре помисли за следващите два джампа.

— Пьотър, ако ми позволиш да работя заедно с компютъра...

— Е?

— Ще отведа кораба до Земята с максималната възможна точност.

Това беше нечувано. Това беше толкова безумно, че в устава дори нямаше пряка забрана. Даже напротив — по-скоро биха сложили точка за допустимостта на използването на помощ от извънземни в навигационните изчисления.

Ако можеше чиновниците да са на мое място...

— Добре — казах аз, усещайки, че преминавам някаква невидима граница. — Как ще го направиш?

— Много просто. — Влечугоидът се отблъсна от креслото, отстъпвайки ми пилотското място, и увисна над пулта. — Често работим с електронни машини.

— Но не с човешки...

— Двоичен код? — Изчислителят прекара лапа над пулта. Притисна я бавно към порта на компютъра, покрит с прозрачно капаче.

— Да го сваля ли? — попитах аз.

Изчислителят не отговори, а междувременно екраните започнаха да гаснат.

Глупаво беше да се намесвам. Просто гледах как влечугоидът изключва компютъра, как машината започва презареждане и спира, без да успее да стартира операционната система. Индикаторът на хард диска мигаше често — информацията отиваше някъде. Очевидно — в малката триъгълна главица.

Интересно, какво ли е да общуваш директно с електронна машина? Нима това наистина е нормалният метод за комуникация на изчислителите?

И как тогава успяват да останат емоционални същества? Четох някъде, че всяко същество, способно да приема информация на равнище отделни байтове, ще се окаже емоционално студено — поне според нашите възприятия. Прекалено голяма разлика в темпото бихме имали...

— Много интересно програмно решение... — каза влечугоидът, махайки лапата си от пулта. При това компютърът не се съживи — екраните продължаваха да тлеят мъждиво, и дори индикаторът на хард диска угасна.

— Какво решение?

— Навигационната система. За такава слаба машина подобна точност и бързодействие са великолепни. Това човешка разработка ли е?

— Да, разбира се.

— Вие сте много способни — съобщи влечугоидът покровителствено.

— Смяташе да изчисляваш координатите за джампа.

— Работя по въпроса.

— И същевременно говориш с мен?

— Това са различни равнища на съзнанието, Пьотър. Вътрешно и външно съзнание. На едното равнище тече обработката на големи масиви от информация. На другото — активна материална дейност.

— И двете равнища работят паралелно?

— Когато е необходимо — като сега — да. Ако се намирам въкъщи, в гнездото, е по-добре да се изключи външното съзнание. Ако

съм лишен от достъп до информация, се изключва вътрешното съзнание.

— А кое от съзнанията ти е главно?

— Безсмислен въпрос — отсече влечугоидът.

Но аз не мирясах:

— Кое от двете се е развило по-рано, Карел? Вътрешното или външното съзнание?

— Ксенобиолог ли си?

— Не, но ми е интересно.

— Вътрешното. Външното е изработено изкуствено. — Изглеждаше, че изчислителят отговаря с голяма неохота.

И нищо чудно. Той отново ми даде информация за своята родина — това, което всяка от расите криеше. Опитах се да си представя света, в който е възникнала такава форма на живот. Свят, където не е необходимо да се бориш с врагове, да намираш храна, да се укриваш от лошото време, да създаваш оръдия на труда. Свят, в който оцеляването е зависело от скоростта и точността на обработка на информационните потоци.

Нещо невъобразимо.

Природата не създава уродливи форми на живот. Всяко същество е идеално в своята екологична ниша. Крехките и огромни хиксоиди са крале на горещите и безветрени степи на Сириус. Мишките-алари са родени в хълмистите равнини на Фомалхаут и са се развивали в лабиринтите на дълбоки дупки, за тях е било важно да са дребни и подвижни.

Каква планета може да е изкарала от небитието изчислителите? Свят с пръстен, подобен на сатурновия, свят, където е трябвало да се обработва и обменя информация, и при това именно в електронна форма...

— Приключих с изчисленията — каза влечугоидът. Стори ми се, че ме гледа с ирония. Сякаш беше разбрал за какво си мисля.

— Хайде да проверим.

Изчислителят издаде тихо скрибуцане. Не осъзнах веднага, че това е смях.

— Пъотър, взех от компютъра ти *всичко*. Намерих идеалната глिसада и най-удобния космодрум. Взех под внимание онези

гравитационни фактори и движения на звездите, за които хората просто не знаят. Проверих ресурсите на кораба.

Той сложи лапи върху пулта, индикаторът на хард диска заблещука.

— Никога не си имал толкова идеален курс.

Основният екран потрепна и на него се появи навигационна таблица. Компютърът изрече с неуместна гордост:

— Изчислението на джампа приключи. Очаквам нареждания.

Съпроводен от подигравателния поглед на изчислителя, аз избрах в менюто „подробности“.

— Джамп Земя-Земя — съобщи компютърът. — Допустимо отклонение — една милионна от процента.

— Устройва ли те? — попита изчислителят.

И още как. Една стотна беше добър резултат, една хилядна — рядък късмет и гаранция за успешен джамп.

— Пригответи се — казах аз, сядайки в креслото. И неволно си пожелах изчислителят все пак да е сбъркал някъде.

Разбира се, това не се случи.

Джамп — и половин час за съживяване на кораба. Похапнах, а влечугоидът категорично отказа да опита човешка храна. Не можех и да очаквам друго — в космоса няма същества с еднакъв метаболизъм.

Вторият джамп ни отведе при Земята.

Дори не се наложи да паля поредното фенерче — излязохме в обикновеното пространство над дневната страна, и планетата плуваше над кораба като гигантски прожектор. Много, много близо — аз дори се уплаших. Преди компютърът да се съживи, гравитацията на Земята можеше да ни привлече по неизчислена траектория.

Но опасенията ми бяха напразни. Совалката излезе от джампа на нормална, стабилна орбита. Погледнах изчислителя, който съскаше и потрепваше, отърсвайки се от джампа, исках дори да го попитам дали това е било замислено от него. Но не го попитах.

— Доволен ли си от изчисленията, Пьотър? — попита влечугоидът.

— Прекрасен джамп — признах аз. — Аз... никога не бих успял да разчета така траекторията.

Изчислителят издаде цъкащ звук.

— Това не е никак лесно, Пьотър. Аз отдавна тренирам подобни изчисления. Предвидихме всеки развой на събитията... дори този, при който би ми се наложило да пилотирам кораба сам.

— От толкова отдавна ли се готвите? — попитах небрежно аз.

— Три години човешко време.

Мълчак. Цивилизацията на изчислителите е изгубила няколко години, за да се добере до Земята. Сериозна игра играят...

— Пьотър, трябва да разбереш, че ние искаме само добро — и за вашата, и за нашата цивилизация. Четири изчислителя пожертваха живота си, за да прикрият проникването ми на твоя кораб. Това... това е страшно много! Расата ни не е многобройна!

Той вече беше свикнал с безтегловността — прехвърли се ловко от джампъра на пода, впивайки ноктите си в мекото покритие, седна в краката ми. Повтори, вдигайки глава към мен:

— Ние искаме само добро, Пьотър!

— За хиксоидите е добра колективната евтаназия. За коодделдите — канибализмът. Как можете да решавате вместо нас?

— Изучихме историята ви! Вашето общество, мечти, религии, идеали. Отхвърлихме случайните фактори и отделихме основните. Сега ще ви направим предложение, на което не можете да откажете.

Махнах с ръка. Добре, нека да го прави. В края на краищата, не аз решавам. Половин час след кацането главите ще ги болят президенти, експерти по извънземните и генерали от силите за космическа безопасност...

Включих основния предавател и изпратих позивни сигнали. Изминаха десет секунди, преди да ми отговорят — на руски, но с лек английски акцент. Очевидно вече бяха разчели кода на позивните и бяха разбрали с кого си имат работа.

— Орбитален контрол, виждам ви.

— „Трансаеро“, борд трийсет и шест — осемнайсет. Връщам се от Хикси, Сириус.

Пауза.

— Хубава траектория. Как беше полетът?

— Прекрасно. — Чаках търпеливо. Совалката вече беше взета под прицел от радарите, а може би не само от радарите — кой знае кое от митовете за СКОБ, Силите за космическа безопасност, беше лъжа и

кое — истина. Смешно е да се мисли, че десетките спътници и няколкото орбитални станции са способни да окажат съпротива на кораб на извънземни. Но всички си плащат данъка за СКОБ, без никой да се възмуцава. Разправят, че даже отървалите се от всякакви данъци руски бизнесмени плащат анонимни пожертвования.

Винаги сме се страхували от небето. Това е в човешката кръв — страх пред безкрайната пустота, в която плува Земята. Хората са готови да ядат боклуци и да се лекуват в рушащи се болници, само и само да знаят, че над тях, в безкрайното небе, кръжат няколко железни песъчинки с рентгенови лазери...

— „Трансаеро“, всичко е наред. Предаваме те на руснаците.

— Всичко хубаво, СКОБ.

Дежурният офицер не успя да отговори или не сметна за нужно. Вместо него се появи друг глас:

— „Трансаеро“, добре дошъл. Тук е ЦУП.

— Привет, Земя — казах аз, гледайки белезникавосинята равнина над главата си. Летяхме над Африка — връзката се осъществяваше или през руски кораб, или през някой от щатските ретранслатори. Сега си сътрудничим много добре... няма как иначе.

— Хубаво се движиш — одобри невидимият оператор. — Значи така... Казвам се Максим, аз ще те водя до космодрума. Ще се приземиш на Свободния.

— На Байконур не може ли? — Погледнах накриво навигационния екран, където вече се въртеше глобус, покрит с мрежата на моята орбита. Като че ли траекторията позволяваше.

— Байконур е зает. И двете писти. Ако много се напънем, можем да те насочим към Саратовска — резервна, но какъв е смисълът?

— Добре, Земя. — Нямах смисъл да споря. Стараят се да не ни приземяват в Китай, освен ако не е необходимо, все пак излишни данъци в хазната на чужда държава. А резервната писта близо до Саратов — бъдещият космодрум „Юрий Гагарин“ — още не беше довършена както трябва. Аз не съм кацал там нито веднъж, но момчетата са ми разказвали.

— Имаш дващест и пет минути за почивка. Сега излизаш от зоната на връзка, ще те поемем отново в апогея, над Аляска, и веднага ще започнем спирането.

— Всичко ли е наред с кораба? — поинтересувах се аз. Телеметрията започва да се предава от борда автоматично и операторите знаят много по-добре дали „птичката“ е издържала джампа.

— Всичко е наред — успокои ме Максим. — Почивай си. Трийсет секунди до края на сеанса.

— Нося подарък... — промърморих аз, поглеждайки накриво изчислителя.

Операторът се засмя тихо:

— Е, надявам се, че не си без товар. Компанията ни затрупа със запитвания, очевидно договорът...

Гласът прекъсна рязко, като отрязан с нож. Автоматиката беше следила отслабващия сигнал до последния момент, а после просто бе прекъснала връзката. При желание можех да се свържа със СКОБ — техните станции покриваха целия хоризонт, но защо да го правя...

— Не този подарък имах предвид — казах в пустотата. Погледнах изчислителя: — Готви се за шумотевица, Карел. Скоро такива неща ще станат, че...

— Не бива — изрече бързо влечугоидът. — Това не е нужно. Мисията ми не предвижда общуване с официални лица!

— Така ли? — засмях се аз. Поклатих глава. — А ти на какво се надяваше, изчислителю?

— Карел, а не „изчислителю“! — Влечугоидът заклати глава. — Думата „изчислител“ е оскърбителна, Пьотър!

— Защо? Това не е наша измислица, всички извънземни ви наричат така.

— А вас ви наричат превозвачи. — Влечугоидът ме посочи с късата си лапа. — Пьотър, тясната специализация е клеймо. Спасение за слабите раси, но и проклетие! Този, който не може да излезе от рамките, наложени от природата, винаги ще бъде слуга!

— Извинявай. — Аз наистина се смутих. — Добре... Карел. Както кажеш. Но така или иначе трябва да съобщя за теб на Земята.

Влечугоидът сякаш се замисли.

— Имаме десет и половина земни денонощия — съобщи той най-накрая. — През този период расите трябва да изпълнят хаджа.

— Какво?

— Хадж. Поклонение. Подвиг. Служене. Многопластово понятие, което е трудно да се преведе еднозначно.

Той говореше бързо-бързо, сякаш нервничеше:

— Пьотър, вече обясних — трябва да се срещна с Андрей Хрумов. Ти можеш да присъстваш на разговора. Ще разбереш. Официалните канали са твърде бавни!

— Разбира се, че са бавни! Но откъде да знам какво искаш *в действителност*? Може да са те пратили да убиеш дядо!

— Не! Ние не убиваме! Никога! — Изчислителят дори потрепери при това предположение. — Пьотър, ти ми позволи да управлявам кораба и всичко мина добре. Довери ми се още веднъж!

— Това е просто невъзможно.

— Защо?

— „Черната кутия“, например. Всички разговори на борда са записани. Ще ги прослушат и ще разберат, че не съм летял сам.

— Ще променя записите — изрече небрежно изчислителят. Понечих да му обясня, че това е невъзможно — микрофонът е на стоманена тел, скрита в херметично затворен контейнер, просто не може да се управлява отвън... И се сепнах.

А защо отвън? Тънката лапичка ще легне върху бронята... и моторът ще оживее. Бобините ще се размотаят. Всички наши разговори ще се изтрият, ще се добавят невинни звуци и междуметия — скучаещ пилот си говори сам.

Сигурно изчислителят може да го направи.

— А умееш ли да се правиш на невидим? — Дори не иронизирах. Просто си спомних за процедурата на оглед и контрол. Рентгеновите „вратички“, топлинните детектори, сканиранията на ретината и останалите неща, с които посрещат на космодрума рейсовете от други светове.

Дори изчислителят да е с размерите на котенце, пак не мога да го промъкна през контрола.

— Невидим? Не. Но ще минем през контрола.

Поклатих глава.

— Пьотър, расата ми се готви три години за тази мисия. Всичко ще бъде наред!

Кой знае защо ми се искаше да му вярвам...

— Карел, не...

— Няма да навредя!

— Не. Това е престъпление, разбираш ли? Дори и да не лъжеш, ще ме предадат на трибунал.

— Победителите не ги съдят, Пьотър. — Изчислителят се отблъсна от джампъра, доплува плавно до мен, приземи се върху коленете ми. Повдигна муцунка към лицето ми и повтори умолително: — Повярвай... повярвай ми. Сега ти решаващ съдбата на Галактиката.

Чак заклатих глава.

— Тези думи...

— Това е истината! Пьотър, ако откажеш, след месец Земята няма да я има! Няма да я има... и моята планета!

ГЛАВА 3

Над Аляска ЦУП отново възстанови връзката.

— „Трансаеро“, започваме.

— Добре, Земя.

— Всичко ли е наред?

Отместих поглед от влечугоида, преди да отговоря:

— Да.

Ето така, навярно, хората стават предатели. Като повярват на врага. Все едно дали е човек в чуждестранен мундир или говорещ гущер. Не от страх, не от корист — а с най-добри намерения.

Впрочем влечугоидът така или иначе няма шансове. Той не може да си представи системата за сигурност на космодрума... дори и аз не си я представям много добре. Но поне дотолкова я познавам, че да ми е ясно — през постовете не може да се мине.

Совалката се поклащаше и се обръщаше. Земята се премести под краката ми. Сега „Спирала“ летеше с дюзите напред, готвейки се да даде импулс за спиране.

— Първи — каза диспечерът. Залитнах напред в креслото, когато двигателят оживя. Работи седем секунди, преди да настъпи пауза.

Докато компютърът обработваше новата траектория, погледнах изчислителя. Повече нямаше за какво да разговаряме — той вече беше „подправил“ записите на „черната кутия“ и то точно както си го представях. Просто сложи лапите си на пулта... И сега седеше в същата поза, омотан с тънко въженце към скобите на капака на джампъра. Динамичните операции не са като старт с гравитационен лъч на извънземните или като скок през опаката страна на вселената. Претоварванията са неизбежни.

— „Трансаеро“, повтаряме — съобщи диспечерът.

Така ли ми се стори, или гласът му се беше променил?

— Каква е траекторията, Максим?

— Малко нестандартна... — Той явно се колебаеше. Имаше още време до връщане в стабилна орбита. — Внасяме корекции. Втори

импулс след девет секунди, продължителност — три цяло и петнайсет стотни...

Изчислителят ме погледна. И бавно, старателно ми намигна със сивия си клепач.

Какво имаше предвид?

Потреперване на корпуса, бучене на двигателя. Тишина.

— Максим... — Стараех се да говоря спокойно. — Според моя пулт импулсът е три цяло и четири десети от секундата. Тяговият момент е изчислен.

Диспечерът мълча пет секунди.

— „Трансаеро“, ние имаме същите данни. Изчисляваме.

— Траекторията!

— Не се вълнувай. Ти си в границите на коридора за кацане.

Това е вече нещо... поне няма да изгоря или да отскоча от атмосферата. Протегнах ръка и докоснах изчислителя — да бъде готов. Сега способностите му можеха да потрябват.

— Пьотър! — Диспечерът изведнъж се обърна към мен по име. — Влизаш в атмосферата нормално.

Въздъгнах шумно.

— Имаш проблеми с планирането^[1]. Пропускаш целта.

Проблем с планирането...

Нека журналистите си пишат за гордо реещи се совалки, захождащи за кацане с пълни трюмове. Совалките планират с грациозността на чугунена ютия. Дори пътнически самолет с отказали двигатели е обречен на падане — и то с нормалните си крила. А какво да кажа за моите разтегателни плоскости, които са способни едва-едва да коригират полета...

Ние падаме. Не летим, а както се казваше в едно анимационно филмче, „падаме красиво“. Право върху идеалните, залети с дебел половин метър бетон писти на космодрума. Падаме, превръщайки кинетичната енергия на орбиталните скорости в подобие на полет.

— С колко я пропускам?

Попитах и в този момент компютърът ми успя да довърши изчисленията си. Диспечерът потвърди:

— Около сто километра, Пьотър.

Преглътнах и казах:

— Чакам указания, Земя.

— Вече не можеш да се върнеш на стабилна орбита. Най-важното е да запазиш спокойствие, Пьотър. Ние те водим.

— Къде, в Китай за сувенири?

— Ти... ще се приземиш край Благовещенск.

— Ще падна край Благовещенск! Или тази седмица там са построили нов космодрум?

— Пьотър, запази спокойствие, търсим варианти.

— Разбрах.

Чаках. Приземяването вече беше започнало. Пътят към Земята е необратим — запасът гориво в „Спирала“ е много, много ограничен. Всичко, което мога да направя сега, е съвсем леко да коригирам траекторията.

— „Трансаеро“, поемаме управлението. Дръж се!

Отново бученето на двигателя — за кратко, той се изпразни докрай, при последния импулс изгори остатъците от горивото. Остана съвсем малко — за атмосферни маневри.

— Пьотър?

Погледнах екрана. Предполагаемата точка на кацане се беше преместила — от Благовещенск към Свободния... но не докрай.

— Коригирахме траекторията...

— И какво?

Пауза. И безпощадният отговор:

— Няма да се приземиш в града.

— Благодаря — прошепнах аз.

— Пьотър, изпращаме хеликоптери...

— Благодаря — повторих. Совалката отново се разтърси, обръщайки се с носа напред. Дори не ме предупредиха за маневрата.

— Пьотър, ще ти се наложи да приземиш кораба ръчно. Слушай ме внимателно... — Диспечерът си пое въздух. — По линията на кацането ти има магистрала...

Засмях се, а и как да не се засмее човек? Да приземиш двайсеттонен „цървул“ на лошо асфалтиран път?

— Това е хубава магистрала, Пьотър...

Като че ли не знам какви са нашите пътища...

— Няма друг изход, пилот.

Разбира се, че няма. На „Спирала“ не е предвидена система за аварийно спасяване. Защо да се претоварва совалката, като има толкова

много желаещи да заемат пилотското място, а всеки килограм извънземни боклуци струва немислими пари?

Совалката започна леко да потрепва — първото, все още нежно докосване до атмосферата.

— Да ви вземат дяволите всичките!

Те проведоха съзнателно тази последна, безумна корекция на курса, като на практика ме лишиха от възможността да управлявам совалката. За да отклонят удара от града. За да не ми остане друг избор, освен да приземя „междузвездния кораб“ върху разбито шосе.

— Затваряме магистралата, след половин час ще е чиста.

Той така старателно изговаряше „магистралата“, този непознат за мен мъжага от ЦУП. Веднага си представяш блестящите, прави като стрела западни автостради.

— Връзката прекъсва. Дръж се, Пьотър.

Около совалката се разгоря пламък от йонизирания въздух. Носът на кораба започна бавно да се повдига, предавайки основния удар на плазмата върху стоманения търбух. И въпреки това върху свръхздравото топлоустойчиво стъкло на предния илюминатор се удряха огнени змии.

— Пристигнахме, приятелче — казах аз, обръщайки се към изчислителя.

Това е съдбата.

И тя, навярно, е права. Поправя моите грешки, моята слабохарактерност. Не пуска на Земята врага, успял да омае неопитния пилот...

Изчислителят се усмихваше. Сякаш не го плашеха нито огнената буря наоколо, нито неминуемото разбиване при кацането, нито дивата грешка в изпитаните програми за приземяване...

Грешка в програмите?

— Гадина! — закрещях аз, опитвайки се да се изтръгна от креслото. — Животно!

Най-лесният начин да се мине през контрола на космодрума е като се приземиш извън него.

Ако сега можех да стана, бих разкъсал изчислителя на парчета само с ръцете си. Но претоварването вече ме притискаше, стремеше се да ме издърпа от коланите и да ме захвърли върху чупливия пулт.

Не, нямаше как.

Не.

Но на какво може да се надява люспестото извънземно Карел? Ударът при кацането ще бъде прекалено силен...

Впрочем, откъде знам какво натоварване е способно да издържи тялото му?

„Спирала“ се носеше към земята в разкъсващата се огнена савана.

Изчислителят ме погледна накриво. Той беше в доста по-лоша ситуация: вместо удобното анатомично кресло с широки колани — стоманено въженце през талията...

Екранът заблещука — оранжева призивна светлина. Погледнах към него — върху изчисленията на траекторията бавно плуваха редове:

„Пьотър, всичко е наред. Говори, но не се обръщай лично към мен. Няма да имаме време за повторно изчистване на записите.“

Колкото и да е странно, подчиних се.

— Совалката не може да се приземи извън космодрума — казах.

„Ти можеш“.

— Не, това е невъзможно!

„Ти си добър пилот“.

— Двайсет тона! Необходима е специална писта!

„Мълчи! Мълчи!“

Замълчах. Совалката се тресеше — не прекалено силно, а както обикновено. В илюминаторите плющеше огън. По принцип в такива моменти човек не е на себе си — топлоизолацията е сигурна, но вече два пъти совалки са се разбивали при кацане. Прегорял участък или отлепена керамична плочка — и плазмените струи се втурват вътре.

Но сега ме заплашваше значително по-реална опасност.

За цялата история на космонавтиката не се е налагало совалка да каца на непригодни за целта площадки. Само на специални писти, само на най-добрите военни летища, а за аварийни кацания — само на загладените от самата природа пресъхнали солени езера.

Но не и на пътища.

Спомних си старата комедия от съветски времена, в която пътнически самолет каца на шосе. Тази сцена е снимана на летище — обичайното пътно покритие не би издържало.

В което аз сега ще се уверя на практика.

Колко странно е всичко, случващо се на света. Междузвездните полети и чуждите цивилизации станаха реалност. И нищо, нищичко не се промени! Същите разбити шосета, по които пълзят камази и жигули, същите сапунени опери по телевизията, течаща санитарна техника и сополиви носове напролет.

Бъдещето беше докоснало настоящето, беше го потупало снизходително по рамото и беше отишло да си почива.

Двайсет процента от населението на Земята работят за космоса. Строят кораби, произвеждат гориво, съоръжават смехотворни орбитални крепости, опитват се да се справят с екологията, обезумяла заради ракетния бум.

А на мен ми предстои да се приземявам върху разтопен от горещината асфалт.

— Сбогом — казах на изчислителя. Той си замълча — не само че не произнесе нищо на глас, но и не благоволи да се включи към компютъра.

Добре.

Огнената буря около совалката вече беше утихнала, сега просто се носехме в стратосферата, на височина малко повече от дваеста километра, сякаш това беше обикновен свръхзвуков полет... с неработещи двигатели. Изключих автоматиката, хванах щурвала. Предпазливо полюшнах совалката — тя се подчиняваше добре, при такава скорост налягането на пробягващия въздух компенсираше разредеността.

Ако в резервоарите имаше поне обичайният резерв гориво, бих се опитал да маневрирам и да се приземя на космодрума. Но резервоарите бяха почти празни.

След десет минути се спуснахме до облачния слой и в този момент връзката се възстанови.

— „Трансаеро“, отговорете... — повтаряше уморено диспечерът.

— Чувам ви.

— Борд трийсет и шест — осемнайсет! Виждаме ви!

— Много се радвам — казах аз.

— Пъотър, хеликоптерите са изпратени, пътят е разчистен в точката на кацането ти. Движиш се точно към пътя, имаш немалък шанс.

Не си направих труда да уточнявам колко процента е този шанс. Не беше най-подходящото време за ругатни.

— Какво ме съветвате, Земя?

— Пьотър, тук е Александър Данилов — каза диспечерът. И веднага в разговора се намеси друг глас. Смътно познат. Бях виждал най-добрия пилот на „Трансаеро“, Данилов, два пъти. Сега пилотираше „Буран“, но беше започнал със „Спирала“.

— Пьотър, няма време за съболезнования — започна той. — И ще се постареем да няма нужда от тях. След десет минути ще прелетиш над космодрума. След още две, на височина около пет километра, ще се озовеш над пътя.

Той поне не казваше „над магистралата“...

— Пътят е калпав — съобщи безмилостно Данилов. — Карал съм по него. В този участък, над който ще се снижиш до нулата, е горедолу читав... оттам често пътуват китайски търговци, малко са позакърпили покритието. Не можеш да разчиташ на автопилота. Какъв е опитът ти от полети?

— Два с инструктор, седем самостоятелни. Всичките на „Спирала“. — Преглътнах и добавих: — Всичките кацания — на автопилот...

— Знам това. Военни учения?

— Девет полета.

— На какво си летял?

— Су-37.

— И това е нещо. Запомни, „Спирала“ все пак е управляема ръчно, при кацане рулят се подчинява бавно, но все пак е възможно. Аз съм кацал ръчно два пъти.

— Пътят широк ли е? — попитах аз. От монотонния ожесточен глас на Данилов вцепенението ме напуснаше.

— Пет метра. Можеше да е и по-лошо. Ако се спуснеш точно, колелата няма да попаднат в канавката. Продължи поне стотина метра, преди да започнеш да намаляваш скоростта. Тогава ще имаш всички шансове да оцелееш, след като докоснеш шосето.

— Има ли хора на пътя?

— Вече не. Наистина го изчистиха, не се притеснявай.

— Саша... — От вълнение загубих всякакъв пиетет. — Имам ли реални шансове?

— Не са големи, но имаш. Аз сега съм в хеликоптер... да, виждам те! Погледни надолу... по дяволите, нямаш изглед насам... Виждаш ли космодрума?

Виждах го. Напред и много надолу.

Когато кацах на Свободния, естествено, не прелетях на такава височина над него...

— Движиш се гладко — утеши ме Данилов. — Тази „птичка“ ще лети още. Дадох ли ти изчислението на курса?

— Да — отговорих, гледайки в екрана. — Две корекции?

— Една, за да излезеш на оста на пътя, другата преди кацането.

— Останало ми е гориво само за една.

Данилов мълча секунда, после взе решение:

— Изпълни първата, иначе изобщо няма да уцелиш. После ще планираш.

— Разбрах.

— Това е всичко, действай — завърши той. — На практика няма вятър, видимостта е идеална. Оставам във връзка с теб, но повече няма да ти преча. Всички да мълчат!

Съпроводих с поглед останалия отдясно на борда космодрум. Четири главни старта за совалки, три малки за спътници. Две прекрасни, широки, великолепно оборудвани писти. Петно на хеликоптер в небето. Помахах мислено на Данилов с ръка.

Изчислителят мълчеше, само чегърташе с лапа по капака на джампъра. Слабото шумолене ме отвличаше и аз погледнах свирепо влечугоида. Той утихна. Изглежда ме разбра.

Изчислението на последната корекция вече беше в компютъра. Общо взето използването на основния двигател в атмосферата не се препоръчваше. Но аз няхах какво да губя.

Дадох потвърждение на маневрата и след няколко секунди двигателят се включи автоматично. В атмосферата работеше някак натегнато, задъхано... а може би вече ми се причуваше... Двусекунден импулс — совалката леко се разтърси, въобразявайки си, че се е научила да лети, после продължи падането си.

Поне наистина летяхме над пътя. Господи, нима в Русия са се научили да прокарват прави пътища, без да заобикалят всяко хълмче? Или този е останал от царско време?

Височината вече беше спаднала до километър. Отпред, по банкетите на пътя, се мяркаха кутийките на колите. Виж ти, наистина са го изчистили...

Скоростта, най-големият ми враг. Над триста километра в час са нищо по космическите мащаби. Но за обикновените пътища и това е недопустимо много.

Разклатих совалката, проверявайки как ми се подчинява рулят. Машината откликна удивително добре. На екрана на компютъра жълтата линия — моята траектория — се отклони от зелената. Върнах „Спирала“ отново на оста на пътя. Безумната надежда, че все пак ще успея да се приземя, започна да изглежда не чак толкова безумна. Бяха ме извели на пътя великолепно — сякаш от много отдавна отработвах тази маневра.

Изчислителят отново започна да драци по капака. Но вече нямаше време да си отвличам вниманието. Пътят беше на сто метра под нас и височината намаляваше шеметно. Опитах се да видя дали се спускам гладко, но компютърът вече беше безполезен, а обзорът от кабината на „Спирала“ никога не се бе отличавал с особена широта. В последния момент аз все пак поизправих совалката.

В мига, в който машината се наклони, забелязах едновременно две неща. Първо, интуицията не ме беше подвела, наистина рискувах да попадна в канавката, ако не беше последната маневра. Втората новина беше значително по-лоша — на половин километър напред пътят завиваше рязко, заобикаляйки ниско, обрасло с дръвчета хълмче. И не стига това, но срещу мен се движеше някакво превозно средство!

Впрочем за мен нямаше особена разлика в какво точно ще се врежа. Шест секунди, и...

Когато шасито докосна асфалта, совалката се разтресе. Веднага се завъртя като кола върху лед, обръщайки се с лявото крило напред. Машинално я изправих, без да има особен смисъл от това. Срещу мен се движеше грамаден раздрънкан „Икарус“. Шофьорът, видял носещия се към него звездолет, не беше изпаднал в паника, а бе успял да намали скоростта и сега правеше обратен завой.

Господи, ето това е кошмар! Совалката се тресеше, подскачайки върху пътя, но засега успявайки да не пропадне в канавката и да не се преобърне на някоя от многобройните ями. Автобусът отпред се опитваше да избяга, изстисквайки всички сили от двигателя. Какви ги

върши, аз съм по-бърз, ще го догоня! Да беше излязъл, да изкара хората... не, няма да успее... поне да изскочи от пътя, някой може да оцелее...

Опитах се да отклоня „Спирала“ от пътя. В банкета, в канавката — само да не е в автобуса! В главата ми изведнъж прокълътя пронизващо-трагичния глас на полузабравена певица: „А градът помисли, че има учения“...

Но совалката явно не споделяше моята готовност за саможертва. Тя вече не подкачаше, а се носеше по пътя, помирила се с асфалта под колелата си. Руските звездолети — най-надеждните в света!

Автобусът все пак набра прилична скорост и разстоянието намаляваше толкова бавно, че успях да забележа номера върху знака: „06-31“, ауспуха, изхвърлящ гъст тъмносив дим и табелката: „Ако не си сигурен, не изпреварвай“.

Така че не тръгнахме да го изпреварваме, а направо се врязахме в него...

Коланите ме прерязаха, совалката се разтресе, изправяйки се на задните си колела. Обшитият с керамика нос на „Спирала“ се оказа поздрав от изгнилото желязо. Совалката се вряза в автобуса до средата му, докато крилата не спряха шеметното ѝ придвижване. Няколко секунди се движихме в този неочакван тандем, после, помитайки рядко наредените бетонни стълбове, щурмувахме хълмчето. Някъде на десетото дърво и автобусът, и космическият кораб се примириха с преградата и спряха.

В този момент совалката така се разтресе, че за момент изгубих съзнание. А когато успях да отворя очи, със смайване установих, че още съм жив. Носът на „Спирала“ се беше сплескал, кабината се беше нагънала като ветрило, но кой знае как всички стъкла бяха оцелели и осветлението работеше. До падналия джампър изчислителят развързваше въженцето. И как не беше разкъсан на две?

Разтърсих глава, опитвайки се да отмахна кръвта, замъгляваща погледа ми.

А после всичко в мен изтръпна.

Кръвта не беше в очите ми. Всички стъкла на „Спирала“ бяха покрити с кървавочервена каша.

Господи!

Трескаво разкопчах коланите, станах от креслото и тръгнах, залитайки, към шлюза. Изчислителят се изправи до джампъра и ме плесна с лапа по ръката, сякаш се опитваше да ме спре, но на мен не ми беше до него. Совалката се друсаше, явно плъзгайки се по хълма. Вратата към шлюза се отвори от третия път, после задърпах ръчката на аварийния изход. Люкът не поддаде веднага, но все пак се справих — ужасът ми придаваше сили.

Въздухът беше прохладен и сив, от горящата обвивка се вдигаше дим. Наоколо стърчаха клоните на повалени борчета, а от застиналия по-напред „Икарус“ миришеше на изгоряло. Скочих от двуметрова височина, подхлъзнах се върху мократа трева и тръгнах към автобуса със залитане. Част от неговите стъкла също бяха оцелели, само се бяха покрили с паяжина от пукнатини, през които се виждаше същата тази кървавочервена каша.

Само да не са деца! В гърлото ми заседна буца. Разкопчах кобура си с треперещи пръсти. Ще се застрелям, както е достойно за един офицер...

Вратата на автобуса се отвори със скърцане и на земята се изтърколи дебел небръснат мъж с тренировъчен екип. Разтърси глава, огледа смачкания автобус, а после мен. Изправи се. В ръката си стискаше монтьорски лост.

— Скапан космонавт! — разкрещя се той. — Не се налетяхте, мамицата ви!

— Колко? — беше единственото, което успях да попитам. Краката едвам ме държаха, майката Земя укорително ме приканваше да легна. — Колко... са там?

Кимнах към сплесканото купе на автобуса, стараяйки се да не поглеждам още веднъж към омазаните стъкла.

— Осемдесет! — изкрещя шофьорът и всичко в мен изтръпна. Точно така, бях убил деца... — Осемдесет сандъка, гадино! Сега не мога да ги платя!

Преди да възприема тези думи и да осъзная, че хората не се возят в сандъци, шофьорът с монтьорския си лост почти се беше добрал до мен.

— Стой! — извиках аз и извадих пистолета. — Аз съм майор Пьотър Хрумов от руските ВВС. Имам право да използвам оръжието! Не се приближавай!

Шофьорът изпусна лоста, седна на склона, захленчи и се залюля, хванал глава с ръцете си. Дочух нещо за китайски доставчици, отглеждащи домати, за жителите на Хабаровск, които не могат да живеят без тези домати, за нещастния „Икарус“, който е хранил и поил шофьора, а сега става само за вторични суровини. Но нямах сили да вникна в думите му. Домати! Осемдесет сандъка! Ако ще да е цялата китайска реколта за тази година!

— От какъв зор возиш домати с автобус? — попитах аз.

— А в какво друго, нямам камаз!

— Успокой се, де, ще ти платят компенсация!

Шофьорът спря да хленчи и вдигна глава. Попита недоверчиво:

— Наистина ли?

— Ще ти платят! — обещах аз, приближавайки се към автобуса. Изглеждаше кошмарно. Наведох се, загребах от земята яркочервена каша и я поднесох към лицето си, като начинаещ вампир. Точно така, домати...

— Значи заради теб бяха затворили пътя? — попита шофьорът иззад гърба ми.

Кимнах, без да се обръщам.

— Мамка му... а аз си помислих, че пак са гръмнали цистерните на влака... — промълви шофьорът. — Винаги, когато горивото ви избухне, отцепват целия район...

— Какво, често ли избухва? — поинтересувах се аз.

— Един-два пъти годишно...

Да, работата е ясна. Ракетите-носители използват много токсично гориво. Стартовете са много, цистерните — стари, и вечно не достига квалифициран персонал...

Въздъгнах:

— Ако не беше твоята таратайка, край с мен...

Шофьорът погледна накриво пътя, почеса се с нокти по бузата.

— Абсолютно, направо си отиваше... Двеста километра?

— Скоростта на кацане беше триста и петдесет.

Шофьорът поцъка с език, тонът му веднага се промени. Вече не бях дошъл отдалече космонавт, а почти колега.

— Не рискувам да вдигам повече от сто тук... Двигателят ми е пълен боклук. Разбира се, вие имате... — Той млъкна, огледа

совалката, изплю се, промърмори: — Здравата си ударих главата... как се казваш, космонавте?

— Нали ти казах, Пьотър!

— Петя... А аз съм Коля.

Машинално стиснах подадената ми ръка. Сега можеха да ни снимат за агитационен плакат на компартията — пълно единство между армията и народа. Само дето совалката, хищно пронизала с носа си автобуса, щеше да се наложи да бъде туширана — възникваха някакви неправилни асоциации.

— Откъде долетя? — поинтересува се шофьорът.

— От Сириус А-осем, планетата Хикси.

— Знам я! — оживи се Коля. — Виждаш съм Сириус! Синчето ми я показва — то ходи на кръжок по астрономия, сам си сглоби телескоп, един такъв мъничък... И той иска да стане космонавт.

Той се приближи до совалката, протегна плахо ръка към обшивката и с ругатня отскочи назад. Разбира се, керамиката още не беше изстинала, температурата със сигурност беше някъде към сто-двеста градуса.

— Горещ е, мамицата му! — извика Коля. — Всичките ми домати ще се изпържат! Помогни ми да ги разтоварим!

Погледнах укорително шофьора и той махна с ръка:

— А... добре. Какво толкова... Хей, а той не излъчва ли?

— Корабът ли? Не, не се бой. Радиацията е малко по-висока от фоновата. Не е опасно.

Шофьорът закима:

— Вярно, от какво да се страхуваме, след такова нещо... Петя, смятай, че живееш втори живот!

— Аха.

— Това... да го полеем, а?

Толкова се обърках, че не намерих какво да отговоря. Приемайки мълчанието ми за съгласие, шофьорът се метна в кабината и след минута се появи с начената бутилка водка, чаша и парче сланина, увита в „Литературная газета“.

— Само потвърди после, като дойдат катаджиите, че съм бил трезвен! — помоли Коля, докато разстилаше вестника на земята. — Това сега е само... за премахване на стреса...

У мен се появи леко съмнение дали Коля е бил трезвен и за какво му трябваше толкова бързо да се хваща за бутилката, но си замълчах. В края на краищата неговият автобус ми спаси живота.

Седнахме, Коля ми подаде чашата, наля ми, и в този момент се чу шум от хеликоптер.

— Моите идват — казах аз и се изправих.

— Хайде, хайде! — засуети се Коля. — Ето... искаш ли да донеса домати?

Той се хвърли към автобуса и започна да избира от кашата под гумите цели домати. В този момент хеликоптерът, летящ ниско над пътя, се показва в полезрението ми. Колкото и да е странно, това не бяха спасители — от отворената врата стърчеше обективът на телевизионна камера. Операторът, завързан през кръста, ненаситно снимаше картината на пътнотранспортното произшествие.

Отпих машинално от водката и отхапах парче домати. Китайците бяха отгледали хубав, вкусен зеленчук, но водката дереше гърлото като керосин.

Коля веднага се отпусна и ми намигна доволно.

— Сега не трябва да попадаме на катаджиите! — съобщи ми той с тон, внушаващ доверие. — Така че нека твоите да долитат и да ни откарат и двамата! Аз имам стрес, сега трябва да си почивам!

Ето какво било.

— Не се бой, за какви катаджии говориш, ФСБ^[2] ще разследва случая! — успокоих го аз.

Хеликоптерът продължаваше да кръжи над пътя, без да прави никакви опити да се спусне и да предложи помощ. Изпихме още по малко и спасителите пристигнаха — два леки хеликоптера, оцветени в оранжево-бели ивици и армейски Ка-72 в камуфлажни цветове. Репортерите незабавно се ометоха, сякаш се страхуваха, че военните ще изстрелят ракета по тях. Военният хеликоптер започна да описва кръгове над хълмчето, а от приземилите се спасителни вертолети наскачаха хора и хукнаха към нас. Няколко лекари, двама войници с автомати и самият полковник Данилов. Изправих се, отскубвайки се от лекарите, и рапортувах:

— Докладвам — аварийното кацане е извършено успешно. Няма жертви, товарът е непокътнат. Състоянието на кораба е задоволително...

Данилов ме сграбчи, без да каже нито дума. Беше здрав и набит сибирски мъжага, по-висок от мен с една глава.

— Направи го, Пьотър... — промърмори той. — Мамка му, приземи го! Приземи го!

— И автобусът... ми попадна добре.

Данилов погледна накриво „Икаруса“, намръщи се и повтори моя въпрос:

— Колко са там?

— Там има домати, другарю полковник. Няма жертви.

— Е, Петя... — Данилов се вгледа недоверчиво в доматената каша, полепнала по прозорците. — Приключи се...

Продължавайки да ме прегръща през рамото, той стисна дланта на изгубилия ума и дума шофьор. Очевидно военната униформа правеше по-голямо впечатление, отколкото екипа ми за полети.

— Благодаря ви.

— А, какво толкова... — заразмахва ръце шофьорът. — Гледам — лети. Право към хълма! И си мисля: по дяволите домати, човекът е по-важен. Взех го на борда... хм... е...

Той наведе смутено глава. Виж го ти Коля!

— Лично ще ви предложа за награда — обеща Данилов. — И ще възстановим загубите ви.

Шофьорът грейна, а Данилов кимна на търпеливо чакащите лекари:

— Няма работа за вас! Не чухте ли? Няма!

Те не изглеждаха огорчени от тази новина. Междувременно полковникът взе от земята бутилката, отпи, намръщи се и се зае да дава заповеди. След пет минути от военния хеликоптер спуснаха още трима войници и разположиха наблизко полева радиостанция.

— Събирай си багажа — махна с ръка Данилов. — Впрочем какви ги говоря... Няма за какво да висиш повече тук. Хайде да те караме вкъщи.

Кимнах, поглеждайки към совалката. Какъв багаж имам всъщност? Няколко сувенира, бельо...

Изчислителят!

Това беше като удар в слънчевия сплит.

Сякаш изведнъж прогледнах.

Изчислителят!

Врязвам се в автобуса, тичам към шлюза, през това време влечугоидът се освобождава от въженцето.

Къде е той?

— Александър Олегович... — прошепнах аз. Данилов се намръщи. — Александър Олегович, там...

Данилов ме хвана за ръката и мълчаливо ме помъкна към совалката. Под отворения люк вече стоеше войник с автомат, но още никой не беше влизал вътре.

— Защо не си спуснал трапа? — попита Данилов.

— Бързах... — прошепнах аз виновно.

— Нали знаеш какво казват за бързата работа, Петя... Помогни ми!

Пред любопитния поглед на войника с автомата помогнах на Данилов да се качи и той се скри в люка. След няколко секунди трапът бавно се спусна надолу.

— Качвай се... — дочух отгоре.

Данилов не беше излязъл от шлюза. Когато се качих, той отвори товарния отсек и заразглежда замислено плочките кортризон.

— Александър Олегович, длъжен съм да ви кажа... — започнах аз полушепнешком.

— Нищо не си длъжен — прекъсна ме Данилов, без да се обръща. — Пъотър, всеки пилот поне по веднъж е возил контрабанда. Всичко ми е ясно. Вземи си багажа и да си ходим.

— Но аз съвсем нямах предвид това!

— Бързо! — сопна се Данилов. — Аз ще прегледам стоката. Ти си събирай багажа.

Тръгнах към кабината като хипнотизиран.

Мъждукащите светлилки на пулта. Събореният цилиндър на джампъра. Доматената каша върху стъклата на кабината. Отвореното шкафче, от което беше изпаднал пакетът с чисто бельо.

За всеки случай погледнах всички рафтове на шкафчето и в хладилника.

Защо ли не бях учуден, че изчислителят го нямаше никъде?

Да, разбира се, връзването в автобуса беше шок за мен. Още по-силни усещания ми донесе облекчението от думите на шофьора.

Но защо толкова лесно забравих — напълно! — за изчислителя?

Спомних си последния миг, в който го видях. Бързото докосване на ноктестата лапа... същата тази лапа, която толкова лесно изтрива паметта на компютъра.

Човекът не е машина. Но дали за изчислителя има разлика? Той ме беше накарал да забравя, поне за малко, за неговото съществуване! А после, докато разговарях с шофьора и замезвах с китайски домати, беше изчезнал!

Естествено бях наясно какво трябва да направя. Да разкажа всичко на Данилов, да отцепят района. Хайка... войници, кучета, хеликоптери, мобилизирани местни жители. Да намерят люспестия Карел!

Да, аз съм малко наивен човек, знам. Но не чак толкова...

Кой ще ми повярва? Вече няма никакви следи от извънземното в совалката. Със сигурност щяха да открият в мен всички признаци на сътресение на мозъка и нервен стрес. Ще поогледат формално околността — и няма да намерят никого. Изчислителят наистина е изчислил всичко! Сега може да лежи, зарит в почвата, или с някакви немислими метаморфози да е приел образа на глиган, дърво или камък... А може и в момента да се носи по пътя със скорост триста километра в час. Какво знаем за извънземните, още повече — за толкова рядко срещащи се като изчислителите?

А мен ме чака болница и отстраняване от полети. Поне това. Малка пенсия, работа като инструктор във военно училище или инженер в някой завод, или шофьор. Ще карам, като Коля, камион с финландско кисело мляко или полско сушено месо и ще разправам на новите си приятели истории за далечни светове.

— Готов ли си, Петя? — ръката на Данилов легна на рамото ми. Потрепнах.

— Да-а... почти.

Пред добродушния му поглед взех куртката си и пакета със сувенирите — абсолютно законни, а не някаква контрабанда! По навик отидох до пулта и изключих всички системи на кораба. Сега с тях щеше да се заеме аварийната команда.

— Тази „птичка“ едва ли отново ще се вдигне в небето — каза сухо Данилов.

Преглътнах, оглеждайки малката кабина. Каквото и да си говорим, дванайсет рейса съм направил с нея... свикнал съм...

— Не се терзай. Достатъчно си летял на „цървул“. Ще ти помогна. Ако искаш, можеш да дойдеш като втори пилот на моя „Буран“.

Така се смаях, че дори не можах да намеря отговор. Данилов ми предлага да отида в неговия екипаж! На най-интересните и изгодни рейсове!

— Да вървим... — Полковникът ме побутна леко към шлюза. — Хеликоптерът чака.

Бях забравил още нещо...

— Ей сега... — Скъсах конеца, на който над пулта висеше коженото мишле. Пуснах играчката в джоба си и погледнах смутено Данилов.

Но той не се засмя.

Когато излитахме, по пътя вече пристигаха три камиона с покрити с платнища каросерии, две леки коли и БТР. Данилов ги изгледа одобрително.

— Какви са плановете, пилот? — извика той, заглушавайки бръмченето на перката. — Ще правим ли пресконференция?

Заклатих глава. Само това оставаше — да лъжа пред целия свят!

— Правилно — реши полковникът. — Ще почакаат до утре...

От доста време дочувам, че Данилов е не само най-добрият пилот на „Трансаеро“, гордост на руския космически флот. Говори се, че е сътрудник и на службата за сигурност, а също така, че притежава доста голям пакет с акции на компанията. Вероятно това беше истина — с прекалено голяма лекота взимаше решения.

— Пийни си! — Данилов ми подаде стъклено шишенце. — Истински „Арманяк“... от оня шофьорски боклук още ми се гади!

Послушно отпих от брeндитo.

— Шофьорът беше ли пиян? — поинтересува се делово Данилов. Задавих се, свих рамене. — Добре, няма да го обвиняваме! Все пак той те спаси! — Полковникът махна с ръка. — Ще му платим за бричката, дребна работа!

Хеликоптерът се носеше над пътя, после зави към Свободния. Гледах в късо остригания тил на пилота и си мислех колко щастлив можех да бъда.

Връщане от курс, чудотворно спасение, повишение в чин и място в екипажа на Данилов... Шум по вестниците и телевизията, някое орденче, връчено от президента... Дядо така щеше да се радва!

Хванал главата си с ръце, гледах приближаващите се здания на космодрума. Под нас се простираха складове, плетеница от релси, някакви оградени черни канали. Преди час прелитах над Свободния, уверен в близката си гибел. Сега се връщам, но не бях радостен...

— Пьотър, всичко наред ли е с теб? — Данилов се наведе към мен. — Нали не те боли главата? Не ти тъмнее пред очите?

Страхотен човек е той, каквото и да си говорим. Дори и да работи в службата за сигурност...

— Всичко е наред, Александър Олегович.

Данилов кимна и отново ми подаде шишенцето.

— Последна глътка. Все пак ще те преглеждат лекари, Пьотър, нищо не може да се направи... Виждаш ли ги, дотичали са...

Хеликоптерът започна да се спуска на площадката. Там наистина стояха две бели фигурки.

— Ще наредя да ти приготвят най-хубавата стая... — размишляваше на глас Данилов през това време.

— Александър Олегович, няма нужда. По-добре да се прибера вкъщи — помолих аз.

Данилов помълча, разглеждайки ме с любопитство. И кимна.

— Добре. Разбирам, пилот. Сега — медицинската комисия. После — обяд. И ще те откараме в Хабаровск. Ще успееш да хванеш вечерния полет за Москва.

---

[1] Планиране — начин на кацане при липса на достатъчно гориво, при който самолетът може да измине разстояние, равно на двайсет и два пъти височината, на която се намира. — Бел.прев. ↑

[2] ФСБ (федеральная служба безопасности) — федерална служба за сигурност. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 4

Лекарите ме мъчиха цял час. Рентген, анализи, енцефалограма, кой знае защо — гастроскопия. Измъкнах се от ръцете им с усещането, че прекалено рано съм се зарадвал на спасението си. Обещаният от Данилов обяд се оказа малък банкет с началника на космодрума генерал Кисельов и десетина военни с по-ниски чинове. За щастие не пуснаха събралите се репортери, които, според слуховете, вече бяха около петдесет. Затова пък имаше двама американци от „Делта“, върнали се предишната нощ от Керинари-3. Усмихнати, белозъби и спретнати.

— За героизма на руските пилоти! — обяви сухият старец Кисельов, обръщайки първата чаша. Американците заръкопляскаха. На мен също ми се наложи да пия.

След двайсет минути в малката зала цареше пълен хаос. Всички наставаха, разделиха се на групи и заспориха за всичко на света. Благоприличният банкет се превърна в чисто руски запой. Наблюдавах с ужас побратимяването между американските пилоти и руския генерал и пиенето на брудершафти. Офицерите поглъщаха водка и коняк, замезвайки с малки сандвичи с хайвер и шунка. Хората в залата като че ли станаха повече. Към тавана се издигна цигарен дим, а аз внезапно установих, че в чинията със салата, към която се пресегнах, има няколко димящи угарки.

На мига от глъчката изскочи Данилов, погледна ме, улови минаващия наблизо сервитьор — войник с бяла престилка — и му нареди нещо. След минута войникът ми донесе на поднос паница с борш.

— Похапни — посъветва ме появилият се зад гърба ми Данилов. — И хич да не ти прави впечатление, народът доста се развълнува сутринта.

Като че ли аз не се бях развълнувал.

Безумието продължи още половин час. Приведох се над масата, желаейки с цялата си душа да се смаля, и бързо изядох борша. Един от американците се приближи и лицето му просветна, извади фотоапарат

и ме щракна няколко пъти. При това избирайки ракурса така, че в него да попаднат няколко празни бутилки водка. Започнах да се вбесявам и в този момент от тълпата, която вече наброяваше трийсет души, сякаш всеки полковник се размножаваше чрез деление, а генералите — чрез пъпкуване, изскочи Данилов. Той като че ли не пиеше по-малко от останалите, но изглеждаше абсолютно трезвен.

— Очаквай портрета си някъде в „Плейбой“ — зарадва ме той. — Отдихът на руския герой... Петя, промъквай се към изхода, аз ей сега ще дойда.

— Как така?

— Всичко е наред, ти изигра ролята си. — Данилов разпери ръце. — Не се притеснявай. Към изхода!

Станах от масата, и неловко усмихнат, започнах да се промъквам към изхода. В далечния ѝ край нисък стеснителен майор събираше в найлонов плик парчета шунка и съомга от сандвичите.

— Здравейте, Петя! — каза той леко смутено и ми подаде ръка. — А аз съм Максим, Максим Хилер. Аз ви водих от ЦУП...

— Благодаря, Максим — казах му аз от сърце.

— Имам котки вкъщи — призна си Максим. — Много рядка порода, без козина, знаете ли я?

Поклатих глава.

— Та реших да ги зарадвам... все пак естествен продукт, а не „Уискас“!

— Можете да вземете и кашкавал — посъветвах го аз.

Максим кимна радостно:

— Да, и кашкавал обичат...

Промъкнах се край сервитьорите и изскочих в приемната на Кисельов. Входът се охраняваше от двама сержанти с автомати. При вида ми те се стегнаха. Седнах на първия попаднал ми стол, потрих чело.

Какъв кошмар!

Сержантите демонстрираха чудесата на стойката „мирно“.

— Момчета, а често ли се правят такива банкети? — попитах аз.

Единият от сержантите се огледа и произнесе полугласно:

— А, не, само два пъти седмично, другарю майор...

— А вие не сте ли попадали по-рано тук? — поинтересува се вторият страж, по-смелият.

— Не — признах си аз.

Обикновено минавах през всички формалности — това отнемаше половин ден. После подписвах приемо-предавателни протоколи за кораба, получавах билети, пътни пари и се качвах на хеликоптер или кола, които имаха пътуване в същата посока, за да се добера до най-близкия град с летище и да хвана самолет за Москва. Е, случвало се е да изпия чашка коняк с началника на смяна в ЦУП или бира с някой от пилотите...

Вратата се отвори и в приемната изскочи Данилов. Сержантите се вкамениха.

— Аха, седиш — каза доволно полковникът. — Браво. Да вървим. Между другото, осветих лентата на Джонатан...

— Наистина ли?

— Взех апарата да го погледна, случайно отворих задното капаче... — Данилов се усмихна. — Бързо, че ще изпуснеш самолета.

— Трябва да си взема вещите...

— Да вървим!

Хеликоптерът вече развърташе перката си, когато дотичахме при него. До машината стоеше млад лейтенант, придържащ с едната си ръка стремящата се към небето фуражка, а с другата хванал дипломатическото куфарче с моя багаж.

— Сложих там някои неща — подхвърли Данилов. — Не се притеснявай, не е бомба. Подарък за дядо ти. Сам бих го отнесъл, но имам още денонощие да се бъхтя тук... Лейтенант, съпроводете Хрумов до самолета!

— Слушам!

Двамата с Данилов се прегърнахме и аз се качих в кабината на хеликоптера. След мен се вмъкна и лейтенантът.

— Ще се свържа с теб след няколко дни! — извика Данилов. — И поздравя дядо си от мен, Петя!

Разбира се, бях учуден, но не успях да попитам Данилов откъде познава дядо. Хеликоптерът вече се вдигаше нагоре.

— Трябва да успеем — отбеляза лейтенантът, поглеждайки часовника си. — Предполагам...

Все пак не успяхме, но полетът на „Трансаеро“ Хабаробск-Москва, кой знае защо, се забави с половин час. Едва бяхме изскочили от хеликоптера, когато към нас тръгна старичка летищна волга със светец надпис „Follow me“^[1]. Прекосихме цялата площадка на летището, за да стигнем до „Боинга“. Сетих се със закъснение, че така и не ми дадоха билет.

На трапа стояха две девойки стюардеси и замислено пушещият командир на полета. Лейтенантът изпълни заповедта на Данилов буквално — отведе ме до трапа, връчи ми дипломатическото куфарче и козирува.

— Радвам се да се запознаем! — подаде ми ръка пилотът. — Геннадий.

Стюардесите се усмихваха и ме оглеждаха с неприкрит възторг.

— Взаимно е... — казах аз смутено. — Пъотър. Обаче има едно нещо, билетът...

Командирът се захили, докато ме вкарваше в „Боинга“.

— Ако имаш желание, да отидем в кабината? — предложи той. — Пилотирали ли си „седемдесет и седем“? Е, не е звездолет, разбира се, но...

— Благодаря, няма нужда — поклатих глава аз. Интересно би ми било да издигна „Боинг“ във въздуха, но не и с пътници на борда!

— Е, ако ти се прииска...

Настаниха ме в полупразната бизнес класа. Там скучаеха няколко китайци и японци със строги делови костюми, няколко застаряващи гримирани дами и млади бизнесмени с костюми от керинарски „вълнен памук“. Всички ме погледнаха като по команда. После японците тихичко зачуруликаха нещо. Към мен засияха усмивки.

Принуден бях да се усмихна в отговор, сложих дипломатическото куфарче на рафта за багаж и се настаних в широко кресло до дремещ мъж, който на външен вид приличаше на държавен чиновник. Затворих очи, преструвайки се на заспал.

Над главата ми нещо изщрака и се чу гласът на Геннадий:

— Уважаеми пътници, компанията „Трансаеро“ ви поднася извиненията си за предизвиканото от техническа неизправност забавяне на полета...

Настаних се по-удобно. През салона пробяга стюардеса, вежливо шепнейки нещо на пътниците. За миг се спря пред мен, закопча колана

ми и продължи нататък. „Боингът“ бавно се престрояваше за излитане.

— Щастлив съм да кажа „Добре дошъл на борда на нашия самолет“ на смелия космонавт Пьотър Хрумов, чийто героизъм спаси хиляди човешки животи — продължаваше да говори командирът. Всички пътници от бизнес класата охотно заръкопляскаха. Наложих се да отворя очи и да раздам още някоя и друга усмивка.

И все пак бремето на славата е преходно. „Боингът“ започна да се засилва, тронаво се издигна във въздуха и бавно зави. Пътниците застинаха в креслата си, гледайки мъжествено пред себе си. Погледнах периферно през илюминатора към изправената площадка на летището, въздъхнах и се отпуснах.

Скоро щях да си бъда вкъщи.

И щеше да се наложи да разкажа всичко не на кого да е, а точно на дядо.

Побиха ме тръпки.

Голяма е родната ми страна!

Дори когато летя на бърз американски самолет.

Полетът отне почти шест часа. Успях да се наспя, а по едно време, когато се събудих от ласкавия шепот на една от стюардесите, дори похапнах. Всичко щеше да е прекрасно... ако в момента из Земята не се разхождаше изчислител. Извънземен. Хитър и коварен враг, когото самият аз бях пуснал в родината.

Какви ги забърках...

Докато дремех, ми се присъни ужасен кошмар. Влечугоидът, опасан с ленти с патрони, пълзеше по язовирна стена. Малките очички проблясваха коварно. Подготвяше диверсия — в далечината се издигаха антените на командния център на СКОБ. Сега изчислителят ще взриви електростанцията, антените ще замрат, и лишената от отбрана Земя ще капитулира пред извънземните...

Вероятно като малък бях чел прекалено много книги за шпиони. В дома на дядо цяла стая е заета от рафтове с детективски и приключенски романи. При това той не просто ги чете — конспектира ги с компютър на коленете.

— Лайнерът ни захожда за кацане на летище Шереметиево-1. Моля да затегнете коланите, да загасите цигарите и да се пригответе за

кацане...

В Москва тъкмо започваше да се стъмва. „Боингът“ се приземи и пое към терминала. Съседите ми бързо се приготвиха, опаковайки скъпоструващите костюми по телата си в не по-евтини шлифери и якета. Една възрастна дама ме дари със загадъчен поглед, дремещият ми съсед се огледа и спря очи върху мен. Видът му беше такъв, сякаш не разбираше как може да съм му съсед.

— Пъотър... — Командирът на полета излезе от кабината. — Съобщиха ми, че там те чакат репортери... Как си?

Очевидно отговорът се изписа на лицето ми.

— Да вървим.

Излязох от самолета заедно с командира и една от стюардесите. Тръгнахме по пистата към един от служебните входи. Въздухът беше влажен и тежък, като пред дъжд.

— Сега накъде си? — поинтересува се командирът.

— Вкъщи.

— В Звездния?

— Не, просто вкъщи. При дядо, в Переделкино.

— Посреща ли те някой тук?

— Само журналистите.

— Е, добре. Всичко хубаво. Ако някога летиш пак с нас — обади се в кабината.

Кимнах на летеца и му стиснах ръката.

— Може би и аз някой ден... — Командирът се усмихна смутено. — Подадох молба за зачисляване в космическата група.

— Нали приемат само военни летци? — попитах неуверено.

— Вече не. Преди седмица обявиха общ прием.

Интересно...

— Как е там, сред звездите? — попита летецът. Напълно сериозно, без никаква ирония.

Погледнах сградата на летището, сновящите автобуси, светлинките на кацащите самолети.

— Като тук, общо взето...

Влязохме в сградата.

Хубаво е да се върнеш вкъщи. Дори тъгата по джамп-еуфорията те напуска. Излязох през служебния изход, огледах се и тръгнах през чакалнята. Сновяха хора, пристигащи и тръгващи си от бившата столица на Русия, витрините блещукаха. На никого тук не му беше до космонавта, носил се в междузвездната пустота само преди денонощие.

И това беше прекрасно.

Канех се да взема такси, но още бях на изхода, когато дочух вик:

— Пьотър! Хрумов!

Догонваше ме командирът на „Боинга“.

— Мамка му... — Той спря, за да поеме дъх. — По дяволите...

Едва те догоних.

— Какво е станало!

— Чака те кола. Щяха да ми откъснат главата.

— Какво означава това?

Летецът само махна с ръка, изразявайки досада. Излязохме от чакалнята на летището и ни обсипаха подмилкващи се гласове:

— Евтино... Закъде сте, момчета? Да ви хвърля до центъра?

Генадий се озъби на таксиджиите и поясни:

— Вчера ограбили някого от нашите. Така... качил се на случайна кола. Пребили го и го ограбили. И във фирмата издадоха заповед — прибирането от летището да става със служебен транспорт.

— Кого са пребили?

— Не знам. Сигурно на теб ще ти кажат.

Отидохме на служебния паркинг. Генадий се огледа.

— Ето там... Сивото волво. По дяволите, ако не те бях догонил...

Често съм използвал служебен транспорт. Но по-рано не ми бяха забранявали да се прибирам пеша.

Някак не ми се побираше в главата, че е възможно някой да ограби и пребие космонавт. Един от онези, които извоюват мястото в Галактиката на цялата Земя.

— Успех, Пьотър... — Летецът ми стисна ръката. — Ти си добър човек...

— Само че? — попитах аз.

— Какво? — Генадий се обърка.

— *Добър човек си, само че...*

Летецът кимна:

— Да, сигурно. Добър, само че прекалено изряден. И сериозен. Всичко хубаво.

Настаних се отзад. До шофьора седеше мрачен охранител от отряда за безопасност на „Трансаеро“.

— Хрумов? — уточни шофьорът.

— Да. Мен ли чакахте?

— Вече втори час. Полетът се забави. Накъде да карам?

— В Переделкино.

Шофьорът кимна.

— Аха. Карах те веднъж, помниш ли?

Кимнах за всеки случай.

— Бандюгите съвсем са се разпасали... — каза шофьорът. Колата изскочи от паркинга и се понесе по шосето. — Сега возим всички наши.

Слушах някоя и друга минута мнението му за частното извозване, самозабравилите се престъпници, поредните обещания на кмета Полянкин да се самоубие, а после неусетно задряхах.

Когато наближихме знаменитата вилна зона, вече съвсем се беше стъмнило. Шофьорът ме събуди и аз показах пропуска на охраната на входа. Настъпваше вечер, втора поредна вечер, но тъй като бях спал, имах усещането, че светлото време на денонощието се е съкратило до два-три часа.

— Сега надясно — командвах аз. — При вилата на Пастернак завийте...

— Коя е тя?

— Ето тази.

Шофьорът зави майсторски, после попита:

— Пастернак също е наш, от фирмата, нали?

Задавих се и не се сетих какво да отговоря.

— Не, онзи май беше Патерни... — размишляваше шофьорът. — А! Това беше някакъв писател, нали?

— Да — признах аз безпомощно. — Писател. Поет. Знаменит...

Доволният от своята образованост шофьор започна тихо да си подсвирква. Каменният тил на охранителя потрепна и той изрече с неочаквано мек глас:

— Не е красиво да си знаменит... [2]

Странно нещо са тези случайни срещи.

Колата спря пред вилата на дядо и аз излязох, стараяйки се да видя лицето на охранителя. Но така и не успях — в купето беше тъмно.

— Благодаря, момчета — казах.

Волвото се отдалечи с леко бръмчене.

Останах насаме с къщата.

Не, ако кажа, че ме е страх от дядо, няма да е истина. Дори и като малък не ме беше страх. Страхуват се обикновено от бащите, така и трябва при децата. Само че аз така и не успях да разбера какво означава нежна майка и строг баща.

Родителите ми са се разбили. Тогава съм бил на две годинки. Разбили са се със самолет — гадната „тушка“, „ТУ-154“, самолетите, които би трябвало да бъдат спрени от полети още през деветдесетте години на миналия век. Дядо ми ме възпита — ако това изобщо може да се нарече възпитание...

Забавих се пред портичката. Тя не беше заключена — нали и без това Переделкино се охранява надеждно.

Не, щеше да се наложи да си понеса отговорността.

Бутнах портичката и влязох в градината. Светлинките на вилата се виждаха през дърветата — слаби на първия етаж, в антрето, и по-силни — на втория етаж, в кабинета на дядо.

Бях вече при самата вила, когато иззад дърветата изскочи безмълвна черна сянка и се хвърли към мен. Спрях се, позволявайки на Тиран да ме подуши. Попитах:

— Е? Позна ли ме?

Кавказката овчарка е сериозно куче. Тиран изучава пет секунди панталоните ми, после легна на пътеката. Искаше да му обърна полагащото му се внимание, калпазанинът. Не знам защо, но той така и не се научи да ме възприема като стопанин за всичките четири години на кучешкия си живот. По-скоро гледаше на мен като на другар в игрите, а понякога — като на инструмент за чесане на търбуха. Във всеки случай сега в кучешкия му поглед се четеше именно такова желание.

— Не, момче, много нагъл си станал. — Прекрачих през овчарката, извадих ключа и тръгнах да отключвам. Тиран с всички

сили се правеше, че изобщо не е разочарован, а просто е легнал на пътечката да си почине.

Влязох във вилата и грижливо заключих вратата. Охраната си е охрана и кучето в градината също не яде напразно своя „педигри“, но ключалката все пак си е по-надеждна.

— Петя, уморен ли си?

Застинах в антрето, гледайки нагоре, към извитата дървена стълба. Треперещият старчески глас долиташе от кабинета. Дядо явно беше оставил вратата отворена, за да чуе кога ще вляза.

— Не, дядо!

— Тогава се качи.

Погледнах с лека тъга вратата на стаята си. Да можех сега да се строполя на мекото легло, малко раздрънкано и скърцащо, но нали точно заради това съм привикнал толкова към него... Да си пусна запис от шума на прибоая... или не, да отворя прозореца широко и да слушам шумоленето на градината...

— Пьотър Данилович! — изрева дядо.

— Идвам! — Втурнах се към стълбите.

Стъпалата бяха ниски и полегати, вероятно за да не правят победна руската литература поради падащи по стълбите стари писатели. Направих пълен оборот, преди да се озова на втория етаж. Вратата към дядовия кабинет беше отворена, а от останалите стаи, отдавна затворени и заключени, сякаш лъхаше на тъмнина и самота. Все пак тук е мрачно... и как дядо живее без мен?

Андрей Валентинович Хрумов, бивш психолог и литератор, бивш участник в преговорите между Земята и галактическият Конклав, човекът, когото наричаха Химлер на Космическата ера, дебелият седемдесетгодишен старец, моят дядо...

Той седеше в старото си кожено кресло, някога светлокафяво, а в момента избеляло в тон с посивелите му коси. И ме гледаше безмълвно. На масата светеше екранът на лаптопа му, а в ъгъла на стаята, сложен на крехка етажерка с книги, бърбореше включеният телевизор.

— Какво има, дядо? — попитах тихо аз.

Дядо бавно се изправи, дойде при мен и ме прегърна. Аз съм с една глава по-висок от него, но отново се почувствах малък.

— Калпазанин... — прошепна дядо... — Петка... калпазанин... в началото предадоха, че си се разбил...

— Вярно ли? — ужасих се аз. Представям си какво му е било на дядо!

— Казаха, че си отклонил совалката от града и си се врязал в земята.

— И ти повярва?

Дядо отстъпи на разстояние една протегната ръка. Погледна ме в очите.

— Аз? Разбира се. Нима ти би постъпил различно?

Премълчах.

— Половин час чаках нови съобщения. Прекъснах телефона. После съобщиха, че совалката е направила аварийно кацане на шосе.

Дядо се засмя тихо, през кашлица.

— Тогава се успокоих. Да се разбиеш, спасявайки хора, можеш. Но при аварийно кацане — никога!

— Защо?

— Затова! — изръмжа дядо, отново минавайки към обичайния си тон. — Прегледаха ли те лекари?

— Разбира се!

— Сътресения, натъртвания, счупвания?

— Нали стоя тук? Не.

Дядо кимна, затътри се към креслото. Аз се настаних на твърдия виенски стол в ъгъла на стаята. От най-ранно детство обичах да седя тук и да гледам тихичко как дядо работи. Понякога той ми разрешаваше да донеса компютъра си, аз го поставях на края на масата и си учех уроците, докато той работеше. А ако беше в добро настроение, вечер свързвахме компютрите с кабел и играехме на някоя стратегическа игра...

— И така, разказвай — каза дядо, настанявайки се в креслото. — Не... почакай.

Той извърна поглед с леко смущение и извади от чекмеджето на масата големия кристален пепелник, лулата, кибрита и кесията с тютюн. Още когато влязох, усетих, че е пушил днес, но не го упрекнах.

Но отдавна не се беше случвало да трови организма си пред мен.

— При изработването на траекторията за кацане... — започнах аз, безнадеждно разглеждайки снимката на стената. На нея бяхме

мама, татко и аз — още съвсем мъничък, къдрав и светлокос. Изражението ми беше глупаво и обидено.

— Чакай! — нареди дядо, разпалвайки лулата. — Не ми трябват подробности от казането ти. Искам да знам какво се случи на Хикси.

Виж ти.

Но всъщност какво можех да очаквам от своя дядо?

— Взех стоката... кортризон...

— Петя, моето момче... първо искам да знам кой. Аларите, изчислителите или куалкуа? И говори свободно, никой не ни слуша.

— Изчислителите... — прошепнах аз.

Дядо пусна към тавана струя бял дим, ухаещ по-скоро на подправки, отколкото на тютюн. Кимна:

— Все пак разчитах на аларите... Те със сигурност ли не са замесени?

— Не знам... — признах аз, вече без да съобразявам нищо. — Като че ли не.

— Петя, учил съм те, че отрицанието никога не може да бъде достатъчно информационно наситено.

— Възможно е и да са.

— Прекрасно. А сега карай наред.

— Хикси. Товар — кортризон. Нормален старт. В момента на излизане в орбита се оказа, че по курса има крайцер... крайцер на аларите...

Дядо се заусмихва доволно.

Отхвърлих всякакви опити да се ориентирам в случващото се и се заех да му разкажа всичко. Накратко, когато ставаше въпрос за предисторията, и по-подробно, когато на сцената — ако малката кабина на „Спирала“ може да се нарече сцена — се появи изчислителят.

— Прекрасно — заключи дядо. — Повече от хубаво.

— Нищо не разбирам — признах си аз.

— Например?

— Какво общо имат тук аларите?

— Какво ти попречи да проведеш полагащия се оглед на совалката преди джампа?

— Крайцерът...

— Точно така. В резултат на извънредния джамп ти, първо — не си намерил изчислителя, второ — предприел си скок с лошо разчетена траектория. И си бил принуден да приемеш помощ от извънземен.

— Значи всичко е било нагласено? Той е лъгал? — Аз дори не се учудих.

Но дядо поклати глава.

— Защо да е лъгал? Съобщил ти е част от истината. В операцията по проникването на Земята участват не само живите компютри, но и войнствените гризачи.

— А на тях за какво им е?

— Петя, въздейства ти известният на всички космонавти факт — че бойните кораби на аларите са най-силните в Конклава. А не ти ли се струва странно, че аларите са принудени да държат толкова чудовищно огромен и разорителен флот? Те също са в капан, Петя. Както и ние, както и изчислителите. Те са бойната гвардия на Конклава. Тази роля може да устройва част от расата, но не и всички алари. Ако бяха войнствени по природа, отдавна щяха да са се самоунищожили или да са се захванали с всички останали извънземни.

Дядо се изкашля, изпразни лулата и се зае да я пълни наново.

— Създада се е класическата ситуация — изрече той доволно. — Има поне три раси в космоса, които не са доволни от сегашното състояние на нещата. Три раси, смятащи себе си за онеправдани, за роби, принудени да играят дадената им роля. Ако знаеше колко отдавна чакам този момент!

— А изчислителят? Как ще го намерим?

— Да го намерим? Защо? Той самият прекрасно знае как да ни намери. По-точно — да намери мен.

Ето на какво у дядо никога не съм гледал сериозно — на манията му за величие.

— Дядо, ти все пак не си секретар на ООН и не си президент на Русия...

— Кому са притрябвали тези длъжности? — изсумтя презрително дядо. — Мислиш ли, че бих сменил това кресло с креслото на Мбани Монтенебо или Алексей Шипунов? Ха!

— Мислиш, че изчислителят наистина е дошъл, за да види теб?

— Разбира се! Как нарича себе си? Карел? Карел Гот... — Дядо се разтнесе от кикот. Изобщо не можах да разбера защо нарече

изчислителя бог^[3].

— Дядо... — започнах аз жално. С горе-долу същия тон, както в детството, когато не можех да реша задачата си по диференциално смятане или не можех да запомня параграфите от Галактическият кодекс с официалното им трисмислено тълкуване и кръстосаните им препратки.

— Петя! Уморен си. Сега трябва да поспиш. А аз — да помисля...

Станах — когато дядо ме праща да спя, е безсмислено да се спори. Научил съм това от малък. И все пак попитах:

— Така че... ти не ми се сърдиш? Не ме смяташ за предател?

Дядо остави лулата и ме изгледа смаяно:

— Петя! Ти си се държал прекрасно! Направил си точно това, което е трябвало да направиш! Ако давах Нобелова награда за възпитание, аз щях да съм безспорният фаворит за нея.

Побързах да се оттегля. Дядо има много слабости, но когато стане въпрос за Нобелова награда — по-добре да се махам. Иначе ще се наложи отново да изслушам историята за това как не я е получил, и всичко това заради страхливите чиновници, които не рискували да дадат заслужената награда на автора на „Манифеста на обречените“ и „Въведение в психологията на нехората“.

Най-накрая се наспах. В своето легло, в съпровода на долитащото през отворения прозорец шумолене на дъжда. И най-важното — бях успокоен от дядо. Щом той смята, че не съм направил беля, довеждайки изчислителя на Земята, значи всичко е наред.

Събудих се късно. Небето беше плътно обвито в облаци. Валеше, а отвън, някъде откъм верандата, приглушено проскимтяваше Тиран. Той си има цяла бърлога там, но очевидно сега му се искаше да е в човешка къща. Станах, разтърках очи, излязох в антрето, пуснах кучето вътре и се върнах да си доспя. Но сънят не искаше да се върне.

Тогавата пуснах телевизора, и търкаляйки се в леглото, изслушах последните новини, записани преди час.

Говореха за небивало богата реколта в Нечерноземие, която по никакъв начин не успявали да оберат, за някакви митнически спорове с Велики Китай, за речта на президента на САЩ Мърфи... после

споменаха и за мен. Извъртяха компютърна анимация на кацането на „Спирала“, някакъв непознат спец от Рускосмос изказваше версии за причините на недобре изчисленото кацане. После показаха кацаща совалка — не „Спирала“, а „Буран“, но кой от зрителите ще разбере това за три секунди? И мен, пируващ с шофьора на разбития „Икарус“. Хвалеха ме, при това доста. Изчервих се и изтрих този брой на новините от паметта на телевизора.

Днес може би ще ми позволят да си почина вкъщи. Компанията е деликатна по тези въпроси. А виж, утре ще започнат анализи в „Трансаеро“ и в Рускосмос, ще се налага да давам интервюта и да обяснявам на колегите си чудесата на своето спасение...

Леле-мале...

Отидох да се измия, качих се по стълбите, но в стаята на дядо все още цареше тишина, така че направих няколко сандвича в кухнята, взех чайника и се върнах в стаята си. На масата лежеше книгата на дядо „Място под звездите“. Отначало не й обърнах внимание, после забелязах, че обложката е малко по-различна. Названията на галактическите раси бяха станали повече — кървавочервените надписи на черния „космически“ фон. Оказа се, че това е ново издание, както се казва, „допълнено и преработено“.

Седнах при прозореца и докато си дъвчех сандвича, запрелиствах книгата. Като че ли нищо особено не се беше променило. Трите „постулата на Хрумов“, ехидни подигравки с американския астрофизик и ентузиаст на контактите Молдер, кратки и безпощадно лоши характеристики на всички известни на хората раси в космоса. Прелистих статиите за изчислителите и аларите.

Странна работа, за тези раси дядо беше писал направо с омраза! Ако се вярваше на текста, точно те бяха наши заклетни врагове, или по-точно — най-опасните ни конкуренти.

Отворих на встъплението на книгата и се зачетох:

„Галактическото семейство — това не са просто общи приказки. Ние имаме право да смятаме деветте най-силни раси в космоса, живеещи заедно вече около хиляда години, за семейство. Остава само въпросът какви са в това семейство младите и слаби раси — аларите, човечеството,

изчислителите, куалкуа, блещукащите, дженшовете, непроизносимите, прашните? Списъкът може да се продължи — броят на младите раси превъзхожда броя на силните почти с порядък. Разликата между силните и слабите на пръв поглед не е явна. Корабите на аларите са значително по-силни, отколкото флота на даенло. Изчислителите, безспорно, са по-интелектуални същества, отколкото хиксоидите. Но всички раси, които причисляваме към слабите, имат една незаличима дамба — тясната специализация.

И така, какви сме ние в Галактическото семейство? Деца или сираци?

Ако продължим да правим аналогии с човешкото общество, може да се приведе такъв пример. Родителите имат правото да насочват развитието на децата си в тези направления, които им се струват перспективни. Ние помагаме на детето с абсолютен слух да стане музикант, а момичето с добра пластика може да я очаква кариера на балерина. Ние имаме право — това са наши деца и обикновено ни е ясно какъв път ще им донесе по-голям успех в живота.

Но силните раси не са наши родители. И ролята на космически превозвачи, натрапена ни преди две десетилетия, не е мечта на човечеството.

Какво да кажем за човешките семейства, които взимат за възпитание безпомощни деца, изхождайки от собствените си потребности? Как се отнасяме към хората, които възпитават силно момче като дървар, гъвкаво и слабо — като чистач на канализацията, без да им дадат никаква възможност да избират своя жизнен път? Основата на човешката цивилизация винаги е била гъвкавостта и универсалността, при това не само в мащабите на обществата, но и на равнището на отделна личност. Сега сме сложени на прокрустово ложе. Още са живи онези, които мечтаеха за по-различно бъдеще за човечеството от това, което ни беше натрапено. Но когато се сменят още едно-две поколения, процесът ще стане необратим. В

психологията на хората за дълго, ако не и завинаги, ще се укрепят предписаната им от силните раси роля...“

Затворих книгата и я оставих на масата. Заслушах се — отгоре се носеха неясни звуци, дядо беше станал.

Обича той да прави асоциации. А винаги ме е учил: „Не вярвай на сравненията! Не вярвай на лъжливите аналогии! Те говорят само за личността на автора, но никога — за същността на разговора!“ А самият той не се гнуса от тях. Или поне в масовите издания като „Място под звездите“.

— Петя! — дочу се отгоре. — Стана ли?

Когато се качих в стаята на дядо, той приключваше разговор по телефона.

— Да, Машенка... Благодаря, златенце. Жълт кантарион? Донеси, разбира се! Каква си ми познавачка на билките... И риган вземи. И бучиниш...

Дядо ме погледна накриво с лека досада, сякаш не очакваше, че ще дойда толкова бързо, преди да е свършил разговора си. Кимна към стола и продължи:

— Безсмъртниче не набра ли? Ох, колко жалко... А поне пасифлора? Душичка... Какво ли щях да правя без теб. Пасифлората ще ни свърши работа. Натоварихте ли? Е, чакам. Чакам. Най-накрая ще те запозная с Петя. Той седи тук до мен. Е, до после.

Странен беше този разговор. Дядо общуваше с непознатата ми Маша така, сякаш му беше любимата внучка. Само дето няхах нито сестри, нито първи братовчедки.

И дядо никога не е изпитвал интерес към лековитите билки, а и към цветята беше почти равнодушен. Изглежда, разговорът съдържаше намеци, код, известен само на двамата. Особено последната фраза, тази, че седя до него, ме караше да съм нащрек. Сякаш дядо даваше да се разбере: „Не мога да говоря свободно...“

Той остави слушалката и помълча за минута. После изрече:

— Маша е аспирантка от петербургския ми център. Много талантива девойка. Гениална, няма да се побоя да кажа тази дума... в своята област, естествено.

— Във фитотерапията? — подхвърлих аз ехидно.

— Може и така да се каже. — Дядо въздъхна. — Петя, довечера ще имаме сериозен разговор. Много сериозен. Маша ще дойде следобед... Отдавна трябваше да се запознаете.

Господи, да не е решил да ме жени?

— Уви, изобщо не ни е до сватосвания... — Дядо, както винаги, отгатна хода на мислите ми. — Петя, можеш ли да отскочиш до града?

— Да, разбира се.

— Купи продукти. Нещо вкусничко. Вземи бутилка хубаво шампанско. Две-три шишенца „Бейлис“ и „Адвокат“. Половин фунт хайвер. Три зухри шунка без сланина. Ако намериш, и *бетен* хубаво телешко.

Отново се започна. Дядо обича да се забавлява по такъв начин — да раздава задачи на един дъх, при това давайки мерките за тежест, размери и качество в различни земни и галактически стандарти. Тренировка на паметта... все още помня как се кикотеше целият клас, когато аз, обсебен от набелязаните за след училище покупки, реших контролното по системата на изчисление на хиксоидите...

— Това ли е всичко? — уточних, след като дядо приключи.

— Да. Имаш ли пари?

Преброих наличните.

— Достатъчно са. Та какво смятаме да празнуваме днес?

— Твоето чудесно завръщане! — учуди се дядо.

— Извинявай, дядо — смутих се аз. — Разбира се. Аз да тръгвам?

Дядо въздъхна.

— Да. И да не забравиш да напълниш резервоара догоре, че в Москва пак има недостиг на бензин.

Кимнах и излязох от кабинета. Облякох шлифера си, подсвирих на Тиран и излязох в дъжда. Гаражът ни е разположен много неудобно, далече от къщата, навярно се е предполагало, че към колата се прилага безропотен и непромокаем шофьор.

Скрих се от дъжда под козирката на покрива и докато се занимавах с катинара, Тиран възбудено се въртеше наоколо. Навярно се надяваше, че ще го взема със себе си. Но не. Първо, след такова нещо се налага тапицерията на седалката да се пере, толкова мръсотия се нанася. И второ, след като крадците в Москва са се самозабравили, нека поне вкъщи да има сигурен охранител.

— Чичо Петя!

Тиран заръмжа, решавайки, че е проспал възможна опасност. Хванах го за нашийника и магнах с ръка на момчето, подало се над оградата.

— Даваха за вас по телевизията.

— Е, и как беше?

— Яко!

Альошка беше син на бизнесмен, наемател или собственик на една от съседните вили. Добро дете.

— А къде бяхте, чичо Петя?

Сякаш не знае, хитрецът. Вече месец откакто при срещите ни се интересува кога ще летя за Сириус.

— На Хикси-43.

— Сириус?

— Аха. — Най-накрая се справих с катинара.

— Красиви ли са камъните там? — поинтересува се замислено Альошка.

Усмихнах се.

— Красиви са. Донесох ти няколко.

— О! — завика Альошка, подскачайки. — Благодаря, чичо Петя. Никой от момчетата няма сириуски камъни!

Сигурно е прекрасно да имаш такава колекция, когато си дете — малки късчета от други планети. Да ги взимаш в дланта си и да си представяш храбрите първооткриватели на далечни светове. Въздъгнах. Да, точно така, първооткриватели... ще дойде ли ден, когато Земята ще може да нарече някоя планета Земя-2?

— Намини по-късно — помолих го. — Сега трябва да отида до града.

Альошка явно се огорчи, но се постара да не го покаже.

— Добре.

— Искаш ли да се повозиш? — предложих аз.

— Не, имам работа... — Момчето вдигна над оградата ръката си, в която държеше голяма мрежа с дръжка за улов на птици. — Лов.

— И много врабци ли налови?

— Нито един. Наплашени са. — Альошка въздъгна. Едва ли изпитваше недостиг на джобни пари, по-скоро това беше от страст към спорта. — Чичо Петя, а извънземните изобщо ли не ги ядат?

— Не. Чуждопланетният органичен живот е отровен.

— Че какъв чуждопланетен живот е това?

— За извънземните е чуждопланетен, глупчо.

Альошка се плесна по челото.

— Летящите животни са огромна рядкост в Галактиката, колкото и да е странно — обясних аз. — Отглеждат ги за красота. В огромни кафези, за да могат да летят. Всъщност при извънземните птиците си живеят по-добре, отколкото тук, на Земята.

— Това е чудесно — каза момчето сериозно. — Аз не бих ги ловил за храна. А ще поиграете ли довечера с мен? Донесоха ми една игра... такава... фруктална...

— Фрактална.

— Да! Плаваща фрактална графика със свръхвисока резолюция.

Уо!

— Ще видим. Ако дядо ми разреши да заема телефона — ще се сразим.

Альошка кимна с разбиране — познати проблеми... Махнах му с ръка и тръгнах да изкарвам колата.

---

[1] Follow me (англ.) — Следвай ме. — Бел.прев. ↑

[2] „Быть знаменитым — некрасиво“ — стихотворение от Б. Пастернак. — Бел.прев. ↑

[3] Gott (нем.) — бог. — Бел.ред. ↑

ГЛАВА 5

Дядо беше прав за бензина. Във всеки случай забелязах, че из московските улици има малко коли. Отначало тръгнах направо към „Елисеевски“^[1], после си спомних за молбата на Елза Шрьодер. Слава богу, бях си облякъл пак трансферовската униформа и писмото търпеливо чакаше във вътрешния ми джоб. Въздъхнах, направих обратен завой, тръгнах назад по „Огарьов“ и паркирах старата жигула „дванайсетка“, която дядо не беше сменял от патриотични съображения, пред Главната поща.

Не вярвам в скоростта на нашата поща. По-добре да пусна писмото тук, ще пристигне по-бързо до Франкфурт.

Пуснах жетон в брояча на тротоара, плащайки паркинга, и тръгнах бързо към сградата на пощата. Няколко минувачи ме погледнаха с явен интерес, но, изглежда, никой не ме позна.

Славата е нещо преходно. Е, ако бях отклонил падащата „Спирала“ от Москва, жителите на бившата столица щяха да ме разпознават дълго време. А така...

Наложи се и да доплатя за писмото. Размених „спейс-доларите“ за рубли, залепих на плика две марки от по трийсет копейки и пуснах писмото в кутията. Здравей, господин Шрьодер, порядъчен немски буржоа. Твоята красавица скучае и ти праща поздрави.

Глупаво беше да си взимам колата от паркинга. Минах през подлеза и се озовах в ароматната вътрешност на „Елисеевски“.

Изобилието от вкусна храна е приятно зрелище. По принцип съм равнодушен към гастрономичните новости, но някакви древни инстинкти започваха да изхвърлят адреналин в кръвта и да нашепват: „От всичко! От всичко — и по повече!“

Борейки се с инстинктите, започнах да обикалям щандовете. Първо попаднах на шунката — без сланина, както искаше дядо. Кимнах на усмихващата се продавачка и след като направих наум простите изчисления, изстрелях:

— Седемстотин трийсет и два грама деликатесна шунка, моля...

Навярно не трябваше да изпълнявам толкова буквално молбата на дядо за „три зухри“...

Усмивката на девойката стана напрегната, но тя все пак се опита да изпълни молбата ми. На виртуозността ѝ можеше да се завижда — розовият пласт легна върху кантарчето и тя се поинтересува:

— Седемстотин и трийсет. Да добавя ли?

Чувствайки се като негодник, аз поклатих глава:

— Не, благодаря. Аз... пошегувах се.

Като се усмихваше измъчено, девойката опакова шунката, аз платих и продължих нататък, заричайки се в бъдеще да казвам покръгли числа. Това не са преговори по междузвездна търговия и не е изчисляване на джамп... това е просто луксозен магазин за хранителни стоки.

... След четвърт час бях купил всичко. И ликьорите, и *бетен* хубаво телешко. Изскочих от гастронома с два пакета под мишница, тръгнах по тротоара и ме спря тих глас:

— Синко...

Старицата стоеше на пет метра от входа. Явно нарочно, за да не забележи охраната веднага просякинята. Класическа беднячка — с чисти, но вехти дрехи, стара-престара... Дядо винаги е казвал, че просещите край луксозни магазини не са по-бедни от учителите или районните лекари... но въпреки това продължаваше да им дава.

Спрях се и аз. Посегнах към джоба си.

Старицата гледаше ту към мен, ту към входа на магазина. Зрението ѝ явно още го биваше, въпреки възрастта.

Подадох ѝ банкнота от една рубла. Би било много грозно да търся из джобовете си копейки, при положение, че току-що съм напазарувал за сто рубли.

— Космонавт ли си, синко? — попита бабата. По-скоро утвърдително, отколкото въпросително. Куртката ми беше прекалено характерна.

— Да.

— Кажи... — Старицата отново се огледа и успокоена от липсата на милиция, продължи: — Ти си бил *там*...

Нима е вярваща?

— Там, в чуждите звездни системи... Ти не си просто пилот, нали?

— Просто пилот съм, бабо. Превозвач.

Нещо ми пречеше, след като се бях откупил с една рубла, да прекъсна старицата и да си тръгна.

— Все едно... — Сбръчканото старческо лице се усмихна леко. — А аз помня още Гагарин... когато беше жив... живях при комунизма.

Дядо ми е казвал, че през миналия век така и не са построили комунизъм, но това не е въпрос, по който да споря с просякини...

— Синко... — Сухата длан ме хвана здраво за китката. — Ти си добър. Хубав човек. Кажу ми на старицата... нали няма да ме излъжеш?

Пръскаше ситен дъждец, искаше ми се по-бързо да се мушна в топлата вътрешност на жигулата, но при вида на тази старица с непокрита побеляла коса ми стана твърде неловко.

— Няма да излъжа.

— Кажу ми, очаква ли ни поне нещо добро? На мен ми е вече все едно... — Усмивка, снизходителна като есенен дъжд. — Но имам правнук... и внук, макар и самата аз да се съмнявам понякога в това...

— Какво имате предвид, бабо?

Старицата поклати глава:

— Нима не разбираш? Имаш умни очи... Винаги са ни говорили за велико бъдеще. За щастieto на човечеството. Нали съм строила комунизъм... после капитализъм... опитвах се... Всички ние сме търпели заради това. Заради бъдещето, заради щастieto... Сега вие строите звездно бъдеще. Момче, вярваш ли, че не е напразно?

— Искан ми се да вярвам — прошепнах.

В този момент от течащия по тротоара ручей от минувачи изскочи милиционер със сив дъждобран. Спря се, изгледа старицата, козирува ми и каза:

— Пак ли?

Старицата отстъпи назад.

— В районното ли искаш? — продължаваше милиционерът.

Бабката заотстъпва бързо. Милиционерът се спусна към нея, но аз го хванах за рамото.

— Остави я!

Слава богу, че всички руски космонавти са на двойно подчинение. Не само към фирмата-превозвач, но и към Рускосмос. А това на практика си е военна организация.

И моето звание майор от ВВС, след указа за тригодишна давност на президента Шипунов, означава нещо и в системата на МВД^[2].

Но милиционерът не изглеждаше нито ядосан, нито разочарован.

— Вие сте космонавт — изрече той утвърждаващо. — Не мислете, че съм... такъв...

Той беше още съвсем младо момче, този московски милиционер. И, изглежда, не беше негодник като онези, които прибират пари от всеки търговец и гонят просяците.

— Тази старица просто не е с всичкия си... Вечно стои тук и досажда на космонавтите. С въпроси като: „Как е там, сред звездите?“, „Какво ни очаква?“. Болна е...

Погледнах го в очите. Честни очи, просто съвсем млади. Дори по-млади и наивни от моите.

— А може би единствено тя е нормална, сержант?

Той като че ли така и не ме разбра...

Хвърлих продуктите на задната седалка, поседях минута, облегнат на волана.

Вярвам ли в нашето бъдеще?

Бавно обърнах глава и хвърлих поглед към тълпата. Като с камера заснех общия план, а после затворих очи и разгледах картината.

Вярват ли тези хора в звездното бъдеще на човечеството? Необходимо ли им е то на тях, затънали в транспортни проблеми, спиране на парното вкъщи, режим на тока и скъпо струващи продукти? Какво им е дал космосът — освен страх от чуждите светове и измъчената гордост на планетата Земя, че нейните космически кораби са най-бързите в Галактиката...

Натиснах педала с крак и двигателят изрева. Понесох се по „Огарьов“ с ясното желание да се измъкна по-бързо от града...

По-добре никога да не бях излизал от вкъщи. Переделкино — Звездния — Свободния — Галактиката... Прекрасен маршрут. От уюта на дядовия дом в академичния покой на столицата на руската космонавтика, а после — в суетата на космодрума... а след това — джампът.

Джампът! Приказната еуфория на скока и невъобразимо далечните светове, недостъпни дори за въображението. Поне на мен космосът ми е дал страшно много.

Нима съм виновен за това, че именно аз седя в пилотското кресло, преодолявайки междувездните бездни?

Изтичах от гаража до къщата под ленивия дъжд, който така и не беше решил дали да завали с пълна сила, или да спре. Оказа се, че вратата не е заключена, а антрето е обсипано с пакети, картонени кутии, обемисти чанти. Ако се съдеше по количеството им, при нас беше дошло на гости голямо семейство или експедиция от алпинисти се беше спряла преди изкачването на връх Демокрация. Целият багаж беше мокър — значи непознатите гости току-що бяха пристигнали.

Отсъствах по-малко от три часа, а къщата бе станала като чужда! Тръгнах към кухнята, лавирайки между кутиите.

— Петя?

— Да, дядо? — отговорих аз както обикновено.

— Оставяй продуктите и се качвай.

Нещо в мен не издържа. Или се бях уморил от такива разпореждания от втория етаж, или си спомних за старицата при магазина... Хвърлих торбите на пода и тръгнах нагоре. Едва по средата на пътя осъзнах, че без изобщо да се замислям, бях пуснал първо торбичката с месото и шунката, а вече върху нея — втората, с бутилките.

Не мога дори една истерия със счупване на бутилки да направя!

Въздухът в стаята беше свеж — очевидно дядо беше проветрявал скоро. Чуваше се тиха музика, някой от композиторите на италианския барок, Корели или Манфредини. Всичко беше повече или по-малко, както обикновено.

Първата изненада бе, че дядо седеше на моето място, на стола. А креслото беше заето и това вече бе втората изненада. Там, праметнала по мъжки крак върху крак, седеше млада жена на двайсет и пет. Много сериозна, с грубовато скулесто лице, събрани в тънка опашка коси, с дънки и домашно плетен пуловер.

Ето това винаги ме смущава — грозноватите девойки.

Започвам да изпитвам някаква вина пред тях. „Не е красиво да не си красив“, ако мога да си позволя тавтологията и да рискувам да перифразирам думите на поета. Разбира се, не може всички жени да бъдат манекенки и победителки в конкурси за красота. Но ако една

млада девойка така откровено плюе на собствената си външност, някой е виновен за това.

И винаги се чувствам така, сякаш този някой съм аз.

— Петя, запознай се. — Дядо стана. — Това е Маша. Най-добрата ми сътрудничка.

— Много съм слушала за вас. — Маша ми подаде ръка, без да става. Ръкостискането ѝ беше силно, приятелско. Гласът ѝ — отривист и рязък. — Мисля, че ще се сработим.

— Много ми е приятно — измънках аз.

Дядо ми кимна към своето легло — в стаята нямаше къде другаде да се седне.

— Пъотър, не знам доколко си в течение на плановете... — започна Маша. — Нали нямаш нищо против да минем на „ти“?

— Нямам...

— И правилно. Не обичам формалностите. И така, Андрей Валентинович ме въведе набързо в ситуацията... — започна Маша.

— Извинете...

Маша повдигна вежди.

— Извинявай, ти психолог ли си? — попитах аз.

Маша погледна накриво дядо.

— Аз съм виновен — каза дядо. — Петя изобщо не е наясно със ситуацията. Очаквах началото на събитията след половин година или година...

— Аз съм техник — каза Маша. — Физик по образование, но работя повече като техник. Преди три години Андрей Валентинович ме взе на работа... — Отново поглед към дядо, той кимна. — Занимавах се с разработката на методи и средства... въъ... за общуване с извънземни.

— Методи за убийства и мъчения — каза меланхолично дядо.

Нещо ми просветна в ума.

— Бучиниш? Жълт кантарион? Риган? Пасифлора? Докара ли всичко, Маша?

Маша кимна, сякаш не забелязваше иронията ми.

— Дядо! — извиках аз. — Какви ги вършиш?

Бих могъл да заподозра дядо в желание да убие извънземно. Но не в такива... почти промишлени мащаби!

Можеха да го вкарат в затвора за неколкостотин години — дори само заради тези приготовления.

— Нали няма да ме изпортиш, синко? — попита дядо.

Безмълвно погледнах към тавана и ъглите на стаята.

— Всичко е проверено — изрече Маша равнодушно. — Всички „бръмбари“ са намерени отдавна и са свързани с компютър с имитационни програми. Андрей Валентинович го следяха ФСБ, МВД, Рускосмос, ЦРУ и Мосад. Но за тях в момента дядо ти ни говори за коварството на извънземните и ругае президентите.

— Дядо, ти си полудял! — възкликнах аз. — Какво, да не си решил да хванеш изчислителя и да го измъчваш?

— Няма за какво да го хващам, той сам ще дойде — махна с ръка дядо. — А дали ще го измъчвам... зависи от ситуацията. Ще видим.

Маша ме гледаше с любопитство и това ми върна самообладанието.

— Дядо, не си прав — казах. — Изобщо не си прав. Оставяш се да те водят емоциите.

— Аз? — засмя се дядо. — Какви ги говориш, Петя... Отдавна не мога да си позволя този лукс — да се ръководя от емоциите си. Ръководя се само от точните изчисления. Вместо да спориш напразно, по-добре помогни на Маша да приготви яденето. В края на краищата свободното време може да се използва и по приятен начин.

Той се усмихна на двамата ни и придърпа към себе си лаптопа. Сякаш даде да се разбере, че разговорът е приключил. Все пак в мен беше останало някакво послушание — станах и излязох подир Маша. А тя вървеше към кухнята толкова уверено, че нямаше никакво съмнение — често е била тук.

В дните, когато съм карал земни боклуци, за да ги обменям за извънземни боклуци...

Ах, дядо!

— Готвенето не е женска работа — каза Маша.

Тя с такова ожесточение удряше с дървеното чукче по бъдещите пържоли, сякаш пред нея беше филе от извънземни.

— Естествено, че не е женска — съгласих се аз. — Най-добрите готвачи винаги са били мъже.

Маша ме погледна накриво, но не започна да спори. Половин час двамата дружно, макар и в пълно мълчание, се занимавахме с приготвянето на обяда. После тя заговори отново:

— Завиждам ти, Пьотър. Да си внук на Андрей Валентинович — това е голямо щастие.

— Знаеш ли, аз някак нямах възможността да избирам и сравнявам...

Маша ме изгледа подозрително:

— Подиграваш ли ми се?

— Не, какви ги говориш.

— Имам проблеми с чувството за хумор — призна си самокритично тя, докато разпалваше огъня под тигана. — Имай го предвид, Петя. Ще работим заедно, трябва да отстраним възможността за конфликти...

— На мен ми е трудно да работя с когото и да било. Креслото за втори пилот при мен е свалено, вместо това там има джампър.

Спомних си старата „Спирала“ и се натъжих.

— А често ли си преживявал джамп?

— Петдесет пъти.

— Наистина ли прилича на оргазъм?

— Н-не... предполагам.

— Нямах с какво да сравняваш ли?

Какъв кошмар! Има проблеми с чувството за хумор, но не и с непосредствеността.

— Има с какво. Просто това е нещо съвсем различно. Все едно да те молят да сравняваш вкуса на портокал и концерт за орган на Бах.

— Ще избира портокала — заяви решително Маша. — Така. Да вървим да разопаковаме багажа.

Двайсет минути разопаковахме кутиите и чантите. От тях изскочиха блокове от електронна апаратура, намотани кабели и детектори, загърнати грижливо в хартия и памук, сякаш бяха играчки за елха.

— Когато твоят пътник се появи — каза Маша, — го очаква неприятна изненада. Тук има датчици с псевдоразумен блок за разпознаване, магнитни сензори, инфрачервени детектори, активни радиосистеми, измервачи на електрическо поле... Никой няма да мине незабелязан.

— Имаме куче — предупредих я за.

— Ще го затворим. Не, не бива. Ще вкараме кучето в списъка на разрешените обекти.

От време на време Маша тичаше до кухнята и аз използвах възможността да огледам по-внимателно творенията ѝ.

Всичко беше направено ръчно. Явно не беше серийно производство.

Но бе много прецизно.

Възможно ли е един човек да сътвори всичко това, дори и да използва готови схеми и разработки? И двойно по-интересен въпрос — може ли да се скрие такова нещо от съответните органи? Които старателно пресичат всяко недоволство от извънземните?

Не вярвам в гениалността на побърканите учени!

Затова пък вярвам на дядо. А той вярва на Маша...

— Пуснах газта — съобщи Маша, връщайки се от кухнята. — Да вървим да разположим детекторите.

Излязохме на дъжда и се заехме да слагаме детекторите из територията на вилата. Не особено трудна работа, всичките бяха с радиопредаватели и не беше необходимо да се опъват кабели. За половин час осеяхме повехналата трева, стъблата на дърветата, оградата и пътеките със стотина пластмасови устройства, маскирани предимно като камъчета и сухи клончета. Маша скри няколко от детекторите в доста гадни на вид предмети. Знаете, има такива магазинчета, където продават памперси петдесети номер, „отрязани пръсти“, „истинска кръв“ и други неща за забавление на петокласници и възрастни със слаби умствени способности... Трябваше да призная, че изкуствените кучешки екскременти изглеждаха напълно правдоподобно.

После Маша седна в антрето с преносимия пулт, а аз разведох объркания Тиран из територията. Той не обръщаше никакво внимание на провокационно изглеждащите датчици — миризмата не беше същата.

Когато се върнахме, и двамата мокри и не получили никакво удоволствие от разходката, Маша кимна със задоволство:

— Прекрасно. Кучето може да се разхожда безпрепятствено.

Тя без никакъв страх потупа Тиран по муцуната и аз се убедих, че двамата се познават отдавна.

— Ще се възползвам от твоята баня — съобщи Маша, взе най-дребната и неугледна чанта и отиде да се къпе. На мен ми оставаше само да чакам, така че се качих горе.

Дядо седеше пред компютъра и удряше по клавиатурата с вида на поет, на който му е дошъл рядък миг на вдъхновение.

— Разположихме охранителната система — казах аз.

— Браво...

— Дядо, мислиш ли, че ще сработи?

Той ме погледна замислено.

— Изчислителят може да препрограмира дори „черната кутия“ в совалката...

— Трябва да изхождаме от това, че извънземните не са всесилни — отвърна дядо с леко раздражение. — Иначе ни остава само да се примирим със статуквото...

— А толкова ли е лошо това?

— Не си съгласен с моята позиция? — изуми се дядо.

— Общо взето съм съгласен. — Спомних си московските улици почти без коли, мрачните, напрегнати лица на минувачите, побърканата просякиня. — Разбира се, ние загробваме икономиката на страната... не, не на страната, на цялата планета. Дори и Испания, Португалия и Бразилия да построят космодруми... това е ненормална ситуация.

— И? — окуражи ме дядо.

— Всички тези аварии... разправят, че в Приморието екологията е отишла по дяволите... Да, не можем да издържим на това темпо. Но дядо, ако се решим да противодействаме активно, извънземните могат да унищожат цялата Земя!

— Никога. Кокошката, която снася златни яйца, не я правят на бульон. Дори и да клъвне стопанина по ръката.

— Фалшива аналогия — казах аз.

— Да допуснем, че е фалшива. Но същността си остава. Опасност има само за нас, Петя. Ако направим някоя глупост, могат да ни подвеят под наказателна отговорност, да ни пратят да сечем дърва. — Дядо се изкикоти, сякаш си представяше себе си с брадва в ръка и в сняг до колене. — А на майката Земя нищо няма да й стане.

— Дядо, надявам се, че знаеш какво правиш.

— Да.

— Никога не си ме лъгал, дядо. Вярвам ти. Но ме е страх.

Дядо извърна поглед.

— Всичко ще бъде наред, Петя. Но без твоето участие целият план ще се провали. Разбираш ли?

Кимнах. Какво да се правя, дядо замисля и разиграва многоходовите си комбинации за много години напред. Глупаво е да се опитвам да го разубедея за един ден.

— Сприятели ли се с Маша?

— Ами... донякъде.

— Интересно момиче — каза дядо.

— Да, умна е — изцедих аз единствения възможен комплимент.

Дядо почувства напрежението в гласа ми и възкликна:

— И само това?

— Чистоплътна е — изтърсих, вслушвайки се в шума от водата на първия етаж. Колкото и да е странно, дядо се закикоти:

— Петя, понякога ме смайваш.

— Ти мен също, дядо. Отдавна ли се познавате?

— Отдавна. Аз имам много странни познанства, Петя.

И в този момент аз се сепнах.

— Дядо... Имаш много поздрави от Данилов!

— От Александър Олегович? — Дядо плесна с ръце. — Да, нали той те е посрещнал...

— Не само поздрав — вече съвсем отчаяно прошепнах аз. — Той прати нещо за теб... а аз така и не си отворих дипломатическото куфарче.

— Донеси го тук — изкомандва дядо. Той някак се напрегна целия. — Донеси го, без да го отваряш!

Хукнах надолу. При вратата скимтеше Тиран и дърпаше дръжката с лапа. Отворих му и кучето изскочи в градината. Нека се натича, дъждът поспря... Може пък да задейства някой датчик — Маша е прекалено самоуверена.

Докато търсех дипломатическото куфарче, от банята долиташе плискане на вода и пеене. Маша имаше добър слух. С гласа, уви, беше по-зле.

Качих се с куфарчето в ръка при дядо. И се вцепених.

Той беше станал от креслото си и беше облякъл странен найлонов халат. Прозрачен, двуслоен, при това между двата пласта

имаше тънка като паяжина медна мрежа. Лицето му беше прикрито от прозрачен шлем, също с телена решетка.

А в ръката си държеше малък метален агрегат със зелено-кафяв цвят. Антена със сложна форма, два двупозиционни прекъсвача и екранче.

— Куфарчето — на масата! — изкомандва той изпод забралото. — И се отдръпни.

— Дядо, какво е това? — попитах аз.

— Не знам, нали не съм истински заварчик, намерих това на строежа. — Дядо явно отвърна с цитат, само че не разбрах откъде^[3]. — Това е индикатор за органични същества, синко.

На леглото беше захвърлен отворен куфар, явно донесен от Маша. В него бяха останали още доста най-различни непознати устройства.

— Да видим... — прошепна дядо и щракна прекъсвача.

Екранът засвети в червено.

— Твоят изчислител може ли да се побере в куфарчето? — попита дядо невинно. И всичко в мен изстина още повече.

— Не... Не знам...

— И никой не знае — съгласи се дядо. Без да откъсва поглед от куфарчето, той се дотътри до леглото и взе нещо, много приличащо на оръжие. Ръкохватка, спусък и конусовидна цев. Изглежда, оръжието не беше огнестрелно — цевта приличаше на антена.

— Не бива! — възкликнах аз и в този момент дядо натисна спусъка. Не стана абсолютно нищо, само в ушите ми се появи лек звук, който сякаш нямаше източник.

— Това е прототип на парализиращ излъчвател — каза дядо, отмествайки оръжието. — Еднозаряден. Действа на всички земни форми на живот.

— А на извънземните?

— Сега ще видим.

Дядо се приближи към масата и отвори куфарчето. Вътре имаше няколко малки пакета — с моя багаж и сувенирите. И един голям.

Дядо го разгърна много прецизно и внимателно.

Въздъхна и седна в креслото. Зае се да сваля прозрачния шлем.

— Саша все още помни колко обичам червената риба... — каза той. — Искаш ли, Пьотър? Добре осолена... освен това и парализирана

сьомга.

Отхапах парче от рибата, сдъвках го.

Риба като риба. Странното оръжие не беше повлияло на вкуса й.

— Добра сьомга, дядо... — казах. — Какво ти е?

Той седеше, хванал главата си с ръце и гледаше в куфарчето.

Погледна тъжно към мен.

— Мислиш ли, че не ме е страх, Петя? Мислиш ли, че нощем не ме преследват кошмари? Нерви, Петя... Вече си мислех, че няма да доживея този ден... няма да успея... сам.

По стълбата се чува стъпки и дядо се сепна.

— Иди да се изкъпеш. Ние с Маша трябва да поговорим.

Заобиколих застиналата на вратата девойка — тя беше с халат и кърпа на главата.

— Воювахме тук — любезно съобщих аз.

Къпах се дълго и с удоволствие. Сякаш можех да изстържа от тялото си всички неприятности и изненади от последните дни. И да си върна предишното спокойно състояние на духа.

Все пак бях свикнал с увереността — в себе си и в утрешния ден. Още от малък знаех — на света го има дядо, чиито ехидни реплики се публикуват на първите страници във вестниците, дядо, с когото идват да се съветват депутати и бизнесмени. Зад него — като зад каменна стена. Не, той никога нищо не ми е натрапвал. Аз сам си избирах курсовете, които записвах в училище, спортните секции, в които ходех да се занимавам, сам реших да стана военен летец, после се преместих при космонавтите... но дядо винаги е бил готов да помогне.

Интересно, а има ли в Галактическото семейство внуци?

Усмяхнах се, започнах да си подпявам нещо, после си спомних за немузикалното пеене на Маша и млъкнах.

Музицирането в банята е почти порок.

Хубава аналогия беше привел дядо в книгата си, за децата и сираците. Обидна за човечеството, но отдавна ни е време да се научим да се обиждаме.

Но нали всички аналогии са лъжливи?

Нещо ме потискаше. Някакъв студ се беше стаил в гърдите ми и докосваше нервите ми с тънки паякови пипалца. И не можех да го

прогоня с горещия душ.

Сякаш бях подминал нещо важно. Извърнал се бях, без да желая да го видя...

Пфу, това вече някаква неврастения ли е? Всичко ми е наред. Доколкото е възможно, разбира се.

Изтрих се с меката стара хавлиена кърпа, взех от рафта сешоара и леко си подсуших косата. Маша или се беше притеснявала да го използва, или не го беше забелязала. По-скоро не го е забелязала. Трябва да ѝ го предложи. Странно момиче...

Интересно, дали ме е харесала? Не като внук на обожавания Андрей Хрумов, а просто като човек?

Надникнах дали няма някой в стаята ми и излязох от банята. Маша е безцеремонна девойка, може да нахълта без да чука. А аз не съм свикнал с това. Сигурно още от петгодишна възраст съм се научил аз да съм си господар в стаята. Ако не искам, дядо не влиза тук. По-късно прочетох в една от книгите му, че загубата на „личната територия“ води към аномално развитие — както при отделния индивид, така и в нациите или расите. Дядо имаше предвид човечеството, неспособно понастоящем да контролира Земята. Прогнозираше до какво ще доведе това в края на краищата, правейки доста рисковани аналогии с историите на различни народи. Но вероятно прилагаше убежденията си и към мен.

На вратата се почука тихо.

— Петя — повика ме дядо. — Ако си се освежил, помогни ни да сервираме яденето.

Не обичам такива домашни банкети. Не виждам смисъл в тях. Едно е когато дойдат гости и искаш да им организираш истински празник, фини порцеланови съдове, кристални чаши, някакъв телешки бут, запечен в бадемов сос, и червено „Божоле“, току-що пристигнало от Франция... Хубаво е, когато доставяш удоволствие на хората.

Или когато ти имаш повод за празнуване, отиваш в малко уютно ресторантче... и докато си пийваш от халбата светла бира, разкъсваш шашлика по карски...

Съвсем друго е, когато се суетиш, готвиш, правиш по-засукани салати, слагаш покривка на масата, редиш приборите... за да започнеш

след няколко часа, когато всичко е изядено и изпито, да миеш съдовете и да ликвидираш всички следи от тържеството.

Глупаво, нали?

Можеше да седнем в кухнята, да затоплим пици в микровълновата, да си отворим по бутилка чешка бира. Даже свещ можехме да си запалим в празна чаша наред масата...

Носех се от кухнята в трапезарията и мимоходом забелязах, как със старанията на Маша масата придобива тържествен вид. Тя и свещник намери отнякъде, и салфетки с пъстри рисунки, и старинна мелхиорова кофичка за лед... дори не знаех, че имаме толкова много ненужни вещи. Почетното място бе заето от чиния с парализираната съомга.

Маша не бе забравила и пулта за сигнализация — беше го оставила до своята чиния. Винаги на стража.

— Красиво е, нали? — поинтересува се тя, когато спрях да си отдъхна. С дългата тъмночервена рокля и прибраните коси беше станала значително по-симпатична.

А може би просто сега се бях вгледал по-внимателно?

— Аха... — Поколебах се и попитах: — Никой друг ли не очакваме?

— Не, защо?

— А, нищо...

Направо му идва на човек да тръгне по съседните вили, да хване някого от старците писатели или внуците им безделници и да ги покани на вечеря. Нека оценяват.

А не бива така. Предстояха ни делови разговори.

Седнахме на масата едва след половин час. Вече беше късно за обяд, а за вечеря бе още рано. Поглеждах скришом дядо — толкова забавно изглеждаше. Беше сменил трикотажните панталони и пуловера със старомоден костюм, бяла риза и тясна вратовръзка, която сигурно някога е била на мода. В такива дрехи пенсионерите ходят да искат повишаване на пенсиите и безплатен общински ремонт на апартамента. Само орден на гърдите не му достига... само това дядо не е заслужил. Никога не е воювал. Нито в Кавказката кампания, нито по време на Кримската криза.

Може би затова все още е толкова войнствен?

— Деца... — Дядо се изкашля, погледна накриво първо мен, после и Маша. — Момчета и девойки... отдавна трябваше да се запознаете.

Интересно начало.

— Двайсет и пет години чаках деня, в който за човечеството ще се появи шанс — продължаваше дядо. — Четвърт век. Една трета от живота. Подготвих се. И навярно много от постъпките ми не са били прекалено етични... Но така трябваше.

Той повъртя чашата в ръка, погледна накриво бутилката с най-хубавата московска водка — „Стара столица“.

— Сега усещам, че нашият ден е дошъл. Денят на цялото човечество. Дори и то да не знае още... Петя!

Отворих безмълвно бутилката, налях на дядо пълна чаша, на себе си — съвсем мъничко, после погледнах към Маша.

Под внимателния ѝ поглед чашата се напълни до ръба.

— За нас... авантюристите. — Дядо изпи водката на екс. — Пьотър, ако не искаш, налей си минерална вода.

С облекчение излях водката си в дядовата чаша и напълних моята с минерална вода „Боржоми“. Маша ме разглеждаше с нездрав любопитство.

— Петя, винаги ли си толкова изряден?

— Нима това е лошо? — отговорих с въпрос аз.

— Малко е скучно.

— Не съм забелязал.

Няколко минути просто ядохме. Маша беше направила добре пържолите. Аз даже се отпуснах — може би всички делови разговори ще се сведат до два-три патриотични тоста.

— Единственият шанс човечеството да заеме достойно място в Галактиката, е да стане незаменимо — неочаквано каза дядо.

— Ние и така сме незаменими — възразих аз.

— Най-бързите кораби... да. Полезни сме, Петя. Не бива да се бърка полезността с незаменимостта. Чаках четвърт век. Надявах се и очаквах ситуация, в която човечеството ще може да направи нещо немислимо за останалите раси...

Дядо се чукна с Маша, двамата отпиха. Лицето на гостенката ни беше невъзмутимо, тя явно знаеше за какво става въпрос. Това беше малко обидно.

— Надявах се, че три относително млади и също като нас — уязвени в амбициите си раси — чакат същото — произнесе дядо. Очите му леко заблестяха. — Аларите, изчислителите, куалкуа. Бойци, математици, хамелеони.

— Какви?

— В течение ли си, че расата куалкуа няма постоянен облик?

Свих рамене. Да, разбира се, в тези филми, които съм гледал, куалкуа изглеждаха по най-различни начини.

— Протоплазмени симбиотични същества, които нямат вътрешен и външен скелет, с маса, варираща от половин килограм до центнер^[4]. — Дядо се засмя приглушено. — Незаменими за монтаж и ремонт, могат да се промъкнат във всяка пукнатина и да се съберат в дребен работен модул... или в бойната глава на ракета. Колко им е приятна тази роля, Петя?

— Не знаем каква е психологията им, дядо. Дори и ти не знаеш.

— Глупости! Стремежът към живот и инстинктът за самосъхранение са неизменна константа. Не съществува раса, която да не се стреми да оцелее! А куалкуа са разменните жетони на космоса. Кой влиза в работещи реактори? Куалкуа. Кой се качва на разузнавателните сонди до планети, откъдето няма връщане? Разбира се, куалкуа. Малкото непретенциозно разумно същество... Куалкуа.

Свинщина, разбира се. Знаех всичко това. Но никога не бях чувал, че куалкуа са възмутени от положението. Впрочем чували ли са обикновените хиксоиди или прашни за недоволството на хората?

— Изчислителите проникнаха на Земята. С единствената цел да се срещнат с мен. — Дядо се пресегна към бутилката и сам напълни чашата си. — Те са разбрали. Те са успели да анализират текстовете ми. Те знаят, че съм способен да помогна.

Не, дядо остарява... Откъде има такова самочувствие? Нали зад него не стои никой — освен няколко научни центрове, занимаващи се с въпросите на екстратералната психология, и една фанатична девойка. Нито има достъп до кораби, нито...

Впрочем достъп имам аз!

Побиха ме тръпки...

— Дядо, а ако изчислителят е излъгал? — попитах аз. — Ако не дойде при теб?

— Казал е истината! — изръмжа дядо.

— Ако умре по пътя? Трябва да прекоси цялата страна. Той е чужд тук, при напълно непознати условия, самичък на враждебна планета!

Дядо сведе поглед.

— Трябва да се е подготвял — изрече начумерено той. — Длъжен е бил да предвиди всичко. Всички раси имат данните за планетата ни. Нали знаеш принципа за информационна еднопосочност на Конклава? Ние нямаме право да искаме информация за по-стари раси, но сме длъжни да я предоставяме...

— Знам, дядо. Но не може да се предвиди всичко.

— Няма да се учудя, ако е предвидил дори твоя автобус с домати!
— изрече мрачно дядо.

— Още малко и ще се сбиете — отбеляза Маша, сипвайки си от салатата.

Замълчахме. Наистина се бяхме увлекли...

— Извинявай, дядо — казах аз. Изведнъж ми се прииска да си пийна нещо. Не водка, разбира се, но в кухнята трябваше да има вино.

— И ти извинявай, Петя — дядо потри челото си. — Пусни Тиран, не чуваш ли, че скимти...

Отидох в кухнята, взех бутилка молдавско „Нигру де Пуркал“ и тирбушон. От верандата наистина се чуваше приглушеното ръмжене на кучето. Да не е заваляло отново? Или песът е решил, че трябва да присъства на вечерята?

Тръгнах към вратата с бутилка в ръка, запалих лампата в антрето и започнах да отключвам. Тиран задраска възбудено по вратата.

— Какво шумолиш като плъх в мазе... — казах аз и отворих. — Поне да беше изляял.

Не, той нямаше как да излае.

С вид на изпълнил дълга си, Тиран тържествено влезе в антрето, влачейки по пода тялото на влечугоида. Могъщите челюсти стискаха здраво гърлото на изчислителя. Песът хвърли извънземното в краката ми и побутна с муцуна коляното ми.

Похвали ме, млади господарю...

— Дядо! — закрепях аз. — Дядо!

---

[1] Голям магазин за деликатеси в Москва. — Бел.прев. ↑

[2] МВД — министерство на вътрешните работи. — Бел.прев. ↑

[3] Цитатът е от стар руски виц. — Бел.прев. ↑

[4] Центнер — мярка за тегло, равна на 100 кг. — Бел.прев. ↑

ЧАСТ ВТОРА АЛАРИТЕ

ГЛАВА 1

Тежестта му беше като на малко дете. Двайсет и пет — трийсет килограма. Положих Карел на дивана, изцапвайки бежовия велур, и се изправих.

Изчислителят навярно се бе опитал да се свие на кълбо в последния момент. Но не беше успял. Тиран произхождаше от славен род, ако в кучешките боеве може да има някаква слава. Баща му е бил знаменитият Темирлан, известен с това, че е убил сам три бултериера.

Влечугоидът нямаше никакви шансове против него.

— Петя! — дядо ме хвана за рамото с трепереща ръка. — Карахте ли курсове по космическа медицина?

Само поклатих глава. Да, имахме някакви минимални познания относно това как да помагаме на извънземни да оцелеят, ако случаят позволява. Кой с какво диша, на кого как може да се спре кръвоизлив.

Но за изчислителите не знаех нищо — дори дали имат кръв.

Погледнах Маша — тя също беше в шок.

— Измислила си как да ги убиваш и мъчиш — казах аз. — А как да ги спасяваш?

Цялата ѝ увереност беше изчезнала някъде. Устните ѝ трепереха.

— Карел... — повика го дядо без никаква надежда. Приклепна до дивана, сложи ръка върху шията на извънземното. — Карел, не умирай!

Може би вече беше умрял... Нямаше никаква кръв, и люспестият врат на влечугоида не изглеждаше счупен, но може би просто се беше задушил? Нали все пак дишат — това беше едно от малкото неща, които знаех със сигурност.

Тиран изляя настоятелно и протегна лапа към дядо. Искаше да правят „здрасти“.

— Изведи кучето! — извика троснато дядо. — Махни го от очите ми!

— Защо сигнализацията не се задейства? — прошепна изведнъж Маша. — Трябваше...

Хванах Тиран за нашияника и го задърпах навън от трапезарията. Песът понечи да заръмжи, но усети, че работата е сериозна и млъкна. Избутах го в антрето и затворих вратата. Тиран заскимтя жално и ядът ми отмина.

— Ти не си виновен — казах. — Ние сме идиотите...

Оставих обърканото куче само и се върнах в трапезарията. Там нищо не се беше променило. Второ действие — всичко си е същото, тялото на влечугоида е на дивана, дядо е на колене, Маша е в шок.

Всеки ден, след като приключа със сеченето на дървата, ще се свивам в ъгъла и ще пиша пиесата „Гибелта на извънземното“.

— Не може да се предвиди всичко — казах аз. — Дядо...

Така и не успях да обясня, че аз съм отговорен за всичко и сега трябва да позвъним в милицията или направо във ФСБ.

Влечугоидът потрепна конвулсивно. Отвори очи и надигна глава.

Дядо отскочи от дивана, падайки безпомощно по гръб. Маша се спусна, успя да го прихване и междувременно измъкна някъде иззад гръба си — тя да няма кобур на вечерната рокля? — вече познатия ми „прототип на парализатор“.

— Няма нужда от използване на сила... — изхриптя влечугоидът. Погледна ме накриво. — Добър ден, Пьотър Хрумов.

Никой от нас не каза нито дума. Изчислителят погледна Маша.

— Мило момиче — каза той с обичайния си измъчен шепот, — не ви заплашва опасност от моя страна. Не употребявайте оръжие.

Маша не помръдна.

— При това няма никаква гаранция, че оръжието ще ми подейства — добави изчислителят.

Дядо се изправи от пода с пъшкане и попита:

— А ако извикам кучето?

Влечугоидът подскочи върху облегалката на дивана.

— Нося важна информация, способна да промени съдбата на човечеството в положителна посока! — изстреля той много бързо.

Дядо се засмя. Погледна ме.

— Петя, а ти беше прав, като взе куче.

Влечугоидът чакаше, обърнал муцуната си така, че да следи всички ни едновременно.

— Прибери пистолета, Маша — реши дядо. — Не мисля, че гостът ни е наемен убиец.

— Убийството не влиза в моралните норми на нашата раса — потвърди изчислителят.

— А какво влиза? — поинтересува се дядо.

— Най-важното?

— Разбира се.

— Достигането до изначалната истина. — Изчислителят дори потрепна, произнасяйки тези думи. — Но този стремеж изисква свобода...

— Кой участва в заговора? — изстреля внезапно дядо.

Карел погледна демонстративно Маша. Тя изсумтя.

— Участница в проекта от страната на човечеството — каза твърдо дядо.

— Освен нашите раси — аларите и куалкуа — изрече изчислителят.

Защо дядо винаги се оказва абсолютно прав? Седнах на масата, отворих виното и си налях чаша.

На изчислителя явно не му се слизаше от дивана. Впрочем дядо и не настояваше за това. Изглежда, той се стремеше да не докосва влечугоида.

Ако изчислителят наистина можеше да влияе на човешкото съзнание, това беше повече от правилно. Изведнъж си помислих, че глупавият прозрачен халат, който дядо беше облякъл в кабинета, беше предназначен именно за защита от такова влияние. Възможно е да има смисъл в това... ако влечугоидът използва електромагнитно взаимодействие. А ако е някакво микрорептонно или тахионно?

— С правото на домакина — дядо се усмихна на изчислителя, който старателно се озъби в отговор — искам да задам редица въпроси. От честността и пълнотата на отговорите ще зависят по-нататъшните ни отношения. Ако те хвана три пъти в отклоняване от истината, ще се наложи да прекратим преговорите.

— Добре — изрече Карел след секундно забавяне.

— Как се добра от Свободния до Москва?

— На същия самолет, на който беше Пьотър. Умея да се маскирам. Важни ли са подробностите?

— Помогна ли ти някой?

— Не.

— Добре, засега да оставим този въпрос. Предприетото от теб проникване на Земята санкционирано ли е от правителството на вашата раса?

— Ние нямаме правителство.

Дядо поклати глава.

— Първо предупреждение, Карел. Трябва да имате структура, координираща взимането на най-важните решения. Нали някой ви представя в Конклава?

— Личността, която съобщава решенията ни на Конклава, е само посредник. Най-важните решения се обсъждат от цялата раса — от онези нейни представители, които се намират на главната планета.

— Гласуване? — оживи се дядо.

— Не. Изработва се единна обща истина. Това е невъзможно за човечеството и останалите раси... но ние сме особени.

— Вярвам ти. Твоето идване на Земята от цялата раса ли се е обсъждало?

Карел изщрака с челюсти:

— Разбрах смисъла на първоначалния въпрос. Не. Акцията е замислена и осъществена от значително количество личности. Но не е общо решение. Ако планът ни се провали, у расата ни трябва да останат шансове да оцелее.

— Прекрасно. Същата ли е ситуацията при аларите и куалкуа?

— При аларите — вероятно да. При куалкуа... — Влечугоидът протегна лапа и се почеса по polegатото чело. Някакъв демонстративно човешки жест. — Куалкуа са голяма загадка. Не знам. Нямам никаква информация.

Дядо ме погледна и с известно учудване спря погледа си върху повторно напълнената чаша:

— Петя, слушаш ли? Всички ние сме стигнали до най-безопасното решение!

— Точно това ме учудва — измърморих аз. Беше малко обидно, че толкова бързо бях изключен от разговора. Изпълних функцията си на превозвач... доставих агента на изчислителите при дядо... и станах почти излишен.

До следващия път?

— Карел... — Дядо беше много сериозен. — Защо именно аз бях избран за контакта от страна на земляните?

— Анализирахме изказванията, статиите и книгите на всички хора, занимаващи се с въпросите на космическата политика — отвърна охотно Карел. — От известните ни предатели, купени от силните раси...

Дядо чак потрепна от това откровение.

— ... до най-агресивните шовинисти.

— Искам имената на предателите! — изрева дядо.

— Не съм упълномощен да ги съобщя — отрязва го моментално изчислителят. — След изпълнението на плана ни, расата на изчислителите е готова да предостави на човечеството цялата си налична информация. Включително и тази. Но това — после.

В стаята надвисна такова напрежение, че не бих се отказал от прозрачен халат със заземяване.

— После... — изрече замислено дядо. — А има ли доказателства за предателствата?

— Да.

— И не се боите от гнева на силните раси?

— След изпълнението на мисията ни, изчислителите, аларите, квалкуа и човечеството няма да имат основания да се боят от някого.

Маша, която през цялото това време бе седяла на стола на дядо, издиша шумно. Погледна ме със сияещи очи. Аз също се опитах да се направя на възторжен.

— Не довърши отговора си — попита дядо с леко променен глас.

— Да. И така, след анализа на всички данни вашата личност беше призната за най-ценната кандидатура. Разбрахме, че разработвате планове за освобождаването на човечеството вече много земни години. Разбрахме, че можете да допринесете много за нашето дело. Например да осигурите транспорт...

Дядо дълго време не се решаваше да ме погледне.

Накрая все пак се обърна към мен.

— Родителите са в правото си да насочват развитието на децата си... — казах аз. — Нали така, дядо? Значи затова искаше да стана космонавт?

— Да — прошепна дядо. — Да, Петя.

Отпих от стипчивото червено вино. Свих рамене:

— Добре, дядо. Ти нали наистина си бил „в правото си“... Да забравим.

Не си струваше да започваме кавга сега. Двамата рядко сме се карали и споровете ни винаги са завършвали с моето извинение. Сигурно той е бил прав.

Нима съм недоволен от съдбата си? Чуждите небеса, екстазът от джамповете и пълното спокойствие на Земята?

— Прости ми, Петя — каза дядо все пак. Погледна изчислителя, който наблюдаваше с любопитство семейната сцена, и попита: — Последно. И най-важно. Как издържа джампа?

Изчислителят мълчеше.

— Това е най-важният въпрос, скъпи мой люспести гостенино. Трябва да ми отговориш изчерпателно.

— Методът за преодоляване на джамп-безумието е подходящ само за изчислителите.

— Второ предупреждение. Отговорът е непълен.

— Вкарах се в състояние на временно умопомрачение. Парализа на съзнанието.

Изглежда дядо възнамеряваше да каже още нещо. Може би да даде на изчислителя трето и последно предупреждение, но Карел вече бе продължил:

— Както съобщих на Пьотър Хрумов, нашето съзнание има две равнища — външно и вътрешно. Вътрешното съзнание е главното. На това равнище се обработват огромни цифрови масиви. То е равнище на математическата логика. Има си своите ограничения... например задачи, които нямат решение.

— Теоремата на Ферма — обади се неочаквано Маша.

— Какво?

— Хикс на степен n плюс игрек на степен n е равно на зет на степен n . При n по-голямо от две няма цели положителни решения.

— Интересно — каза изчислителят. — А какво му е невъзможното на решението?

— Можеш да докажеш великата теорема на ферма? — попита Маша.

— Не. Не мога да я докажа. Тя е погрешна. Мога да посоча цели положителни решения.

Дядо плесна с длани:

— Стоп. Маша, с решението на класическата теорема ще се заемеш по-късно.

— Но това е... — Маша се опитваше да спори с дядо пред мен за първи път.

— Не мисля, че теоремата е по-важна от съдбата на човечеството!

Изчислителят въздъхна шумно и каза:

— Колко жалко, че не притежавате способността за колективно мислене. Това би ускорило разговора.

— И каква задача си даде?

— Делих.

— Какво дели?

— Не е от значение какво точно... — усмихна се Карел.

— Той е делил на нула — обади се неочаквано Маша. — Нали?

— Да.

— И в най-простия калкулатор при такова деление ще се появи надпис ERROR — каза дядо.

— Аз съм по-сложен от калкулатор — изрече невъзмутимо Карел. — Бях в шок. Това е класическа реакция на нашата раса при невъзможност да се обработи информацията.

— Хиперскокът също е нула... — Самият аз не знам защо казах това. — Безкрайно нищо, в което падаш... в което изчезваш. Маша, ти питаше дали джампът прилича на оргазъм. Не, не прилича. По-скоро прилича на смъртта.

Изчислителят се изправи на задните си лапи и лекичко плесна с предните. Не успях да осъзная веднага, че ми ръкопляска.

— Някоя от расите на Конклава не може да се възползва от нашия метод — произнесе тържествено влечугоидът. — Не знам какво ви позволява да изпитвате удоволствие от джампа. За мен той е мъчение, но мога да издържа.

Дядо се пресегна към бутилката, наля си водка. Отпи и попита:

— Нуждаеш ли се от някаква храна, Карел?

— Не, сит съм — отвърна влечугоидът невъзмутимо. — Моята потребност от органични вещества е много малка... не е необходимо да експериментирам.

— Добре, вярвам ти — реши дядо. — Ти си представител на неофициална група недоволни. Дошъл си при мен с делово

предложение. Изложи го.

— Това е много секретна информация.

— Разбира се. Но ние и тримата сме участниците в проекта от страна на човечеството.

— Съгласен съм. Но настоявам девойката да изключи звукозаписното устройство и да изтрие информацията.

Аз и дядо погледнахме Маша.

— Мислех... че записът ще ни трябва за анализа... — Тя изглеждаше много виновна.

— Следващия път го съгласувай с мен — изрече много меко дядо. Малко ме е страх от подобна мекота в гласа му. Но Маша не го познаваше толкова добре и си отдъхна. Безмълвно свали медальончето от шията си и му го подаде.

— Ще позволите ли? — прошепна Карел от дивана. Скочи на пода и заситни към дядо, който побърза да остави медальона на пода. Влечугоидът го докосна за миг с лапа, после се понесе назад.

— Много ефектно — изрече дядо сухо.

— Вътре има микросхема... извинявайте, но изгоря — каза изчислителят, докато се катереше на дивана.

Дядо настъпи силно нещастния медальон и развъртя крак, сякаш убиваше отровно насекомо. После подхвърли:

— Ако вече всичко е чисто, говори.

— Андрей Валентинович Хрумов, ако позволите, бих искал първо да чуя вашите предположения.

Дядо се навъси.

— Искам да уточня какви са способностите ви да анализирате информацията при недостиг на данни — любезно уточни изчислителят.

— Това пък защо?

— Вашата възраст е доста голяма за човек — събщи влечугоидът печално. — Знаем, че мисловните способности на хората отслабват с остаряването. Длъжен съм да уточня степента на вашата полезност... за проекта.

Аз бих се обидил от такава искреност. Но дядо — не. Само се усмихна.

— Може да се добави още, че при такъв вариант ти няма да дадеш никаква информация. За всеки случай. Така ли е?

— Така е — съгласи се изчислителят. — Но е много по-важно да се определи каква е способността ви да анализирате.

— Съгласен съм — реши дядо. — Предполагах три варианта, при които човечеството може да подобри своя статус в Галактиката...

— Извинете, Андрей Валентинович... — вдигна лапа изчислителят. — С какво е свързана важността на числото три? Три предупреждения, три варианта... Човешкото съзнание оперира в по-голяма степен с двоични и десетични категории.

— Не знам — сви рамене дядо. — Две — това са крайностите. Четири и повече — прекалено много варианти за нашето съзнание. Три е точно колкото трябва. Имаш предвид, че хората са способни да пропускат информация, която да не попадне в тройката ли?

— Да.

— Не мисля. Ние просто свеждаме многообразието на ситуацията до три основни групи. Това е достатъчно ефективно и удобно за нас.

— Благодаря. Продължете, моля.

— Отделих три варианта. — Дядо изхъмка. — Мда... първи вариант — човечеството неочаквано създава някакво ново знание, жизненоважно за цялата Галактика. Аналогично на джампа... Ще наречем този вариант „Ябълката на Нютон“. Владееенето на това знание ще повиши рязко статуса на човечеството. Възможна е ситуация, при която новото знание да се създаде от друга раса, но човечеството да участва активно в този процес.

— Така... — изрече изчислителят с любопитство.

— Този вариант не ми изглежда много реален — въздъхна дядо. — Развитието на цивилизациите върви достатъчно комплексно. Предимството в една отделна област няма да окаже необходимия ефект... както се случи с нашия късмет при джампа. Дори да изобретим оръжие, способно да гаси звезди и да ги побира в кибритена кутийка, това няма да направи хората властелини на Галактиката.

— Няколко раси предприемат опити да повишат статуса си чрез създаване на ново знание, недостъпно за другите... — въздъхна изчислителят. — Те не разбират, че максималния ефект, който могат да постигнат, е да сменят функцията си в Конклава. Между другото, имало е прецеденти. Например прашните. Някога те са били миньори.

Рудокопачи. Сега се занимават с преобразуване на планети според потребностите на силните раси.

Дядо кимна:

— Знам я тази история.

— Интересни са изследванията на онези, които хората наричат „непроизносимите“ — добави изчислителят. — Те се опитват да изработят общ морал... или обща философия... няма точен превод. Този морал трябва да отговаря на потребностите на всички раси.

— Съмнително — поклати глава дядо.

— Споделям твоето мнение. Но те се опитват. Създаването на общ морал би премахнало взаимните претенции между расите, и би прекратило експлоатирането на слабите от силните.

— По-скоро общият морал ще укрепи създалото се положение — каза мрачно дядо. — Може би ще премахне психологическия дискомфорт, но нищо повече. Или ще доведе до установяване на властта на непроизносимите над Галактиката.

— Колко е приятно да се разбираме един друг! — възкликна изчислителят с въодушевление.

— А сега вторият вариант. — Дядо се изкашля. — Петя, налей ми минерална вода... Вторият вариант ми изглежда малко по-реален. Той предвижда достъп до комплекс от знания... по-скоро не само до знания, но и до сили. Например до знанията на друга, неизвестна за Конклава цивилизация. Тази възможност отдавна е обсъждана в земната литература... хм. В развлекателната литература. Някаква библиотека на изчезнала много отдавна раса, огромен космически флот или могъщо, но готово да служи на първия срещнат свръхсъщество. Ще наречем този вариант „Богът от машината“.

— Как ни се искат лесни пътища — каза тъжно влечугоидът.

— Искат ни се, и още как. Долита жалък земен кораб в непроучена област на космоса, а там дрейфуват три милиона... — Дядо се закикоти. — Не, четири! Четири милиона звездолета с размерите на планети. И всеки звездолет казва с човешки глас: „Здравей, нови господарю! Готов съм да ти служа!“

Изсмях се и си налях трета чаша вино. А как да не се засмее човек, колко пъти пилотите в училище са мечтали за такова нещо...

— Все пък вариантът е съмнителен — въздъхна дядо. — Доколкото знаем, в достъпните области на Галактиката няма следи от

раси, по-древни от силните. Ако такива следи се открият, информацията ще попадне първо при тях. Блещукащите, които държат всички канали за предаване на информация, са напълно контролирани от даенло. Уви, те служат отдавна... свикнали са да служат. А най-главното — могъществото не може да е безстопанствено. Една загинала раса може да остави след себе си паметници... но не и складове с отворени врати. Трябва да си много голям оптимист, за да се надяваш на такъв вариант.

— Както разбирам — каза изчислителят, — най-реалният вариант е третият?

— Да. Този вариант може да се нарече „Втората сила“. Бедата е там, че сега политическата ситуация е стабилна. Възможностите на деветте силни раси превъзхождат всички мислими граници. Те са единни, и са единствената сила. Но ако в Галактиката се появи друга сила, адекватна на Конклава... Нека не е безстопанствена. Нека тя изобщо не възнамерява да служи на някого. Нека тази сила дори да е агресивна, безобразна и отвратителна! Но в ситуацията на противопоставяне, когато възникне равновесие на силите, ще се появи шанс за слабите раси. На силните раси ще им се наложи не просто да ни използват. Ще им се наложи да развиват слабите цивилизации. Да правят отстъпки, за да не се лишат в решителния момент от услугите на изчислителите, куалкуа, прашните, хората.

— Говориш за ситуация на война?

Дядо помълча.

— Не знам. По-скоро, ако ти е известен този термин — за ситуация на „студена война“.

— Познавам вашата история.

— В такава ситуация можем да получим много. А ако... ако узнаем за Втората сила преди силните...

В стаята настъпи мълчание. Изчислителят потри муцунката си с лапи.

— Предполагам, че в една такава... напълно хипотетична ситуация... може да възникне необходимост от контакт с Втората сила — изрече дядо предпазливо. — И тук аларите могат да осигурят определено боево прикритие... Изчислителите вероятно...

— Да, да! — оживи се Карел. — Какво можем ние?

— Навигация, изчисляване на траекторията на джампа. Ти вече го доказа. Освен това вие имате поразителни лингвистични способности. Можете да осигурите самия контакт. А и вие прекрасно анализирате поведението на другите раси и сте способни да го имитирате. Нали? Ти се държиш почти като човек, Карел. Думи, запъване, жестове, разсъждения... Но външно ти дори не приличаш на земните влечуги. Ти си абсолютно чужд. Просто сега вътрешното ти съзнание обработва информацията, сравнява я с наличните данни за хората и предава най-правилните отговори на външното съзнание.

— Не е толкова просто... но, общо взето, си прав. — Карел изведнъж се отпусна и се облегна на дивана. — Да.

— Защо са ни нужни куалкуа? — попита дядо. — Е, като партньори на аларите... това не е принципно. Те и така изпълняват функции на оръженосци. Мисля, че куалкуа са ни необходими като имитатори на външност. Като същества, които могат да си променят формата по произволен начин. Това може да е много важно при установяването на контакт.

Карел мълчеше.

— Най-интересното за мен е: за какво са нужни хората? — Дядо въздъхна тежко. — Превозвачи... да, да доставят делегацията на преговорите... Превозвачи? А ако Втората сила няма аналози на джампа, той ще ги изплаши и ще ги накара да се отнасят към нас с по-голямо уважение. Нали?

Влечугоидът не отговаряше нищо.

— В какво не съм прав? — попита рязко дядо.

— Прав си — прошепна Карел. — Прав, прав, прав... в тази абсолютно хипотетична ситуация. Да... Но има още една ценност на човешката раса, която ти не взимаш под внимание. Тя, между другото, снижава ценността на друга раса...

— Спри — каза дядо. — Спри.

Влечугоидът вдигна глава.

— Мълчи. Аз... изглежда, разбрах всичко.

Двамата с Маша неволно се спогледахме. Навярно всеки от нас искаше да знае само той ли е глупак в компанията на двама гении.

— Мисля, че по-нататъшните обсъждания трябва да ги проведем... не тук... — Дядо бавно се изправи. Приблужи се до Карел

и застина — лицето му беше на няколко сантиметра от муцуната на влечугоида. — Сигурен ли си?

— Да — каза тихо изчислителят.

— Какво предлагаш?

— Способен ли е организъмът ти да издържи космически полет?

— На седемдесет и две години съм... — прошепна дядо. — Дълго чаках...

— Срокът не се определяше от нас. Когато настъпи, започнахме акцията. Бързахме много, Андрей Валентинович. Разполагаме само с между двайсет и пет и четирийсет земни дни. Когато това време изтечѐ, силните ще получат информацията... и вашата раса ще бъде унищожена. Незабавно. Независимо от всичко.

— Пьотър! — обърна се дядо към мен. — Стига си пил! Кажи — мога ли да понеса джампа?

Задавих се с виното.

— Дядо!

— Говори!

— Не знам... тук не джампът е главното. При старта претоварването достига три же.

— Ще умра ли?

Много ми се искаше да кажа, че това е безумие. Но бях свикнал да съм честен с дядо.

— Не, навярно не. Но и без това никой няма да те пусне от Земята!

— При всички случаи ще ни се наложи да откраднем совалка — каза дядо.

Карел кимна.

Аз само разперих ръце. Щом въпросът се поставя така, всички претенции към здравето отпадат.

Просто е невъзможно да се открадне совалка! Та това не е дори самолет! С всеки старт се занимават стотици хора! Охраната на стартовата позиция е едно от малкото неща, които са станали още по-строги от времето на Гагарин насам!

— Разбирам — каза дядо. — Разбирам. И все пак ще ни се наложи да откраднем совалка. И то нещо по-добро от твоята „Спирала“. Ти май разправяше, че Данилов те кани в екипажа си?

За през нощта изчислителят се премести в моята стая. Не знам дали дядо беше станал толкова сигурен в приятелското отношение на Карел, или това влизаше в плановете му.

Перспективата да спя в близост до извънземен общо взето не ме плашеше. В края на краищата бяхме заедно в тясната кабина на совалката. Преминахме заедно през джамп, който беше наслада за мен и мъчение за влечугоида.

Това може и да изглежда смешно. Но такова съвместно пътешествие е полезно за премахване на фобиите.

— Ще спиш ли? — поинтересувах се аз, докато си лягах.

Изчислителят се сви в креслото като куче.

— Ще изключа външното си съзнание — съобщи той. — Ще намаля функциите му до стражеви минимум.

— Удобно — казах, и не можах да се въздържа от малко ирония: — Бих искал и аз да имам тази способност. За да не забравя нещо в съня си... случайно.

Изчислителят се въртеше, настанявайки се по-удобно.

— Защо изтри паметта ми след кацането? — попитах го аз директно.

— Не съм я изтрил. Само временно я блокирах — отвърна изчислителят след кратка пауза.

— А можеш ли да я изтриеш?

— Да.

— Може да ти се намери приложение на Земята — отбелязах аз. — Например при лечението на престъпници. Да изтриваш от съзнанието им всички асоциални наклонности.

— Това е насилие над личността.

— А терористът, който слага бомба в хипермаркет — казах аз, спомняйки си за миналогодишния взрив в Ставропол, — той не осъществява ли насилие?

— Едва ли хората ще се съгласят представител на чужда цивилизация да прекроява психиката им... дори и да е психиката на убиец. Хората предпочитат старите, проверени методи. Затвор и смъртно наказание.

Той май беше прав. Въздъгнах.

— Някога, ако планът ни се осъществи — каза меко изчислителят, — расите ни ще могат да се разберат по-добре взаимно... и да приемат помощ без предубеждения. Външната дейност никога няма да стане главна за нас, Пьотър. Но ние съществуваме в материалния свят и времето не може да се върне назад. Някога ние дремехме в гнездата си и опознавахме света. Когато информацията на планетата се изчерпи, излязохме в космоса. Може би това беше грешка... срещнахме даенло, и Конклавът ни принуди да си сътрудничим с другите раси.

— Съжالياват за това, че не сте останали на родната си планета?
— изумих се аз.

— Малко.

— Но не е възможно да се усвояват нови знания, без разширяване в пространството! Ако опознаването на света е основната ви цел, вие сте били длъжни да излезете в космоса!

— Не е задължително, Пьотър. Всеки атом носи в себе си информация за цялата вселена. Неутриното, преминаващо през планетата, оставя повече сведения, отколкото хиляди кораби, изследващи космоса. Можехме да поемем по този път, но той е скъп... прекалено скъп. Имаше риск звездата ни да угасне, преди да успеем да опознаем света. Решихме да се подсигуриим...

Изчислителят въздъхна съвсем по човешки.

Странен беше той. Понякога толкова много приличаше на човек в облика на влечугоид, но пък нали това е само илюзия.

— Добре, Карел. Спи... или както там го наричаш.

Изчислителят ме погледна, когато посегнах да изключа стенната лампа.

— Ще ни помогнеш ли да откраднем совалка?

— Карел, това е невъзможно.

— На света няма нищо невъзможно, Пьотър.

— Тогава не знам — отговорих честно аз. — Това е престъпление. И работата не е дори в това, че совалката струва милиони долари. Кражбата на совалка не е възможно без насилие.

Изчислителят мълчеше.

— Ти нали също подчертаваш своята миролюбивост — казах аз.
— Това много ми харесва. Тогава разбери, че не искам да заплашвам с оръжие приятелите си. Тези, които са ме извеждали в космоса, тези,

които са ми помагали да се върна вкъщи. А ако се наложи да се стреля...

Изчислителят чакаше.

— Просто няма да мога, Карел.

— Убийството неприемлив път за теб ли е?

— Убийството на невинни — да.

— Тогава спи — каза изчислителят. — Утрото е по-мъдро от вечерта, нали така?

— Закълни се, че няма да влияеш на психиката ми — настоях аз. Може би дядо е искал точно това? След дългия и безрезултатен спор, който в нищо не ме убеди, е решил да се довери на процеса на „убеждаване“ на извънземния?

Как можа да ми хрумне такава гадост!

— Защо мислиш, че ще спазя обещанието си? — попита изчислителят.

— Не знам. Но аз ще усетя, ако психиката ми се промени. Най-вероятно ще усетя. Едва ли ще успееш да ми повлияеш незабележимо. А е достатъчно само да заподозра, че се набъркваш в разума ми... и ще те предам на властите. Ще уведомя Рускосмос и СКОБ.

— Заклевам се, че никога няма да повлиявам на разума ти без твоето предварително разрешение — каза изчислителят.

Обмислих формулировката на обещанието му и кимнах:

— Лека нощ.

Щракнах прекъсвача и си легнах в леглото. Изчислителят лежеше в креслото толкова тихо, сякаш вече го нямаше в стаята. Но когато погледнах към него, видях две мъждиво блещукащи очи. Именно блещукащи, а не отразяващи светлината, както е при котките.

— Очите ти светят — казах аз.

— Извинявай — отговори изчислителят. — Прекалено съм напрегнат. Така по-добре ли е?

Навярно беше спуснал клепачите си — светлинките угаснаха.

— Да, така е по-добре — казах аз. — Благодаря.

Може би от напрежение, а може би заради изпитото вино, но се събудих в три и половина. Полежах, опитвайки се да доловя дишането на изчислителя.

Но в стаята цареше пълна тишина. Сякаш влечугоидът беше имитирал и дишането си. Цифрите върху циферблата блещукаха, през прозореца се чуваше шумоленето на дърветата. Не валеше... и това беше добре.

След десет минути, когато разбрах, че няма да заспя, напипах дистанционното на нощното шкафче и включих телевизора. Под бледата светлина на екрана се убедих, че изчислителят си е на мястото и започнах да сменям каналите.

По Националната телевизия Даря Нарялова водеше предаване за живота и културите на извънземните. За постоянните обитатели на Земята това може би беше интересно. Но аз виждах, че програмата е сглобена от парчета — любителски филми на туристите и пилотите, пропагандни клипове на извънземните, части от уловени предавания на хиксоидите — една от малкото раси, които имат аналог на земната телевизия. Щрак... Първи канал въртеше сапунена опера за възрастни. Наблюдавах за секунда откровената креватна сцена, после превключих. Щрак... руската телевизия повтаряше програмата „Книголюбител“ — процесорът на телевизора изчете кодираната информация и ми съобщи, че до края на програмата са останали седем минути и повторението ще бъде утре на обяд. Останах на канала, гледайки простичкото представление: на голата сцена жена с разкошна рокля говореше на празното пространство:

— Как мразя името ти! Смени го, и ще стана твоя! Нима означавам по-малко за теб от тази празна, омразна дума?

Отнякъде се появи оплешивяващ мъж, също в старинни дрехи, окачил шпага на хълбока. Той протегна ръка към жената и възкликна:

— Не съм те дърпал за езика. Дай ми любовта си — и ще сменя името!

В мен се появи идиотското усещане, че случващото се на екрана ми е смътно познато... Междувременно мъжът и жената се прегърнаха, екранът потъмня, появи се шарената обложка на книгата. Окървавен юноша с кама в гърдите лежеше в ковчег, от който се надигаше бледа, приличаща на вампир девойка.

— В поредицата „Класически женски романи“ — каза мек глас зад кадър — ви представяме драмата на Уилям Шекспир „Ромео и Жулиета“. Най-накрая в адекватен, съвременен превод! Сега и вие можете да прочетете един признат шедьовър, да се потопите в

кипящите страсти, в пиршеството на чувствата, в красотата на пейзажите и в лабиринта на интригите! И не се притеснявайте от тъжния край — специално за това издание талантливият литературовед Виктор Буздуган е написал продължението „Жулиета Монтеки“, достойно за...

Чудех се да се смея ли, или да плача. Но май все пак си беше за смях — притиснах се към възглавницата, сподавяйки кикота си. След като се насмях, превключих на петербургския канал — там давах стария научнофантастичен филм „Пришълеца“. Доста смело, трябва да се признае. Можеше да ги привлекат под отговорност за разпалване на ксенофобия... Изведох на екрана информацията, съпровождаща филма: оказа се, че той е обявен доста скромно в програмата — „Архивно кино“, без заглавие, а след него ще говори известният писател и критик Андрей Николаев. Вероятно ще разобличава тесногърдите възгледи на режисьора.

По московския денонощен канал обсъждаха новия указ на Полянкин, който предвиждаше големи субсидии за идващите да работят и живеят в Москва. Наблюдателите стигнаха до извода, че това няма да даде никакъв ефект — гражданите ще получават парите си и ще си тръгват. Та кой нормален човек би сменил Нижни Новгород, Владивосток или Петербург за мръсната, шумна и глупава бивша столица?

Последният от работещите нощем канали беше „Шести“, но се оказа, че и там няма нищо интересно — предавах „Телешопинг“. Попаднах точно на рекламата на „Чудесния тирбушон“ с електрозахранване, позволяващ да се отварят двайсет бутилки вино в минута.

В този момент не издържах и се разкикожих с глас. На екрана симпатична девойка се мъчеше с обикновен тирбушон, после се появи излъскан мъж, хвърли обикновения тирбушон през прозореца и извади електрическия... Хилех се като ненормален, седнал на кревата и напразно опитвайки се да заглуша смеха с ръце.

Изчислителят се надигна в креслото. Очите му просветнаха.

— Из-звинявай... — простенах аз.

— До двайсет бутилки в минута! — долетя от телевизора и аз отново изпаднах в истерия.

— Не съм ти влияял! — възкликна влечугоидът.

Успях само да кимна, нямах сили да отговоря. Какво ти извънземно влияние? Всеки си има вкъщи свой собствен агрегат за промиване на мозъци — телевизора.

— Четирийсет и девет долара и деветдесет и девет цента, или осемдесет и девет рубли, или три космодолара! Звъннете сега и за същата цена ще получите и комплект тапи за изпробване на Чудесния тирбушон!

След като се насмях, намалих звука и поясних на смутения изчислител:

— Извинявай. Не ми се спеше. Пуснах телевизора... и се развеселих.

— Телевизора? — В полусънно състояние изчислителят изглеждаше по-тъп от обикновено.

— Не виждаш ли?

Влечугоидът обърна глава към екрана и кимна:

— Светлина... Не мога да възприемам визуалната последователност на вашата телевизия.

— Защо?

— Прекалено бавно разгръщане, прекалено едри сегменти, от които се формира изображението... и твърде голямо количество смущения. Крайно трудно е да се обработи такава информация.

Според мен телевизорът си предаваше идеално.

— Но ти нали виждаше изображението на екрана в совалката?

— Не го виждах. Сканирах данните по пътя им към екрана. Това е значително по-удобно. — Изчислителят отново се сви на кълбо. — Продължавай да си почиваш, аз ще престана да възприемам звука като външен дразнител.

След миг той отново спеше. По-точно не спеше, а се занимаваше с опознаване на света... Удобна им е физиологията. Свалих крака от леглото, облегнах се на стената, въздъгнах. Изобщо не ми се спеше.

Възможно ли беше да се открадне совалка?

В буквалния смисъл — не. Подготовката за старта приключва само половин час преди изстрелването. И после е необходим трудът на стотици хора, за да излети корабът.

А възможно ли е да се подмени екипажът? Транспортните си рейсове „Буран“ провежда с трима души екипаж — командир, който е и първи пилот, втори пилот и джамп-навигатор. Да допуснем, че

Данилов наистина ме вземе в екипажа... като втори пилот, вероятно. На кой етап контролът над екипажа е минимален? В автобуса, по пътя към старта, има много хора. Може би на стартовата позиция, преди качването в асансьора. Но как да отведе там дядо и изчислителя? И какво да правя с Данилов и джамп-навигатора? Оставянето им на стартовата позиция би било убийство. Когато „Енергия“ извежда „Буран“ в орбита, върху старта се изсипват реки от огън. Ако ги пусна да се махнат — ще вдигнат тревога...

И няма ли в ЦУП да се учудят, че всички разговори се водят от втория пилот? А как да подправя телеметрията — ако сложа датчиците на дядо, лекарите незабавно ще отменят старта. Само при извънземните лекарите отдавна гледат през пръсти на състоянието на екипажа... Трезвен ли си? Добре...

Стотици проблеми.

Стоп! Какво ми става?

Обмислям как да похитя звездолет!

Потиснах първия импулс — да се хвърля към изчислителя — и се опитах да приведа мислите си в ред. Нима все пак се е опитал да ми въздейства?

Като че ли не.

Отношението ми към замисления от дядо и влечугоида план не се беше променило. Не исках това... или поне без да получа ясни обяснения. И нямах намерение да се промъквам в совалката с бой, с автомат през гърдите и дядо на гръб.

Просто се бях озлобил. След гениалния превод на „Ромео и Жулиета“ на младежки жаргон, след рекламата за електрическия тирбушон, след страхливото, нощно пускане на стария филм, който показваше извънземните не в най-добра светлина.

И щеше да става все по-лошо и по-лошо. Ние деградирахме. Стремително и необратимо. Превръщяхме се в раса от идиоти.

Вратата изскърца.

— Петя?

Дядо плахо погледна в стаята.

— Всичко наред ли е?

Станах бързо, отидох на пръсти до вратата и изскочих в коридора. Там беше тъмно, само крушката до стълбите на втория етаж едва мъждукаше. Май като малък ме беше страх от тъмното... изобщо

не знам защо. Дядо обеща, че пред вратата ми винаги ще свети лампа и изпълни обещанието си. Не нощна лампа над леглото ми — дядо никога не правеше отстъпки пред страха ми — а светлина зад вратата. Но това ми беше напълно достатъчно. Тази крушка дори нямаше прекъсвач. Светеше винаги... и когато спях в леглото си, и когато бях на чина си в училище, и когато се настанявах в някой хотел под чужда звезда...

— Всичко наред ли е, Петя? — повтори тревожно дядо.

Със старата си пижама и чехлите си той не изглеждаше като идеолог на човешкия шовинизъм, хитър демагог и безмилостен опонент на правителството. Просто подпухнал старец, който отдавна би трябвало да изживява старините си пред телевизора с чаша кефир в ръка...

— Ти... притесняваш се за мен? — съобразих аз. — Страх те е, че изчислителят ще се опита да ми въздейства?

Дядо извърна поглед.

— Просто гледах телевизия.

— И какво ново?

Свих рамене:

— Пуснали са в продажба електрически тирбушон. Отваря двайсет бутилки в минута.

Дядо послушно се усмихна. Така се усмихват на деца, разказващи на един дъх първия си виц. А и на мен вече не ми беше смешно.

— Пропадаме в някаква пропаст, дядо... — казах аз, облягайки се на касата на вратата. — Затъпяваме. При това... някак радостно.

— Радостно затъпяване — това е добре казано — кимна дядо.

— Не, не си мисли, че изчислителят ми е повлиял... сигурно е просто заради нощта. Започнах да обмислям как да открадна совалка!

Дядо чакаше търпеливо.

— През нощта... оживява озлоблението, дядо. Свикнал съм да спя нощем. А денем — да чета хубави книги или да гледам хубави филми. Не ми е оставало време да помисля за нещо лошо. А може би напразно спя нощем?

— Превъртял си два-три канала и си попаднал на няколко глупави предавания — каза дядо. — И се запита дали си струва да се спазват правилата на играта, установени от *такова* човечество?

— Сигурно да. Само че каналите бяха пет.

— Петя, не си съвсем прав. Радостното затъпяване е нормалното състояние на човечеството. То само приема различни форми. Когато има сблъсък между културите, загуба на глобални ценности — като сега — то става по-релефно, по-ярко. Но винаги и във всички времена състоянието на радостно затъпяване е устройвало повечето хора.

— Значи причината е била погрешна. А изводът?

— Имаме ли право да нарушаваме законите? Не тези, които са вписани в наказателния кодекс, а моралните закони, етичните постулати?

— Да. Само че не *ние*. Ти вече си взел решение за себе си. Прав ли съм?

Дядо ме хвана здраво за ръката.

— Петя, възпитавал съм те да бъдеш човек. Истински човек. Често ми се е струвало... и все още ми се струва... че ми се удаде.

— Благодаря...

Дядо никога не ми беше говорил такива неща. Отношенията ни просто си ги имаше, а аз не знаех кое в тях е възпитание, кое — любов, и кое — амбиции на великия демагог. И не исках да знам.

— Ти си безупречен, Петя — продължи тихо дядо. — Ти сам не знаеш колко си безупречен. Когато беше дете, това умиляваше възрастните и отблъскваше от теб връстниците ти. Когато порасна, това започна да отблъсква възрастните и да привлича децата.

Той се засмя тихо.

— Когато общуват с теб, хората започват да изпитват комплекс за малоценност.

— Какво? — обърках се аз.

— Комплекс за малоценност — повтори дядо. — Ти си абсолютно честен и етичен. Ти винаги поставяш обществените ценности над личните. Ти си способен да водиш разговор на всякакви теми... от влиянието на елинската култура върху развитието на източните философии до технологията за ръчно леене на легирана стомана...

— Не, дядо, почакай, легираната стомана не може ръчно...

Дядо се закикоти. Потрих чело и млькнах.

— Ти предизвикваш в околните спонтанна неприязън. Толкова безсмислена, че поведението им, напротив, става подчертано

дружелюбно. И в същото време това те лишава от приятели. С идеалните хора не дружат, на тях им се кланят. Но от това успех да те предпазя... макар и да беше трудно.

Бузите ми вече горяха. Това беше не просто неприятно, това беше гнусно!

— Стремях се към едно — каза дядо. — Когато настъпи този миг — как се надявах, че ще настъпи! — ти да си в правото си да взимаш решения. Без да се боиш да пристъпиш границата на общоприетия морал. Законите са измислени, за да се нарушават. Всяка крачка на човечеството в утрешния ден е била нарушаване на днешните закони. И винаги се е намирал някой, който се е осмелявал да го прави. Тези, които са прекрачвали границата, обикновено са били негодници. Но аз си мечтаех за друго. Да можеш да решаващ, без да се допитваш до човечеството. И в същото време да бъдеш нелош негов представител. Невъзможна задача. Но аз се опитах да я реша.

— Дядо, вярваш ли в това, което говориш? — попитах аз.

— Да.

— Уговаряш ме да възприема собствена, лична етика? И при това смяташ, че ще остана човек?

— Да.

— Но нали това не е моя етика, дядо — казах тихо аз. — Всичко това е проекция на твоите възгледи. Твоите страхове, комплекси, мечти. Аз съм твой инструмент. Ти си вярвал, че за да постигне величие, на човечеството му трябва такъв като мен. И си ме създал. Отгледал си ме като в колба.

Дядо кимна.

— Прав си. Но ще ти задам само един въпрос. Вярваш ли, че съм прав? Вярваш ли, че сегашното състояние ще доведе Земята до гибел?

— Вярвам — казах аз. — Вярвам.

— Тогава не се страхувай да взимаш решения, Петя.

Мълчах дълго, а дядо чакаше отговора ми. Отвън шумеше вятърът. Грохналите писатели спяха във вилите си, а енергичните им деца играеха покер. Бившата столица набираше сили преди новия работен ден. В Звездния нощната смяна диспечери водеше към приземяване завръщащите се кораби. Огромната страна добиваше гориво и тъпчеше с него ракетите-носители, разглеждаше алчно извънземните боклуци и им изпращаше врабчета, които толкова се

бяха харесали на чуждите раси. Малката планета Земя се носеше по орбитата си, а небето си стоеше наоколо и хората гледаха в него разпалено, с надежда и страх.

И на никого не му беше до това, че мен ме молеха да спася човечеството, и в същото време да престъпя през себе си.

— Дядо, трябва ни „Буран“. И мен май ще ме вземат там. Но не знам как да неутрализирам останалите членове на екипажа.

— Да вървим.

— Къде?

— В стаята ми. Ще позвъним на Данилов. Трябва да е долетял вечерта.

ГЛАВА 2

Когато дядо вдигна слушалката, го помолих за последен път:

— Моля те, не бива.

— Разбирам, рано е... — измърмори дядо. — Четири сутринта... ах... но Данилов е свикнал. Военен пилот е все пак.

От високоговорителя се чу сигнал заето. Вероятно телефонът беше изключен през нощта. Зарадвах се, но дядо меланхолично започна да удря клавишите. Тройка, седмица, нула. Изглежда, знаеше кода за спешни случаи, въведен в телефона на Данилов.

— Ало — отговори апаратът. Дядо остави високоговорителя включен и неволно чувах разговора. Гласът на Данилов беше рязък и бодър. А може би не спеше?

— Благодаря за рибата — каза дядо.

След секунда пауза Данилов отговори:

— Радвам се, че ти е харесала...

— Намини... някой път.

Дядо затвори слушалката. Усмихна ми се.

— И заради това трябваше да будиш Александър Олегович посред нощ?

— Той ще дойде след половин час или час — обясни дядо. — Ключовата дума тук беше „намини“. „Някой път“ е пълнеж.

Размърдах се неспокойно на стария стол, който ме помнеше още от дете.

— Дядо, и на президента ли можеш да позвъниш така?

— На президента не мога. На съветника по национална сигурност — да. Но той не ни е нужен. Длъжността променя хората.

Разбира се, знаех, че кръгът на познатите на дядо е огромен. Но че тези познанства са толкова близки...

— А откъде познаваш Данилов?

— Бях в комисия по размяна на военнопленници в девета година. Искаха да разстрелят Александър, той взриви „Хетман Мазепа“, почти построения самолетносач, в корабостроителницата в Николаев, преди да го уцелят с ракета в двигателя. Е... успях да разменя момчето. —

Дядо неочаквано се закикоти: — Разменихме го... Украйна тогава беше съвсем зле с горивото. Два ешелона с нефтени продукти срещу един военнопръстълник.

Да... В безумните времена на кримския конфликт е нямало и помен от джампа, хората са предпочитали да мразят съседите си, а не извънземните — бил съм на пет години. Малко неща си спомням от тази възраст. В училището вече учехме по картите, в които Крим е независима държава, и само от дядо съм чувал намека, че тази независимост е била единствената алтернатива на руско-украинската война.

— След това пак сме се срещали — продължаваше меланхолично дядо. — Когато пращаме свещеници при хиксоидите. Тогава Данилов не беше в „Трансаеро“, а в Рускосмос. Отговаряше за особено важните превози. И ето, че дойдоха в Звездния космонавти в расо...

Бях чувал за тази история. Преди десет години няколко църкви — Католическата, Протестантската и Православната — обединиха усилия и извоюваха от правителствата на САЩ и Русия небивал демарш. Земята поиска от хиксоидите да разрешат мисионерска дейност на хората на техните планети. Това отговаряло на някакви параграфи от Галактическият кодекс и „Кръстоносният поход в небесата“ на обединената църква започна. Наистина, от своя страна Хикси поиска да създаде на Земята собствена мисия. Едва след две години хората осъзнаха, че в замяна на свещениците са получили не служители от чужд религиозен култ, а група професионални илюзионисти — Хикси има доста близък аналог на цирковото изкуство. Не знам с какво засегна това християните, но мисиите при хиксоидите бяха отзовани, а скоро и извънземните си тръгнаха.

Между другото, методът, по който превръщаха водата във вино и изцеляваха неизлечимо болните, така си и остана загадка.

— Браво, дядо... — казах аз. — Наистина си готов на всичко.

— Данилов е умен човек. Той ще разбере.

— Наистина ли искаш да му разкажеш това?

— Аха — каза дядо с видимо удоволствие.

— Дядо, кажи... щом познаваш толкова добре Данилов... сигурно си в прекрасни отношения и с останалите от ръководството на фирмата?

Дядо сви рамене. Но аз не отстъпвах:

— Моята кариера, званията, длъжностите... чие дело са? Сам ли съм напредвал, или приятелите ти са ме побутвали?

— Сам, Петя. Кариерата на внука ми не ме интересуваше. За мен беше важно да станеш професионалист. Да вярваш в силите си.

След половин час излязох да посрещна Данилов. Заставах при портичката и се загледах в редките светлини на съседните вили. Като че ли при моя малък приятел светеше. Сигурно Альошка се сражаваше в своята игра с чудесната фрактална графика. А за камъчетата не дойде — притеснил се е.

Най-накрая се чу мекото бучене на двигател. Данилов или не страдаше от излишен патриотизъм, или просто обичаше хубавите коли — пристигна с чисто нов черен мерцедес. Отворих портата, той го вкара в двора и изключи двигателя.

— Какво е станало, Пьотър? — попита най-добрият пилот на „Трансаеро“, докато излизаше от колата. Беше с униформата на Космическите сили и с такава редица от медали върху гърдите, сякаш отиваше на прием при президента. Проблясваха дори две звезди на Герой... Вероятно Данилов беше решил да избегне всякакви проблеми с постове и патрули.

— Имаме извънземен вкъщи, Александър Олегович — казах аз, стискайки ръката му.

— Мамка му! — възкликна Данилов. — Какъв?

— Изчислител.

— Пълно безумие. Обезвреден ли е?

Тръгнахме към къщата. Насреща ни изскочи Тиран и започна да върти опашка. Може би и в кучетата се беше появило генетично уважение към ордени и медалите?

— Той е дошъл с предложение. Делово.

— Ясно. — Полковникът ме потупа по рамото. — Дядо ти успя да дочака, а?

— Успя... — потвърдих безпомощно аз. — Александър Олегович, той иска...

— Стига с тоя пиетет, а? — прекъсна ме недоволено Данилов. — Знам те от двегодишен...

— Така ли? — изумих се аз.

— Викай ми или Саша... или чичо Саша — усмихна се Данилов.

— Та какво иска старецът?

— „Буран“.

Данилов започна да подритва буците пръст.

— Ясно. Не е мирясал, значи...

Изпитах облекчение. Данилов нямаше да помогне на дядо. И нямаше да допусне кражбата да се осъществи.

— Ти как мислиш, старецът ще издържи ли старта? — попита полковникът, когато влязохме в къщата. Вътре в мен нещо се скъса. Не, ако наистина съм „безупречен“, както казва дядо, тогава всички наоколо са побъркани.

— Ще издържи... Саша.

— И това е нещо.

В антрето все така цареше полумрак. Докато Данилов се събуваше, се чудех къде да го отведе първо. Но откъм стълбите се чу шумът от влачене на чехли и се появи дядо.

— Здравей, Саша — каза той, докато слизаше.

— Здравейте, Андрей Валентинович. — Данилов се изпъна като новобранец пред генерал. — Дойдох.

— Събуди Карел, Пьотър.

Отворих вратата към стаята си и видях блещукащите очи на изчислителя. Казах уморено:

— Да вървим.

— Какво е станало? — Влечугоидът скочи от креслото.

— Редиците ни се увеличиха.

Данилов надникна иззад гърба ми в стаята. Подсвирна, когато видя влечугоида.

— Приятно ми е да се запозная с известния покорител на космоса — изстреля на един дъх изчислителят.

Разбира се, Маша също се събуди. Когато се съмна, всички запознанства вече се бяха осъществили, и всички факти, които според мен приличаха повече на догадки, бяха изложени. А изчислителят отново изпя познатата песен за неминуемата гибел на човечеството, ако...

Седнах до Данилов. Сякаш се надявах, че поне той, офицер в армията и опитен космонавт, ще намери аргументи против

предложения план.

В някаква степен очакванията ми се оправдаха.

— Защо правителството не бива да се запознава със ситуацията?
— попита Данилов.

— Първо, ако акцията ни бъде санкционирана, гневът на силните раси ще се стовари върху цялата Земя... — започна дядо.

Данилов сви рамене.

— Разрешението може да бъде в различни форми. Устно, двусмислено...

— Второ, нямаме време. И никога няма да преодолеем бюрократичните пречки.

— Това е вярно.

— Какъв е чинът ти във ФСБ в момента? — попита дядо.

Данилов се намръщи:

— Същият, какъвто и в космоса. Полковник.

Виж ти! Данилов си признаваше открито за работата в службите!

— Саша, ти си умен човек. Имаме шансове за успех... Защо му е на изчислителя да лъже?

— За да открадне совалка.

— Схемите на джампъра са достъпни за всички извънземни. Работата не е в технологиите.

— За да ни натопи.

— Карел ще натопи и своята раса.

Изчислителят седеше с безучастен вид, сякаш този разговор изобщо не го засягаше.

— Какво ще кажеш, а? — обърна се Данилов към изчислителя.
— Не водиш ли двойна игра?

— Нима отговорът ми ще докаже нещо?

— А тогава защо е това нежелание да съобщаваш факти?

— Страхувам се от предателство.

Данилов разпери ръце:

— Какво да кажа? Петя, как ти е аргументацията? Значи ние трябва да вярваме на честната му дума...

— Има разлика — признах аз неохотно. — Ние рискуваме само собствените си животи. А изчислителят — съдбата на цялата Галактика.

Данилов се запъна.

— Аха, утешително... Само своите животи. Дребна работа...

Изчислителят мълчеше.

— Добре... — Данилов погледна накриво дядо, той кимна. — Предлагат ми полет утре. За Джел-17.

— Търгуваме ли с джелите? — поинтересува се дядо.

— Епизодично. Искат да купят десет тона произведения на изкуството.

— Та те са слепи! — възкликнах аз, спомняйки си собствените си рейсове до Хикси.

— Скулптури. Джелите купуват от нас бюстове с изображения на хора. Русия взе поръчката вместо американците. Оказа се, че имаме безумно количество бюстове... понастоящем неактуални. Мраморни, гипсови, бронзови. Поръчката е спешна, трасето е непознато. Предложиха ми да летя аз. Боженко, вторият ми пилот, е в отпуската. Искаха да го извикат, но аз предложих да взема за пилот теб, Петя.

Значи Александър неслучайно беше започнал онзи разговор.

— Навигатор ми е Ринат Турусов. Добро момче, не искам да го забърквам.

— Мога да проведе изчислението за всякакъв джамп — каза бързо изчислителят.

— Не се съмнявам. Но как да оставим Ринат на Земята и да вкараме вас двамата в совалката?

— Не само Карел и Андрей Валентинович — намеси се в разговора мълчалата до момента Маша. — А и мен.

— Това искане на изчислителя ли е? — Данилов погледна Карел.

— Мое — каза дядо. — Маша ще е от полза.

— След нашето бягство семейството ти го очакват големи неприятности, момиче. — Върху лицето на Данилов беше изписано всичко, което мислеше за тази идея.

— Нямам семейство. Аз съм сирак — отсече Маша.

Неволно я погледнах. Виж ти. Тя също беше израснала без родители... само че не с дядо, а сама. Да се измъкнеш от коловоза, който негласно е определен за възпитаниците на детски домове... да завършиш институт, а не да се забиеш в някоя ферма или в ракетен завод... Браво, Маша...

И отново нещо ме прободеше отвътре, тънко и тревожно. Сякаш се извърщах, не желаейки да видя неприятната, лоша, отвратителна

истина.

— Добре. Ако настоявате, Андрей Валентинович...

Дядо кимна.

— Ще ви вкарам в совалката — реши Данилов. — Двамата с Петя ще ви вкараме.

Той погледна часовника си.

— Седем. След час на Петя ще му позвънят от Звездния. Ще пратят кола. Така че подготвяй рапорта си, момче.

Кимнах.

— Ще те помъчат до обяд... После прием при някой от съвета на директорите на „Трансаеро“ и в Рускосмос... — размишляваше на глас Данилов. — Ще те погалят по главата, ще те похвалят. Ще ти пуснат вдицата — готов ли си за нови полети. Ще ти предложат място на втори пилот на „Влъхва“.

Сърцето ми се разтуптя. Да бъда пилот на легендарната совалка на Данилов — това е сбъдната мечта!

— Ти ще се съгласиш... ще отделиш още два часа на бюрократите... Вечерта най-вероятно ще ти се наложи да летиш за Хабаровск. Мисля, че ще летим заедно.

— Ние с Маша ще си резервираме места за друг полет — намеси се в разговора дядо. — Ще ни пуснат на космодрума, предполагам? В сектора за гости?

— Ще ви пуснат — кимна Данилов. — Началникът на космодрума, генерал Кисельов, има доста положително отношение към „постулатите на Хрумов“.

— Никога не знаеш как ще ти се отблагодари словото — въздъхна дядо. — Петя, иди да се приведеш в ред. Скоро ще тръгваш за Звездния.

Станах. Взех си от масата парче изсъхнала сьомга.

— Там бъди сериозен и стегнат! — подхвърли Данилов подире ми. — Не се издавай, че знаеш всичко предварително!

— Слушам, другарю командир на кораба — отвърнах аз.

Не, светът наистина е полудял. И аз трябва да се побъркам — за да отговарям на изискванията на модата.

И защo дядо e толкова уверен в особените ми качества? — мислех си, когато привечер колата на компанията ме връщаше вкъщи. Ако толкова e искал да ме направи спасител на човечеството, трябваше да съм съобразителен и хитър като него. А не да се подчинявам покорно на решенията му.

Напразно залага на мен... ако изобщо го прави, разбира се. Напразно.

Колата спря до оградата.

— Ще дойдем след три часа — каза шофьорът. — Ще успеете ли да се пригответе, Пьотър Данилович?

— Да, разбира се. Благодаря.

Когато излязох от колата, веднага видях Альошка. Момчето стоеше на портата на вилата си, леко нацупено и недоволно.

— Здравсти! — помахах му и Альошка бавно тръгна през улицата. Спря се, пропусна минаваща кола. Когато се приближи, каза неохотно:

— Здравейте.

— Мен ли чакаш?

— И още как...

— Да вървим, камъните ти те чакат.

И защo дядо реши, че съм интересен на децата? По-скоро ми се качват на главата...

— Звънях ви през деня. — Альошка леко се оживи. — Дядо ви каза, че сте излязъл, ще се върнете за малко и пак ще тръгнете... за дълго.

— Така е — признах си аз. — Но ще ми се намерят пет минути свободно време.

Тиран го нямаше в градината, и слава Богу. Винаги ми се е струвало, че няма да се нахвърли на дете, но няхах намерение да проверявам. Пуснах детето в къщата и казах:

— Сега ще дойда, събувай се...

И побързах да надникна в стаята си. Влечугоидът го нямаше.

— Влизай — казах аз, ровейки в куфарчето си. Альошка влезе с известна плахост. Погледна оценяващо компютъра ми, и с много по-голям интерес — тежкия меч, закачен над леглото ми. Попита:

— Извънземен ли е?

— Не, защo? Еспадон, британски.

— Истински ли е?

— Не, копие — признах си аз.

— А... — Альошка изгуби интерес към меча. — А истинското ви оръжие... ах!

Ефектът беше добър. В последно време на космодрумите се бяха научили как да правят дребен бизнес със сувенири. Кутията от прозрачна пластмаса беше разделена на две отделения и във всяко от тях лежеше разноцветен камък. Освен това в кутията беше мушнат и солиден на вид документ, гарантиращ, че камъните наистина са част от планетата Сириус-8, или иначе казано — Хикси-43.

— Истински ли са? — попита тихо Альошка.

— Нали виждаш, там има сертификат — отговорих уклончиво аз.

— Ха, сертификат... — изрече презрително момчето. В мен се появиха някакви смътни подозрения за бизнеса, с който се занимаваше баща му. — Да се подправи сертификат е фасулска работа.

— Купих тези камъни на Сириус — уточних аз.

Очевидно честната ми дума го задоволяваше напълно. Альошка кимна, претегляйки кутията в дланта си.

— Благодаря, чичо Петя. Сега имам такава колекция...

— Радвам се за теб. — Въздъгнах и седнах на леглото. Заслушах се — като че ли никой не слизаше отгоре. Навярно дядо и влечугоидът бяха в течение, че не съм влязъл сам.

— Ще бягам — реши великодушно Альошка. — Вие трябва да се приготвяте... А закъде ще летите сега?

— Не знам.

— А...

— Ще донеса — обещах аз. — Ще ти донеса нов камък. Ако там има камъни...

Альоша кимна и тръгна към вратата, стиснал скъпоценната си кутия. Но изведнъж се спря.

— Чичо Петя, имате ли някакви неприятности?

— Защо реши така?

— Ами... така ми се струва.

Въздъгнах.

— Слушай, Альошка... налагало ли ти се е да правиш нещо, което не ти се прави? Кое то ти изглежда съвсем неправилно?

Момчето кимна.

— Е... и на мен сега ми се налага — обясних аз.

— Но вие сте възрастен! — каза Альоша с учудване.

Аз неволно се засмях.

— Това не помага, повярвай ми. Да вървим, ще те изпратя до портата.

Тиран все така го нямаше в градината. А не се чуваше и в къщата... Леко се разтревожих, но все пак първо изпратих хлапето до портичката, а едва след това обиколих градината. Нямаше никого.

А в антрето вече ме чакаха Маша и Карел. Влечугоидът се беше качил на перилото и изглеждаше невъзмутим, както винаги. Девојката стоеше с пистолета-парализатор в ръка. Най-смешното беше, че и това вече не ме учудваше.

— Какво е това момче? — попита рязко Маша.

— Не „какво“, а „кое“ — казах аз, заобикаляйки я. — Съсед. Понякога му нося сувенири.

Маша ме хвана за ръката. Изсъска:

— Да не си полудял, Пьотър? Намерил време да си играе игрички! А ако момчето беше видяло Карел?

— Щеше да стреляш в него, така ли?

Маша премълча.

— А после изчислителят щеше да изчисти паметта му?

— Не е твоя работа. — Девојката продължаваше да ме държи. И насочи пистолета към мен. — Ти рискува всичко! Андрей Валентинович...

Нещо в мен потрепна и се счупи. Хванах китката ѝ и я извих, принуждавайки я да пусне пистолета. Карел започна да отстъпва нагоре по перилото — безмълвно, без да откъсва поглед от нас.

Няколко секунди Маша се опитваше да се бори, после се предаде.

— Моя работа е — казах аз, стиснал китката ѝ. — Това е моят дом. Момчето ми е приятел. Андрей Валентинович ми е дядо.

— Ти пречиш... — каза Маша. Сподавено, сякаш я държах за гърлото, а не за ръката. — Проваляш всичко...

— Искаш ли да проваля всичко окончателно? — усмигнах се аз. — Да настоявам ти да останеш на Земята?

Ръцете ѝ омекнаха.

— Извинявай. — Маша изрече това прекалено бързо. — Притесних се за успеха на...

Пуснах я и се качих на втория етаж. Карел ме проследи с блещукащите си очи. Маша стоеше и разтриваше китката си.

Но какво става? Моят дом вече не е мой дом. Играем си на конспирации. Нея трябва да я изпратят на психоаналитик, а не в космоса!

Не знам дали дядо беше чул нашите пререкания, вратата му беше полуотворена. Навярно да. Но не каза нищо.

Великият шовинист седеше направо на пода и прелистваше фотоалбуми. Дебелите семейни албуми, от тези, които докарват до ужас горките гости. Дядо — малък, дядо — в института, дядо на стаж в Щатите, дядо и баба... Дядо с татко. Дядо в армията. Татко и мама... и аз в проект... Аз, гол върху пелените...

Защо се е хванал за старите снимки?

При появата ми той затвори рязко албума.

— Всичко ли мина нормално?

— Да. В екипажа на „Влъхва“ съм, стартът е вдругиден... Виждал ли си кучето?

— Да. Маша го отведе в един кучкарник.

— Какво? — изкрещях аз.

— Маша. Отведе. Кучето. В кучкарник.

Дядо се изправи с пъшкане.

— Петя, къщата ще бъде празна. След денонощие ще я разбият и ще започнат да се ровят в документите. Не искам да застрелят кучето, докато защитава вехториите ни. Маша плати престоя му в кучкарника за две години. Ще си го вземем, когато се върнем. Надявам се.

Както винаги, дядо беше прав. Обаче...

— Защо не ми каза? Щях да се простя с него!

— Петя, не бива да оставяш късчета от душата си след себе си. Не ни трябва излишни прощавания.

— Не са излишни... — Започна да ми щипе в очите. Ами да. Не оставяй нищо след себе си... Но така или иначе, ще оставя — Земята, Русия, къщата... хитрото хлапе Альошка, за когото аз съм само източник на сувенири. Досега не съм си тръгвал, осъзнавайки толкова ясно, че може и да не се върна. Дори преди първия тренировъчен полет в космоса не ме беше страх толкова, колкото сега...

— Пьотър, на кучето там ще му бъде добре. Мислиш ли, че на мен не ми е мъчно?

Кимнах с усилие.

— Ще обискират къщата — продължи дядо. — Вече изгорих всичките си хартиени документи и изтрих информацията в компютъра. Почисти и ти компютъра си... ако там имаш нещо лично, форматирай дисковете, и за по-сигурно — няколко пъти.

Лаптопът му наистина беше включен, но екранът си оставаше тъмен, с изключение на два-три реда от БИОС-а. А в камината имаше твърде много лека бяла пепел.

— Добре, дядо.

— И вземи тези албуми — въздъхна дядо. — Изнеси ги в градината. Изгори ги. Не искам да е в стаята — прекалено много смърди.

Той сериозно ли говореше?

— Не искам чужди ръце да докосват лицата ни — каза дядо. — Прости на стареца. Лентите се пазят някъде, после ще ги направим наново... ако се върнем.

— Дядо...

— Петя, моля те.

Колебаех се.

— Или аз сам да ги мъкна на двора? — развика се той с тънък глас. — А? Сам ли да ги нося?

... Излязох от къщата, притиснал албумите към гърдите си. Маша вече я нямаше долу, нито пък влечугоида. Отнесох албумите в далечния ъгъл на градината, където като малък си палех огън и всяко лято си строях колиба. Хвърлих ги върху увехналата трева.

В това имаше нещо чудовищно, противоестественно. Хората не е трябвало да измислят фотографията, знаейки, че понякога ще им се налага да изгарят. От разтворените страници ме гледаха лица — дядо, родителите ми, аз самият... Ето го дядо, още не стар, на някакъв конгрес. А ето го... виж ти... с Данилов! Съвсем млад, но някакъв свит, неловко му е, отклонил поглед от обектива. Не обичам да гледам стари снимки, а би трябвало.

Извадих от джоба си кибрита, който дядо ми беше връчил тържествено, и в този момент погледът ми попадна на снимката на

родителите ми. С мен в ръце. Умалено копие на същата тази снимка, която висеше в кабинета на дядо.

Не!

Наведох се, разкъсах найлоновия лист и измъкнах снимката. Тя ще полети с мен. И без това има достатъчно храна за огъня.

Оказа се, че под снимката има сгънат на четири, пожълтял от времето лист хартия. Измъкнах го, разгънах го внимателно — и сърцето ми се сви.

Беше изрезка от вестник. Статия със заглавие: „Президентът изказва съболезнованията си“... от борда на „Боинг“. На черно-бялата снимка имаше някаква желязна грамада и овална яма, заобиколена от изпопадали дървета.

Правилно е постъпил дядо, че не ми е показал този вестник. Отместих поглед. Преглътнах заседналата в гърлото ми буца от болка и вина. Прибрах листа заедно със снимката в джоба си.

Албумите горяха трудно. Разбира се, заради найлона. Наложих се да отида до гаража и да излея върху тях бензин. Поседях край огъня, греейки премръзналите си ръце, но от дима ми лютеше прекалено много на очите.

Спомените винаги изгарят трудно.

Дълго ли се приготвя човек, когато си отива завинаги?

Чисто бельо, две-три ризи... на полета така или иначе трябва да се отиде с униформа. Компактдиск с всякакви дреболии — юношески стихове, започнат и изоставен завинаги роман, някакви писма, записи на любими игри. Два-три диска с музика. Жалко ще бъде, ако при обиска „загубят“ колекцията ми. Впрочем там има главно класика, а не поп музика, така че може и да оцелее...

Всичко се събра в дипломатическото куфарче, както обикновено. Когато си отиваш за ден и когато си отиваш завинаги — имуществото губи смисъл. Това не е отиване на курорт.

Качих се горе и си взех довиждане с дядо. Ако всичко бъде наред, утре щяхме да се видим. Дядо продължаваше да се рови във вещите си. Исках да му кажа, че съм намерил изрезката, после размислих. И на него щеше да му е тежко да си спомня.

Долу ме чакаше Маша, този път — без пистолет.

— Искам да се извиня — започна тя.

Стоях глупаво на стъпалата, надвесен над нея. Но щеше да е нетактично да я заобикалям.

— Няма нищо — свих рамене аз. — Ти извинявай. Избухнах.

— Просто взимам много присърце успеха на операцията — каза Маша. — Обидно ще е, ако всичко пропадне заради някоя глупост... накратко, извинявай.

— Маша, ти се държиш много добре с дядо. Отдавна ли се познавате?

Маша се засмя.

— В известна степен. Учих под егидата на фондацията на Хрумов. Така че дядо ти плащаше за обучението ми... за всичко плащаше, общо взето. Но работата не е в това!

— Разбирам. — Докоснах рамото ѝ. Кой знае защо ми се стори, че този приятелски жест ѝ хареса. — Всичко е наред. Ще се видим в Свободния.

Маша кимна.

— Пази дядо — помолих я аз и излязох от къщата.

Колата още я нямаше, но не ми се щеше да се връщам. Може би защото с Маша няхахме какво повече да си кажем. Засега.

Прекоших градината, оглеждайки се неволно за Тиран, и излязох през портичката.

Защо нямам никакви лоши навици? Би било много по-весело, ако си убивах времето, пушейки цигари, или ако пиех бира от бутилката.

Чаках колата десет минути. А после, когато в далечината се чу шум на двигател, видях бягаща към мен фигурка.

— Чичо Петя!

Альошка спря пред мен, успокоявайки дишането си. Изглежда, беше бързал с всички сили.

— Какво е станало? — Неволно се разтревожих.

— А, нищо... страх ме беше да не закъснея. Това за вас ли е?

Погледнах приближаващата се кола.

— Да.

— Аз... донесох ви подарък.

Момчето някак неловко бръкна в джоба си, и, извърщайки поглед, ми подаде продълговат пакет.

— Ето... е, аз ще бягам.

— Почакай — помолих го аз. Разгънах хартията. Альошка стоеше в нерешителност.

Нож!

Гледай ти!

Не китайска имитация. Беше от прекалено хубава стомана и с прекалено протрита дръжка. Десантен нож от руската армия. Такива не се продаваха свободно.

— Ти какво, хлапе? — попитах.

— Вие нали обичате всякакво хладно оръжие. А на мен... такава... не ми харесва много.

— Родителите ти ще те напердашат. — Подадох му ножа обратно. — Вземи.

— Те не знаят. Това си е мой нож, размених го за нещо с едно от момчетата. Отдавна беше. Вземете го.

Ама че подарък. От ножа лъхаше нещо неуловимо... някаква странна, неприятна аура. Така тежи в ръката само оръжие, което познава живота и смъртта.

Не биваше да оставям ножа в детето. Но и нямах право да го взимам. Трябваше да го предам в милицията. Но нали беше подарък...

Е, не, страшен терорист съм! Готвя се да отвлечам космически кораб, а ме е страх да взема нерегистрирано оръжие!

— Благодаря — казах и прибрах ножа в джоба си. — Когато се върна, ще си поговорим пак с теб за това. И вече не разменяй такива работи.

— Аз нямам и намерение.

— Благодаря — казах аз още веднъж. Потупах момчето по главата и тръгнах към колата. Интересно, дали охранителят и шофьорът са забелязали какво държах в ръцете си?

Впрочем какво им влиза в работата? Аз съм офицер. Мога да ходя и с пистолет из улиците, не само с къс наточена стомана. В удостоверението ми е написано: „Има право да носи и да употребява всякакъв вид лично оръжие.“

— Успешен полет! — извика Альошка подире ми.

Седнах отзад и шофьорът моментално потегли. Каза:

— Данилов помоли да ви откарам по-рано.

Явно съдбата ми е такава — да закъснявам за самолети. Облегнах се на седалката и погледнах назад, към вилата и момчето до

портичката.

Не оставяй нищо зад себе си!

Само че тогава как да разбере накъде трябва да вървя?

На „Шереметиево“, както винаги, беше шумно и претърпано. Охранителят ме отведе до служебния вход на офиса на „Трансаеро“ и едва след това сметна дълга си за изпълнен.

— Да долетите успешно! — пожела той.

По малко по-различен начин от Альошка.

— Ще се постарая — обещах аз. Показах пропуска си на входа и влязох без никакви проблеми.

В малкото фоайе беше шумно и задимено. Центърът на вниманието беше Данилов. Той се беше разположил на диванчето, а около него имаше няколко непознати за мен летци и тълпа служителки, вече с шлифери и костюмчета, очевидно от предишната смяна, останали след работа, за да чуят разказите на всеобщия любимец. Почти всички пушеха, пилотите и Данилов пиеха бира.

— И ето че прашният се приближава — продължаваше Данилов разказа си — и започва да ми се увива в краката. На мен ми става интересно — за какво ми оказва тази чест? Подритвам го с крак...

Тези, които имаха представа, повече или по-малко, как изглежда един прашен, се закикотиха.

— Той се свива на кълбо около стъпалото ми! Край, викам си, мога да се простя с крака си...

В този момент Данилов ме забеляза и прекъсна разказа.

— Петя! Хайде да тръгваме!

— До излитането има още двацет минути — изрече умолително една от девойките. — Александър Олегович, значи какво...

— Мръсотия! — произнесе тържествено Данилов. — Мръсотия по обувките! Нали си спомняте за канавуто? Прашният усетил необичайния минерален състав и пощуря. Ново находище!

Стените се разтресоха от смеха.

А Данилов не е просто шегобиец. Всички го обичат за това, че в неговите разкази извънземните изглеждат пълни кретени! По-рано в руския фолклор мястото на идиотите се заемаше от американците,

немците, французите. А сега — от извънземните. „Попаднали човек, хиксоид и даенло на необитаема планета...“

Интересно, дали това е от влиянието на дядо или той наистина си е такъв?

Впрочем не бива да се забравя и старата версия, че всички вицове за престарели комунистически властелини, после — за новобогаташите, още по-късно — за генералите-министри от хунтата на Шипунов, са съчинявани и разпространявани от служителите в спецслужбите. Ако е невъзможно да накараш народа да заобича негласните владетели на обществото, трябва да ги осмееш. Това ще намали натрупаната човешка омраза, ще я преобразува в ирония. В глупав, безсилен, самодоволен смях. Малките и умни народи, между другото, отдавна са разбрали това и си позволяват да се надсмиват над себе си. А сегашните ни управници, които по своята същност са само заместници на извънземните, трябва да намаляват омразата към чуждопланетните жители.

— Запознайте се, това е Петя. Пьотър Хрумов. Страшилището за китайските селяни! — възкликна междуременно Данилов, прегръщайки ме през рамото. Всички се закикотиха, но той изведнъж стана сериозен. — Това момче е единственият човек в света, способен да приземи космически кораб на шосе. Не се шегувам. Аз не мога да направя това.

Всички ме гледаха.

— Много скоро всички ще говорят за него — продължи Данилов. — Цялата планета! Можете още отсега да взимате автографи.

Побиха ме тръпки от тези думи. А на Маша, с нейната предпазливост, биха й настръхнали косите. Но никой не видя в думите на Данилов нищо подозрително. Стиснах ръцете на пилотите, изслушах комплиментите на девойките и тръгнах по коридора след Данилов. Разбира се, не минахме през регистрацията. Заедно с летците, които щяха да пилотират лайнер за Хабаровск, взехме кола и отидохме до боинга. Качихме се в първа класа. Стюардесите донесоха малка бутилка с френско вино. Данилов, без да губи време, отвори едната и си напълни чашата.

— Хайде, Петя, не се бави!

Сипах си съвсем мъничко. Данилов се чукна с мен и кимна.

— За късмета! Ох, колко ще ни е нужен!

През деня, в Звездния, го бях зърнал само мимоходом. Но тогава той беше съвсем друг човек. Стегнат, сериозен, официален. Поздравихме се, Данилов каза нещо поощрително-ободряващо и аз продължих похода си по бюрократичните коридори.

Сега до мен седеше нервничещ, неспокоен и съответно — излишно приказлив човек. Чак си спомних за онзи млад летец, застинал на снимката с дядо. Сигурно Данилов все още го потискаше онази война, пленът, заплахата от разстрел. Този страх не беше изживян, не беше преодолян, изминалите две десетилетия само го бяха изтласкали някъде надълбоко. Нима дядо не виждаше това?

Нямаше да му е лесно на Александър Олегович, ако нещо се обърка.

Салонът тихичко се пълнеше с хора. Бизнесмени с приятелките си, млади чиновници от държавните учреждения, така и не свикнали да икономисват пари, няколко чужденци. Втората класа също беше препълнена.

— Знаеш ли каква история си припомних? — каза замислено Данилов. — Преди година, два-три часа преди старта на „Великорус“, вторият пилот, Женя Лейкин, се подхлъзна по стълбите и си счупи крака. Беше крайно неизгодно да се отмени старта. Нямаше свободни пилоти. Тогава момчетата излетяха така, само двамата. Прецедент отвсякъде.

— Джамп-навигаторът е по-важна фигура — възразих аз след кратък размисъл.

— Но и курсът е по-спешен. Нали имаш универсален пропуск, Петя? Пилот и джамп-навигатор за свръхмалки кораби, втори пилот или джамп-навигатор за кораби със среден и голям тонаж?

— Да.

— Ще помислим — каза доволно Данилов и отвори втората бутилчица с вино.

Облегнах се назад в креслото. Господи... Но счупеният крак е значително по-малко зло, отколкото да изхвърлиш човек на стартовото място.

Нима съм започнал да измервам злото?

Да го делия на по-малко и по-голямо?

Лайнерът започна да ускорява, аз затворих очи и се отпуснах.

Ако можех да заспя...

Успях.

Стюардесата не ме събуди, но Данилов не се церемони. Когато разнасяха вечерята — или по-скоро закуската — той ме разтърси за рамото:

— Пьотър, стегни се...

Погледнах го с недоумение.

— Изработвай стомашен сок, поглъщай белтъчини и калории...

— Александър с подчертана загриженост отвори пред мен кутията със закуската. — Хайде да похапнем.

Ядяхме, разменяхме нищо незначещи фрази, поглеждахме в илюминатора, през който се виждаше само тъмнина и проблясъците на маяка на крилото на лайнера. Бученето на двигателя звучеше слабо и далечно тук, в предния салон.

— Някъде над Новосибирск сме — предположи Данилов. — Бил ли си там?

— Като съвсем малък. Не помня. — Стиснах зъби.

— Извинявай... — Данилов съобрази каква е работата, но прекалено късно. — Прости ми, Пьотър. Съвсем забравих.

— Не си длъжен да помниш къде са се разбили родителите ми.

— По дяволите. — Полковникът изглеждаше наистина смутен. — Колко съм глупав.

— Стига, Саша. Случва се. — Върнах на стюардесата прозрачната кутия, неизпразнена дори до половината. Храната беше прекалено хубава, схватката с пържолата и салатата ме умориха. — Аз дори не ги помня, ако трябва да съм честен.

Станах и тръгнах по коридора. Ето така сигурно са летели и родителите ми... спокойно и безгрижно. Навярно коридорите между редиците седалки са били по-тесни, и не във всяко кресло е бил монтиран телевизор и телефон. А останалите неща не са се променили много. Същата дуралуминиева тръба с криле и турбореактивни двигатели. Същите двеста и петдесет-триста метра в секунда. Такива смешни цифри в сравнение със скоростите на откъсване от Земята. Абсолютен покой в сравнение с джампа.

Но тази скорост е била напълно достатъчна, когато на височина десет хиляди метра се е повредило дясното крило на „тушката“...

За какво ли са мислели моите непознати млади родители в тази последна минута, когато самолетът е загубил управление и се е запреобръщал към земята? Може би за мен. За това колко правилно са постъпили, че не са ме взели със себе си.

Дръпнах вратата на тоалетната, но беше заето. Облегнах се на облицованата с изкуствена тъкан стена. Мушнах ръка в джоба си, извадих снимката и изрезката от вестник отпреди 20 години.

Не ми се искаше да гледам родителите си в лицата. Това би било нечестно. Още повече — тук и сега. Гледах себе си, малък и капризен, опитващ се да си измъкна ръчичката от дланта на баща ми. Та то не е виновно, това момченце, което съм бил аз...

Разгънах крехката хартия. „Президентът изказва съболезнованията си...“

Защо взех тази изрезка? Какво исках да намеря в редовете на официалното съболезнование? Та нали никога не съм се опитвал да науча подробности за тази катастрофа? И правилно съм постъпвал, предполагам.

„Представителят на «Руски авиолинии» категорично отхвърли версията за кавказка или кримска следа, но отбеляза... Вече е намерена една от «черните кутии» и информацията се разшифрова... Повече от сто загинали, включително дванайсет деца...“

Дъра-дъра — два чадъра... Знам какво е това съчувствие — отстрани. Здравно примесено с любопитство, облекчение и праведен гняв... насочен към нисшия персонал. В дадения случай — към механиците, пуснали в полет древния лайнер.

„В Новосибирск пристигат роднините на жертвите на самолетната катастрофа. Един от първите дошли е известният политолог и публицист Андрей Хрумов, загубил в катастрофата цялото си семейство — сина, снахата и двегодишния си внук. Нашият кореспондент се опита да вземе интервю...“

Дъра-дъра — два чадъра...

Затворих очи.

„Нашият кореспондент“, ти грешиш. Дядо не може да е загубил мен. Ето ме. Стоя в металната цигара, носеща се над изоставения обелиск в сибирската тайга. Аз съм жив!

„За съжаление не можем да рискуваме да цитираме отговора на Хрумов, но не е трудно да си представим реакцията на съсипаните от мъка хора. Болката и отчаянието...“

Но нали аз съм жив!

Не съм останал само на старите снимки! Пораснах и станах летец! Напук на съдбата, убила родителите ми! Напук на всичко! Жив съм!

„Силата на удара е била такава, че процесът на разпознаване...“

— Не... — прошепнах аз, мачкайки изрезката. Крехката хартия се късаше по свивките. — Не!

Каква сила на удара? Аз не съм бил в този дуралуминиев ковчег!

Стюардесата спря до мен и ме хвана за лакътя.

— Пьотър Данилович? Зле ли ви е?

Преглътнах, гледайки разтревоженото ѝ лице. Момиче, как не разбираш? На мен не може да ми бъде зле или добре! Мен просто ме няма! Аз съм някъде там, долу, в клоните на боровете и гъстата трева, в тинята, на дъното на запълнила се с вода яма! Десетте килограма крехка плът така и не са се превърнали в силния мъж, впълтъяващ всички мечти на дядо.

— Пьотър Данилович... — Девојката се опита да ме издърпа към най-близкото кресло.

— Нищо... — прошепнах аз.

— Какво нищо?

— Вече ми няма нищо... — Отместих поглед. — Мина ми. Аз... разсеях се...

Тя ме погледна неразбиращо.

— Извинете... — Измъкнах ръката си, блъснах един усмихващ се японец и се вмъкнах в тоалетната. Японецът побърза да се извини подире ми. Затворих вратата и притиснах чело към безупречно чистото огледало. Тоалетната ухаеше на рози. На екрана на стената вървяха анимационни филми, както и преди сто години глупавата котка гонеше хитрото мишле. Всичко бе сигурно и непоклатимо.

Вдигнах снимката и се вгледах в светлокосото момченце.

Прости ми, детенце. Ти не си успял да станеш аз. Превърнал си се в част от земята. А аз съм станал ти. Взел съм твоето име и съдба. Израснал съм, смятайки себе си за Петя Хрумов, внук на „известния политолог и публицист“.

Какво си мислим за силните, които отглеждат непринадлежащото им човечество като раса на превозвачи?

Какво бихме помислили за човек, взел за отглеждане дете с единствената цел да възпита спасител на човечеството?

Аз дори не приличах много на него. Само по цвета на косата. Дори очите му бяха тъмни, а не сини. Толкова лесно беше да мисля, че съм пораснал и съм се изменил.

Не оставяй нищо зад гърба си?

И така — нищо не ми остана, дядо... извинете, Андрей Хрумов. Няма какво да ми остане. Аз съм сам в този свят. Нищо не ми принадлежи. Дори любовта и приятелството избягвах — това би ме лишило от свобода на действие. Великолепно сте ме възпитали, Андрей Валентинович.

Нобеловата награда си е ваша по право.

Наведох се над тоалетната чиния — червеният ароматизатор във водата изглеждаше като кръв — и се закашлях. Започна да ми се повдига, нещо кисело и отвратително се стремеше да излезе навън. Опитах се да предотвратя повръщането, но само стана още по-лошо. Вътрешностите ми се обърнаха, несмяната закуска и френското вино изскочиха, облегнах ръце на извитата стена, зад която ревеше расичаният от лайнера въздух, и постоях така минута, като се олюлявах. Едва се държах на краката си, усещах горчив вкус в устата.

Изрезката от вестник беше голяма точно колкото да си избърша пръстите с нея. Скъсах снимката на парчета и я хвърлих в тоалетната чиния.

Не оставяй нищо след себе си...

Наведох се над чешмата и изплакнах устата си с топла, миришеща на дезинфектант вода. Оказа се прекалено сладка. Като любовта на дядо за самотното сираче, взето вместо загиналия внук.

Дълго ли ме избирахте, Андрей Валентинович? Здраво и умно дете? Податливо на възпитание? Необременено с лоша наследственост? Способно да въплъти мечтите за величие на човечеството?

Но и бракуваният материал е бил от полза. Дядо е наглеждал и умното момиченце Маша. И вероятно не само нея. Колко сте вие, неосъществилите се пьотърхрумовци, израснали под грижливото крило на фондацията „Хрумов“, получили образование, работа и вяра във великото бъдеще на човечеството?

Аз съм просто най-големият късметлия. Имах илюзията за семейство.

Затова пък всички ние сме имали илюзията за свобода.

ГЛАВА 3

Прелетяхме от Хабаровск до Свободния с хеликоптер на Рускосмос. Данилов ме поглеждаше, но мълчеше. Едва преди кацането, когато вертолетът започна да се снижава, полковникът се наведе над мен и каза:

— Извинявай, Петя. Разстроих те...

Той наистина ли беше решил, че случайното споменаване на родителите ми е развалило настроението ми? Каква глупост. Тези, които са паднали в студената тайга, не са били мои родители. И не моята кръв и плът се е размазала по хълмовете.

Аз съм никой.

Зомби, хомункулус, подхвърлено дете. Отпадък на обществото, изтеглил щастливия билет да послужи някой ден на това общество.

Вярвах в любовта и приятелството, в безкористността и предаността. Любовта се смени с пресметливост, приятелството — с делови отношения, безкористността се превърна в сполучливо влагане на капитала, предаността — просто в предателство.

— Омръзна ми да съм добро момче — прошепнах.

— Какво? — Данилов вероятно реши, че не е чул.

— Омръзна ми да бъда добро момче! — извиках аз. Гласът ми потъна в бученето на перката, но сега полковникът разбра. Сви рамене и се извърна.

Нека.

Смятай ме за истерик, ти, сътруднико на ФСБ и съсобственико на „Трансаеро“, бивш военнопленник, най-добър пилот на компанията! Ти няма да осъзнаеш това, което аз разбрах от един поглед на старата ти снимка. Теб са те пречупили много отдавна, когато са те пратили на война, осъдили са те на смърт, откупили са те от плен за два ешелона с мазут. Ти вече не умееш да се пречупваш сам, всеки удар ще отиде в старото счупване.

А аз засега още умея.

Омръзна ми да бъда добро момче.

... Стаята в хотела, която ми дадоха, беше доста по-хубава от обикновено. Разбира се, сега нали вече не бях редови смъртник, кръстосващ вселената със стар кораб. Сега бях от екипажа на Данилов.

Хвърлих куфарчето на леглото и се стоварих в креслото. Бледата зора едва се беше разпукала, но и в коридорите, и в парка пред хотела беше шумно. Космодрумът не спи никога. Рейсове, рейсове — пробиващи озоновия слой, отравящи въздуха и земята, безвъзвратно погубващи безчувствен метал и наивни пилоти. За късче извънземни боклуци, за паница супа от леща, за небе, в което няма кораби на силните. А за какво ще умирам аз?

За себе си.

А какво повече струва животът, освен самия живот?

Взех от масата дистанционното за телевизора. Понечих да го включа и размислих. Какво ще ми покажат — кацането на „Спирала“, тътнещия бас на президента, чудесния тирбушон? И то в тирбушона има повече смисъл. С него могат да се отворят цели двайсет бутилки за една минута.

На вратата се почука.

— Да! — извиках аз.

Влезе Данилов, а подире му — усмихнат скулест момък с тренировъчен екип.

— Е, екипаж, запознайте се! — обяви гръмогласно Данилов.

Джамп-навигаторът ми стисна ръката.

— Ринат.

— Пьотър — казах аз. По-добре без презиме.

Данилов се почеса в основата на носа.

Турусоб се оказа съвсем млад. Ако беше летец, щеше да се учи курс или два преди мен. Но джамп-навигаторите се подготвяха в Бауманк.

— Ох, ще се измъчиш с този командир — каза Ринат. — Изверг! Не ми даде да спя, измъкна ме от леглото.

— И аз самият бих поспал сега — съгласих се. — Медицинският преглед в дванайсет ли е?

— Аха. — Ринат се пресегна към хладилника, без да става, и го отвори. Въздъхна: — И при теб са взели цялата бира, гадовете...

— Каква бира? — възмути се Данилов. — Крос, сауна, басейн. Никакви такива!

Ринат се намръщи.

— Да вървим, да вървим — подкани го полковникът. — Мамка му, по-рано не само в космоса, но и на полет в атмосферата нямаше да те вземат.

Турусов въздъхна:

— Пьотър, ти ще дойдеш ли?

— Не, ще поспя.

— Добре, разрешавам — съгласи се Данилов. — Не умее човекът да спи в самолетите, Ринат. Уморен е. А ние ще потичаеме.

— По дяволите... — въздъхна Ринат и се изправи. Едва се въздържах да го посъветвам да си запази възклицанията за после. Затворих вратата след тях и легнах на кревата, без да се събличам.

Трябва да съм във форма. Трябва да се наспя. Данилов напразно ме набеди, мога да спя във всякакви пози и при всякакъв шум.

Само ми трябва да знам, че някъде наблизко има светеща лампа.

След час ме събуди звънът на телефона. Знаех кой звъни и знаех какво ще чуя. Затова не бързах. Разтрих очи и напипах слушалката върху нощното шкафче.

— Да?

— Петя? — Гласът на Данилов беше не просто тревожен, а отчаян. — Петя, случи се нещастие.

— Какво е станало? — попитах аз, поглеждайки през прозореца. На двора пред хотела две девойки играеха тенис. От здравите им, напомпани фигури и късите прически си направих извода, че са от някой женски екипаж. Може би наш, а може би френски — те често стартираха отгук.

— Ринат... падна по време на кроса... счупи си крака.

Интересно, във ФСБ ли ги учат на това, или Данилов просто е разностранно развита личност? Все пак да счупиш крака на човек, и то така, че да не се разбере чия е вината, не е лесна задача.

— Ужасно — казах аз. — Просто кошмарно. Как се чувства?

— В болницата сме. Лекарите го гледат... Говорят за някакво счупване с раздробяване... — Данилов изпсува и каза приглушено, някъде встрани от слушалката: — Защо така, Ринат...

Едната девойка пропусна сервиса. Махна раздражено с ракетата. Стана ми жал за нея — добре играеше.

— Ще отменят ли курса? — попитах.

— Не знам. Поръчката е много спешна. — Данилов въздъхна. — И всички екипажи са в мисии, няма свободен джамп-навигатор... Петя, отиди при началника на космодрума. Ще решаваме.

В слушалката се чу сигнал заето и аз я оставих върху телефона.

Провървя ти, джамп-навигаторе. Счупването, дори и с раздробяване, е доста по-малка беда от това да останеш под дюзите на стартиращата „Енергия“.

Пред кабинета на Кисельов сега нямаше никаква охрана. Секретарката, жена на средна възраст, притиснала телефонната слушалка между рамото и ухото си, кимна безмълвно към вратата. Аз почуках и влязох.

Данилов седеше пред генерала, навел глава. Кисельов стоеше, опрял ръце на масата, надвиснал над полковника като мъжко възмущение на Немезида. Погледна ме раздражено, кимна към един стол и продължи хокането:

— Да не си се побъркал? Що за детски игри? До старта остават петнайсет часа, а вие — някакъв слалом сте замислили!

Наименованието на нямащия никаква вина вид спорт прозвуча от устата на Кисельов като грозна ругатня. Цяло изкуство, както и да го погледнеш.

— В течение ли си, Пьотър? — поинтересува се генералът, давайки на Данилов секунда одих.

— За джамп-навигатора ли, другарю генерал?

— Да. Устроили си, разбираш ли, бягане с препятствия! М-маратонци... мамицата ви!

Кисельов беше с разкопчан мундир, мачкаше в ръка генералската си фуражка. Не беше за вярване, че този слуга на царя и баща на войниците преди два дни подскачаше из балната зала, демонстрирайки на американците изконния руски танц лезгинка^[1], пиеше брудершафт и разказваше непристойни вицове. Не, това сигурно е бил съвсем друг човек...

— Откъде да ви намеря навигатор? — продължаваше генералът.
— От Москва ли да повикам? Специален полет, прекъсване на отпуска, докладна до началството? А ако не успеят да намерят? Стартовият прозорец ви е половин час! Окислителят вече е зареден! СКОБ са уведомени за часа на старта!

— Другарю генерал... джамп-оборудването на „Влъхва“ стандартно ли е?

— Оборудването? Данилов!

— Стандартно е... — отговори полковникът, без да вдига глава.
— Трето поколение...

— Другарю генерал, аз имам двойно образование — казах. — Пилот и джамп-навигатор. Имам правото да изчислявам скокове за кораби със среден и голям тонаж.

Генералът замълча. Ние с Данилов чакахме.

— Има ли свободни пилоти? — поинтересува се Кисельов и посегна към селектора.

Сърцето ми се сви. Бяхме убедени, че няма да ни дадат навигатор, но относно пилотите...

— Не — каза тихо Данилов. — Само екипажът на Владимирски. Но те имат старт след три часа.

— Като не върви — не върви... — въздъхна генералът. — Какво да правим, а? Данилов, ти си сгафил — ти се оправяй.

— Можем да излетим двамата — предложих аз. Данилов явно беше решил да ми отстъпи инициативата. И добре правеше — началникът на космодрума беше достатъчно разярен, за да отхвърли всяко негово предложение.

— Да излетите? Двамата? — уточни генералът с ирония. — Къде, майоре? В магазина за бира?

— Другарю генерал, за корабите от серията „Буран“ се допускат стартове с намален екипаж.

— Та ти изобщо не си летял на „Буран“!

— Летял съм. Два тренировъчни полета. Единият — орбитален, другият — до Проксима Центавър.

— Герой — изрече генералът с горчивина. Отпусна се в креслото, потри челото си. — Първо — небрежност, после — героизъм. Не може така, момчета...

Изведнъж той стана някакъв трети генерал Кисельов. Може би щатски генерал.

— А ако се случи нещо, момчета?

— Ако се случи — намеси се в разговора Данилов, — третият член на екипажа няма да ни спаси.

Началникът на космодрума мълчеше. Мачкаше лицето си, сякаш се опитваше да измъкне някоя свежа мисъл.

— Поемам цялата отговорност — каза Данилов.

— А, в това изобщо не се съмнявай! — изръмжа Кисельов. И аз разбрах, че първата част от авантюрата е успяла.

Екипажът ни щеше да е от двама души. Само че как Данилов смяташе да вкара на борда дя... Хрумов, Маша и изчислителя — нямах никаква представа.

— Дядо ти пристига — каза генералът неочаквано.

— Не може да бъде — искрено се учудих аз.

— Може... Обади ми се твоят старец... — Генералът вдигна глава. — Познаваме се бегло с него.

Той даже ми намигна заговорнически. Генерале, колко си наивен! Андрей Валентинович се познава с всеки, който може да му свърши работа!

— Искане да гледа старта — продължи Кисельов. — Развълнувал се е, а?

— Разбира се.

— Не искам да го огорчавам. Изряден човек е дядо ти... — Генералът изхъмка. Натисна бутона на селектора: — Галина, какви са новините?

Не чух думите на секретарката, само долових тона. Не беше радостен.

— Пьотър е великолепен джамп-навигатор. И роден пилот — обади се Данилов. — Той доказва това...

— Ще се наложи да го доказва днес — каза мрачно Кисельов. — Пьотър, искаш ли да отлетиш да докараш твоя... — Генералът замълча, махна с ръка. — Не. Стига толкова. Не дай си Боже да стане още нещо. Достатъчно работа създадохме на травматолозите. Нито крачка извън космодрума!

Двамата с Данилов отидохме в болницата при Турусов. Току-що бяха върнали навигатора от рентгена. Той лежеше и се опитваше безуспешно да си нагласи завивките. Видът му беше като на всеки здрав, никога не влизал в болница човек, който внезапно е прикован към леглото.

— Как си, Ринат? — попита Данилов със съчувствие.

— Добре... — Гласът на навигатора беше станал леко провлечен, по-бавен. Очевидно му бяха инжектирали наркотици. Той гледаше Данилов много странно... с някакво детинско учудване.

И още как. С разума си разбираше, че падането му не е било случайност. Но сърцето му отказваше да го приеме.

— Вече обсъдих всичко — каза дружелюбно Данилов, сядайки на края на леглото. — Решено е, че имаш производствена травма. Пълни заплати, с всички премии и надбавки, лечение, отпуска за сметка на компанията. А след два-три месеца ще се върнеш в строя!

Тази прогноза ми се стори прекалено оптимистична, но си затряях.

— А полетът? — попита Турусов. Докосна предпазливо своя стегнат в пластмасова шина крак и се намръщи.

— Всичко е наред. Ще излетим двамата с Пьотър. Нали той има навигационен пропуск.

— Непознато трасе... — Турусов поклати глава. — Аз, разбира се, подготвих две-три траектории...

— Няма свободни навигатори — въздъхна Данилов. — Какво да се прави.

— Ще се справиш ли? — попита Ринат.

— Мисля, че да — отговорих аз предпазливо.

Турусов направи гримаса. Като при всеки професионалист, на него му беше трудно да си представи друг на свое място.

— Изчисленията ми са в главната траекторна кутия — каза той неохотно. — Обозначени са с „Джел-17 — 1“ и „Джел-17 — 2“. Първата траектория е по-удобна, само шест джампа. Втората е с осем, но затова пък с преминаване през системите на прашните, хиксоидите и непроизносимите. Може да помолите за помощ... ако се наложи. По-добре минете по втория курс.

Разбира се, той не ми се доверяваше. Не вярваше, че ще се справя без проблем. Може би Ринат беше прав, само че ние нямаше да

летим за Джел-17. И не аз щях да изчислявам траекторията.

— Всичко ще бъде наред — обещах му.

В стаята влезе сестра с пълна спринцовка в ръка. Спря се, мълчаливо и неодобрително гледайки Данилов.

— Тръгваме си, тръгваме си. — Полковникът бързо се изправи.
— Ринат, оздравявай.

Вече бяхме при вратата, когато ни догони гласът на навигатора:

— Сашка... защо?

Данилов се спря и аз забелязах как се напрегна тилът му.

— За какво говориш, Ринат?

Турусов издържа за секунда на погледа му, после махна с ръка:

— Нищо, Саша... всякакви видения ми се въртят в главата.

— Почивай си — посъветва го Данилов. — Сега сънят е най-доброто лекарство за теб.

Излязохме в коридора. Александър ме погледна мрачно.

— Мерзавец си ти, полковник — казах аз.

Скулите на Данилов се изопнаха.

— Петя, летя с Ринат от четири години...

— Именно.

Данилов се обърна и тръгна по коридора.

В пет вечерта все още седях в стаята си и гледах през прозореца. Току-що беше стартирал „Пророк“ — еднотипният с „Влъхва“ кораб на полковник Василий Владимирски. Те отиваха към някаква система на прашните с товар от минерали. Общо взето, да се превозва руда е съвсем неизгодно. Но расата, хранеща се с неорганични вещества, си имаше своите странности.

Може би серният пирит, чугунът и бокситите са предназначени за трапезата на императора? Или на който там управлява прашните. Някакъв Велик червей...

Както разбрах, на връщане „Пророк“ щеше да кара също минерали. Ако се съди по това, че още сега, три денонощия преди предполагаемото връщане на кораба, в Свободния пристигнаха вътрешни войски и два огромни фургона за транспортиране на товари — щеше да е нещо много тежко.

Злато, платина или плутоний...

Странно нещо е междузвездната търговия. За нас тя прилича повече на обикновена размяна. Ние пращаме на хиксоидите птици или картини, а те на нас — кортризон или активна пластмаса, с килограм от която може да се направи малка, но здрава къщичка. Както се спазариш, това заработваш. И всичко е оплетено във веригите на ограничения, прецеденти, закони и подзаконови актове на търгуващите раси, установените от Конклава правила. Например, на практика не ни продават технологии. Не че не е възможно... но е малко вероятно. Съществува и такава една гадост — Законът за неправомерното използване. Работи само по отношение на по-младите раси, тоест — на нас. И прилича най-много на фино издевателство.

Веднъж, в самата зора на търговията, пращните продадоха на Земята мономолекулярни нишки. Седем тона нишки, способни да разсекат гранит и титан, издържащи на огромни натоварвания. Това би могло да доведе до немислим прелом във всички области на производството. А седем тона леки, по-тънки от паяжина нишки — това е твърде много. Би стигнало на цялата планета за дълги години. Обработка на метал, добив на полезни изкопаеми, строителство... за съжаление, дори оръжие. Изплуваха безумни проекти за орбитални асансьори...

А после се оказа, че пращните използват мономолекулярната нишка само в този свой жизнен процес, най-близкият аналог на който е раждането. И ние можем да употребяваме нишките само за тази цел.

Имаше скандали, оставки, молби към силните... После магнитните контейнери, в които се съхраняваха нишките, бяха преместени в охраняван склад. За по-добри времена. Появиха се академии за междузвездна търговия, в които хората започнаха да се учат как да заобикалят търговските капани. Понякога това се удава, като с кортризона, с който е „украсена“ даниловската „Влъхва“. Почесто — не.

Третата стартова позиция, от която „Пророк“ тръгна към космоса, беше на почти десет километра от хотела. И все пак грохотът си го биваше. Стъклата в дуралуминиевата рамка потрепнаха, огнената струя, върху която балансираше совалката, се понесе нагоре. Бавно и мощно. Впечатляваща гледка.

Само че аз бих предпочел тихия и спокоен старт с гравитационен лъч.

— Успех, момчета — казах аз подир совалката.

Надявах се, че този път няма да ни измамат. И доставените на Земята плутоний, берилий и платина ще могат да се използват не само за гастрономични цели.

Вратата хлопна, обърнах се. В стаята влезе Данилов.

— Почуках — каза той, приближавайки се към мен. Погледна през прозореца, присви очи, вглеждайки се в изчезващия в небето кораб. — Успех, Вася...

Аз мълчах.

— Не се озлобявай, Пьотър. — Данилов сложи ръка на рамото ми. — Стига си се надувал. Аз не съм злодей, а и ти не си светец. Е?

Когато кимнах, Данилов се отпусна:

— Е, чудесно. Дядо ти пристигна, с някаква девойка.

Той едва забележимо ми намигна:

— И куп куфари. Не обича той да пътува без багаж.

— Не знам. Не сме пътували заедно.

— Андрей Валентинович сега е при Кисельов. Пият кафе. А на нас ни е време да ходим при лекарите. Тръгваме ли?

Наистина ни беше време за последния предстартов медицински преглед.

Трийсет години по-рано не бихме се разхождали толкова свободно преди полет. Щеше да има карантина, за да не хванем някоя зараза преди да излетим. И строг медицински контрол, и непрекъснати инструктажи и тренировки. Но всичко се променя. Сега космосът е общодостъпен. Сега отиваме на космодрума в деня на излитането и нямаме никакви дубльори. Петнайсет-двайсет пилотирани полета на ден само от руските космодруми! Американците правят малко повече, европейският космически консорциум — малко по-малко. А съществуват още японските, китайските, южноамериканските и африканските компании. Двайсет космодрума, и се строят още толкова. Напълно са изоставени всички стари разработки — спиралите и хермесите — проектират се нови, свръхтежки кораби. Космонавтите просто не достигат, летците доучват за космическите полети само за шест-осем месеца. Наистина е общодостъпен!

Какво да се прави, прекалено много са естествените загуби... Изчезват в космоса, разбиват се при кацания, взривяват се в старите кораби. А сред тях са мои колеги. Познати и непознати.

Всичките ни волности са като последните питие и цигара за осъдения на разстрел...

Прегледът беше бърз, даже леко през пръсти. Мен последните два дни ме бяха преглеждали толкова много, че лекарите си взеха малка почивка. Но на Данилов не му се размина. Той преседя много дълго в кабинета на гастроентеролога. Излезе ядосан, макар и със зелен печат в медицинския картон.

Не знам какво му бяха намерили, признаци на гастрит или лека форма на хемороиди, но преглеждащият лекар каза следното:

— И спазвайте всички предписания!

— Непременно — подхвърли полковникът през рамо.

До старта оставаха два часа.

Когато се облякохме и излязохме от медицинския сектор, аз попитах Данилов:

— А ти кога...

Полковникът ме погледна и въпросът увисна във въздуха.

— Да вървим при Кисельов.

Стигнахме до административната сграда след пет минути. Секретарката не беше в приемната, затова пък охранителите отново се бяха появили. Какво, да не би традицията да е такава — вечер да се преминава на по-строг режим?

При вида на Данилов сержантите безмълвно отстъпиха от вратата. Данилов отвори рязко първата врата и едва в преддверието пред втората успокои движенията си.

— Другарю генерал-лейтенант...

— О, Саша! — чу се познат глас.

Поех си дълбоко дъх и влязох след Данилов в кабинета на Кисельов.

Андрей Хрумов носеше изгладен костюм, само че този път — скъп и модерен, вълнено-памучен. И вратовръзката му беше от полупрозрачна ароматизирана тъкан от Даенло — превозвах веднъж такава, разтоварвах я под погледа на двасетина войници и агенти на ФСБ. За какво ли му е цялото това важничене?

— Е, взимаш Петя за съекипник? — попита Андрей Валентинович, прегръщайки Данилов. После ми подаде ръка:

— Здравей, внуче!

— Здравсти. Как беше полетът? — попитах аз.

В очите на стареца нещо неуловимо се промени.

— Нормален, Петя, нормален.

Маша седеше отстрани. С белия костюм от сако и панталони и с грижливо фризираната си коса тя изглеждаше дори симпатична. Кимнахме си учтиво. Тъкмо в момента Кисельов усмихнат наливаше кафе на девойката. Възрастен, недодялано-галантен боец... Много ми беше жал за него. След няколко часа щеше да стане бившият началник на Свободния космодрум.

— Защо не си щадиш стомаха, Саша? — попита с укор Кисельов.
— Като се върнеш, ще се подложиш на пълни изследвания...

— Съобщиха ли ви вече, другарю генерал?

— Такава ми е длъжността, трябва да знам всичко. — Кисельов се засмя добродушно. Аз извърнах поглед. — Е, какво, време ви е...

— Време е — съгласи се Данилов и даже направи крачка към вратата. Спря се и попита:

— Андрей Валентинович, откъде ще наблюдавате старта?

— Оттук ще го гледаме — каза старецът, без да откъсва поглед от мен.

— Другарю генерал, може би е по-добре да откарам Андрей Валентинович до трети бункер? Нека да гледа от полето...

— А? Андрей? Страх ли те е, че ще оглушееш? — попита Кисельов.

— Аз? — отговори с въпрос Хрумов.

Генералът се засмя:

— Добре, вървете... Машенка, а ти?

— Аз — с Андрей Валентинович — каза девойката смутено. Изведнъж ми се стори, че са разиграли пред Кисельов постановка — възрастен мъж, влюбен в младо момиче... Всъщност... дали беше постановка?

— Да се заема ли? — попита Данилов.

Може би и Кисельов усети нещо. Не отговори веднага, но все пак се съгласи.

— Добре, Саша. Съпроводи гостите. А вие — в автобуса.

Не беше хубав начинът, по който вървахме към гаража. Мълчаливо. Андрей Валентинович ме поглеждаше, сякаш се опитваше да разбере какво е станало с внука му за по-малко от денонощие. Данилов, явно усещайки напрежението, мълчеше. Само Маша не обръщаше внимание на нищо. Тя носеше два големички сака и решително отказа помощта ни. Готов бях да се обзаложа на всички звездолети в Галактиката, че съдържанието на единия сак ми е добре известно. А и за другия се досещах.

Постройката с гаража за служебен транспорт на космодрума е огромна, не по-малка от ЦУП или от административната сграда. Там са и влекачите, изтеглящи ракетите-носители на старта, и по-малките коли. На входа, естествено, имаше охрана, и тук ни очакваше първият проблем.

Кисельов явно вече се беше разпоредил за пропуските на двамата цивилни, но саковете на Маша явно предизвикаха нездрав интерес в майора-охранител.

— Може ли? — Той посегна към багажа.

Данилов, вече преминал през поста, се спря.

— Някакъв проблем ли има, майоре?

Стори ми се, че Александър разчиташе да види на поста съвсем друг човек. Ето че загазихме!

— Длъжен съм да прегледам багажа — изрече примирително майорът.

— Няма време.

— Другарю полковник... — започна с извинителен тон командирът на поста. — Нали знаете какви са правилата...

— Няма време — пари ра равнодушно Данилов. — Да вървим, Маша.

— Другарю полковник! — В гласа на майора изведнъж се прокраднаха метални нотки. — Простете, но уставът...

— Добре! — съгласи се неочаквано Данилов. — Давай, момче. Рови се. Ти какво си мислиш, че гостите на космодрума са решили да го взривят? Като водим американските сенатори на екскурзия, така се натягате...

В гласа му имаше раздражение, но майорът не се трогна. Зад гърба му, в остъклената кабина, седяха трима войници с автомати и аз си представих с ужас какво може да стане сега.

— Извинете... — майорът взе сака от Маша. — Охо!

Той я изгледа с уважение.

— Да си бяхте оставили вещите в хотела — каза, вдигайки с усилие сака на олющената маса, — и нямаше да има никакви проблеми. А така... трябва да има ред. Не отивате в сладкарска фабрика!

Командирът на поста явно се гордееше със своята принципност. Едва ли очакваше сериозно да намери нещо подозрително и незаконно в саковете, но не пропусна случая да сложи Данилов на мястото му...

— Или можете да ги оставите при нас. Също не е редно, но...

Без да дочака отговор, той започна да разкопчава ципа на единия от саковете.

Интересно, какво ли е в него — изчислителят или оръжието?

Най-отгоре в сака имаше пуловер и леко яке. Майорът сви рамене и започна да вади дрехите.

От купчината дрехи се подаде малка сива лапичка и нежно докосна ръката на майора. Той застина.

— Тук има камера и касети. Гостите искат да заснемат старта — каза Данилов.

... А бившият ми дядо дори не гледаше случващото се. Разглеждаше коридора, плакатите на стените, войниците зад преградата. На него, изглежда, наистина му беше интересно на космодрума.

И кога са уговорили такъв вариант на проникване?

— Гостите искат да заснемат старта... — повтори майорът. Погледът му стана сънен и глупав. Ръцете му лежах безволево върху дрехите.

— Затворете сака, майоре — подхвърли Данилов.

Командирът послушно закопча сака, посегна към втория. Мислех, че Данилов просто ще му нареди да не го проверява, но грешах.

— Отвори го, Маша — помоли полковникът.

Този сак беше затворен с цифрова ключалка. Маша сама я отвори пред майора. Той равнодушно огледа железата с крайно подозрителен вид, с които беше натъпкан догоре сакът, и погледна въпросително Данилов.

— Всичко е наред, нали се убедихте — каза полковникът.

— Да — съгласи се с лекота майорът. — Затваряйте. Успешен полет. Да направите хубави снимки.

Каквото и да беше сторил с него изчислителят, майорът явно постепенно излизаше от шока. Може би дори щеше да си спомни какво е имало всъщност в саковете... с течение на времето.

Той отбеляза нещо в дневника и набра кода на вътрешната врата. И ние влязохме в гаража. Огромното, мъждиво осветено помещение наподобяваше покрита железопътна гара. Няколко дълги влекача с множество колела, с размери, по-големи от тези на локомотив, засилваха това впечатление. Едно от тези чудовища тъкмо излизаше с грохот на площадката на космодрума. Вонеше на изгорели газове и никаква вентилация не би се справила с това.

Тук също имаше пост, но този път не се наложи да се прибъгва до способностите на изчислителя. Данилов просто се здрависа с началника на охраната, двамата размениха някакви шеги, и ни пуснаха да минем. Веднага видях малкия автобус, с който трябваше да ни откарат до стартовата позиция. Но Данилов, махайки с ръка на хората в автобуса, ни поведе встрани, към малка волга с надпис „Специална“ на вратите. До колата стоеше непознат за мен човек в цивилно облекло.

— Както се договорихме — каза Данилов, като се здрависа с него.

— Искам писмено нареждане, другарю полковник.

Това явно беше някой от службата за сигурност. Длъжен да се подчини на Данилов и не изпитващ възторг от това в момента.

— Разбира се.

Данилов извади и му връчи лист хартия. Успях да забележа дебелия надпис отгоре: „За служебно ползване. Строго секретно.“

Шофьорът прочете внимателно заповедта.

— Изпълнявайте — каза Данилов.

— Слушам, другарю полковник — отвърна шофьорът без ентузиазъм.

Помогнах на Маша да сложи саковете на задната седалка и да се качи. Бившият ми дядо седна до шофьора, но се забави със затварянето на вратата и попита:

— Пьотър, какво ти е?

Премълчах. Не му беше времето.

Волгата тръгна веднага, Андрей Хрумов ме гледаше накриво през стъклото, но аз дори не му помахам. Ръката ми не се вдигаше.

— Момчета, по-живо! — извикаха ни от автобуса. — Трябваше да сме тръгнали преди пет минути!

Вече се стъмваше и шофьорът пусна фаровете. Ту преминавахме през осветените от прожектори участъци, ту се гмурвахме в мрака.

На площадката имаше доста коли. Повечето от тях се връщаха от третата стартова позиция, откъдето беше излетял „Пророк“. Там все още беше задимено и горещо, но монтажниците имаха само денонощие за проверка на съоръжението и подготовка за новия старт.

Заобиколихме по дъга третата стартова позиция, преминахме покрай втората — там вече се извисяваше „Руски меч“, кораб, който щеше да излети на следващия ден. Пред нас оставаше само първата стартова позиция с готовия за излитане „Влъхва“. Гигантската „Енергия“, единственият носител, способен да извежда кораби от такъв клас в орбита, бе обвита в облак мъгла. Ледената кора върху ускорителите проблясваше в светлината на прожекторите.

— Не е ли красив? — попита Данилов.

Той не очакваше отговор и аз просто кимнах.

Има нещо нередно в тази красота все пак. Тя е вървяла през двайсети век. Такива кораби е трябвало да помогнат на човечеството да покори Слънчевата система. Да построи бази на луната и селища на Марс, да достигне Венера и Меркурий. После е трябвало да се родят йонните и атомните двигатели, всякаква екзотика като лазерните ускорители, слънчевите платна и фотонните звездолети... И едва тогава, след като човечеството е усвоило своята система, би трябвало да измислим джампа.

Но няма младите учени от МГУ^[2], които за копейките, заделени от бедната държава, са успели да построят модел на джампъра, са виновни? Сега подигравките с „руските приоритети“ се смятат за добър тон. Но нали джампърът е измислен в Русия? Да, после целият екип учени емигрира в Щатите. Купиха ги — Америка е свикнала да купува с лекота онова, което не може да измисли сама. И първият кораб с джампър беше американският „Ентърпрайз“. Но все пак в

моята страна изпревариха времето — с десетки, може би със стотици години.

Невъзможно. Немислимо. Кроманьонците се научиха да правят ролс-ройси и да ходят на лов за мамути с тях.

Ако на света имаше поне малко справедливост! Ако Конклавът беше като Лигата на свободните звезди, Галактическите алианси, Великия пръстен, или която и да е друга от щедро измислените от писателите-фантасти общности. Ние бихме подарили на извънземните джампа — немислимо щедър подарък... И бихме получили гравитационни двигатели, контрол върху климата, универсални ваксини, биокомпютри...

Но справедливост няма. Стиснали копието с каменен връх, ние изскачаме през прозореца на лимузината, вглеждаме се зорко в отдалечаващия се мамут — и се гордеем със себе си.

А какво друго ни остава?

Автобусът спря на петдесет метра от стартовите хангари. Двигателят замря. Въздъгнах, изправих се и взех куфарчето си. Данилов ми намигна и тръгна към изхода.

— Момчета, по-бързо! — Старшият в екипа, който ни караше до стартовата позиция, явно беше новак. Близостта до димящата, пълна с течен кислород и водород ракета го изнервяше. Да, навярно това е страшно. Когато преди година „Георги Победоносец“ се взриви на старта, изпепели всичко на два километра наоколо.

Страхът пред техниката преминава едва тогава, когато тя започне да ти се подчинява. Когато ръцете ти са върху пулта за управление и всеки градус в дюзите, всяка атмосфера в тръбопроводите е изписана на екраните. Ние, хората, сме странни. Създаваме устройства, които не можем да разберем. Между другото, това е белег на силна раса...

В автобуса имаше петнайсет души. Някои по официална работа — например лекарите, охранителите и техниците, а някои просто бяха решили да се повозят из космодрума. Но всички сметнаха за свой дълг да потупат мен и Данилов по гърбовете. Да ни пожелаят успех.

Когато вече стояхме върху окадения, напукан бетон, старшият на изпращания екип връчи на Данилов ключа за управление. Полковникът пое безмълвно огънатата метална пластинка и се подписа в дневника, приемайки командването на космическия кораб.

— Късмет — каза старшият.

— Благодаря. — Данилов вдигна глава, оглеждайки ракетата. — Е, Петя?

— Да вървим.

Няколко души ни изпратиха до асансьора. Влязохме в просторната решетъчна кабина, затворихме вратата. Старшият на изпращачите натисна тържествено бутона.

Асансьорът се понесе нагоре.

Кой знае защо, предполагах, че дядо и Маша ще ни чакат в асансьора. Но щом ги нямаше, да не би вече да са в совалката?

— Нервен ли си?

— А ти?

— Разбира се.

Облегнах се машинално на стоманената решетка на асансьора и побързах да дръпна ръката си. От титановия корпус на „Енергия“ прииждаше студ. Промъкваше се до костите, прилепваше кожата към метала. Не бях свикнал с това — старият „Протон“, който извежда в космоса „Спиралата“, все още лети с азотен тетраоксид и несиметричен диметилхидразин. Особено отровен, разбира се...

— Ако Карел лъже... — казах аз.

— За какво му е да го прави?

— Откъде да ги знаем извънземните?

— Изгодата е основният стимул на разумния живот — каза сухо Данилов. Настръхна, закопча куртката си. Асансьорът беше изминал само половината път, а космодрумът вече се виждаше като на длан. Металът на хангарите поскърцваше, хрущеше посипващият се от „Енергия“ лед. — Изчислителят няма изгода да лъже.

— А аз си мислех, че основният стимул за разума е любовта — отговорих. — Към хората, към дома, към знанията. Към каквото и да е.

— Това е едно и също, Пьотър. На горките ни уморени мозъци им е изгодно да вярват, че обичаме и сме обичани. Майката обича сина, родината обича гражданина, приятелката ти обича теб. А всъщност...

— Данилов се изплю през решетките, усмихна се. — ... Това са или инстинкти, или пресметливост. Обикновено — смесица от двете. Нали всъщност разбираме, че ценността ни се определя само от способността ни да работим. Да принасяме полза за околните, за обществото. И разбираме също, че това не може да продължава вечно. И ето, че се страхуваме... от любовта. От старостта, от болестите, от

тъгата... Ако Карел беше заговорил за любов към човечеството, щях да го улова за яката и да го отнеса лично в СКОБ. Но той не се е загрижил за нас. Просто е станало изгодно хората и изчислителите да се съюзят временно.

— Ти си циник, Саша.

— Не усещам в тона ти да ме осъждаш.

Данилов погледна нагоре, после въздъхна и започна да разкопчава панталона си.

— Не си мисли, че съм се побъркал — съобщи той. — Всеки си има свои ритуали...

— Препискаването на ракета-носител носи късмет?

— На мен — да.

— Току-виж си настинал — казах аз, едва сдържайки смеха си.

— Кое му е смешното? — попита мрачно Данилов и се закопча.

— А, нищо... просто ако пилотите знаеха каква е причината за късмета ти...

— Владимирски, например, хвърля от асансьора монети от пет копейки — каза Данилов. — А Кисельов, когато още летеше, си капваше в носа нафтизин. А ти самият нямаш ли ритуал?

Помислих за секунда и после си признах.

— Имам. Взимам си талисмана. Нали това също е ритуал. Извинявай, Саша, беше неуместно да се смея.

Асансьорът спря с грохот. Данилов щракна заключалката и излязохме на горната площадка на стартовия хангар.

Именно там ни чакаха.

Андрей Валентинович и Маша лежаха на железния под, явно презастраховайки се, за да не ги видят от площадката. Разбира се, в ръцете си Маша държеше оръжие. Този път не парализатор, а нещо много внушително, с дебела цев и цилиндричен приклад. До нея бяха саковете.

Ама че партизани сме.

— Ще се простудите, Андрей Валентинович — каза загрижено Данилов. Приблужи се към люка, водещ към шлюза на „Влъхва“, завъртя бързо монтирания в корпуса малък щурвал. — Трябваше да влезете, тук няма ключалки!

— Знае ли човек — каза Маша, надигайки се на колене. — Току-виж се включил някой датчик...

Данилов влезе пръв в люка, аз помогнах на Маша и приведения Хрумов също да влязат, подадох им саковете. Хвърлих последен поглед на космодрума.

Странно. Очаквах угризения на съвестта или обратното — увереност в правотата си.

А в душата ми нямаше нищо. Само пустота.

---

[1] Лезгинка — народен кавказки танц. — Бел.прев. ↑

[2] МГУ — Московски държавен университет. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 4

„Буранът“ е конструиран така, че „таванът“ и „подът“ заемат нормалните си места само при кацане. Сега, на старта, когато яхналият „Енергията“ кораб гледаше с носа нагоре, настаняването в него беше трудно. Ние с Данилов помогнахме на Хрумов и Маша да се настанят в креслата на джамп-навигатора и бордовия инженер на долната „палуба“. Отне ни пет минути да приведем креслата в стартово положение. Изчислителят, измъкнал се от сака, вероятно би предпочел отново да се настани върху джампъра. Но „Буранът“ не е малката „Спирала“. На „Влъхва“ джампърът беше разположен в агрегатния отсек. В края на краищата изчислителят зае креслото на космонавт-изследователя, което почти винаги оставаше свободно. Ние нали не изучаваме космоса. Само превозваме товари из него.

Всичко се случваше в абсолютно мълчание. По принцип в кабините няма скрити микрофони, но ние, без да се уговаряме, решихме да се презастраховаме. Не дай боже, ако ЦУП разбере, че в совалката има повече от двама души...

— Втори пилот, заемете мястото си — нареди Данилов, покатерил се пръв в креслото си. Аз седнах — по-точно легнах — в своето, сложих си шлемофона, мушнах кабела на телеметрията в щепсела на екипа ми и погледнах надолу.

Хрумов закима успокояващо. Макар че бившият ми дядо се беше разтревожил от поведението ми, сега естественият страх преди старта го беше лишил от всички други преживявания. Маша лежеше в креслото със спокойствието на опитен космонавт. Дори беше сложила по правилния начин краката си върху фиксаторите. Белите панталони се бяха събрали и аз неволно наблюдавах глезените ѝ. Един мой съкурсник оценяваше всички жени първо по краката. Е, краката на Маша биха му харесали...

— Вторият пилот е готов — съобщих аз. Крадешком мушнах ръка в джоба си, извадих играчката-мишле и бързо я завързах над пилотския монитор. Може и да е смешно да се вярва в ритуали...

Ръцете на Данилов затичаха по клавиатурата. Екраните на компютрите оживяха, слушалките зашумяха.

— „Влъхва“ до Земята — каза Данилов. — Екипажът е готов за старт. Започваме тестване на кораба.

— Земята до „Влъхва“ — прозвуча в слушалките. — Началник-смяна Василев. Чуваме ви добре. Получаваме данните от телеметрията. Саша, вълнувате ли се?

— Не.

— Пулсът ви е над сто.

Данилов се засмя насила:

— Дайте ми време да си успокоя дишането, по дяволите! До старта остава почти час, а вие ме тормозите!

— Добре, Саша. Предавам ви на майор Хилер.

— „Влъхва“, започваме предстартовия контрол! — обади се бодро моят познат.

— Чудесно, Максим — отговори Данилов. — Проведи контрола с Хрумов. Ще му е полезно да свикне.

— Здравсти — казах аз.

— Как е самочувствието? — поинтересува се Хилер. — Телеметричните ти данни са такива, сякаш си вкъщи пред телевизора.

— Нашата завивка е чулът на бойния кон — отговорих аз. — Да започваме работа, Максим. Общ тест на компютърната мрежа...

Отдавна не бях седял в „Буран“. Ако не броим задължителните двуседмични курсове преди половин година. Преминах през пълния курс на подготовка за кораби със среден и голям тонаж...

— Тестът успешен, Петя.

— Джамп-тест...

Занимавахме се четирийсет минути. Имаше дребен пробив в системите за прибиране на разгънатите блокове, но ЦУП се справи с проблема от втория опит. Винаги е така — оказва се, че има някаква дреболия, и се налага да нервничиш няколко минути, докато Земята задейства резервните вериги и даде разрешение за старт.

— Всичко е наред — реши най-накрая Максим. — Започваме десетминутното отброяване.

— Вече тече.

Погледнах надолу. Хрумов като че ли се беше успокоил. Маша — обратното, бе започнала да се върти в креслото си. Изчислителят

изглеждаше като статуя.

Само да не откаже нещо в последния момент! Само да не отложат старта!

— Триминутна готовност! — съобщи Хилер. — Отместваме асансьора.

Корабът леко потрепна — установката на асансьора се беше отдалечила.

— Поемам управлението — каза Данилов. — Пъотър, благодаря.

Точно след три минути „Влъхва“ потрепна. Разнесе се тътен — даже не отдолу, а от всички посоки.

— Има издигане — разнесе се гласът на Хилер. Отбелязах старта само по блещукащите върху екрана редове — стоманените болтове, за които ракетата-носител се крепеше към стартовата позиция, не издържаха тягата и се разкъсаха. Летяхме.

По-големите совалки стартират по-меко, отколкото „Протон“, вече бях успял да позабравя това...

— Десет секунди, полетът е нормален — съобщи Земята. Натоварването се увеличаваше плавно, но необратимо. Погледнах надолу — като че ли пътниците изглеждаха нормално. В края на краищата, ако екстравагантните американски старци-милионери си позволяват да се „разходят“ в космоса, че даже и до чуждите звезди, защо да не издържи и Андрей Валентинович...

— Завиване в посоката на въртене... — каза Хилер. Това вече го усетихме, разбира се. Корабът падна настрани, лягайки в азимута на изстрелването.

— Управляваме по тангаж — потвърди Данилов. Разбира се, на старта нищо не зависеше от нас. Земята решава, Земята управлява цялата система. Но е някак приятно да се чувстваш пилот, а не товар.

В мига, в който корабът лягаше на курса за хоризонтален разбег, започна друсане. Това беше най-трудният етап от старта — совалката с ракетата-носител „пробиваше“ плътните слоеве на атмосферата. Бученето на двигателите се измени — тягата беше намалена до шейсет и седем процента. След двайсет секунди се върнахме в работен режим — сто и четири процента мощност на двигателите.

Така е общоприето — именно сто и четири, а не сто...

В началото на третата минута се разкачиха ускорителите. Пожелал им мислено успешно кацане — невинаги им се удаваше

сполучливо спускане, дори и при падането им в морето.

При стартовете от Байконур ускорителите падат в степта и обикновено се унищожават. Конструкцията им е прекалено нежна — резервоари за течности. На американците с техните ускорители на твърдо гориво им е по-лесно.

Оставах около пет минути до отделянето от основния блок на „Енергия“ и началото на самостоятелния полет. Сега все още можеха да ни върнат на Земята, да ни върнат и да ни приземят на Свободния или в Щатите, или дори да ни изведат на ниска орбита и да ни докарат до Байконур...

— „Влъхва“... — Така ли ми се стори, или гласът на Хилер леко се беше променил. — „Влъхва“, отговорете на ЦУП...

— Център, тук е „Влъхва“ — отговори Данилов. — Полетът е нормален.

— „Влъхва“, доложете обстановката на борда.

— Център, на борда всичко е нормално.

— Полковник Данилов... колко души има на борда?

Започна се?

Или началникът на поста в гаража беше дошъл на себе си, или подчиненият на Данилов бе доложил за странната заповед — да се откарат стареца и девойката при готовата за стартиране совалка.

Добре, че не стана пет минути по-рано.

Но и много лошо, че не стана десет минути по-късно.

— Център, не ви разбрах — отговори Данилов.

— Саша... — Хилер изведнъж премина от официален тон към човешки. — Дойде информация, че на борда може да има две цивилни лица.

— Максим — отговори му със същия тон Данилов, — в екипажа сме двама. Полетът е нормален. На борда няма външни лица.

Той се повдигна леко в креслото и тежко махна с ръка надолу. Даде знак на някого...

— Полковник Данилов, тук е генерал Кисельов...

Леко щракане, и чух гласа на генерала.

— Данилов, какво става?

Не откъсвах поглед от пулта. Засега двигателите работеха в режим извеждане в орбита. Но във всеки един момент Земята можеше да прекрати полета.

— Всичко е наред, другарю генерал.

— Данилов, постъпи информация, че Хрумов и Мария Клименко са били откарани на стартовата позиция.

Най-накрая научих фамилията на Маша...

— Другарю генерал, полетът се извършва по разписанието. Хрумов и Клименко са там, където трябва да бъдат — каза Данилов.

Успя да избегне директната лъжа!

— Данилов, мамицата ти! — закрещя Кисельов. — В трети бункер ги няма! Никъде ги няма!

Оставаха още три минути и половина до динамичните операции...

Погледнах надолу. На Маша и Хрумов не им беше до нас — трикратното натоварване изцеждаше всичките им сили. Обаче изчислителят вече не седеше в креслото си, той лежеше на пулта на космонавт-изследователя и лапите му пълзяха по панелите...

— Другарю генерал, това е грешка — изрече твърдо Данилов. — Давам ви думата си на офицер, че всичко протича по план...

За секунда ми се стори, че Кисельов ще му повярва...

— „Влъхва“, прекратяваме полета! — каза генералът. — Отделяне от носителя след десет секунди и аварийно кацане в авиобаза „Ванденберг“.

— Слушам — каза Данилов. — Но това е грешка.

Какво смяташе да прави?!

Погледнах пулта. Там вече мигаше червен ред: „Извънредна ситуация. Аварийно връщане.“ Три, две, едно...

Командата за отделяне от „Енергия“ се появи, но тласък не последва.

— „Влъхва“, какво става? — Това отново беше Хилер.

— Земя, продължаваме полета — каза спокойно Данилов. — Совалката е неуправляема.

— Данилов! — В ефира вече беше настанала какофония. Чуваха се гласове от ЦУП: Кисельов крещеше, надвиквайки Хилер.

— Другарю генерал, командите от Земята не се изпълняват, полетът продължава според програмата.

— Какво си направил?

— Другарю генерал, нали ви е ясно, че не е възможно да направя нещо! — възмути се Данилов. — Не мога да контролирам действията

на ЦУП. Сривът е при вас.

Там, на Земята, явно вече започваха да се паникьосват. Първо, информация, че на борда на совалката има пътници без билет. После, совалката излиза от контрол.

— Земя, полетът е нормален. Чакаме вашите разпореждания — добави подигравателно Данилов. Обърна се и мрачно ми се усмихна.

Погледнах изчислителя, който продължаваше да омагьосва пулта.

Дръж управлението, влечугоид. Върши невъзможното, побърквай компютрите и приемниците, изпълнявай функциите на ЦУП, изведи ни в орбита...

— „Влъхва“! — обади се отново Хилер.

— ЦУП, слушаме ви.

— След като излезете в орбита, останете на свободен полет. Не използвайте джампъра! Повтарям, не използвайте джампъра! Полетът ви е забранен. По-нататъшни инструкции — след стабилизирането на орбитата.

— Разбрахме ви, Земя.

Оставаше по-малко от минута. Ако ЦУП не бяха решили да ни унищожат, трябваше да прекратят намесата. Вече не можехме да се върнем, без да направим две-три обиколки в орбита.

— Данилов! — прозвуча отново гласът на Кисельов в слушалките. — СКОБ са уведомени за извънредната ситуация. Контролира ви „Скит“.

Двамата с Данилов неволно се спогледахме. Старият лазерен спътник на руската армия е сериозно нещо. Ако не е ръждясал окончателно, може да изпепели совалката за миг.

— Всеки опит да се използва джампъра ще доведе до адекватна реакция — заплаши Кисельов.

— Другарю генерал, какви ги говорите?

Кисельов преглътна някаква тирада и нареди сухо:

— Да се обади Хрумов.

— Слушам, другарю генерал...

Трийсет секунди до излизане в орбита... Тласък — включиха се двигателите на „Влъхва“, добавяйки своята тяга към отслабващата „Енергия“.

— Какво става при вас, Пьотър?

— Всичко е наред.

— Дядо ти на борда ли е?

— Дядо ми не е на борда — казах аз абсолютно искрено.

Очевидно, толкова честно, че Кисельов започна да се колебае.

— Пьотър, къде са Андрей Валентинович и Мария Клименко?

— Някъде долу — казах аз, поглеждайки долната палуба.

Кисельов въздъхна:

— Пьотър, става нещо странно. Прекратявам полета ви. Чакайте в орбита. Възможно е да се наложи скачване с „Гама“ и оглед на кораба ви. Ако ситуацията се изясни, ще продължите изпълнението на задачата.

Да бе, ще продължим...

— Добре, другарю генерал.

Вибрация, тласък...

— „Влъхва“, вие сте в орбита — каза тъжно Хилер. — Понататъшна радиовръзка — със станциите на СКОБ. Дължни сте да се подчинявате на инструкциите им. Не пускайте джампъра.

Той помълча, преди да добави неуверено обичайното пожелание:

— Успешно връщане.

Настана тишина. СКОБ или не бързаше да поема контрола, или изобщо не можеше да се настрои към кораба.

— Може ли? — попита изчислителят. Вече не се намираще „долу“. „Долу“ и „горе“ изчезнаха, изчезна и грохотът на двигателите. Бяхме излезли на предварителната орбита.

Обтекателят изщрака и в страничните илюминатори се появи синьо-бял купол. Земята. Още не кълбо, но вече не плоскост. Бяхме се измъкнали от плена на земното притегляне, но планетата все още беше наблизко, все още ни дърпаше към себе си, задържаше ни, не желаейки да се примири със загубата.

— Андрей Валентинович, как сте? — попита Данилов.

Привързаният към креслото старец се размърда неуверено. Попита:

— Това ли е всичко?

— Още една корекция. — Данилов явно не се беше уплашил от „Скит“. — На височина сто и четирийсет километра сме. Тук все още има следи от атмосфера.

— Красиво... — изрече тихо Хрумов. Навярно се отнасяше за Земята, която виждаше за пръв път от страни.

Джампът не е шега работа. Теоретично може да се направи и от повърхността на планетата. Бедата е, че тогава заедно с кораба в хиперпространството ще отиде и част от планетата. При това доста голяма — половин километър в диаметър. А планетата ни е само една. Но най-голямата неприятност е, че в точката на джампа ще остане пълен вакуум. Ефектът от взрива, когато празнота с такъв обем се заеме от околния въздух, е по-страшен от водородна бомба. Невада така се разтrese при единственото наземно изпитание на джампъра, че земетресението, разрушило Лос Анджелис, се стори на американците дребна неприятност. А стартът от горните слоеве на атмосферата предизвиква чудовищни по сила урагани.

— Станция „Гама“ вика „Влъхва“, „Трансаеро“. Станция „Гама“...

Гласът беше сериозен. Военните няма да вземат да се шегуват. Те са се настояли — по-точно нависели — в бойните си станции, тези храбри повелители на лазерните пушки и атомните ракети. За първи път в цялата история на СКОБ получаваха шанса да послужат на човечеството.

Във всеки случай те така смятаха.

— Транспортна совалка „Влъхва“. Изпълнявам рейс „Трансаеро“ шейсет — нула четири — отговори Данилов. — Земя — Джел-17. Аз съм командирът на кораба, полковник Данилов.

— Доложете обстановката на борда.

— Всички системи функционират нормално — рапортува бодро Данилов. — В процеса на старта ЦУП опита да прекрати полета, но командите не се изпълниха по неизвестна причина. Излизането на предварителна орбита е осъществено съгласно разписанието на полета.

— „Влъхва“, наредено ви е да не промените орбитата.

— „Гама“, на неустойчива орбита сме. Моля за разрешение да осъществим корекции.

— „Влъхва“, отказват ви се корекции на орбитата. Включването на двигателите ще се разглежда като пряко нарушение на правилата за безопасност.

— „Гама“, да ни унищожите ли искате? — Данилов се обърна към изчислителя и махна леко с ръка.

— „Влъхва“, орбитата ви позволява да функционирате повече от три денонощия. Останете на нея и чакайте нареждания.

— Слушам, „Гама“.

След кратка пауза невидимият събеседник се поинтересува:

— Данилов, има ли външни лица на борда на совалката?

— Не ви разбрах.

— Данилов, според информацията, която получихме, на борда на совалката има две цивилни лица. Потвърдете или опровергайте.

— СКОБ, потвърждавам.

Потрепнах в креслото. Той какво, да не оглупя?

— Данилов, тук Игор Устинов — каза човекът от СКОБ.

— Познах те, Игус — отговори Данилов. — Затова и ти казах.

— Правилно постъпи. Шурка, не помръдвай, става ли? Под прицел си. Ако тръгнеш да излизаш на джамп-орбита, ще те изпепеля. Познаваш ме.

— Познавам те — съгласи се Данилов.

— Чакайте на връзката.

Данилов изключи връзката. Погледна ме:

— Пьотър, това е мой... колега. Познавам го добре.

— Ще стреля ли? — попитах аз.

— Да. И не се учудвай, че си признах. Прекалено много шум се вдигна. Ако не бяха сигурни — нямаше да се вълнуват толкова. Ако бяхме продължили да упорстваме, щяхме да ги изплашим още повече.

— Петя... — повика ме Хрумов. Обърнах се към него.

На джамп-пулта, пред който седеше бившият ми дядо, действаше изчислителят. Хрумов ме гледаше, вдигнал глава.

— Какво ти е, Петя? — попита той.

— Всичко е наред.

— Ти дори не попита как съм понесъл старта.

— Мисля, че си добре подготвен — казах аз. — Дори мисля, че си тренирал редовно. За всеки случай.

Маша, която в момента вадеше от джоба си някакво шишенце, ме погледна неодобрително. Каза сухо:

— Пьотър, това не е моя работа, но нямаш право да разговаряш така с дядо си...

— С дядо си ли? — попитах.

Андрей Хрумов трепна като от удар. Очите ни се срещнаха.

— Знам всичко — потвърдих аз.

Маша подаде флакончето на дядо, той го взе машинално, без да откъсва поглед от мен.

— Защо постъпи така? — попитах аз. — Защо ме лъжеше?

Изчислителят излетя от пулта, кацайки ловко в креслото си, и прошепна:

— Траекторията е въведена...

— Лъга ме двайсет и пет години! — извиках аз.

Данилов ни погледна неразбиращо, пое си въздух и изкрещя:

— Спрете да се изяснявате!

Навярно в мен сработи някакъв инстинкт от курсантските времена. Млъкнах. Дядо, така и не отронил нито дума, поднесе с потрепваща ръка шишенцето към устата си. Пое си въздух с изхълцване, изсмуквайки лекарството.

— Всички да се приготвят за джамп! — нареди полковникът. — После ще се карате.

— Това е забранена височина! — напомних аз.

— За нас сега всичко е забранено — отговори ядосано Данилов. — Двайсетсекундна готовност.

Той свали капака от джамп-пулта и сложи ръка върху стартовия бутон.

Равновесието в природата е толкова крехко нещо. Ще направим джамп от горните слоеве на атмосферата, а някъде над Карибско море ще се появи съкрушителен ураган. Ще станем песъчинката, нарушила естествения ход на природата. Смъртоносна песъчинка.

— Десетсекундна готовност — обяви Данилов.

Бях свикнал да слушам бученето на набиращия енергия джампър и пълната тишина, увиснала в отсека, действаше отпускащо.

— Накъде летим? — попита Маша, без да се обръща конкретно към някого.

Отговори ѝ изчислителят:

— Към остатъците от червено-виолетовия флот на аларите...

За онези две или три секунди, които оставаха до джампа, успях да превода цветовата кодировка на аларите в по-привичните цифри. Четиринайсети флот.

А защо към остатъците?

И в този момент джампърът сработи, разкъсвайки света на две.

Ооо...

... Прекалено лесно...

Когато дойдох на себе си в пълната тъмнина, в онази болезнена пустота, която настъпва след джампа, изведнъж си помислих за това. Джампът е прекалено лесен. Прекалено приятен.

Не биваше да създаваме такова нещо.

Нямахме право!

Той ни дава илюзията за могъщество, този скок през обратната страна на пространството. Събужда надежди, кара ни да се хвърляме в авантюри. А трябва да се приспособяваме тихо и послушно към вселената, към звездите, които не се нуждаят от нас... Човечеството наистина е дете, това не е игра на думи, а истината. Ние сме расли под бездънното небе, под черната бездна, която всяка вечер се изсипва над малката, плоска като маса Земя. И звездите са сияели над нас, примамливи и недостижими, чужди скъпоценности, примамливи и недостижими играчки. Но ние успяхме да достигнем звездите. Рано, прекалено рано. Докоснахме ги, толкова примамващи и желани.

И опарихме дланите си от звездния лед.

Студени играчки са звездите. Не можем да ги задържим в ръцете си.

Но и да се откажем — сега, когато вярваме в своето величие, в своите най-бързи кораби — нямаме сила...

— Пъотър... — повика ме хрипливо от тъмнината Данилов. Мълчах, все още бях там, където няма нито гласове, нито устави, нито задължителните след джампа процедури по реанимиране на кораба. В илюминаторите постепенно изгряваха звездите — ретината на окото се отърсваше от шока, започваше да вижда.

— Втори пилот!

— Вторият пилот е на поста си... — прошепнах аз.

— Андрей Валентинович! — Слушах как Данилов се занимава с кутията за аварийни средства, опитвайки се да я отвори, но аз самият нямах никакви сили.

— Жив съм... — отговори Хрумов с леко учудване. — Това... това е толкова странно...

— Мария!

— На поста си... — Гласът на девойката трепереше, но тя явно се беше окопитила. Браво, след първия джамп се налага някои да бъдат свестявани с шамари...

— Карел?

— Каква гадост е вашият джамп... — изсъска изчислителят.

Бившият ми дядо се закашля, потискайки смеха си. Все пак му ставаше светло на душата от мъките на извънземния.

Данилов най-накрая извади химическото фенерче. Счупи с хрущене пластмасовата тръбичка. Бледосинята светлина заля кабината.

Лицата ни изглеждаха мъртвешки, полузадушени. Маша вече се беше освободила от коланите, стигнала бе до Хрумов и сега се вглеждаше тревожно в лицето му. Но той беше понесъл джампа добре.

Аз, общо взето, не се бях съмнявал в това. По-рано знаех, че дядо винаги постига каквото иска. Сега знаех, че Андрей Хрумов винаги постига това, което иска.

Нямаше голяма разлика.

— Ще проверя товара... — каза Данилов, разкопчавайки коланите. Какво му става? Нима наистина се притеснява за старите бюстове? — Ще проверим... Маша, Карел, елате с мен.

— Но Андрей Валентинович... — запротестира Маша.

— Пъотър ще се погрижи за дядо си! — отсече Данилов. — Дръж се!

Той скочи през кабината и подхвана Маша за кръста. Тя послушно се улови за полковника. Двамата се понесоха заедно към шлюзовия отсек. Карел ме погледа за секунда, после пое след тях.

— Тактичен човек е той, все пак... — прошепна бившият ми дядо, когато останахме насаме. — Врял и кипял, бит, мачкан... но тактичен.

Безмълвно му помогнах да разкопчае коланите си. Старецът изплува неловко над креслото, хващайки се с едната ръка за високата облегалка. Огледа се и спря с жив интерес погледа си върху звездите в илюминаторите. Да, звездите са красиви, когато ги гледаш отдалече...

— Как узна? — попита Хрумов.

— В албума, под снимката на родителите ми, имаше изрезка. Там пишеше, че „известният политолог и публицист“ Андрей Хрумов е загубил в катастрофата цялото си семейство. Син, снаха и внук.

— По дяволите... — Хрумов потри челото си. — Да... паметта. Отначало изисква символи... книжа и снимки... а накрая, така или иначе, те подвежда.

— Аз не съм твой внук.

— Да! Аз те осинових! По-точно — „овнучих“ те, по всички документи ти си мой внук. И какво от това?

— Андрей Валентинович...

От това обръщение по име и презиме той потрепна, сякаш го удариха с бич.

— Работата не е в това, че не ти си заченал баща ми. И разбира се, не е в това, че си ме отгледал. За това — благодаря. Работата е там за какво съм ти бил нужен. За какво?

Старецът се сви, отмести поглед.

— В твоята книга, в увода... Там има една фраза за хората, които биха взели дете за отглеждане — не заради любовта, а заради неговата бъдеща полезност. Ти нали винаги си ми казвал: асоциациите казват нещо само за техния автор. Нищо повече.

— На лекаря му е трудно да се изцери сам... — прошепна старецът.

— За какво ти бях нужен?

— За да може в мига, в който ми потрябва съратник, силен, умен и предан човек, той да бъде до мен.

Е, поне отговори честно.

— Няма да те лъжа. Повече — не. Питай.

Ненапрасно Андрей Хрумов се славеше като страшилище за правителството вече почти половин век. Беше се окопитил, беше се хвърлил в боя. Само че този път противникът му бях аз.

Е, пробвай се, старче!

— Съществуват ли тестове, позволяващи да се определи интелектуалния потенциал на двегодишни деца?

— В много малка степен. Наложих се да направя някои самостоятелни разработки. — Андрей Хрумов се усмихна горчиво. — Да, прав си. Аз не просто те взех от приюта. Аз те избрах. Както избират кученца. Здравно и умно. Томография, кардиограма, анализи. Тестове. Избрах най-перспективното дете от хиляда и петстотин.

— Ти си подлец, Андрей Валентинович.

— Да. Подлец съм, защото направих човек от теб. Шлифовах диамант. Ти не би могъл да пробиеш сам, Пьотър. Щеше да станеш работник. Или фермер. В тебе имаше прекалено малко подлост, за да станеш дори бандит! Сега щеше да се наливаш с евтина водка или да пушиш трева. Щеше да съсипваш интелекта си, паметта си, добротата си, капка по капка да удавяш човека в себе си. А Земята щеше да върви по пътя, наложен от извънземните!

— Но моят път щеше да си е мой път, Хрумов! Това, което говориш... та нали и извънземните смятат, че имат право да решават вместо нас! Те също шлифват диамант! Не позволяват хората да си губят времето с ненужни дела!

— Ние и двамата сме хора.

— И какво от това? Не биваше да ме лъжеш! Аз нямаше да престана да те обичам, ако ми беше казал истината! Щеше да си останеш мой дядо! Разбираш ли? Щях да стана космонавт, ако ми беше обяснил причината! Ти нали и без това можеше да ме възпитаеш така, че да стана какъвто искаш! Борец срещу извънземните, терорист, убиец. Какъвто искаш!

Хрумов мълчеше.

Извърнах се. Отнякъде се появиха сълзи. Заплуваха откъснали се от ресниците ми кристални кълба, увиснаха пред очите ми, отразявайки отровната химическа светлина. Светлосини звезди...

— Обикнах те, Петя — каза Хрумов. — Вярваш ли ми?

— Обикнал си ме? Като удачен инструмент, с който привикват ръцете?

— Не. Като внук. Не съм обичал сина си така, както обикнах теб. Мълчах. Аварийното осветление плахо се запали.

Не искам светлина сега!

— Много е лесно да се решиш да извършиш подлост — изрече тихо Хрумов. — Особено когато осъзнаваш, че това е подлост. Да решиш, че ти е нужен наследник. Продължител на идеята. Да раздадеш малко подкупи... никога не съм бил беден човек, ти сам знаеш. Да наемеш лекари, да подбереш едно дете от хиляда и петстотин. Властите знаеха... но не им пукаше. Старият шумен популист се е побъркал и си избира нов внук... Да, исках да си намеря съратник. Просто съратник! Млад съратник, който дължи всичко на мен. После ти ми стана син, внук, всичко... Прекалено много те обичах. Страх ме

беше да си го призная. Това е много трудно, да се решиш на откровеност... особено когато обичаш. Каква е разликата, в края на краищата, каква е разликата... Трябваше да ти кажа колкото се може по-рано. На десет, на дванайсет, на петнайсет години. Това не би променило нищо. Веднага мога да ти разкажа... как би реагирал на една или друга възраст. Но аз не можах. Не успях.

— Лъжеш — прошепнах.

— Не, Петя. Не мога да ти докажа, че не лъжа. По никакъв начин. Аз наистина съм чужд човек за теб. Чужд по кръв. А любовта... нея не можеш да я измериш с никакви уреди. Не можеш да приложиш удостоверение с печат.

— Обичал си ме, защото Земята...

— Да я вземат дяволите тази Земя! — извика с тънък глас дядо.
— Да се разпадне на прах дано! Огън да я гори! Ако знаех тогава... ако знаех...

Потрепнах, вкопчен в креслото, посегнах рязко към дядо. Той се сви, закривайки лицето си с ръце, но непослушните сълзи, жалките старчески сълзи, се промъкнаха през пръстите му, разлитайки се като искри из кабината. Настаних го в креслото и му помогнах да се закопчае. Притиснах глава към гърдите му, както в детството, когато можех да се скрия от всички беди и обиди на коленете му.

— Дядо, прости ми...

— Петя, мое дете... — Той се тресеше от ридания. — Аз съм виновен, аз съм виновен, знам.

— Дядо, прости ми...

— Прав си, не можех, не трябваше да лъжа. Ти сега никога няма да ми повярваш. И ще бъдеш прав. Прекалено много говорих... за свободата... за правото да бъдеш себе си. Но ние не сме свободни, дете мое. Ние сме роби. Ние сме слуги на своята любов.

— Дядо, вярвам ти...

— Прекалено много обичах Земята. Обичах нашия смешен свят. И нашата нещастна страна — винаги съм я обичал повече от Земята. И дома си обичах повече от страната. Защото само любов, която се състои от малки неща, от частици, от нещо смешно и глупаво, от входа, в който си се целувал за първи път, от двора, където си се сбил за първи път, от работата, в която си намерил себе си... Не е важна свободата, Петя. Любовта...

Махнах ръцете му от лицето и го погледнах в очите.

— И аз те обичам, дядо — казах. — Обичам и Русия. И Земята. Но за това — по-нататък. Не плачи, моля те. Сега ще се върнат Данилов и Маша...

Погледнах неволно към люка за шлюзовата камера и потрепнах. Там, хванали се за ръцете, висяха Маша и Данилов. Край тях се рееше изчислителят.

Висяха така отдавна...

— Пьотър, започнете реанимация на совалката — каза Данилов. И добави: — Моля.

Кимнах, без да кажа нито дума. Не ми пукаше какво са чули и какво — не. Важното беше, че дядо още плачеше, бършейки сълзите си с ръкав.

— Бих могъл да кажа нещо, подходящо за ситуацията — прошумоли изчислителят. — И би прозвучало правдоподобно. Но ще премълча, защото в действителност не изпитвам никакви значителни емоции.

— Разбирам — казах аз. — Ето защо сме по-силни от вас, гущерче. Защото винаги изпитваме емоции. Независимо дали са на място, или не.

Влечугоидът щракна с челюсти.

— Надявам се, че емоциите на човечеството по отношение на нас ще са положителни — каза той. Почти умолително.

— Зависи от това дали ще заслужите любовта ни — отговорих. — Но засега имате шанс.

ГЛАВА 5

Совалката оживя.

Енергията се върна в горивните елементи, а програмите за полета — в компютъра. Реанимирахме кораба заедно и мълчаливо. Земята беше далече, на малко над дванайсет светлинни години. И всички земни кораби никога не биха ни намерили, дори знаейки прекрасно това разстояние.

Най-важното е посоката. Това е като в живота: бързо разбираш колко далече може да отиде един човек, но никога не знаеш какъв път ще избере.

Оказа се, че да отвлечеш звездолет не е трудна работа.

Когато всички системи започнаха да функционират нормално и се върнахме по креслата си — да се клатушкаш без опора не е най-приятното занимание, въпреки противоречивите мнения — Данилов каза с едва доловимо смущение, старейки се да звучи делово:

— Мария, трябва да те инструктирам относно ползването на тоалетната...

— Благодаря, изучих документацията доста подробно — отговори девойката.

— Добре... женските приспособления трябва да са в контейнера над санитарния блок.

— Ще ги намеря.

Тя дори не се изчерви. Браво на Маша. Ако имаше и малко женственост наред с останалите й достойнства...

— Тогава да преминем към работата? — попита дядо. Огледа всички, кимна доволно. — Двамата с Петя се извиняваме за своята слабост... но изплуваха наши стари проблеми. Простете. Нека сега да се занимаем с онова, заради което станахме престъпници.

— Мечтая си за това — каза Данилов.

Без да се уговаряме, погледнахме към влечугоида.

— Време ли е вече? — попита изчислителят.

— Общо взето, отдавна е време — отбеляза дядо. — Преди да тръгнем за срещата с аларите, бих искал да изслушам историята. Тази

хипотетична история, която ни откъсна от Земята.

Изчислителят все още се колебаеше. Сякаш не разбираше, че всички пътища към отстъплението ни са отрязани, че вече сме анатемосани и сме обвинени в престъпления срещу човечеството.

— Карел, проявихме максимална отстъпчивост — каза дядо. — Не мислиш ли?

— Добре...

Влечугоидът отплува от своето кресло до пулта на първия пилот. Очевидно го избра заради най-големия екран. Когато люспестата лапа докосна панела, екранът заблестя със снежнобяла светлина.

— Ще разказвам и ще показвам — изрече изчислителят. — Това не е много сложно. Но тъй като не мога да контролирам процеса на извеждане на зрителна информация, предупредете ме, ако изображението стане неясно. Сега — проверка... Всеки ловец иска да знае къде стои фазанът!^[1]

Екранът смени последователно седем цвята на спектъра.

— Ти си по-умен от японски видеоманетофон — отговори Данилов със съмнителен комплимент.

— Голям кръг, малък кръг, голям квадрат, буквата А, цифрата 7...

— Всичко е нормално — потвърди дядо. — За същество, неспособно да възприема в зрителния спектър, ти си безупречен.

— Тогавя започвам — каза влечугоидът. — Да се върнем дванайсет земни денонощия назад...

Екранът се заля от тъмнина. Черната нощ на космоса с искриците на звездите. Виждал ли е някога изчислителят това, което ни демонстрира? Или просто реконструира събитията, угаждайки на стремежа на хората да видят всичко със собствените си очи?

— Червено-виолетовата ескадра на аларите е независима бойна единица — съобщи Карел. — Съгласно решенията на Конклава тя патрулира из повече от тринайсет сектора на Галактиката, без да се подчинява на някоя от силните раси. Това е много голям късмет!

В тъмнината на екрана се появиха бели точки. Увеличиха се и се превърнаха в корабите от ескадрата. Крайцери — твърде добре познатите ми дискове; сипеи от изстребители — мънички къмба; някакви непознати типове кораби — всичките с простички форми, всичките изящни и функционални.

Нима изчислителят беше решил да ни прожектира всички кораби от ескадрата? Това щеше да отнеме поне половин час!

— В настоящия момент червено-виолетовата ескадра на аларите се състои от само шейсет и седем процента от първоначалния си състав — съобщи сухо изчислителят.

— Пълна ли е била ескадрата? — уточни бързо Данилов.

— Да.

Виж ти!

За дванайсет дни аларите са успели да загубят повече от четирийсет кораба!

Който и да им бе пресякъл пътя, беше хвърлил на гризачите здрав пердах!

— Основните загуби са малки изстребители — каза изчислителят. — Но и два крайцера са прекратили съществуването си. А сега ще видите флагмана.

Когато на екрана се появи корабът, подсвирнах. Той също имаше формата на диск, като обикновените кораби. Но ако не ме лъже паметта, този диск беше с диаметър пет километра. Ако такъв кораб реши да нападне Земята, на сътрудниците на СКОБ няма да им остане нищо друго, освен да се застрелят.

Но на този флагман дълго време няма да му се наложи да мисли за атаки.

В центъра на диска зееше пробойна. Да, съвсем истинска пробойна, през която светеха звездите. Краищата на диска, които би трябвало да са идеално равни, бяха протекли, увиснали като ресни. Веднъж като малък случайно оставих на слънцето стара грамофонна плоча от дядовата колекция. Тя се нагря и черната пластмаса се разтопи по краищата точно по този начин.

Но нали това на екрана не е винилова плоча!

— Каква мощност е необходима, за да се причинят такива разрушения? — попита дядо.

— Работата не е в мощността — расата, измислила джампъра, трябва да съзнава това — изрече ехидно изчислителят. — Но тук енергията наистина е била огромна. Предполагам, че торпите не биха могли да я абсорбират.

Виж ти. А аз мислех, че силната раса, живееща във фотосферата на звездите, е абсолютно неуязвима.

— Нататък! — нареди дядо. Очите му горяха. Най-накрая се беше убедил, че в космоса има сила, способна да ужаси Конклава!

— Ето това е противникът на аларите — каза изчислителят и на екрана се появи корабче. Също дискообразно, като че ли метално. Но значително по-сложно, с редица издатини по краищата, свързани в странна плетеница, със забележимо удебеляване в центъра. По-скоро леща, отколкото диск.

Корабчето беше доста малко. До него се появи схематична човешка фигурка — лещата изглеждаше по-малка, отколкото нашия „Влъхва“. Може би с размерите на „Спирала“.

— Колко са били? — попита Данилов.

— Толкова неточно ли се изразявам? — ужаси се Карел. — Бил е един-единствен.

Погледнах към дядо и видях, че той е подпрял брадичка на дланите си и изучава внимателно непознатия кораб. За разлика от мен, не се беше уплашил.

— Карел — казах аз, — сгрешили сте. Това не е Втора сила, с която могат да се играят дипломатически игри. Това е просто сила. Тя ще помете силните, ще смаже слабите. И дори няма да забележи това.

Данилов кимна. По този въпрос се оказахме абсолютно солидарни.

— Има една малка подробност. — Изчислителят ме погледна накриво. — Има нещо, което стои над силата.

А сега на екрана очевидно тръгна видеозапис. Или нещо, служещо на аларите за аналог на видеозапис, преобразувано от изчислителя в нашата система за изображения.

Огромна хангар и навсякъде из него — мишки. Кошмарът на котката от анимационното филмче. Силни гризачи с размерите на кучета. Някои от тях голи, а другите — с необичайни, отблъскващи на вид скафандри от метални люспи. Мишките се суетят, бягат по неравния, издълбан под, покрит с нещо, подобно на каменни плочи. Предните лапи на мишките са по-дълги от задните и завършват със силни пръсти. Заради това гърдите и главата им са по-нависоко, и това изглежда доста агресивно.

Впрочем навсякъде сред суетящите се алари се мяркат неподвижни, сгърчени, жалки трупове. Подът е осеян с тях...

А перспективата се променя плавно, мишките се отдръпват, в далечината се мярка същият този кораб, мъничката леща, разнебитила флагмана. Тя лежи леко наклонена, буквално облепена с мишки, но всичко това не е важно...

Ето го и най-важното. Върху целия екран.

Тяло.

Човешко тяло!

Светлокос младеж. През гърлото — рана от разкъсване. Нима аларите използват зъбите си при ръкопашен бой?

Дълги коси и загоряла кожа, изцапана с кръв от многобройните ухапвания и одрасквания. Младежът е облечен само с шорти от сребриста тъкан, и всяка рана върху мускулестото му тяло се вижда... Странно, почти навсякъде кръвта вече се е съсирила, макар че усещането е такова, сякаш раните са съвсем пресни. Жал ми е за този младеж, загинал в абсолютно неравностойна схватка. И лицето му ми изглежда смътно познато...

Съзнанието продължава да се хваща за някакви дребни подробности, за всяка точка от безпощадно ясното изображение...

Най-накрая се отърсих от вцепенението.

Важното е не това, че корабчето на този младеж е размазало четирийсет кораба на аларите. И не това, че в ръкопашния бой той е убил десетки миши „командоси“.

Важното е, че той е човек. Или поне неразлично близък до хората.

— Той е бил сам — изшумоли изчислителят. — На аларите им е провървяло, че е бил сам.

Данилов изведнъж обърна глава и ме погледна смаяно. После зяпна отново екрана.

— По дяволите, Пьотър, вие с него си приличате!

Да, наистина. Не, че непознатият е точно мое копие. Лицето му е малко по-широко и полуотворените очи, изглежда, са черни. Месестата част на ушите е различна... Но все пак много си приличаме. Като братя.

— Това човек ли е? — попитах аз.

Влечугоидът се засмя тихо.

— А какво е човек?

— Не философствай — помолих го аз. — Загинал ли е?

— Да. За съжаление — да.

— Аларите изследвали ли са тялото?

— Разбира се. Ето го строежът на организма му...

Изображението на екрана започна да се променя. Приличаше на нещо подобно между филм на ужасите и учебен клип за студенти-медици. Първо изчезна кожата. После — мускулите. Вътрешните органи. Няколко секунди ние гледахме тъпо скелета, после екранът примигна и в обкръжението на развълнуваните алари отново лежеше мъртвото тяло.

Маша охна силно, аз също се почувствах страшно зле.

— Длъжен съм да уточня, че методите на изследване на аларите не включват аутопсия на организма — допълни изчислителят. — Това е инсценировка. Но въз основа на точни данни.

— Върни на скелета — помоли дядо невъзмутимо. — Не успях да преброя гръбначните прешлени.

— Организмът му е напълно идентичен с организма на земляните.

— Клетките?

— Идентични.

— Геномът?

— По предварителни данни — идентичен.

— Но той не може да бъде човек — прошепна дядо на самия себе си. — Не, това е невъзможно... освен ако...

Той протегна треперещата си ръка към изчислителя.

— Времето? Времето?

— Андрей Валентинович, вие предполагате, че той е дошъл от бъдещето? — поинтересува се изчислителят.

— Допускам, че е възможно.

— Много се съмнявам в това... — въздъхна влечугоидът. — Не мога да твърдя категорично, че е невъзможно. Но се съмнявам.

Жалко. А аз си помислих, че това би било много красиво. Може би в духа на детските книжки, но все пак красиво. Нашите далечни потомци, могъщи и свободни, изпращат помощ в миналото...

— Погледнете кабината на кораба му — каза изчислителят.

Сега на екрана беше металната леща. Тя се разтваряше, разгръщаше се като цвете, тънките цветчета се издигаха в центъра, извиваха се, образувайки нещо като кръгъл трап или опори за кацане.

— Автоматиката е отворила кораба, когато са отнесли при него тялото на пилота — съобщи влечугоидът.

Оказа се, че в центъра на лещата, както и предполагам, се намира кабината. Ние я гледахме отгоре.

Две кресла. Пулт във формата на буквата М, който ги обхващаше. Много малко пространство наоколо.

— Не може да е долетял отдалече — каза дядо.

— Зависи как е летял... — прошепна изчислителят. — Браво на аларите. Пожертвали са живота на много свои събрата, но не са употребили основните видове оръжия и са пленили кораба на пришълеца непокътнат.

Сега виждахме пулта за управление в едър план. Отлят бял панел, обсипан със светлинки.

Данилов въздъхна разочаровано. Дядо също изсумтя, но, кой знае защо, изглеждаше доволен.

Не, това не беше човешки пулт.

Търсех с поглед клавиатури, превключватели, сензори, поне нещо, напомнящо за обичайните земни устройства за управление. Нищо. Групирани по някаква непонятна логика блещукащи индикатори. Два екрана, овални — неудобни от човешка гледна точка. И четири малки кръгли отвора, изглеждащи съвсем странно върху плоския блещукащ пулт. В тях бълбукаше, димеше, дишаше тежка мазна течност...

— Аларите са опитали да отворят пулта ли? — попита Данилов. Да, можеше да се допусне, че на тези места са пробвали да пробият панела.

— Не. Така си беше.

— Като малък обичах да гледам филми за побъркани професори и кръвожадни пришълци — каза дядо внезапно. — Там показваха често... такива неща.

Не знам за изчислителя, но ние веднага разбрахме какво има предвид.

Корабчето беше преднамерено съвършено. А пултът — прекалено красив. Бутафорен.

— Карел, това много прилича на инсценировка — обясни дядо на влечугоида. — Човек в такъв кораб би изглеждал напълно естествено. А и историята за четирийсетте унищожени кораби на

аларите... Ами ако просто сте създали корабче въз основа на своите технологии и човешкия джампър? А сега смятате да сложите някой от нас в креслото и да го предадете на силните? Има от какво да изпаднат в паника. Ескадра от такива кораби, съоръжени с джампъри и мощни средства за атака и защита, са способни да преобърнат цялата Галактика.

— Точно затова никога не бихме избрали такъв вариант — защити се изчислителят. — Не смятаме да отиваме от трън на глог, тоест — от даенло на хората.

— Кой знае, кой знае... — прошепна дядо. — Искаш да кажеш, че това наистина е чужд кораб? Кораб на неизвестна досега раса? Подобна на земляните във всяко отношение, дори в генотипа? И при това могъща в техническо отношение?

— Да. И това ще доведе до гибелта ви. Когато силните научат, че има раса, идентична със земляните, но почти всемогъща — ще ви унищожат. Вашият съюз би бил неизбежен и силните няма да допуснат това.

— Само в случай, че тази раса — дядо кимна към екрана — е агресивна.

— Тя е точно такава. Питай аларите, те ще ти разкажат.

— Момчето се е защитавало — намесих се неочаквано и аз в защита на убития пилот.

— Да, но отначало се е опитал да превземе един от изстребителите на аларите.

— Извинявай — казах му, — но не изпитвам праведен гняв. Поне като се сещам за хиксоидите и совалката „Експлорър“.

— Ние всички имаме за какво да се сърдим на останалите — съгласи се влечугоидът. — И всички жадуваме за могъщество. Може би заради свободата... може би заради любовта. Но сега не е време да се отмъщава. Сега е време за действие.

— Какво успяхте да изясните за тази раса?

— Биологически е идентична с хората. Прогресът ѝ е сходен — предимно техническо развитие. Може би и вие бихте станали такива след неколкостотин години. Дошли са отвън.

— От друга галактика ли? — поинтересува се дядо.

— Не знам. Отвън...

Картината на екрана отново се смени. Изчислителят съхраняваше в паметта си огромно количество информация.

... Космосът. Някъде много далече, дори не се вглеждах в съзвездията, просто го усещах. Космосът се въртеше, сякаш обръщаха камерата във всички посоки.

— Това е един от записите, който се съхранява в пленения кораб — каза изчислителят. — Удаде ни се да установим диалог с компютъра на кораба. Беше значително по-трудно, отколкото да се управлява вашата електроника, но се справихме.

Въртенето приключи. Сякаш видяното беше задоволило онзи, който бе снимал.

А може би не видяното, а пустотата наоколо?

Изглежда, нещо отново се раздвижи. А после звездите помръкнаха.

От пустотата се появиха кораби.

Отначало — сипеи от лещи. Пръснаха се във всички посоки, мигновено изчезвайки от полезрението. Не забелязах никакви следи от работа на двигателите — нито факли от изгарящо гориво, нито лилавото блещукане на гравитационните решетки. Нещо съвсем непознато.

После изображението затрепери. Пространството не беше на себе си от това, което се канеше да се появи.

— Майчице Божия! — възкликна Данилов.

Навярно това беше крайцер. И той приличаше значително повече на земните мечти за могъщи бойни кораби, отколкото дисковете на аларите или многостенниците на даенло.

Продълговат колос. Леко обтекаема форма — не за кацане на планети, а по-скоро от естетични съображения... като контурите на морските кораби, например. Крайцерът беше обгърнат от синкаво сияние.

Беше красив като всяка военна машина.

— Силов поле? — попита хрипливо Маша. За всеки по нещо, а за нея — тактико-техническите характеристики.

— Възможно е, но този вид ни е неизвестен — отговори изчислителят. — Може би просто вторично излъчване...

Произнесе последната фраза без никаква увереност.

— Размери? — поинтересува се дядо, когато крайцерът плавно отмина встрани.

— Не ни се удаде да установим точно — призна си виновно Карел. — Нямаме с какво да сравняваме. Ориентировъчно — между десет и двайсет километра.

Горките мънички алари! Ако наистина са строили огромните си кораби, за да преодолеят комплексите от миниатюрните си размери, този кораб е бил много сериозен удар за тях. Никой не е строил такива досега.

Преди всичко защото това не е нужно никому!

Гледахме пет минути как в пространството се появяват все нови и нови крайцери. Изображението постепенно се отдалечаваше, сякаш корабчето, което заснемаше картината, отлиташе все по-надалече и по-надалече.

— Да, това прилича на нахлуване — каза дядо. — Признавам. Или на демонстрация на сила. И неслучайно този запис е останал в кораба!

— Предполагам, че той просто е бил първият. Разузнавач. Заснемал е всичко. Изучавал е мястото, през което смятат да проникнат. А после е дал сигнал.

— През опаката страна на пространството?

— А защо не?

Крайцерите престанаха да се появяват. Или разузнавачът бе отлетял твърде далече, за да може да ги заснеме.

— Сега ще стане по-интересно — прошепна заговорнически изчислителят. — Ще пропусна около четвърт час, там няма нищо интригуващо.

Не разбрах веднага какво стана. Изображението затрепери, звездите заваляха върху екрана. После ни заля ослепителна светлина.

Звезда!

Слънцето!

Жълтата звезда сияеше на екрана, не искрица в небето, а диск с такива размери, с каквито е Слънцето, гледано от Земята. Изображението трепереше, сякаш корабът маневрира отчаяно. За миг на екрана се появи планета — подобна на Земята, синьо-бяла, но все пак не Земята. Бях виждал вече доста чужди светове, но тази планета беше ненормална. Имаше нещо странно в нея.

— Това не е просто нахлуване — поясни изчислителят. — По-скоро е експанзия. Миграция. В нашата Галактика е долетяла цяла планетна система.

— Върни изображението — помоли дядо. — Аз нещо...

— Разбирам. — Изчислителят беше самата любезност. Може би той изпитва истински, а не престорени емоции, когато демонстрира знанията си? — Нали няма да възразите, ако направя корекция на изображението? Ще премахна облачния слой и ще изчисля недостъпните участъци?

Разбира се, ние не възразявахме... Планетата се появи отново на екрана и аз потрепнах в креслото си, посягайки неволно към екрана.

Сега, когато влечугоидът беше „изчистил“ изображението и махнал облачната покривка, планетата изглеждаше като глобус. На страната, обърната към нас, имаше два континента.

Единият — квадратен.

А другият — кръгъл.

— Малко ме е страх от раса с такива представи за красота — прошепна Данилов. — Карел? Нали не бъркаш нещо?

Планетата отново се закри от облаци. Но дори и през тях очертанията на континентите си оставаха напълно разпознаваеми.

Квадрат и кръг.

— Не, това е безумие! — възкликна неочаквано рязко Маша. — Та това е нерационално! Не е необходимо! Ако не достига суша, ако имат такова... такова пренаселване... може да се създават нови континенти, плаващи острови, подводни селища, орбитални градове, в края на краищата. Но така, с линия и пергел! Безумие!

Дядо тихо се засмя.

— Забавни наши братя се намериха във Вселената, Карел.

Влечугоидът изпъна гъвкавата си шия. Той много се стараше по време на разговор да гледа събеседника си в очите, очевидно, предполагайки, че добрите маниери го изискват.

— Само затова привлякохме вас, хора — каза той. — Сигурни сме, че по-близкото запознанство с тази раса ще ви убеди, че външното сходство не е най-важното.

— А може би те просто са луди по геометрията? — попита с упрек дядо. — Вие сте изчислителни, а те — геометри. И ето, че са увековечили любимите си форми.

Влечугоидът мисли доста дълго, преди да уточни:

— Шегуваш ли се?

— Да.

— Това е добре. Ако вашият Бог съществува, по-добре да не им дава да измерят Земята. От Австралия, разбира се, ще се получи симпатичен успоредник, а от Америка — триъгълници, но дали това ще ви хареса?

Той се засмя старателно. Аз дори не се слушах в нервното им бърборене. Празно. Всичко е празно. Гледах екрана, към замъглените от облаците континенти. Дори и облаците се движеха над планетата прекалено прецизно. Това не бе просто игра на ветровете, нечий разум беше прикрил едни участъци с плътна облачна покривка, а бе изложил други на лъчите на чуждото слънце.

Геометри?

Космически кораби със съкрушителна мощ, пълен контрол над климата и кората на планетата, технологии, позволяващи да се пренесат през пространството цели звездни системи... джампът, между другото, никога не би позволил това.

Геометри?

Името за расата се оказа удачно. При вида на техния свят не би могло и да ти хрумне друго. Гледах кръглия континент, разположен на сред океана, равната му брегова линия. Кой знае защо, бях сигурен: целият му бряг е един безкраен плаж. Обсипан със ситен, чистичък, златист пясък...

Пророчествата са глупост. Във всеки случай винаги съм бил сигурен в това. Но сега, гледайки чуждата планета, виждах себе си на този бряг. Бягащ по границата на прибоя в безнадежден опит да избягам от преследване или да догоня някого. Безкраен бяг по брега, болка в изнемощялото тяло, отчаяние и самота.

Ще бъда там.

Знам това.

— Пьотър!

Обърнах се към дядо и се усмихнах виновно.

— Извинявай. Нещо се разсеях.

— Петя, как оценяваш размерите на планетата?

— Земеподобна — свих рамене аз. — Размерите не са от значение, самият тип на атмосферата, наличието на вода и облаци

свидетелства за това.

— Можеш ли да приземиш там совалката?

Погледнах Данилов, но и той, изглежда, чакаше моя отговор.

— Дядо, онова приземяване... беше случайно. Совалките не кацат в пустини и по пътищата.

— А солените езера в Америка?

— Е... извинявай, но там също чистят трасето...

— Андрей Валентинович — изрече изчислителят с упрек, — не мисля, че е необходим партизански набег на планетата на геометрите.

Не само на мен ми беше харесало определението на дядо.

— Раса, толкова развита в областта на космическите технологии, със сигурност има системи за далечно откриване.

— Карел, една совалка, и то с химически двигатели, е пращинка в сравнение с нормалните звездни кораби.

Очевидно дядо не искаше да се откаже от идеята си.

— Андрей Валентинович, ние декодирахме езика им — каза изчислителят.

— Така ли?

— Думата „бдителност“ на езика на геометрите е еднаква с думата „отпуснатост“.

— Брр! — дядо разтърси глава. — Сигурен ли си?

— Отпуснат съм и почивам... бдителен съм и почивам. Звучи по един и същ начин.

— Кажи го на техния език.

— Не мога. Не съм изучавал фонетиката.

— А интересно какво друго има в езика на геометрите?

— Те нямат думата *мир* — съобщи изчислителят. — Имат само глагол, обозначаващ състоянието *борба за мир... придвижване към мира...*

— Може би си струва да отидем при силните и да им се закълнем във вярност? — изрече замислено Данилов.

— По-добре да отидем при аларите — каза дядо. — Докато не видя с очите си всичко това, което ни показва изчислителят...

— Не съм ви излъгал. Ще се убедите.

Както и можеше да се очаква, той беше станал значително по-уверен в себе си, след като се озова извън Земята.

— Колко далече е флотът на аларите? — попита дядо.

— Сто трийсет и три светлини години.

— Дванайсет джампа? — възкликна Данилов.

— Единайсет, ако изчисля всичко както трябва.

— Можем да претендираме за книгата на рекордите на Гинес — каза Данилов без особен ентузиазъм. — Още никой не е ходил толкова далече от Земята... Ако дадем час за реанимация на „Влъхва“ след всеки скок... и ако не спим, сме там след половин денонощие. Изчислявай курса, Карел.

Влечугоидът доплува до навигационния пулт. Да си бяха сменили местата с дядо...

Все пак ни бяха необходими не единайсет джампа, а тринайсет. По-скоро не заради грешка на изчислителя, а заради несъвършенствата на навигационната система.

След шестия скок направихме почивка, за да похапнем. Изглежда, дядо и Маша изпитваха огромно удоволствие от храненето в безтегловност. И аз самият някога обичах този процес на преследване на реещите се парчета месо и капки сок. Много отдавна...

— А усещанията, които дава джампът, наистина не могат да се предадат с думи! — разсъждаваше дядо. — Колко бледи са всички аналогии! Ягоди със сметана, топла морска вода, дивна музика, творчески екстаз... да, и оргазъм, най-сетне. И пак не е същото!

— Моят навигатор... Ринат... казваше на всички така: „Сякаш две прелестни девойки ти масажират гърба, докато пиеш през сламка студен коктейл, легнал върху софа в източна баня.“

— Той сериозно ли? — изуми се дядо.

— Не, навярно. Но хората някак се замотава и престават да уточняват.

Маша не участваше в обсъжданията. Ядеше безмълвно, поглеждайки дядо, лицето ѝ беше почервеноло и дори бе станало симпатично. Тя май наистина е влюбена в него, по дяволите! Почувствах някаква нелепа безумна ревност. Дали дядо забелязва поведението ѝ? Или, като истински кабинетен учен, не е способен да приложи знанията си, когато засягат лично него?

Изчислителят си призна грешката в курса след деветия джамп. Ние все пак направихме още два скока, но така и не стигнахме до

мястото на рандевуто.

— Пропуснали сме целта с дващсет и шест милиарда километра — каза влечугоидът, след като провери координатите няколко пъти. — С най-примитивните свръхсветлинни двигатели бихме изминали това разстояние за денонощие!

— А с джампър — за два часа. — Данилов явно се бе засегнал от нападката срещу любимата му совалка.

— Ако не греша...

За пръв път изчислителят си призна пряко, че и неговите способности си имат граници. Аз тъкмо се реех при един от илюминаторите, любувайки се на звездите. Съвършено чужда шарка на съзвездията. А ако влечугоидът не успее да ни отведе при аларите? Запасите на совалката стигат за седмица, нали екипажът ни е двоен. Толкова е лесно да се заблудиш в тази безкрайна пустота. Прекалено големи са крачките ни. Прекалено близо стига погледът ни...

— Подгответе се за скок — каза изчислителят.

Бутонът на джампъра, както беше редно, се натискаше от командира на кораба. Но властта на Данилов над събитията вече беше пълна илюзия. Бяхме принудени да оставим на Карел всички навигационни изчисления. Нито аз, нито Саша, нито Ринат не бихме извели совалката на място, отдалечено на сто и трийсет светлинни години от Земята...

Когато дойдохме на себе си след дванайсетия скок, останахме дълго време в креслата си. Сякаш някакво нервно изтощение се стовари върху всички едновременно. Изчислителят, държал се толкова добре през цялото пътуване, отново започна да скимти, като първия път. Лежахме, изнемогвайки от тромавостта и тежестта на безтегловните си тела, звездните искри сияеха в илюминатора, стоновете на влечугоида разсичаха тишината, нямахме сили дори да запалим фенерчето.

— Някой ден — прошепна Данилов — ще станем по-умни и силни... и ще измислим нещо по-бавно от джампа, но подходящо за пътуване между звездите. И тогава ще съберем всички совалки и ще ги пратим накрай света... за да може никога вече... никога вече...

Разбирах го. Това удоволствие ни погубва, изстискава всичко, което имаме в душите си, което бихме могли да съхраним за истинската работа. Силните раси ни превръщат без усилия в

превозвачи, та нали този труд е толкова непоносимо, толкова чудовищно приятен! По-добре да се гърчехме от болка и ужас, като изчислителите...

— Млъкни, Карел — помоли дядо с немощен глас. — Млъкни! Твоето поведение... е недостойно за толкова развито същество...

Колкото и да е странно, това помогна. Чувството на гордост е универсален порок. Изчислителят утихна.

— Хайде да изчисляваме курса — каза Данилов. — Уморих се. Нека приключим с всичко това.

Ако дори той, с огромния му брой полети, не издържа поредиците от скокове, какво да кажем за дядо и за Маша? Ненапразно между първите тренировъчни джампове и началото на редовните полети курсантите провеждат напълно безплатна почивка на най-хубавите курорти на Земята. Нещо трябва да измести еуфорията, да даде опора, психологическа котва, да набие в главата, че в живота има и други радости освен джампа. Навярно и онези девойки, които увисаха по вратовете на обърканите курсисти в Гърция, не бяха случайно там. КОСКОМ, Космическата комисия на ООН, ни осигуряваше райски удоволствия. Мишката-играчка, верният ми талисман, ми беше подарена от девойка в яхта насред Егейско море — това също е бил детайл от хитър план...

Аз и в живота ли съм толкова умен или само след джамп?

Извадих фенерчето и осветих кабината. Казах:

— Момчета, да се вдигаме. Не бива така.

Тринаisetият скок ни доведе до целта.

На екрана на радара проблясваха точки — корабите от червено-виолетовата ескадра на аларите. Може би бяха около сто — като се имат предвид загубите, цялата група. Значи изстребителите не висят в гнездата си на корпусите на крайцерите, а патрулират.

Храбрите мишки бяха изплашени.

— Да започваме да маневрираме? — предложи Данилов. Вероятно го сърбяха ръцете да направи маневрата за сближаване.

— Скоростите ни се разминават с повече от сто километра в секунда — спрях го аз. — Саша, нереално е да ги настигнем с нашите двигатели.

— Те сами ще се приближат — прекъсна ни изчислителят. — Вече спират.

Да, изглежда, аларите бяха започнали да маневрират още при появата ни в пространството преди петнайсет минути. Докато привеждахме кораба в ред, те изравниха относителните ни скорости и започнаха сближаване. Първи се приближиха изстребителите.

Навярно защото използваха четвъртична бройна система, аларите обикновено групираха корабите си по четири. Обкръжи ни една такава четворка — не знам дали почетен ескорт или стража.

— Нуждая се от връзка... — Изчислителят се вкопчи в пулта. Данилов бързо настрои приемника на стандартната честота на Конклава, използвана от корабите на различни раси за близка връзка. Но това беше необходимо по-скоро на нас, отколкото на влечугоида. Той пренебрегна микрофона. От високоговорителите се чуваше шумолящата, плавна реч на аларите. Така шепнат листата, когато падат на земята в спокойно есенно време. Отвратно шумолене — и гласовете на пилотите млъкнаха. Явно вече говореше влечугоидът.

— По-лесно ли ти е да установиш електронна връзка? — попита дядо.

— Не мога да произнеса тези звуци сам — отговори изчислителят, без да прекъсва „разговора“ с аларите. — Гърлото ми беше модифицирано, за да мога да общувам с хората. За гласовата комуникация с аларите използвам устройство за превод.

Изстребителите кръжаха около нас. Надникнах в екрана на радара и доплувах до илюминатора. Дядо и Маша бяха направили това отдавна.

Едно от корабчетата се плъзна на двајсетина метра от нас. Матовосивата обвивка изглеждаше като нещо меко и живо, сякаш бе кожа на невидан космически звяр. Няколко прозрачни амбразури и плоската пластина на двигателя се плъзгаха по обвивката, сменяйки постоянно местоположението си.

В мига, в който изстребителят преминаваше съвсем наблизо, ми се стори, че кълбото леко се сплеска, придобивайки за миг формата на бобено зърно.

— Карел! Корабите им способни ли са да се трансформират? — възкликнах.

— Колко малко знаете... — въздъхна изчислителят. — Да, разбира се. Корабите на аларите използват технологията „жив метал“, предоставена им от даенло. Много е удобно при сражения. Но разходът на енергия е прекомерен.

Изстребителите танцуваха около совалката, докато не се приближиха крайцерите. От време на време към нас се насочваха конуси от бяла светлина, карайки ни да замижим. После от пустотата се появиха три диска, ориентирани с ребрата си към нас. А флагманът, който идваше подир тях, се движеше с плоскостта към нас — като гигантска чиния. Наистина беше продупчен... но ремонтните дейности бяха в ход и той вече не изглеждаше толкова ужасяващо, колкото в показания от изчислителя клип.

Размерите на флагмана бяха достатъчно големи, за да се възползва от това умореният от безтегловността мозък. Нещо във възприятията се преобърна — и вече не флагманът идваше към нас, а ние падахме към металната равнина, залята с разноцветни светлинки, настръхнала със своите кули и антени. Падахме все по-бързо...

Вкопчих се в обвивката, отчаяно стараейки се да не се паникьосвам. Не може аларите да са решили да направят такова грубо скачване!

И те не го направиха. Повърхността на диска „под нас“ се разлюля, отвори се шлюз, совалката потрепна — бяха ни уловили с гравитационен лъч.

— Подът! — извиках аз. — Ориентирайте се с крака към пода!

Но дядо и Маша се бяха отпуснали прекалено много от първата в живота им безтегловност. Когато в совалката се появи гравитация, те още висяха при илюминаторите. Успях само да подхвана падащия дядо и да поема удара върху себе си. Мамка му, някои като остаряят, отслабват, а други — напротив!

Обвивката на совалката леко изхрущя, преминавайки мигновено от вакуум в атмосфера. Маша беше седнала на пода и потриваше ударения си лакът. Дядо слезе с пъшкане от мен, застана на четири крака. Изрече учудено:

— Гледай какво нещо... Благодаря, Петенка. За моята възраст... това е прекалено.

Погледнах виновно към Маша. Ако бях действал малко по-чевръсто, можех да предпазя и двамата.

— Благодаря, Петя — каза тя без никаква ирония. — А аз се стъписах, глупачката... Андрей Валентинович, как сте?

— Добре съм — изрече замислено дядо. — Само че защо нашите предци са започнали да ходят изправени? Така е много по-удобно.

Въпреки протестите му Маша го настани в креслото. Двайсет часа в безтегловност не са много, но краката на онези, които не са свикнали, започват да се подкосяват.

Приближих се към илюминатора и за пръв път в живота си погледнах кораб на извънземни отвътре.

Това беше същата онази зала, в която пилотът от чуждата раса се беше сражавал с аларите. Веднага я познах, въпреки че корабът-леца вече го нямаше. Грапавите плочи на пода, неравният като свод на пещера таван. На стените — някакви кубове от мътно стъкло, сияещи със слаба оранжева светлина. И навсякъде — алари. Очевидно шлюзът не се беше разхерметизирал при вкарването ни вътре, въздухът се задържаше от силово поле. Извънземните имат много такива полезни нещица.

Дланите ми се изпотиха. Аларите бяха прекалено много. И прекалено приличаха на обикновени мишки. Сякаш се бяхме смалили, сякаш се бях превърнал в Лешникотрошачката, попаднал в Царството на мишките...

Интересно, кой ли щеше да е майстор Копелиус — дядо или изчислителят?

— И кой тук е Царят на мишките^[2]? — попита дядо, когото Маша беше принудена да отведе до илюминатора. Не се учудих от сходството в асоциациите. Съвсем нормално.

— Най-младата особа... — изсъска изчислителят. — Тя е най-отпред... черна козина и златист костюм... Командващият на флота.

— Той ли е или тя?

— Засега още не е решено. Аларите определят пола си след като окраската им стане тъмносива. Но вие можете да говорите в мъжки род — аларите знаят, че на Земята флотът се възглавява от мъже.

Маша изсумтя.

Данилов се приближи към нас. Усетих как ме бодна съвестта — пускането на програмата за спирането на дейността на кораба беше мое задължение, а аз оставих тази работа на командира. Но той не каза нищо. Сложи ръка на рамото ми и изрече тихо:

— Е, Петя, ще излизаме ли?

— Нищо друго не ни остава.

Аларите чакаха. Оправих униформата си, потупах по джобовете си. Напирах нещо. А, да, ножът. Подаръкът от малкия съсед...

Сам не знам защо го извадих и го закачих за колана си, до пистолета. Данилов ме погледна смаяно, но не каза нищо.

— Почакайте за минута, моля — обади се неочаквано Маша. — Мисля, че преди да излезем, всички ние трябва... да се измием.

Погледнахме послушно в илюминаторите. Ще почакаат мишлетата, какво толкова.

— Ще можем ли да дишаме при тях? — попита Данилов.

— Да — зарадва ни изчислителят. — Съдържанието на кислород е дори по-високо от земното. Ще се чувствате напълно комфортно.

— И силата на тежестта им е по-голяма — каза замислено дядо.

— Не, само така ти се струва — поклатих глава аз. — Нула цяло и девет, или нула цяло и деветдесет и пет от земната гравитация.

— Деветдесет и четири процента от земната гравитация — потвърди с готовност влечугоидът.

— Изпитваш ли удоволствие, когато споделяш знанията си? — попитах аз.

— Разбира се. Но това винаги е било забранено от силните раси. — Карел избухна в смях, примесен с кашлица.

Съскането на клапана спря — налягането се беше изравнило. Двамата с Данилов разхерметизирахме външния люк и го отворихме.

Миризмата беше леко кисела, като в стара, непроветрена селска къща. Слаб скърцащ звук. Не осъзнах веднага, че това е драскане на нокти по пода.

Аларите минаваха и ни разглеждаха.

Данилов спусна аварийния трап — лека стълбичка. Аз слязох пръв, после — Маша, после заедно подхванахме дядо. Влечугоидът просто скочи. Данилов слезе последен от кораба.

Мишките чакаха.

— Приветствам командващия на флота — каза тържествено изчислителят. — Аз дойдох. Човекът Хрумов и неговите приятели дойдоха с мен. Хората са на наша страна!

Сякаш това не бе станало ясно веднага, щом аларите са видели совалката!

Командващият тръгна към нас, бавно ни обиколи. Дядо разглеждаше аларите без излишно притеснение, аз последвах примера му. Данилов гледеше право напред, сякаш не виждаше огромната черна мишка. Маша изучаваше тавана с каменно лице.

Та нея я е страх от мишки! — осъзнах аз неочаквано. Не можах да се сдържа и се закикотих. В тишината смехът ми прозвуча неочаквано силно. Като предизвикателство.

Черната мишка застина пред мен. А аз продължавах да се смея и я разглеждах. Предни лапи, по-дълги от задните, къса пухкава опашка, плъзгаща се по пода, полуотворена уста, пълна с остри зъби... Не ме е страх от теб, гризачо в златиста туника! Ти си просто смешен. Даже с нещо си симпатичен, но си смешен.

— Пьотър... — каза аларът. — Ти си Пьотър.

Гласът му беше красив. Силен, дълбок, съвсем различен от обичайното приглушено шумолене. Само че не идваше от устата му! Под острата муцунка на алара, почти неразличима на фона на черната козина, потрепваше малка торбичка, с размерите на два юмука.

Това беше куалкуа!

Симбионт-преводач!

— Да, аз съм Пьотър Хрумов — отговорих.

Значи изчислителят от самото начало е смятал да доведе не само дядо, но и мен.

— Вашето присъствие също е ценно — съобщи аларът на Данилов и Маша. Небрежно, без особен пиетет. — Но твоето е незаменимо.

— Защо?

— Подай ръка.

Не се колебах. Протегнах дясната си ръка към алара. Всички гледаха в пълната тишина как черната мишка подушва дланта ми. После вдига глава нагоре...

Черната торбичка на шията му леко завибрира и се разпадна на две части. Едната остана на алара, а другата увисна на пръстите ми като парче желе.

— Пьотър! — извика дядо. Но аз не дръпнах ръката си, не изхвърлих куалкуа. Стоях и чаках.

Просто не разбирах какво става!

Лепливата черна маса запълзя нагоре по ръката ми. Не по ръкава, а сякаш се раздели на две: отчасти си оставаше отгоре, а отчасти — върху кожата.

— Не се бой... не се бой... — шепнеше меко симбионтът. — Бъдещ гостоприемнико...

Той започна да променя цвета си — от черен към розов, телесен!

Едва в този момент размахвах ръка, нервите ми не издържаха. Но вече беше невъзможно да се отлепи куалкуа. Миг — и започна да се смалва. Сякаш се просмукваше през тъканта на куртката. Кожата в горната част на ръката ме заболя.

Нададох вик, свалих куртката и разкъсах ръкава на ризата. Куалкуа го нямаше.

Затова пък ръката ми се беше удебелила. Бе станала помускулеста.

— Махай се, гадино! — извиках аз. Измъкнах с лявата ръка подарения ми нож и замахнах над кожата си.

Не бива, не бива... — дочух шепот в ума си. — *Пъотър, не бива...*

— Не бива — каза иззад гърба ми дядо. — Петя, като че ли разбирам какъв е замисълът им.

— А аз — не! — извиках, готов във всеки момент да разпоря собствената си плът, така предателски поддала се на извънземното. Дори болка нямаше!

— Ще ти бъдат дадени всички обяснения — изрече с упрек аларът.

Преди някой да успее да реагира, аз повалих командващия флота на пода. Ножът ми застина до гърлото му.

— Накарай тази твар да се махне от тялото ми! — изкрещях. Огледах се. Аларите нервно пристъпваха от крак на крак, но явно им бяха дадени инструкции да не се приближават. — Или с теб е свършено, гадино!

— Не се бой — произнесе симбионтът на алара. — Възможно е, в края на краищата, и да ме убиеш. Или аз теб. Но това ще стане малко по-късно. Малко по-късно. Сега си скъп гост. Ти си надеждата на Галактиката.

— Нека куалкуа излезе!

Нещо потече по тялото ми, оставяйки влажна следа. Като огромен гол охлюв. Разтърсих крака си и от панталоните изпадна къс безформена плът с цвета на кожата ми.

— Това беше само проверка — каза командващият. — Важно беше да се убедим, че куалкуа са съвместими с човешкия организъм. Това е абсолютно необходимо за нашия план.

Огледах се в търсене на подкрепа, но всички стояха безмълвно. Маша се мръщеше гнусливо, гледайки куалкуа, Данилов беше извърнал поглед, дядо протягаше ръка успокоително...

— Пьотър, длъжни сме да ги изслушаме...

— Няма да позволя на тази твар да влиза в тялото ми! — закрещях аз. — Каквото и да изисква вашият план.

— Струва ми се, че те са прави — каза дядо. — Петя, успокой се...

И в този момент нещо се пречупи в мен...

Нима той разбираше какво е чужда твар да се вмъкне в тялото ти! Говореща, пълзяща, разумна твар!

Нима това го интересуваше?

— Аз все пак съм само инструмент за теб! — изкрещях. — Инструмент!

---

[1] Мнемонична фраза, използвана за запомняне на основните цветове във видимия спектър — началната буква във всяка дума съответства на първата буква на цвета. „Каждый Охотник Желает Знать, Где Сидит Фазан“ — „Красный, Оранжевый, Жёлтый, Зелёный, Голубой, Синий, Фиолетовый“. Бел.Mandor. ↑

[2] Лешникотрошачката, Копелиус, Царят на мишките — герои от приказката на Ернст Хофман „Лешникотрошачката“. — Бел.прев. ↑

ЧАСТ ТРЕТА ГЕОМЕТРИТЕ

ГЛАВА 1

Това е таван.

Отгоре е, значи е таван. Неравен, сиво-кафяв, необичаен... чужд. Обърнах глава.

Тесен отсек. Всичко е неравно, наръбено, гофрирано. Подът, стените, таванът. Изглежда, и креватът, на който лежа, е на хълмове. Осветлението идва от мътни обли тела, разхвърляни в безпорядък по стените, светлината е оранжева, неприятна.

Къде съм?

И, най-важното — кой съм аз?

В главата ми има само пустота. В тялото — отпуснатост. Трябва да стана...

Нещо не ме пускаше. Надигнах глава и видях широка лента от плътна тъкан, препасваща тялото ми от коленете до гърдите, притискаща ме към леглото. Между другото, леглото наистина беше неравно, то бе по-скоро част от пода, издигната малко по-високо.

Как съм попаднал тук?

И кой съм аз?

Нищо не помня...

Обзе ме страх. Виждах отсека, в който лежа, и всичко, на което попадеше погледът ми, придобиваше имена. Стени, под, таван, легло, светлина, лента... Не бяха и чак толкова много. Няколко понятия, те се търкаляха в празния ми череп, сякаш... сякаш? Нещо в нещо друго... но не помня какво и къде.

В малък свят се бях озовал — можеше да се измери със стъпки. Шест на шест стъпки, може би. Опрях крака в леглото, опитвайки се да се измъкна от лентата. Но тя моментално се напрегна и ме притисна още по-силно. Съпротивлявах се безмълвно, и дори ми се удаде да изпъля малко, но после лентата ме притисна толкова силно, че ми спря дъха. Застинах, поемайки си жадно въздух. След малко лентата се отпусна.

Така значи. Затвор.

Какво е това затвор? Място за изолиране от околния свят. Значи този свят го има. Значи не е ограничен само до сивите стени.

И това вече е успех. Нещо изпълзява, измъква се от паметта ми. Плахо, неуверено, но все пак там. Стените, подът, таванът, леглото, оранжевата светлина — това е затвор. Освен него ме има и мен. Ръце, крака, празна глава... Има ги и движенията — да станеш, да изпълзиш, да вървиш. Има ги още и числата. Едно, две, три, четири, пет, шест...

И всичко това може да се каже. На глас. Високо.

— Кой съм аз? — попитах тавана. Пресъхналите ми устни се движеха с усилие, звукът едва се чуваше, но този опит ме обогати с множество нови понятия. Устни, език, гърло, дишане, въздух, звук.

Само да можех да се измъкна оттук! Да видя още нещо! И ще си спомня, непременно ще си спомня всичко. Кой съм и как съм попаднал тук.

Шумолене — и аз обърнах глава. В стената се отвори люк. Люк е онова, през което се влиза. Малък беше — би ми се наложило да се наведе, за да премина през него.

От люка в килията влезе същество. Четирикрако, безръко, с дълга остра муцуна, с опашка. На гърлото му имаше люлееща се буца, наподобяваща болестен израстък. Обликът му беше отблъскващ и кой знае защо — тревожеш. С това същество беше свързано нещо много неприятно... Не, с тези същества. Те са много, знам. Не помня, но знам.

Нима и аз...

Надигнах рязко глава и погледнах собственото си тяло. Не, доколкото мога да съдя, то е съвсем друго. И обикновено не се движа на четири крака.

— Как е самочувствието? — попита съществото.

Гласът му беше като музика. Просто защото беше нещо, различно от тишината.

— Напрегнат и объркан съм — казах аз. — Кой си ти?

— Алар. Това не е лично име, а наименование на расата.

Речта му, изглежда, излизаше не от устата, а от израстъка на шията. Навярно нещо подобно на гласова тръба-резонатор.

— Защо съм лишен от възможността да се движа?

— Ти си агресивен — отговори аларът. — Нанесе ни големи разрушения.

Разрушения?

Огъня... да, помня огъня. В тъмнината, там, където не е имало и не може да има огън, избухва пламък. Отломки, носещи се към мен, аз се изплъзвам, летя...

Значи умея да летя?

... Летя през тъмнината и студа, но прекалено много сили са отишли за разрушението, за пламъка, изгарящ метала, нещо ме тегли назад...

— Кой съм аз?

Аларът щракна с челюсти:

— Не се преструвай! Ти знаеш кой си! Ние трябва да ти зададем този въпрос!

— А вие не знаете ли кой съм? — уточних аз глупаво.

Съществуването отстъпи крачка назад. Вирна муцуна към тавана.

— Неприятност... — прошепна то.

— Освободете ме — помолих аз. — Моля ви. Ще съм ви крайно признателен. Няма да причинявам разрушения.

— Не. Ти си опасен.

— Така ли ще лежа?

— Да.

— Дълго ли?

— Много дълго.

Страхът се събуди в мен.

Не искам!

Нищо няма да си спомня, няма да си върна себе си, докато лежа в малката килия, привързан към леглото, безпомощен и неподвижен.

Отново се замяха, и лентата отново се натегна, сковавайки движенията ми.

— Искам да пия вода... — помолих, когато способността ми да дишам се върна.

— Това е разрешено.

Съществуването излезе през люка. Чаках, люкът оставаше отворен, но в него не се виждаше нищо, само къс полутъмен тунел. После аларът се върна.

Оказа се, че той може да ходи и изправен, а в предните си лапи стискаше малък метален съд.

— Това е течна храна. Тя ще утоли глада и жаждата ти.

Отпих жадно от поднесения към устата ми съд. Вкусът беше отвратителен. Солено-сладък, течността бе тъмна и гъста, с някакви буци...

Но ми бяха нужни сили. За да се измъкна, ми бяха нужни сили.

— Благодаря — казах аз, след като допих всичко.

— Ще лежиш неподвижно и ще мислиш — каза аларът. — Когато се наложи да отделиш продуктите от метаболизма си, ще ми кажеш. Когато решиш да разкриеш кой си, ще ми кажеш.

— Не знам кой съм — изрекох отчаяно. — Ако ми се наложи да лежа така, няма да си спомня нищо.

— Ще ти се наложи да чакаш — каза аларът. — Ние вземаме свои мерки. Поканихме експерти. Те ще установят какъв си.

Експерти — това е добре. Експертите винаги се справят. Те са безупречни, защото това е техният дълг, знам. Но аз съм длъжен да разчитам на себе си.

Това е моят дълг!

Колко е неуютно, когато е невъзможно да изпълниш дълга си!

— Ако светлината те дразни, съобщи за това — каза аларът.

— Тя е... оранжева.

— А какъв цвят предпочиташ?

— Бял. Жълт.

— Добре.

Съществуването излезе. Наистина, скоро осветлението се смени с бледожълто.

Мисли!

Кой съм аз и какво правя в затвора? Какви са тези алари? Защо са ми толкова неприятни? Какво трябва да направя? В какво се състои моят дълг?

Пустота. Главата ми сякаш е потрошена — нито мисли, нито спомени. Не може да се мисли — за да се строят догадки, трябва да се оперира с понятия. А те са прекалено малко. Стени, под, таван... едно, две, три... Алари, експерти и...

Кой съм аз?

Времето се точеше безкрайно. Веднъж се възползвах от предложението на черното същество и помолих безучастните стени за помощ. Много бързо дойде алар, но не същият, а друг. По-светла

козина, различен отенък на гласа, малко по-големи размери. В предните си лапи стискаше съд от бял метал. Като в болница.

Болница — това е място, където лекуват...

Отново останах сам. Леко отслабената лента отново ме притисна към леглото.

Трябва да има нещо, за което да се хвана. Всеки къс от спомените ми можеше да помогне.

Разрушение?

Тъмнина, огън, полет...

Плен.

Опитах се да се измъкна — плениха ме. Странна съскаща реч, сбирщина от дребни същества... Аларите...

Ето откъде е затворът.

Схватка — търкалям се по пода, облепен от ревящи, драскащи същества. Ноктите се впиват в кожата...

Вдигнах глава и огледах кожата си на местата, които не бяха прикрити от лентата. Аха. Рани. Почти зараснали драскотини и подълбоки рани, но покрити с едва видима коричка. Лекували са ме?

Аз съм в плен. Наоколо са *не-приятели*. Аз се сражавах с тях, но загубих. После са направили нещо с мен — и съм се лишил от памет. Знам, че някъде има мои приятели. Мой свят.

Моят дълг е да се върна.

Измина много време. Храниха ме два пъти, веднъж ме изтриха с влажен парцал, отмятайки части от лентата. Оказа се, че съм абсолютно гол, и почти цялото ми тяло беше покрито с рани.

Нищо.

Попивах всяко ново понятие, всяка чута дума. Редях ги една до друга, търсех корени и връзки. Вода — а случва ли се тя да е по много на едно място? Да. Това е морето. Храната — тя винаги ли е такава? Не, тя е най-различна и приятна на вкус. Аларите — такива ли са съществата, при които трябва да се върна? Не... май не.

Трябва да бъдат такива като мен...

Заспах и вероятно съм спал дълго. Във всеки случай, когато се разнесе звукът на отварящия се люк, се събудих веднага и се чувствах отдъхнал и освежен.

Влезе онзи, първият алар. И не беше сам.

Превити зад него, по тунела вървяха още някакви същества.

Приличаха на мен!

Хора!

Аларът им каза нещо, но аз не разбрах нито дума. Чужда реч. Но засега ми беше достатъчно и това, че виждах свои събрата.

Първият беше висок мъж. На около двайсет и пет, навярно. Със сурово, волево лице. Следващият — пълен побелял старец. Последният — млада жена със събрана на опашка коса.

Колко нови неща!

Възраст и пол. Ние живеем и остаряваме. Променяме се с възрастта. Има мъже, има и жени.

Като камъни, падащи на дъното на пропаст, пълнещи зеещата дупка. Но колко от тези камъни са необходими?

Няма значение. Сега се наслаждавам на самия факт, че съществуват подобни на мен. Колко нови неща ще успея да си спомня сега!

Мъже и жени, старци, възрастни и деца... В паметта ми не изплуваха лица, не се появиха фрази и чувства. Но сега знаех, че ги има.

Аларът продължаваше да говори с новодошлите. Те отговаряха с кратки фрази и ме разглеждаха. А аз им се усмихвах, наслаждавайки се на тази среща. Всички те ми бяха симпатични. И старецът — у мен възникваше неволно чувство на уважение към него. И мъжът — той явно беше опитен, виждал всичко човек, добър приятел, професионалист в работата. И жената — тя беше прекрасна, както може да бъде прекрасна само единствената жена на света...

— Разбираш ли говора им? — попита ме неочаквано аларът.

— Не. — Преглътнах буцата в гърлото си. — Те знаят ли кой съм?

Мъхнатото същество не благоволи да ми отговори.

Затова пък жената се приближи и прекара ръка по челото ми. Протегнах се да поема тази снизходителна ласка с цялото си тяло, и проклетата лента моментално ме задуши.

Изглежда, хората забелязаха това. Всички те заговориха едновременно с алара. Възбудено, протестирайки. Той им се зъбеше мрачно. Но очевидно натискът им беше прекалено енергичен — малкото черно същество издаде няколко съскащи звуци и лентата се

плъзна встрани от тялото ми. Изчезна, вмъкна се някъде под леглото. Бях свободен!

Свалих крака на пода, усещайки с наслада опората. Леко ми се зави свят, но не възнамерявах да пропилявам възможността да направя поне няколко крачки.

— Не се отделяй от леглото! — нареди аларът.

Добре, ще се подчинявам...

Разходих се около леглото си. То наистина беше хълмисто, неравно. После седнах на него.

Хората ме гледаха някак странно. Особено жената. Изведнъж тя извърна поглед.

Какво нередно бях направил?

Мъжът свали куртката си и безмълвно ми я подаде. И аз внезапно се досетих, че да се ходи гол е неприлично! По дяволите!

Побързах да хвърля куртката върху коленете си.

— Не мърдай! — нареди аларът. Приблужи се към мен, хвана куртката и бързо прерови джобовете с предните си лапи. Оказа се, че там няма нищо, но той провери и подплатата, и шевовете, и едва след това ми върна дрехата. Прикрих голотата си и казах:

— Върнете ми вещите.

— Не.

— Отказвам да общуваме и да отговарям на въпросите ви.

След кратка пауза аларът попита нещо хората. Очевидно те го посъветваха да не ми противоречи.

Вторият алар се появи твърде бързо. Донесе моите шорти от блестяща сребриста тъкан. Жената отново се извърна, аз бързо ги обух и понечих да върна куртката на мъжа, но той поклати глава. Очевидно това означаваше, че мога да я оставя за себе си. Облякох я и закопчах всички копчета, както си бяха, докато я носеше бившият ѝ собственик. Попитах алара:

— А къде са останалите ми дрехи?

— Какви дрехи?

Сякаш ми дойде озарение. Гледайки хората, започнах да изброявам:

— Обувки, чорапи, панталони, риза, пуловер, потник, гащета, пола и сутиен.

Острият нос на алара затрептя.

— Наведнъж ли ще облечеш всичко това?

— Не знам. — Аз се замислих. — Не. Сутиенът е част от дамския тоалет.

— Ти беше само с това — посочи към шортите ми аларът. — Доволен ли си? Готов ли си да си сътрудничим?

— Да — реших аз.

— Обвинен си в престъпления. Ти унищожи наши кораби.

Кораби!

Звезди и планети!

Космосът!

Аз летях, наистина летях. Но не сам, а в кораб.

— Не помня — признах си. — Не помня.

— Как се казва планетата ти?

Чак замижах, опитвайки си да си спомня. Много исках да намеря в паметта си една дума. Не за алара, а за себе си...

— Не знам.

— Тези същества — посочи аларът хората — от твоя вид ли са?

— Може би...

— Планетата им се нарича Земя. Това говори ли ти нещо?

— Земята е мекият слой на почвата.

— Отговори на въпроса.

Земя — повторих си аз бавно. Земя.

— Не.

— Сега е период на почивка. Но ние ще се върнем и ще продължим разговора си — каза аларът. — В мое отсъствие можеш да се движиш из цялото помещение.

Каква щедрост!

— А как се нарича тази планета? Къде се намираме?

— Това е кораб — каза аларът след кратка пауза. — Засега — толкова. Трябва да помисля.

Той каза нещо на непознатия език на хората и те тръгнаха да излизат с явно съжаление, хвърляйки ми съчувствени погледи.

Значи тук малко неща зависят от тях.

И за тях аларът е *не-приятел*. Това е много тъжно. *Не-приятелите* трябва да стават приятели.

Бях сигурен, че ме наблюдават. Затова оглеждането на помещението ми отне много дълго време — разхождах се напред-назад, спирах, за да разтрия краката си, присядах. Нека си мислят, че възстановявам подвижността си. Това, между другото, също е полезно.

Аз съм на кораб — голям кораб, очевидно. Моят кораб беше по-малък. Възможно е да се намира някъде наблизко.

Разбира се, шансовете са малки. Но аз съм длъжен да се възползвам от тях.

С какво разполагам, освен със собственото си тяло?

Шортите и куртката. Шортите не могат да ми помогнат с нищо, освен ако не ги накъсам на ивици, не направя въже от тях и не се обеса. Куртката... Плътна тъмносиня тъкан, мека подплата, някакви емблеми с непознати символи и знаци на чужд език. Закопчава се с копчета, а има и малки парчета метал, разположени успоредно на копчетата, от двете страни на дрехата. Също за закопчаване? Така изглежда... Очевидно, това е част от униформа. Също безполезна... стоп! Повъртях с пръст края на шнурчето, подаващо се от долната страна на куртката. Отляво и отдясно шнурчето излизаше от малки метални пръстенчета. Аха, това е, за да се стегне на кръста. Полезно нещо!

Продължавах да бродя из килията, мачкайки с пръсти възелчето на шнура. После го развързах и започнах внимателно да го вадя от другата страна на куртката. Това отне десет минути — куртката се набръчкваше, наложи се да я оправям, стараяйки се да върша всичко възможно най-незабележимо за възможния наблюдател. Най-накрая усилията ми се увенчаха с успех. Шнурът се измъкна и в юмука си, където го криех, държах почти един метър дълго здраво въженце.

Много хубава примка.

Не се съмнявах, че мога да се справя с алара с голи ръце. Съдейки от следите по тялото ми, вече бях водил такава битка и бях нанесъл големи загуби на рунтавите същества. Ненапразно се презастраховаха така.

Сега оставаше люкът.

Не можех да го отворя сам. Значи щеше да се наложи да моля за услуга самите алари. Този, първият, с черната козина, спомена нещо за „период на почивка“. Може би тогава охраната е намалена? Може би ме контролира само едно същество?

Стъпил на неустойчивата почва на предположенията, веднага загубих увереност. Ако наистина им се струвах толкова опасен, охранителите трябваше да са няколко. Но нали беше имало и битка в космоса? „Разрушения.“ Част от съществата може би се занимават с ремонт на кораба... А колко общо може да са на кораба? Две, шест, десет, сто?

Решимостта ми се стопяваше с всяка изминала секунда. И аз престанах да се колебая.

— Трябва да отделя отпадъците! — казах на тавана. — Носете гърнето!

Те се отнасяха доста внимателно към потребностите ми. Предишния път сивият алар се появи бързо, успях да преброя само до двайсет.

Десет... дванайсет... осемнайсет... двайсет...

Оказаха се извънредно пунктуални.

Люкът се отвори и аларът пристъпи в килията с нощното гърне в ръце. В следващия миг го повалих на пода и обвих примката около врата му. Съдът падна с грохот на пода.

— Кой контролира килията? — извиках аз, стягайки за миг шнура. Държах единия му крак в отвора на люка — за всеки случай, за да не му хрумне да затвори.

— Аз... — отговори аларът с нормален глас, без никакви признаци на задъхване. Може би дърпах слабо? Рязко дръпване — и съществото, притиснато от коляното ми към пода, захриптя и изрече със същия висок глас: — Не...

Очевидно този гаден израстък на шията, откъдето излизаха звуците, не зависеше от дишането. Леко отслабих натиска и попитах:

— Кой друг?

Мълчание. Нищо, това също е отговор. И той ми харесва.

— Къде е корабът ми?

— Няма да се измъкнеш — каза аларът, треперейки. — Пусни ме и се върни на мястото си. Аз ще ти донеса течност.

Неволно се засмях. Сега не ми е до това, *не-приятелю*.

— Отговори!

— Не...

Равномерният глас на алара контрастираше с конвулсивните му гърчове. Размишлявах отчаяно. Няма да имам втори шанс, това е

сигурно. Този алар няма да каже нищо. Значи ще ми се наложи да отгатвам посоката...

Неочаквано се раздаде мляскащ звук. Израстъкът на шията на алара потрепна, раздели се на две от двете страни на шнура и частите му паднаха на пода. Цветът им беше бяло-розов, като обезкървено място. Късчетата се замятаха едно към друго.

Та това е някакво биологично устройство! Преводач! Или още по-лошо — същество-симбионт.

Хванах металния съд и ударих няколко пъти късовете протоплазма, размазвайки ги по пода. Съществото демонстрира способността си да се дели, но всяка жива форма си има граници на възможностите. Я се опитай да се събереш в едно цяло от каша, размазана по пода!

Розовата гъста течност потрепваше, променяше бавно цвета си, почти сливайки се с пода, но вече не се опитваше да се събере в едно цяло.

Обърнах се към алара — и тъкмо навреме. Възползвайки се от това, че държах примката с една ръка и натискът бе отслабнал, той ме удари с предната си лапа. Острите нокти разсякоха куртката ми, рамото ми пламна от болка. Страх ме беше да си помисля какво щеше да стане с ръката ми, ако бях гол.

Улових отново шнура с две ръце и започнах да затягам примката. Аларът каза нещо — прозвуча като шумолене. Бяхме изгубили възможността за комуникация.

И аларът беше загубил възможността да стане мой приятел.

Затегнах примката с всичка сила. Прошепнах:

— Дръпни въженцето...

Ето така се решават проблемите.

Тялото на алара омекна.

Освободих примката, взех я с лявата си ръка и подритнах тялото. Съществото изглеждаше мъртво или умиращо, както и отвратителният му симбионт. Не изпитвах съжаление към алара, както и омраза, впрочем. Тези, които не искат *придвижване-към-мира*, понякога загиват. Но може би той все пак ще дойде не себе си, този злощастен опашат мой надзирател.

Взех съда с дясната си ръка. Металът, от който беше изработен, бе лек, но здрав. По-добре от нищо.

Излязох от затвора с въженцето в едната ръка и със здравето гърне в другата.

Тунелът се оказа дълъг десет крачки. По-лесно щеше да е да го премина на четири крака, но веднага щях да загубя своята боеспособност. Наложих се да тичам прегърбен. После тунелът се раздели на две. Завих наляво, защото в тази посока тунелът беше покъс и започваше да се разширява.

Помещението се оказа малко по-голямо от моята килия, но беше пълна нейна противоположност — стаята на охраната. Едната страна беше заета от огромен екран, блещукащ с ярки, заслепяващи цветове. Или по-скоро моето зрение се отличаваше от зрението на аларите и просто не можех да видя на този екран собствената си килия и трупа на удушения охранител. До херметично затворената бака на пода имаше още два съда, а до тях — течността с това, с което ме хранеха.

Но поне тук можех да се изправа в целия си ръст.

Насред стаята се издигаше легло като онова, към което бях прикован. На него лежеше неподвижен алар, който си приличаше с убития като две капки вода. Ох, колко непредпазливо от тяхна страна. И какъв късмет за мен!

Пристъпвайки безшумно с босите си крака се приближих до алара и с едно движение надянах примката на шията му. Той потрепна само веднъж — не смятах да рискувам. Когато съществото притихна, от него също се отдели парче протоплазма и аз повторих неотдавнашната процедура.

Неизбежни загуби. *При изсичане на гора винаги остават дребни дървесни отпадъци.* Ако не успея да се измъкна, бедата ще е много по-голяма. Да речем — горски пожар...

Огледах цялата стая, но не намерих нищо полезно. Не ми трябваше второ гърне, нито пък ми се ядеше от храната, оставена до съда за екскременти.

Значи трябваше да се върна назад. В десния ръкав на тунела.

Този път ми се наложи да вървя дълго. Чуждият кораб наистина беше огромен. Ако, разбира се, не ме бяха излъгали и наистина бях в космоса, на кораб...

С всеки изминал миг разбирах все повече и повече, че бягството ми е пълно безумие. Ако видя по пътя си затворени люкове — не бих могъл да ги отворя. Ако срещна алари — няма да се справя толкова лесно с всичките.

Но вече нямаше връщане назад.

Когато видях люк в стената, вече няхах нито една добра идея. Да продължавам да вървя или да се мъча със затворената врата — каква разлика? В лабиринта няма верни посоки, има само възможни.

Сложих длани на люка. Побутнах го наляво, надясно, нагоре, надолу. Никаква реакция.

Тогава просто почуках.

Отново нищо.

Постоях пред люка, който, вероятно, водеше към свободата. Ударих злобно със съда по него — чу се ехтящ звън. И се понесе по тунела.

Зад гърба ми се чу звук от отваряща се врата.

Не, сега не бих могъл да нападна аларите безнаказано. Моментът за това отмина.

Само че на отворилата се врата стоеше не алар, а същият онзи мъж, който ми даде куртката си.

Не можехме да се разберем помежду си.

В стаята, в която ме въведе мъжът, имаше няколко легла и столове — аз си спомних с удоволствие, че са измислени специални мебели, на които да се седи. И самото помещение беше голямо, и на пода имаше някакви вещи... тези хора не бяха пленници, а гости, макар и не най-уважаваните. Всичко тук изглеждаше правилно, обичайно.

Но те не можеха да ме разберат.

С мен говориха мъжът, жената, старецът. Както изглежда, на различни езици. Те се опитваха да разберат... опитвах се и аз. Уви, непознатите звуци не предизвикваха никакъв отклик в мозъка ми.

Нима ние също сме от различни раси? Въпреки всичките сходства помежду ни?

Старецът ме хвана за ръката, показа ми примката. Аз охлабих възела и направих жест, сякаш затягам въженцето около нечие гърло.

Те разбраха и заговориха бързо помежду си. Аз чаках. Нека сме от различни светове. Но си приличаме прекалено много, за да сме *неприятели*. Нали мъжът ми беше дал куртката си, а жената докосна лицето ми с цялото плахо съчувствие, което можеше да си позволи пред алара.

Нуждая се от помощ. Без нея съм загубен.

Но ще рискуват ли те?

Те замълчаха. Мъжът се приближи към мен. Безмълвно се събу, подаде ми обувките. Започна да сваля панталоните си.

Приятели.

Докато се обувах, той свали от колана си продълговат калъф. Взех го — оказа се, че вътре има дълъг нож.

Приятели.

Панталоните се оказаха малко тесни и не успях да се справя със закопчалката. Мъжът ми помогна да се облека. Сега можеха да ме вземат за него. Искаше ми се да се надявам на това.

— Благодаря ви — казах. Нека не разбират думите, трябва да разберат тона. — Благодаря.

После мъжът ми даде пистолет. Странна конструкция — дебела ръкохватка, широк механизъм за зареждане, къса цев, завършваща с полусфера с рубинен цвят. Мъжът дръпна затвора и сложи много предпазливо пистолета в ръката ми. Показа спусъка.

— Ще си имате неприятности — беше единственото, което казах.

През това време старецът извади от обемистата чанта лист хартия и забавно, примитивно приспособление за писане. Изглежда, това беше парче графит, сложено в дървена обвивка. Започна да рисува схема — простица и напълно разбираема.

Кръгче — моята килия. Линиите, водещи от нея — тунелът към стаята на охраната и това помещение. И разклоняваща се линия — по-нататъшният път.

Ако мащабът беше спазен правилно — голямото помещение не беше толкова далеч. Очевидно трябваше да се добера дотам.

— Нямам с какво да ви се отблагодаря — казах аз. — Но ако успея да се измъкна...

Старецът ми даде листа и ме целуна по челото. Като благословия.

— Няма нужда от оръжията — казах аз. — Аларите ще разберат откъде съм ги взел.

Очевидно те си мислеха същото. Мъжът ме хвана за ръката и бързо я поднесе към лицето си. Погледна ме въпросително.

— Не искам — казах аз. — Разбрах, но не искам!

Те чакаха. Тогава замахнах и го ударих с всичка сила по лицето. Мъжът залитна и притисна длани към лицето си.

Може би аларите ще повярват, че съм взел насила оръжието му?

— Благодарен съм ви — прошепнах аз. — Благодаря. Ще бъдем приятели.

Минах първите три завоя на тунела без никакъв проблем. Но по-нататък тунелът се разширяваше и излизаше в тъмна зала. Забавих крачка.

Много тихо. Неправилна тишина. Нечовешка.

Вдигнах подареното ми оръжие. Добре би било да го проверя, но не знаех какви са му боеприпасите. В краен случай ми оставаха ножът, примката и съдът. Много богат арсенал...

Залата беше с ромбовидна форма, почти неосветена, само тук-там в стените блещукаха прозрачни обли лампи. И беше пълна с алари. Част от тях черни като нощта, друга част — почти бели, те лежах на пода пред възвишение със странна форма. Изглежда, тези същества не признаваха правите линии. Възвишението приличаше малко на трибуна, но на него нямаше никой.

Какво правеха?

Последните минути ме бяха обогатили с толкова много нови понятия, че можех да предложа множество хипотези. Молитва. Почивка. Работа.

Каква разлика имаше — трябваше да премина през залата, независимо от това какво правеха.

Подареният ми пистолет едва ли имаше голям енергиен запас. А и да стрелям с него би означавало незабавно да вдигна тревога. Взех оръжието с лявата си ръка, а в дясната стиснах металния съд. Завързах го с шнура за китката си. Поех си дълбоко дъх и влязох в залата.

Цялата ми надежда се крепеше на това, че за аларите всички хора са еднакви. Бях с дрехите на експерта, който не бе пленник. Може би

щеше да ми се удаде да се промъкна.

Изминах първите десет крачки спокойно. Дори прескочих някакъв алар, легнал право на пътя ми.

После те започнаха да се размърдват и да се обръщат към мен. Три остри муцунки се насочиха в моята посока. Всичките — неразличими помежду си, само цветът варираше от черно до бяло. Аз също съм неразличим за тях. Неразличим! Облечен съм с дрехите на експерта. Тръгнал съм бавно по свои дела... Изнасям нощното гърне...

По редиците от алари пропълзя шумолене. Тихо шумолене и затова — още по-плашещо.

Може би експертът нямаше право да идва тук. Може би ги смая пистолетът или съдът. А може би прекрасно различаваха лицата ни.

Малък черен алар скочи срещу мен. Очаквах това и успях да реагирам — протегнах ръката с пистолета към него и натиснах спусъка.

Проблесна тънък бял лъч. Лазерно оръжие... Аларът, налетял в движение на светещия лъч, изпищя. Козината на гърдите му избухна, той се разтресе и се строполи на пода, закачайки леко ръката ми.

Аларите зашумяха и наскачаха. Аз отново натиснах спусъка — и пистолетът потрепна, тромаво изхвърляйки малко керамично цилиндърче. Нещо във вътрешността му се завъртя.

Но какво е това — ръчно оръжие, което се презарежда за няколко секунди!

Изхвърлих пистолета заедно с надеждата да се промъкна лесно през редиците *не-приятели*. Извадих ножа и хукнах да бягам.

Цяла тълпа алари се нахвърли върху мен.

Не, в ръкопашния бой те бяха значително по-слаби. Отчаяно смели, бързи, но много по-слаби. Бягах, раздавайки удари с нощното гърне, така че кънтящото им ехо се сливаше в равномерно бучене. Ако металният съд беше по-тежък, нямаше да мръднат повече. А така полузашеметените алари отскачаха встрани, тъпо разтърсваха глави и се хвърляха отново срещу мен.

Едър светлосив алар скочи срещу мен, впи зъби в куртката на гърдите ми и ме заудря по лицето с дългите си предни лапи. За щастие не уцели очите ми, но от бузите ми потече кръв. Ударих го по хълбока с ножа и аларът падна, моментално изгубил бойния си ентузиазъм. Но това само разяри още повече останалите. Увисваха на мен още три

пъти, спасяваше ме само това, че приемите им бяха абсолютно еднакви — да впият зъби в гърдите и да удрят с лапи по гърлото и лицето. Куртката защищаваше тялото ми, но лицето ми стана цялото в рани, кръвта заливаше очите ми.

— На ви! — крещях аз, прекарвайки съда през рошавите муцуни. Дори забелязах слабото им място — черният връх на носовете. От удара в него аларите отскачаха много по-бързо и не рискуваха да се приближават пак. — Разкарайте се!

Не, не ме разбираха. Но у тях все пак имаше инстинкт за самосъхранение и те отстъпиха. Прекалено много алари пищяха от болка по ъглите, прекалено много се гърчеха на пода в локви тъмна кръв.

Избягах от залата, оставяйки зад гърба си тълпа от разярени и ранени алари. Не рискуваха да се хвърлят подире ми — въпреки че коридорът беше по-подходящ за техните размери, не се решиха да ме преследват. В тесния коридор щеше да им се наложи да се сражават с мен един по един, и щяха да останат съвсем без шансове.

Но сега загубих главното си предимство — изненадата. Вече знаеха за бягството ми и можеха да вземат мерки. Достатъчно е да затворят люковете — и ще се окажа в капан...

Бягах с всички сили, препъвайки се от време на време, но дори тогава не спирах. Ако можеше да се вярва на схемата, и този коридор трябваше да свърши с голямо помещение. Дори не ми се искаше да мисля какво ще има там.

Тунелът отново започна да се разширява. Изскочих в огромна зала — със същите прозрачни обли лампи в стените, с неравен таван. Само размерите бяха значително по-големи, отколкото в другите помещения. Ако корабът ми не е тук, всичко е свършено... Хангарът се оказа почти празен — само до входа на тунела стояха двама алари, които се вцепениха при появата ми.

— Здравсти! — извиках аз, стоварвайки върху главите им безотказното си гърне. Съществата се хвърлиха встрани, издавайки неразбираеми звуци. Изглежда, това бяха някакви техници, които не бяха в настроение да се сражават.

Получил секунда отдых, аз се заоглеждах. В стените се виждаха отворите на други тунели, откъдето всеки момент можеха да се появят

разярените обитатели на кораба. Не ми се искаше да се завирам пак в тесните проходи.

А в далечния ъгъл на залата стоеше малко лещообразно корабче от матовосив метал. В него имаше нещо познато и краката ми сами ме понесоха натам.

Само че как смятах да го управлявам? Аз дори не знам как да вляза вътре!

И все пак продължих да бягам към металната леща. Това беше единственият ми шанс.

В този момент аларите нанесоха напълно неочакван и ефективен удар. Когато вече бях напред залата, подът под краката ми изчезна.

Безтегловност!

Разбира се, гравитацията на кораба беше изкуствена, а сега я бяха изключили. Висях във въздуха, нелепо размахвайки крака.

Колко глупаво!

Висях на метър над пода и се издигах бавно към тавана. А отходите се изсипваха алари. На тях безтегловността не им пречеше — движеха се бавно, но уверено, вкопчвайки се с ноктите си за грапавия под. Като в кошмарен сън — аз висях абсолютно безпомощен, а към мен бавно се приближаваха чудовища...

— А, не! — закрещях аз. Превих се — почти докосвайки пода. Пръстите ми задраскаха безпомощно по плочките.

Ножът!

Ударих с ножа по пода. Отчаяно, почти сигурен, че ще се счупи или ще отскочи и аз ще полетя към тавана. Но стоманата влезе в покритието и се заби здраво. Снизих се към пода и погледнах през рамото си.

Аларите се приближаваха. Разклатих острието, извадих го и го забих по-нататък. Отново се снижих. Като оставях във въздуха яркочервени кълбенца — капките кръв, откъсващи се от изподраното ми лице — аз се придвижвах към кораба.

Аларите зад гърба ми зашумоляха, съобразили, че жертвата им се изплъзва.

Това безумно преследване не беше дълго, но на мен ми се стори цяла вечност. Когато до кораба оставаха десет крачки, корпусът му потрепна и започна да се разтваря като цвете. Един от аларите вече беше почти до мен и при поредното забиване на ножа в пода аз не си

направих труда да се снижавам, а направо се отблъснах от него, насочвайки полета си към кораба. Ножът едва не остана в пода, но в последния миг успях да го измъкна и полетях над пода с премятане.

Аларите започнаха да скачат подире ми.

Не бях изчислил добре траекторията. Носех се нагоре и разбрах, че ще прелетя над кораба, без да имам сили да се хвана, и ще се забия в стената. Това щеше да е краят.

Но в мига, в който се превъртах над отворената кабина, нещо плавно ме издърпа надолу. Всичко застана на мястото си, гравитацията отново се беше появила. Не в целия хангар, а само над кораба. Паднах с вик право в широкото меко кресло, пред извивката на пулта. Куполът над кабината започна да се затваря.

Тласък — и в съседното кресло падна алар. Запищя и се хвърли върху мен. Измлатих го със съда, и докато съществото беше зашеметено, го изхвърлих през затварящия се купол. Още няколко алари се хвърлиха към кораба в напразен опит да успеят да проникнат вътре. Метнах по тях съда, и славното ми нощно гърне, изплъзвайки се от шнура, се върна при създателите си. Чак ми стана жал за този така неочаквано помогнал ми предмет.

Куполът се затвори и ме изолира от хангара. Вътрешната му повърхност веднага блесна с матова бяла светлина. Поех си шумно въздух, облягайки се назад в креслото. Независимо от всичко, това явно си беше моят кораб. Ненапразно ме беше пуснал и се бе затворил под носовете на враговете. За известно време бях в безопасност.

ГЛАВА 2

Бягството, срещата с експертите, битката — всичко това приказно ме обогати. Сега знаех толкова много неща — оръжията, безтегловността, гравитацията, раните и кръвта. Съзнанието попиваше новите понятия, изпълваше ги със смисъл.

Но корабът, моят кораб — той не извикваше нищо в него.

Може би това, че в кабината има две кресла, не е случайно? Ако не съм пилот? И приятелят ми, който умее да управлява кораба, е загинал?

Огледах с ужас зигзагообразния пулт. Множество разноцветни светлинки-индикатори. Прекалено нагъсто групирани и дребни — очевидно предназначени за обхващане с бегъл поглед, а не поотделно. Два овални екрана.

И по две вдлъбнатини в пулта пред всяко кресло, по две фунии, пълни с мастна сребриста течност.

Спокойно, корабът трябва да може да се управлява по някакъв начин. Индикаторите и екраните — това са системи за извеждане на информация. Кое може да е устройство за въвеждане?

Протегнах ръка и докоснах с върха на пръстите сребрилата течност. На допир беше по-скоро някакъв гел, колоидна маса. Еластична и в същото време разтваряща се под пръстите...

Мушнах ръце във фуниите. Дланите ми сякаш попаднаха в топли меки ръкавици.

Приветствам те на борда, капитане...

— Кой си ти? — възкликнах аз. На глас, макар че чух думите само в съзнанието си. В тях имаше не повече емоции, отколкото на страница с математически формули. И все пак гласът беше на нещо живо.

Твоят борд-партньор. Корабът е готов за старт. Енергийните ресурси са възстановени.

— Не помня нищо — прошепнах аз. — Има ми нещо... на паметта...

Възможни причини за амнезията — разпит с използване на разрушаващо ментоскопиране, истеричен шок, задействане на психоблокировка.

— Кой си ти?

Твоят борд-партньор. Изкуствена система за управление на кораба.

— Кой съм аз?

А на този въпрос, колкото и да е смешно, компютърът не отговори веднага.

Капитанът на кораба — Ник Ример. Пилот от Групата за далечно разузнаване. Прогресор^[1] трети клас. Регресор първи клас. Кавалер на Ордена на славата трета степен. Право на свободно търсене и вземане на важни решения.

— Ник Ример? Това ли съм аз?

Ти си.

Оказа се, че не е необходимо да говоря на глас, за да ме чуе корабът. Ник Ример...

Ни най-малък отклик в съзнанието. Пустота. Мрак.

Загубил си всичките си лични спомени. Нуждаеш се от лекарска помощ.

— Искам да се върна у дома — прошепнах аз. — Вкъщи. Там... там е светло.

Сякаш от пустотата изскочи нещо, което за миг сви сърцето ми от мъка. Домът — това е светлина. Топлина и покой. Безопасност. Там няма озъбени муцуни на *не-приятели* алари. Там ще ми помогнат.

Да се приготвя ли за старт?

— Да!

Подготовката е завършена. Оценка на ситуацията — намираме се на борда на кораб на неизвестна, агресивно настроена цивилизация. Моля за пълно сливане за началото на активни действия.

— Да...

Притъмня ми пред очите. А след миг стоях насред чуждия хангар, заобиколен от аларите.

Не, това не бях аз! Това беше корабът! Просто бяхме станали едно цяло. Гледах едновременно във всички посоки. Чувствах силата на върналата се гравитация. Знаех процентния състав на въздуха във

вътрешността на кораба. Чувствах енергийните потоци в стените и дебелината на тези стени...

Необходими са активни действия за излизане в откритото пространство.

Какво оръжие имаме? — помислих аз.

На борда няма оръжие.

Обърках се. Нали помнех мрака на космоса, пробит от светлинни избухвания...

Възможно е нестандартно приложение на релативния щит, противометеоритните оръдия, сеизмичните сонди, ремонтните лазери, системите за далечна връзка...

Прави всичко, което е необходимо! — помислих аз. Аларите около мен не просто стояха, те докарваха някакви устройства, готвеха се за щурм. Направи всичко, за да се върна вкъщи!

Изпълнявам. Включено е защитното поле.

Пръстенът от не-приятели около кораба се разпръсна.

Вдигам противометеоритния щит.

Нещо недоловимо се промени. Сякаш аз-корабът бях вдигнал над главата си здраво вкопчени една в друга длани... и куполът на покрива се бе пръснал под техния натиск, разпаднал се беше на прах и бе изгорял в мигновен ослепителен взрив.

Старт.

Започнахме да се издигаме заедно с потока въздух, излизащ през пробойната. Не срещнахме препятствия, очевидно чуждият кораб нямаше устройства за битка във вътрешността на собствения си хангар.

Впрочем аз нямах абсолютно никакви оръжия.

Колко смешно звучи — нестандартно приложение... Да, щитът може да изпарява космическа прах, движеща се със скорост, близка до светлинната. А може и да разрушава корпусите на неприятелски космически кораби.

Тъкмо се измъкнахме през пробойната, когато в хангара се включи някакво поле — можех да видя бледото му сияние. Това не беше нападение или опит да ни задържат — аларите просто спираха изтичането на въздух. Отдалечавахме се от тях сред облак от сребристи кристали от замръзнал кислород и пари.

Охо!

Корабът, в който бях пленен, се оказа огромен диск. И не беше сам в космоса — навсякъде се виждаха чужди кораби. Малки сфери, движещи се към нас на групи по четири, и още няколко диска-гиганти. Достатъчно беше да спра вниманието си върху някой от корабите, и той започваше да се уголемява, виждах всяко негово движение, и, изглежда, детайли от вътрешната му структура...

Отвличаща маневра и измъкване. Пускам сеизмичните сонди.

В корабчето — в мен — се разтвориха амбразури и шест малки конуса тръгнаха срещу чуждите кораби. Те се разпръснаха встрани, сякаш вече си бяха имали работа с подобна маневра.

Шест огнени сфери избухнаха в космоса. Видях как потоците от излъчване се изливат в пространството, видях как чуждите кораби се предпазват от взривовете със защитни полета.

Субатомни заряди със средна мощност. Използват се за сондиране на ядрата на необитаеми планети и справяне с непредвидени ситуации.

Понесохме се през бушуващия пламък. *Не-приятелите* останаха далече назад.

Преминаваме към свръхсветлин...

Когато дойдох на себе си, бях в кабината. Ръцете ми все още бяха потопени в сребристая течност, но вече не се усещах едно цяло с кораба.

Колко е хубаво, когато не ти се налага да гледаш във всички посоки едновременно!

Ти загуби съзнание. Подобри ли се състоянието ти сега?

— Да — прошепнах аз. — Къде сме?

В извън-пространството. Движим се към Родината.

— Далече ли е?

Корабът ми отговори след известна пауза. *Равнището на нарушенията ти е доста високо.*

— Сигурно. Не помня нищо. Дори името си.

Ти си Ник Ример. Пилот от Далечното разузнаване.

— Зле съм — признах си аз. — Не си спомням нищо от това.

Ситуацията има признаци на критична. Задължен съм да те доставя самостоятелно в Родината. Ако дадеш други

разпорездания, имам право да не се подчинявам.

— Не искам нищо друго! — В мен се появи някакво раздражение към послушната и предана, и същевременно глуповата машина. — Нали точно това наредих!

Беше извършено предупреждение за временно ограничаване на правата.

— Ами откарай ме!

Извадих ръце от течността, при което се чу мляскащ звук. Огледах кабината. Нима това е моето място за *работа-за-родината*? Как ще мога да продължа да принасям полза, ако паметта ми не се възстанови?

Не, ще ми помогнат. Непременно ще ми помогнат. Та аз направих толкова много — изгубил паметта си, без оръжие. Измъкнах се от плен, а сега се прибирам вкъщи и нося ценна информация. Нищо, че не помня много — корабът със сигурност пази всички важни данни.

Има и вещественни трофеи. По-точно — подаръци. Нож, куртка, обувки, панталони... прояви на чужда култура, толкова близък до нас свят...

Мушнах лявата си длан във фунията на терминала. Само едната ръка — сякаш за да напомня на себе си, че не възнамерявам да вляза в пълен контакт.

— Колко ще продължи полетът?

Около четири часа.

— А колко е това?

Ти си загубил чувството си за време?

— Да!

Извеждам на екрана.

И двата екрана светнаха. На този, който беше срещу свободното кресло, имаше само сива мъгла. А пред мен — квадратен циферблат, разделен на десет сектора. По циферблата пълзеше стрелка, други две бяха неподвижни.

Денонощие — това е периодът на въртене на Родината около оста ѝ. Денонощието се състои от десет часа. Часът се състои от сто минути. Минутата — от сто секунди. Пълният оборот на зелената стрелка е сто секунди. Пълният оборот на синята — сто минути. Пълният оборот на червената — десет часа.

Колко просто и естествено е всичко! Не би могло и да е различно. Но дори това е забравено!

Измъкнах ръката си от фунията и закрих лицето си с ръце. Не, вече няма да стана нормален. Никога. Аз съм болен, непълноценен, изрод, достоен само за съжалението на приятелите си. Какво като се върна вкъщи, щом вече няма да разпознавам лицата на близките си? Ще откривам своя свят наново. Ще търся ново място в живота.

Може би след година... година — това е периодът на въртене на Родината около Майчицата... спомних си, виж ти... след година ще се науча да бъда нормален. По-точно — да изглеждам като нормален. Защото винаги ще помня този миг, когато гледах циферблата на часовника и ми се струваше смешно и нелепо, че в денонощието има десет часа, а в часа — сто минути...

Мушнах ръка в терминала.

— Имам сериозно разстройство на паметта и възприятията — казах. — Правилно е, че няма да се подчиняваш на заповедите ми, борд-партньоре. Ще чакам помощта на специалисти.

Мъжествено и мъдро решение.

— Искам да си спомня колкото се може повече, борд-партньоре. Кажете ми, с каква цел се намирах в космоса?

Далечно разузнаване.

— Съществата, от които бях пленен, известни ли са в Родината?

Няма налични данни. Предполагам, че не.

— Как ме плениха?

Попаднахме на малките им кораби. Ти реши да осъществиш контакт, като превземеш един от корабите и го доставиш в Родината, с цел установяване на дружески отношения.

— Това... правилно решение ли е?

Да. Препоръчаната процедура при първи контакт е пленяване на един представител на чужда раса.

— А защо ние попаднахме в плен?

Появиха се нови кораби. Силна огнева мощ. Нямахме условия за бягство. Енергията свърши. Бяхме погълнати от най-големия кораб на чуждата ескадра.

— Какво стана после?

Ти прекъсна сливането и излезе навън с цел да започнеш мирен процес. Атакуваха те. Ти загуби съзнание. Нестандартното

приложение на бордовите средства щеше да доведе до твоята гибел.

— А после какво стана?

Нищо не стана. Тъй като нямаше данни за твоята гибел, продължавах да функционирам. Отсъства седем пълни денонощия и четири и половина часа.

— Опитаха ли се да проникнат в теб?

Не.

— Значи *не-приятелите* нямат данни за Родината? Няма заплаха?

Достатъчно вероятно.

— Ще чакам — казах аз. — У дома ще ми помогнат. Непременно.

Почивай си. Необходим ти е отдих за възстановяване на организма.

Опипах лицето си — раните вече не кървяха, бяха се затворили някак съвсем незабележимо. Затова пък бях страшно гладен.

Храната е в контейнера между креслата. Отварям го.

Овалната издатина между креслата се отвори по същия начин като кораба — като разцъфнало цвете. Оказа се, че вътре има няколко цилиндрични контейнера. След като изслушах инструкциите на борд-партньора, отворих един от тях, скъсвайки отстрани покриващия го вакуумен плик.

В цилиндъра имаше гъста течност на буци... И храна, и напитка. Наистина, вкусът беше по-добър, отколкото на онази гадост, с която ме хранеха аларите.

Похапнах и пуснах празния контейнер в другия люк, който борд-партньорът ми отвори. Много ми се искаше да си изясня сам как действа цялото оборудване, нали само преди седем и половина денонощия аз съм бил истински пилот на кораба...

— Как те наричах по-рано, борд-партньоре?

„Партньоре“. Просто партньоре. Това е общоприетата форма.

— Ще се възстановя, партньоре — обещах аз. — Всичко ще бъде наред.

Да. А сега почивай. Това е медицинска препоръка.

— Разкажи ми за Родината. Нищо не помня.

Това не се препоръчва. Лечението ще се проведе от специалисти.

— Не мога да заспя сега — оплаках се аз. — Изобщо.

Ще ти помогна. Затвори очи и се отпусни-бди. Сложи ръката си в терминала.

Стараех се да заспя. Честно си държах ръката в топлата еластична течност, прехвърляйки в паметта си малкото, което знаех. Като дете, играещо си с ярки дрънкалки — малкото, което го има в достъпния му свят. Космосът, корабите, Родината, аларите, така приличащите на мен експерти, борд-партньора...

— Не мога да заспя, партньоре — казах, отваряйки очи.

Ти току-що се събуди. Приближаваме се към системата.

— Какво?!

Екранът.

Най-голямата на света дрънкалка — Слънчевата система — блещукаше пред мен. Топлият жълт огън на Майчицата, полузакрита от диска на Родината.

— Моят дом... — прошепнах. — Моят дом...

Не, нищо не можех да си спомня. Освен усещането, че това вече ми се е случвало: да гледам точно така приближаващата се планета. Предвкусане на радостта от срещата, покой, сигурност. Светлина, която не гасне.

Преглътнах, притискайки се към екрана. Всичко ще бъде наред! Ще ми помогнат, ще си спомня всичко, ще се посмея на своите страхове, на бягството... Глупавите агресивни алари ще станат наши приятели — винаги става така. Ще се посмеем заедно с тях на грешките от първата среща.

Комитетът на Далечно разузнаване е уведомен. Прикосновението към Родината ще се състои при Главния рекреационен център. Ще те посрещнат, Ник.

— Много ти благодаря, партньоре! — казах аз. — Пак ще летим заедно!

Той не отговори веднага.

Възможно е, но е малко вероятно. Много е съмнително. Има съвсем малък шанс да бъде адаптиран към друг пилот. Оздравявай и успех в труда, Ник!

Дискът на Родината се превърна в полусфера, после в кълбо. Видях Кръга, с почти никакви облаци над него, и се зарадвах, че толкова лесно съм познал континента. Ракурсът на изображението не се променяше, нямаше промяна в гравитацията, сякаш корабът се носеше с една и съща скорост, по един курс. По-скоро той контролираше добре вътрешните гравитационни полета.

— Родино... — казах аз. — Родино, върнах се!

От момента, в който дойдох на себе си, до кацането измина не по-малко от час. Първо изображението леко се замъгли, после мъглата се превърна в огнена пелена. Пробивахме атмосферата.

Какво ще стане?

Може би ще ми е достатъчен един поглед към познатите отпреди лица, за да се прехвърли надежден мост през пропастта в съзнанието ми? Може би...

Огнената буря около кораба утихна. Ние летяхме — все още високо, на самата граница на атмосферата, но вече у дома. Далече долу се стелеха белите върволици на *облаците-селски*, поливащи нивите, ажурните ивици на *облаците-декоративни*, радващи очите, тъмните буреносни *облаци-за-романтично-настроение*.

Ще позная Родината! Макар и не веднага!

Все пак ние се върнахме, и се върнахме с победа!

Пригответи се, Ник. Здраве и успехи!

Тръгнахме надолу много рязко. Това не беше дори падане, а полет с огромно ускорение. Издърпах ръката си от терминала, вкопчих се в креслото. Стана ми малко страшно.

Сякаш вече съм падал, някога много отдавна, без никаква надежда за спасение, в реалността или във въображението ми, без значение къде, това е почти еднакво страшно...

След като се плъзна през облаците, корабът леко се забави. Видях на екрана град — бели тераси на сградите, идеално равна, *много-добре-изправена* река. Жалко, че екранът е такъв малък, много жалко...

Корпусът на кораба стана прозрачен. Обкръжаваха ме едва забележимите контури на стените — и то оставени по-скоро за

психологически комфорт. Ахнах, притискайки се към креслото — единственото нещо, което беше запазило видимост.

Какво, корабът ме слуша постоянно? Терминалът е само фикция?

Традиция.

Градът беше малко встрани, на двайсет-трийсет километра. Извърнах поглед с усилие — толкова беше красив. Погледнах надолу, към огромното равно поле, обраснало със зелена трева, обсипано със сребристи лещи. Вече бяхме толкова ниско, че виждах фигурките на хората, застанали с вдигнати глави.

Посрещаха ме.

Корабчето се спусна върху тревата, на десетина крачки от хората. Толкова меко, че даже не усетих съприкосновението. Впрочем защо трябва да го чувствам, щом съм в изкуствено гравитационно поле?

Куполът над главата ми започна да се разтваря. Екранът угасна.

Още се бавех, преди да изляза. Поседях, любувайки се на топлите лъчи на Майчицата. Нали точно за това си мечтаех?

Може би трябва да си взема довиждане с кораба?

Добре, ще смятаме, че всички пожелания са казани...

Станах, пристъпих към вдигнатия като листчетата на цвете капак на кабината. Погледнах хората, усмигнах се неуверено.

— Ник! — извикаха ми. — Добре дошъл, Ник!

Сбогом.

---

[1] Тук и по-нататък в романа Лукяненко използва много термини и реалии от поредицата за бъдещето на човечеството на братя Стругацки, с която влиза в полемика. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 3

Бяха четирима. Отпред — висок, суховат плешив старец с измачкан бял костюм. Гледаше ме замислено и без да се усмихва. Гледаше много сериозно и аз побързах да извърна поглед.

Затова пък останалите трима се усмихваха, приветливо и радостно. Двама тъмнокоси младежи, мои връстници, които си приличаха — вероятно братя. И двамата със сребристи шорти, широки ризи и боси. Около врата на по-големия беше завързана шарена кърпа. Малко встрани от тях стоеше девойка, за разлика от младежите — много късо подстригана, с дълга тясна пола и с лента, едва прикриваща гърдите ѝ. Усмивката ѝ беше някак смутена, объркана.

— Ник! — изрече с упрек младежът с кърпата на шията. — Какво ти е?

Скочих на тревата, меко пружинирайки, и тръгнах към тях. Казах:

— Здравейте.

Те не очакваха тези думи. Може би освен девойката — нейното лице не се промени. Старецът поклати глава, юношите се спогледаха объркано.

— Ник, Ник... — каза старецът и се приближи. Погледна ме в очите. — Не ме ли познаваш?

Поклатих глава. Какъв ми е той? Дядо, баща?

— Ники, та това е наставникът — прошепна девойката. — Твоят наставник!

— Нищо не помня. — Усетих как в очите ми напират сълзи. — Простете ми. Никого не познавам.

— Имаше ли контакт с извънземни? — попита строго старецът.

— Да.

Старецът ме хвана за брадичката и ме погледна много внимателно в лицето. Въздъхна.

— Прекалено лекомислени сме. Прекалено открити. Космосът прекалено често започна да ни дава уроци, жестоки уроци... Имаш на лицето си следи от рани, момчето ми.

— Сражавах се.

— Винаги си бил импулсивен и безразсъден... — Старецът ме потупа по бузата. — Помня... извинявай, Ник. Най-важното е, че се върна. Аз съм твойт наставник, Ник. Казвам се Пер.

Той изведнъж мина на заговорнически шепот:

— Като малки ти и момчетата ме наричахте Перо. Мислехте, че не знам...

— И това не го помня — прошепнах.

Старецът кимна:

— Всичко ще бъде наред, момче...

Хвана ме под ръка и ме поведе към търпеливо чакащите млади хора. Разбихах, че по-правилно би било да ги наричам приятели, но лицата им не събуждаха нищо в душата ми.

— Това са твоите приятели — каза наставникът. — Ган.

Младежът без кърпа на врата разпери ръце. Виновно, сякаш носеше отговорност, че се налага да се запознаваме отново.

— Ник — представих се машинално аз. Кой знае защо протегнах ръка напред — всички погледнаха с недоумение разтворената ми длан.

Нещо странно става с мен...

Повторих недодялано жеста на Ган и разперих ръце.

— Таг. Таги — каза вторият младеж.

— Ник. Всъщност ти си спомняш...

Момчетата се засмяха. Малко насила, но с облекчение, като при леглото на болен, изведнъж намерил в себе си сили да се шегува.

— Аз съм Кати — каза девойката. Помълча малко и попита: — И мен ли не ме помниш?

Много ми се искаше да си я спомня!

Гледах Кати, слабото ѝ, нежно лице, късо подстриганите ѝ тъмни коси, крехката фигура. Беше ми много по-приятно да гледам нея, отколкото всички останали. Дори по-приятно от жената от чуждата раса, която остана на кораба на аларите...

— Не помня — признах си. — Струва ми се, че съм те познавал. Прости ми.

— Всичко е наред, Ники — кимна тя, но в очите ѝ се появи тъга. — Всичко ще се върне.

Старецът се изкашля.

— Ример.

— Да? — отговорих аз.

— Разрешиха ни да те посрещнем. Комитетът за Далечно разузнаване чака подробен доклад, така че ми се наложи да си спомня миналото... и отново съм на служба. Всичко ли е наред с кораба ти?

— Много по-добре е от мен самия.

— Това вече е хубаво. Той предаде такова количество нова информация, че всички служби са на крака. Ган! Заеми се с кораба. В бокса — и пълно изследване. Провери има ли артефакти. Провери имало ли е проникване в паметта на борд-партньора. Много внимателно! Ако всичко е наред — корабът да отиде за претопяване. Всички тестери, влезли в контакт с борда — също.

— Добре, наставнико. Всичко ще оправим. — Ган се усмихна и тръгна към кораба. Така се обърках, че не намерих какво да кажа.

Ето какво беше имал предвид борд-партньорът, като каза, че е малко вероятно да се срещнем!

— Ще се видим довечера — подхвърли Ган, когато минаваше покрай мен. Кой знае защо очаквах, че ще ме потупа по рамото, или поне ще ме докосне по някакъв начин. Но той не го направи.

— Объркан ли си? — попита Пер. Нито за секунда не беше откъснал поглед от мен. И изглежда добре успяваше да разчита мислите по изражението ми.

— Всичко е ново за мен, наставнико — казах аз. — Някак... съвсем непривично.

— Дрехата ти, Ник. Откъде е?

— Подарък от чужда раса, която прилича на нашата. Бяха трима: мъж, жена и старец. Те ми помогнаха да избягам, дадох ми оръжие и дрехи.

— Корабът не съобщи нищо за това.

— Той не знаеше.

— Да вървим. Ник, деца...

Тръгнахме в посока, обратна на кораба. А той вече бе затворил купола си след влезлия вътре Ган и бавно полетя ниско над полята. Съпроводих го с поглед, после свалих куртката си и я преметнах през ръка. Беше горещо, небето над площадката за кацане си оставаше безоблачно и Майчицата светеше с пълна сила. Старецът вървеше отпред, потънал в мислите си, ние тримата го следвахме заедно.

— Наистина ли приличат на нас? — попита Таг.

На него му беше много интересно. Направо изгаряше от любопитство. Кати, изглежда, се тревожеше за моето състояние, не беше ясно от какво се вълнува Пер. А Таг най-много го интересуваха новините за чуждата раса.

— Да. Много си приличаме.

— На равнище физиология и анатомия различията са неизбежни — въздъхна Таг. — А вече на генно равнище... но все пак ми е интересно. Значи това са дрехите им? Може ли?

— Разбира се. — Подадох му куртката. Той я повъртя в ръце, направи шеговит жест, сякаш се готви да я наметне на раменете си. Мушна пръст в прорезите на гърдите, оставени от зъбите на аларите.

— Много е неудобна — реши той. — Тежка е, не е здрава, от отделни части тъкан. Шита. Прадедите ни са носили такива дрехи. А как я скъса?

— Нападнаха ме.

Таг цъкна със зъби и оправи кърпата на врата си.

— Не ти ли е горещо с тези парцали, Ник?

— Горещо ми е — отговорих.

Приближихме се към ниска бяла платформа. Отначало ми се стори, че лежи върху тревата, после забелязах, че между земята и дъното на платформата има тесен процеп. Всички се качихме на платформата и седнахме. Старецът на колене, Кати — полулегнала, а Таг — с крака под себе си. Аз също приседнах на платформата.

— Сега ще отидем у Таг и ще видим какво е станало с теб. — Пер ме погледна строго. — Не те ли е страх?

— Какво? — обърках се аз.

— Че ако нещо не е наред, ще те пратят за претопяване! — предположи Таг и се засмя. Пер се усмихна и дори върху лицето на Кати се появи лека усмивка.

— Всъщност не знам какво да очаквам — казах. — Учудих се, когато чух за претопяването на кораба. Наистина, *нищо* не помня.

Старецът спря да се усмихва.

— Ник, всичко ще бъде наред.

Вече започваше да ми омръзва това заклинание...

— Ти нали ми вярваш?

— Предполагам.

Пер въздъхна:

— Наставник, на когото му казват, че „предполагат“, че му вярват, би трябвало да се заеме с почистване на плажа... Но аз не се обиждам, Ник. Твоят случай е особен. Вярвай ми.

Платформата потрепна — навярно някой беше дал мислена команда. Много бързо набра доста добра скорост, но някакво поле отслабваше въздушния поток до много приятен ветрец.

— Ган ще провери кораба ти — каза Пер. — Той е много добър специалист по интелектуални системи. Никога не си могъл да се сравняваш с него...

Премълчах.

— А Таг ще провери теб. Той специализира нечовешки форми на живот.

Не осъзнах веднага смисъла на тази фраза.

— Наставнико...

— Ник, почти сигурен съм, че ти си си ти. Познавам те от шестгодишна възраст. Но не може да не разбираш каква е ситуацията. Ние се озовахме тук, в чуждо пространство. Това, че Майчицата продължава да свети над Родината и над планетите на Приятелите не променя нещата. Ние сме в чужд свят. И не се знае какъв ще бъде — по-добър от нашия или безмилостен. Човечеството трябва да се убеди, че не си пришълец. Измина почти седмица, откакто тръгна на разузнаване. Девет дни! Бил си пленен. И засега не знаем кой се е върнал от този плен.

— Това е Ник, наставнико! — възкликна Кати. — И самата аз мога да ви кажа това. Като лекар... и като приятел.

— Почти съм сигурен — съгласи се Пер. — Почти.

Сякаш ме поляха с ледена вода.

Да се върнеш у дома и да разбереш, че подозират, че си пришълец. *Не-приятелски* регресор!

Легнах по гръб, гледайки в равните ивици на облаците. Примижах от светлината на Майчицата. Летящата платформа потрепваше леко под мен.

— Не се разкисвай, Ример — изрече строго наставникът. — Не се разкисвай!

— Ники, ако установя, че си пришълец, съм готов да глътна цялата си колекция! — добави Таг. Той седеше, дъвчеше тревичка, откъсната някъде по пътя, и изглеждаше напълно спокоен.

— А какво събираш? — попитах аз.

— Минерали от други светове. Не е вкусно, предполагам... Даже самият ти си ми ги донасял.

Въздъгнах, ровейки се в празния склад на паметта си. И открих с възторг, че думите на Таг пробуждат нещо в мен!

— Помня! Струва ми се, че помня!

Кати въздъгна с облекчение:

— Ето, виждаш ли? Всичко ще се върне... като преди.

— Вероятно се е задействала психоблокировката ти — каза Пер. — Бил си подложен на разпити, мъчения. Защитата е изключила паметта. Това е много удачно нещо. Никога не съм вярвал в него докрай, но сега... Ник, момче мое, разкажи ми всичко, което помниш.

— Когато дойдох на себе си, бях върху нещо като легло — казах аз. — Първо видях тавана и разбрах какво е това. После обърнах глава и видях стените. Та така... късче по късче започна да се изгражда нещо...

Приключих разказа си когато изследването при Таг вече беше започнало. На един от горните етажи на голяма пирамидална сграда, седнал под бял, тихо бучащ метален капак. През прозрачните стени на залата се виждаше градът. Паркове, тесни пешеходни алеи, плъзгащи се по магистралите коли...

— Тогава се оказа, че вече се приближаваме към Родината — казах аз. Потърках ръката си под рамото, където бяха направени няколко инжекции. Впрочем не само там... — Приземихме се без никакви проблеми... Май това е всичко.

Гласът ми отекваше приглушено под полусферата на диагностичния апарат. Изглежда в момента някакво поле ме отделяше от залата. Може би, за да предотврати смущенията или вредното излъчване на апаратурата. А може би, за да ме задържи, ако се разкрие, че съм подменен.

Но аз знам, че не съм никакъв регресор на чужда цивилизация!

Таг и Кати седяха зад пулта встрани. Пер — на стол срещу мен. Той ме прекъсна няколко пъти по време на разказа, помоли ме да уточня нещо, да разкажа по-подробно. А през по-голямата част от времето просто кимаше.

Тази лаборатория за изучаване на извънземни форми на живот изглеждаше странно. В нея имаше доста апаратура, зад стъклата на шкафовете се криеха плоски съдове с някакви не особено симпатични субстанции. Но при целия този *правилен* антураж подът на биолобораторията беше покрит с мек килим с абстрактни шарки, на стените висяха картини с тънки дървени рамки — предимно с морски пейзажи. Малко по-нататък от главния диагностичен пулт, накъдето сега се стичаха данните за горкия ми организъм, имаше висока маса, отрупана с чаши, чинии, прозрачни кутии с храна. Кой знае защо, ми се струваше, че това е по-скоро интериор на жилищно помещение.

Впрочем няма можех да бъда сигурен в нещо?

Кати стана от пулта и отиде някъде встрани от мен, така, че не можех да я виждам. Застанах нащрек. Там бяха отнесли анализите на кръвта ми и кожните проби, взети от коленете и лактите. Бях уверен в себе си, обаче...

А ако стане някоя грешка? Не, не може да има грешка. И Таг, и Кати са специалисти. Те ми мислят доброто.

Когато Кати се появи, разбрах всичко по лицето ѝ. Отпуснах се и дори се опитах да се настаня по-удобно в твърдото кресло. А Кати подаде на Пер лист хартия и ми помаха с ръка.

— Привет, Ники! Потърпи още малко!

— Пет минути, Ники! — извика Таг от пулта.

Не съм пришълец! Свой съм!

Наставникът гледаше внимателно листа. Прегъна го грижливо, пусна го в джоба си, погледна Кати:

— Благодаря, момиче... благодаря. Таг, побързай!

Той се изправи и дойде до мен. По-скоро усетих, отколкото чух как разделящото ни силово поле изчезна. Значи са се страхували от мен...

— Ники... — Старецът ме хвана за ръката. — Ако знаеш колко ме беше страх. Страхувах се, че теб те няма, а пред мен е копие. Манекен.

— Пер, дръпнете се от детектора! — извика му рязко Таг. — Причинявате смущения!

Явно когато ставаше въпрос за работа, наставникът може да бъде скастриен без никакво притеснение.

Поседях още пет минути. Таг даваше команди и аз мъчително се опитвах да си спомням разни неща, правейки асоциации с подадените ми думи: „Свобода — жертви, любов — отговорност, Родина — труд...“

И все пак главните съмнения вече бяха изчезнали.

— Излизай, Ники. Обличай се.

Гласът на Таг не беше много радостен и аз отново застанах нащрек. Бързо обух шортите си — бяха отнесли някъде подарените дрехи и ножа. Вместо тях получих бяла риза от плътна мека тъкан. Явно не се полагаха обувки.

Пер също застана нащрек.

— Ники, паметта ти не е блокирана... както се надявахме... — Таг се колебаеше, извърнал поглед. Не му беше лесно да изрече тези думи. — Тя е... изтрита. Напълно. Психоблокировката не би могла да окаже такова... осакатяващо действие.

— Как така напълно? — Овладя ме нелепо желание да споря. — Нали ходя, говоря, мисля! Не съм се превърнал в бебе в тялото на възрастен!

— Не се изразих точно... Изтрита са спомените ти. Личностната памет. Това, което си виждал и си чувствал. Целия ти живот.

— Защо?! — възкликна Кати.

— Очевидно по този начин пришълците осъществяват метроскопирането. Премахване на информацията! Те все пак са увредили паметта ти! — Таг най-накрая ме погледна. В очите му имаше мъчителна болка. — Всичко са взели... и нашето приятелство също...

Приблжих се към него. Хванах го за ръката и прошепнах:

— Но нали аз все пак съм си аз? Таг, ако сме били приятели, отново ще станем.

— Никаква надежда ли няма? — попита наставникът иззад гърба ми.

— Не. — Таг издърпа неловко ръката си. — Наставнико, запазили са се някакви асоциативни връзки, Ники понякога ще си спомня някои неща... не, по-скоро ще ги научава отново, но ще си спомня, че ги е имало. Мисля, че ще остане нормален човек... — Таг неловко ми се усмихна. — Но няма да успее да си спомни предишното си „аз“.

Пер стоеше, забил поглед в пода. Като човек, намерил скъпа за него изгубена вещ, която е непоправимо повредена...

Не, не е хубава тази мисъл! Не бива да се мисли по този начин. Тази асоциация е фалшива. И изобщо — всички те са фалшиви...

— Ник, ние няма да те изоставим — каза той най-накрая. — Ти се върна. Това е най-важното. А ние сме твои приятели. Най-добрите ти приятели.

Долу, пред сградата, ни чакаха две коли. Закрити и с колела, а не като летящата платформа, която ни докара от площадката за приземяване.

— Трябва да докладвам на Комитета — каза Пер. — И вероятно с коментарите на специалист... Кати?

Девојката извърна поглед от мен.

— Добре, наставнико.

— Таг, погрижи се за Ники.

— Разбира се, наставнико! — Таг даже леко се възмути при това напомняне. — Ще се постарая да ти помогна да си спомниш поне нещо, Ник!

Наставникът и Кати седнаха в една от колите. Видях през прозрачния корпус как Пер мушна ръка в терминала и колата потегли.

— Перото го отнесе вятърът... — каза Таг. — Помниш ли, че това беше любимото ти стихче като дете? Означаваше, че може да се започва с белите.

Поклатих глава.

— Нищо не помня. Нито наставника, нито Кати... Таг, ние с нея приятели ли бяхме?

— Смятахте да се жените — кимна Таг. — Ние дружим с нея от малки, помниш ли? А ти винаги...

— Не ме питай дали помня — помолих го аз. — Това е безполезно.

— Извинявай — смути се Таг. — Ама че съм глупак!

Сградата, в която работеше той, беше висока — може би една от най-високите в града. Не по-ниска от сто-сто и петдесет хектостъпки. Вдигнах глава, опитвайки се да открия на върха на пирамидата онези прозорци, през които гледах към града.

— Значи ти си специалист по чужди форми на живот?

— Да. Захванахме се с различни неща. Ти стана космонавт. Ние всички мечтаехме, помн... извинявай. А само ти отиде в Далечното разузнаване. Ган стана инженер. Аз — биолог.

— Кати — лекар — продължих аз. — А кой още?

— Тоест?

— Четирима ли бяхме в нашата компания?

— Четирима, без да броим Кати. Тя беше в друга група, в женска — изрече Таг бавно. — С нас беше и Инка.

— А къде е той?

— Загина... Преди две години, там... дори като пепел не можа да се върне в Родината... — Таг махна неопределено с ръка и млъкна. — Хайде да отидем у нас... не, по-добре у вас.

— Мислиш ли, че това може да помогне?

— Ти живя там четири години. Макар разумът да е забравил, тялото трябва да си спомня.

Качихме се в колата. Аз — на задната седалка, Таг — на предната, където беше терминалът за управление. Искаше ми се да се разходя по вечерните улици, но с лекар по-добре да не се спори. А сега Таг беше лекар за мен.

— Знаеш ли, в твоето положение има и някакви плюсове — каза той, като подкара колата с небрежно докосване на терминала. — Сега имаш свеж поглед върху нещата. Необременен от нищо. Гледаш света като дете, за пръв път излязло от интерната.

— В интернат ли сме израснали?

— Разбира се. — Таг леко се учуди. — Какви други варианти може да има?

— Според мен — най-различни. Например родителите да възпитават детето.

— Като в каменната ера — поклати глава Таг. — Какви ги говориш? Нима може неспециалист да се занимава с такова нещо? Освен ако родителите не са и наставници... но това би било неетично.

— Ако родителите са добри...

— Детето не се нуждае от добри родители — отсече Таг. — Нуждае се от добър наставник^[1].

Замълчах. Не знам какви са предимствата на необременения поглед към света, но недостатъци — колкото щещ. Ще говоря

глупости, доказвайки с дълбокомислен вид, че огънят може да не изгаря, а водата — да тече в планината. И ще ми обясняват защо не съм прав, а аз ще се учудвам...

— Трябват ми книги — казах, гледайки през прозореца. — Много книги, Таг. Най-вече по история. Учебник по добри маниери, философия...

Колата се носеше по магистралата. Превозните средства не бяха много, очевидно не само аз обичах вечерните разходки. А по пешеходните алеи, на откритите площадки пред сградите, при често срещащите се фонтани се мяркаха хора. Засега — съвсем чужди за мен...

Таг кимна:

— Ще имаш книги. Всичко ще имаш. Само не се паникьосвай, Ники. Всички ние ще ти помогнем. Кое е най-важното в живота?

— Работата, приятелите и любовта^[2] — отговорих аз.

Таг се усмихна доволно:

— Ето, виждаш ли? С работата си се справи. Дори и попаднал в беда — се справи. Приятелите ти са с теб. А любовта ще се върне.

— Мислиш ли?

Тук той не рискува да отговори.

— Кати е прекрасна — казах предпазливо. — Но... аз нищо не помня. Тя неволно ще очаква да започна да се държа като преди, това няма да се случи и ще се разочарова... Таг, имал ли съм някакви лоши навици?

— Ами... малко. Прекалено буен си. Лесно се хвърляш в авантюри. Но това зависи от характера, едва ли темпераментът може да се промени толкова рязко. Ники, искаш ли да похапнеш?

— Да. — Внезапно осъзнах, че наистина съм гладен.

— Тук има ресторантче...

Той отново мушна дланта си в терминала.

— Таг, а защо е необходим пряк допир с тази каша? — попитах аз. — Нали общуването с управляващата система може да става и от разстояние?

— Това не е каша, а колоиден активатор — разясни Таг. — С нейна помощ системата определя кой си и решава дали имаш право да използваш транспорта. Ако пътниците са много, противоречивите заповеди могат да нарушат управлението. Или твоите собствени

размисли къде да отидеш се възприемат от системата като поредица от нареждания. А контактът с активатора означава, че решението е взето и формализирано. Е... и традицията, в края на краищата. Ранните системи са имали слаба чувствителност, нуждаели са се от непосредствен контакт с човека.

— Благодаря за лекцията — усмихнах се аз. — Ще ти се наложи да ми обясняваш много неща, пази си силите.

— А тях сега ще ги възстановим.

Колата направи обратен завой право върху платното — идващите след нас намалиха рязко скоростта, освобождавайки пространство за маневрата. Завихме в тясна уличка между редица малки вили.

— Имаме висок приоритет — оживи се Таг. — Чудесно.

Притиснах се към стъклото, разглеждайки къщичките. През зеленината на дърветата се мяркаха стени с топли цветове, отворени прозорци. Две двойки си бяха направили пикник на полянка между две от къщичките. Девойка, която носеше от къщата поднос с някаква храна, срещна погледа ми, засмя се и кимна, сякаш ме канеше да се присъединя.

— Добри хора — казах аз.

Таг погледна накриво през прозореца и сви рамене:

— Всички хора са добри. Това е нормално.

Прехапах език. Защо в мен я няма същата увереност? И тя ли е изчезнала заедно с паметта? Защо изведнъж реших така?

Колата забави ход.

— Пристигнахме — каза Таг доволно.

Ресторантчето беше под открито небе. Встрани от него имаше куполообразна сграда, но там, изглежда, беше само кухнята, а нямаше зала за посетителите. Двайсетина масички бяха наредени в прави редици около квадратен басейн с работещ фонтан. Водата в басейна блещукаше — не от прожектори, а сякаш самата тя излъчваше нежна тюркоозна светлина.

— Ето там е свободно...

Вървах послушно след Таг, като се стараех да не зяпам много встрани. На нас също никой не ни обръщаше внимание, макар че имаше много хора. На всяка масичка гореше огънче — фитил, плуващ

в пълен с мазна течност метален съд. Навярно за красота. Площадката около фонтана беше покрита с разноцветни каменни плочки, по краищата ѝ матово светеха ниски фенери. Имаше няколко коли, но повечето хора, изглежда, бяха дошли пеша.

Седнахме на една свободна масичка. Широки удобни кресла, мъхната, но много чиста розова покривка, овални и квадратни чинии с десетина прибори от жълт метал. Тези вилички, лъжички, ножчета, ме смутиха. Изглежда бях забравил как се използват.

Но общо взето, мястото ми харесваше.

— Не се смущавай — прошепна Таг. — Нищо ли не си спомняш? Поклатих глава.

— Често сме идвали. Докато бяхме в интерната, си провеждахме уроците тук. Още тогава решихме, че ще идваме и по-късно.

Таг се засмя на нещо, напълно разбираемо само за него. Интересно, какви уроци могат да се провеждат в ресторант? Култура на поведението на масата? Едва ли след това дори най-уютното местенце ще предизвика приятни асоциации.

— А кой идва тук?

— Всеки, който иска. Който живее или работи наблизо.

Разгледах внимателно хората на съседните масички. Това бяха главно групи от по трима-четирима, на всякакви възрасти, но предимно само от единия пол. Сред двойките преобладаваха възрастните хора.

Това означава ли, че е прието да се почива с приятели, а не семейно?

Отново ме налегна тъга. Да разбереш и да приемеш родния свят не е като да се измъкваш от прищълци, размахвайки нощно гърне...

— Здравсти!

Към нас се приближи девойка с къса коса и широка блестяща лента през гърдите.

— Здравсти! — отговори Таг.

— Помня ви — усмихна се девойката. — Ти си Таг. А ти си Ники. Нали? Вие също сте от „Светлината на Майчицата“. Както обикновено ли?

Таг ме погледна смутено.

— Както обикновено — казах аз.

— И... манерка сухо вино — добави Таг.

Девојката направи физиономија и се отдалечи с пружинирачка походка.

— Какво е тоа „Светлината на Мајчицата“? — попитах аз.

— Интернатът, в който сме израснали. Девојката е оттам, една од техните *подготовки-за-труд* е сервиторската професија.

— Значи и ние сме работили тук...

— Не сме работили! — поклати енергично глава Таг. — *Подготвяхме-се-за-труд*. Та тоа е сѐвсем различно, Ники! Работата е сѐдба! Тоа, коешто ти доставя удоволствие и е нај-полезно за Родината.

— Всичко е исчезнало, Таг — каза аз. — Всичко е отмито. Може би и мен сѐщо... е нај-добро да ме претопят, како кораба?

Таг се засмя насила.

— Секои сѐе знае, секои сѐе ми сѐчувства — поясних аз. — Всички, коишто сѐм познавал, сѐе започнат да гледат на мен како на нещастен болен. Макар и тоа да е истина...

— Никой нема да узнае! — възрази рязко Таг. — Какви ги говориш? Тайна на личноста^[3]!

Знаех тези думи. Смисльот не ми беше многу разбираем, но...

— Информацијата за случилото се с теб е забранена! — продължи Таг. — Тоа е непријатна, травмирачка за теб ситуација! Ние знаеме, но само заштошто сме длъжни да ти помогнем. Наставникът знае... поне тоа јасно ли ти е? Комитетът за Далечно разузнавање — сѐе пак информацијата е жизненоважна. Веројатно сѐе научи и Световнијат сѐвет. И тоа е. Нито една друга жива душа нема да го разбере, освен ако ти не решиш да раскажеш.

— Тоа е добро — признах си аз. — Само че како може да се запази тайната? Штошто дори таа девојка ме позна? Ако та помни какошто предпочитам за вечера, а аз — не?

— Аз сѐе бѐда с теб — каза Таг. — Наставникът, Кати, Ган, аз... Докато не се адаптираш — ние винаги сѐе бѐдем до теб. Ти си силен, Ники! Сѐе можеш да се приспособиш, да се родиш за трети път!

— А вторијат? — попитах. — Да, разбира се, *второ-раждане*, знам таа дума. Но какошто означаваш таа?

— Отначало се појавуваш на бял свят — каза Таг. — Любовта на родителите и грижата на Родината ти дават живот. А после си избираш сѐдбата. Наставникът ти дава професија. Тоа е *второто-раждане*.

— Какошто пѐлен идиот ли изглеждам? — попитах аз тихо.

— Не, Ники. Ти просто си бил болен. Сега оздравяваш.

Девојката се върна с поднос и ние замълчахме.

— Твоето месо, Ники. — Тя сложи пред мен керамичен съд с вдигаща се изпод капака пара. Миризмата беше апетитна. — Твоята риба, Таг.

— Благодаря, момиче — отговори Таг.

— Хлябът... и вашето вино. — Девојката изрече последната дума с лек упрек. Постави наред масата кръгъл съд, пълен с рубиненочервена течност.

— Лекарят го предписа — поясни Таг.

— А... добър апетит.

— Защо не се обръщаш към нея по име? — попитах аз, проследявайки я с поглед. Коя ми харесва повече, Кати или тя? Не мога да разбера. Прическата на Кати не е много хубава. Ако си пусне по-дълга коса...

— Откъде да знам детското ѝ прозвище? — учуди се Таг. — След година ще получи име на възрастен, тогава ще се запознаем.

Всичко е странно, всичко е удивително...

Безмълвно вдигнах капака на горещия съд и започнах да сипвам в чинията си месо — апетитни мръвки, смесени със зеленчуци. Таг ме гледаше накриво, сякаш очакваше възглас „Спомням си!“. Не, Таг... Тази храна не ме учудва, знам, че храната трябва да бъде вкусна, но ми се струва, че задушеното месо със зеленчуци не е любимото ми ястие...

Таг сложи пред себе си два големи къса бяло месо. Опита ги, като работеше ловко с две от вилиците едновременно, и измърмори:

— Това е. Не мога да разбера как може идеално, стандартно месо да се готви по различни начини. Но се получава! В столовата на общежитието е много по-зле!

— А ти в общежитие ли живееш?

Таг се задави:

— Д-да... В съседство с теб. Ники, човек получава свой дом, когато създаде семейство. А ние с теб сме ергени!

— Сега аз завинаги ще си остана ерген — изрекох мрачно. Изоставих опитите да ям с малката виличка и взех голямата лъжица. Таг кимна одобрително. — Впрочем, ако ергените се хранят тук, това не е толкова лошо!

— Чудесно място — съгласи се Таг. — Добре. Това, което казах за лекаря, беше истина. Кати ти препоръча натурални психостимуланти.

— Виното?

— Да.

Той напълни две стъклени чаши, погледна замечтано през едната от тях към горящото в течността фитилче. Вече съвсем се беше стъмнило и виното в чашите заблещука с ярка празнична светлина.

— Красиво е — каза Таг замислено.

Аз също погледнах пламъка през чашата.

— *На масата гореше свещ, свещта гореше*^[4] — казах аз.

— Това стихове ли са? — учуди се Таг. — Интересно, трябва да се поровя в информаторията. Кой ти се е набил толкова здраво?

— Виж, това не знам.

— А може и да са твои — въздъхна Таг. — Като малък ти се увеличаше, после наставникът ти подхвърли „Десет хиляди велики стихове“ и спря да си хабиш усилията... Добре, Ники. За твоето завръщане.

Поднесох моята чаша към неговата и леко ударих краищата им. Стъклото отговори с тънък и приятен звън.

— Защо? — смая се Таг.

— И аз не зная. Хрумна ми такъв ритуал.

Виното беше приятно и вкусът беше познат. Отпих и оставих чашата на масата.

— Защо девойката така се учуди от тази поръчка?

— Алкохолът е разрешен само условно — призна Таг неохотно.

— Няма забрана, но трябва да имаш сериозна причина, за да си позволиш употребата му.

— Ние имаме причина.

— За съжаление — съгласи се Таг.

---

[1] Системата на възпитание в света на Ник е същата като описаната в романа на братя Стругацки „Пладне, XXII век“ — децата са отделени от родителите си и израстват в интернати, където са разделени на групи по четири и всяка група е напътствана от наставник (в романа на братя Стругацки — просто учител). — Бел.прев. ↑

[2] Цитат от романа на братя Стругацки „Стажанти“. — Бел.прев.

↑

[3] Тайна на личността — термин от романа „Бръмбар в мравуняка“ на братя Стругацки. — Бел.прев. ↑

[4] Цитат от „Зимна нощ“ на Пастернак. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 4

Виното подейства бързо. Макар и да беше съвсем леко, алкохолът едва се чувстваше, аз очаквах това състояние и не се учудих, когато през тялото ми премина вълна на отпуснатост, ужасът от моето положение отстъпи нанякъде, а светът ми стана почти познат.

— Ган го няма — въздъхна Таг. — Забавило се е братчето...

— Той брат ли ти е?

Главата на Таг вече също се бе позамаяла, той вече не се учудваше и не се разстройваше от амнезията ми.

— Да. Като бебе боледуваше много и препоръчаха на родителите ми да го задържат още половин година при себе си. И така попаднахме в една група.

— А кои са моите родители? Имам ли братя, сестри?

Таг се намръщи, добросъвестно опитвайки се да си спомни.

— Майка ти идва два-три пъти при теб... май и баща ти... Ники, не знам! Можеш да направиш запитване в информаторията.

— Защо? Това няма да помогне с нищо, Таг. Щом вас не ви помня — какво остава за родителите...

— Да, разбира се... — Той отново наля вино на двама ни. — Не си струва да ги разстройваш с такава жизнена неудача. *Бъди-здрав-въпреки!*

— *Бъди-здрав-въпреки!* — повторих традиционното пожелание, употребявано при извършването на потенциално вредни действия... Разтърсих глава. Сякаш през пропастта на амнезията прехвърлиха мост от речници! Някакъв кошмар! — Бъди здрав!

Отпихме отново.

— Трябват ми учебници, Таг... — напомних аз отново. — По история...

— Каменната ера. Представяш ли си я?

— Мамути, тигри, брадви, стрели?

— Браво! — усмихна се Таг. — Асоциативното ти мислене работи.

— Всички асоциации са лъжливи!

— Глупости. В теб говори духът на про... противоречията. После е била костената ера.

— Опитомяване на *животните-приятели*, изобретяване на лоста и колелото.

— Прекрасно! — размаха ръка Таг. — Речниковият ти запас се е съхранил. А думата не е просто символ. Тя е и представата за обекта. Получава се... нещо като резервно копиране на информацията. Изгубени са основните знания за света, но ти си способен да измъкваш информация от думите! Продължаваме натаък. Крепостната ера...

— Социално разделение на обществото, феодални владетели, войни, добиване на руди и нефт, изобретяване на барута и напалма...

— Изплуваха ти някакви военствени асоциации — въздъхна Таг. — Професията си казва думата? Аз бих си спомнил за алхимика Риг Хатерн, Риг Воняция, и откритото от него плесенно лекарство. Според мен много по-важно за обществото, отколкото напалма. Е, ще продължим ли?

Реших, че има предвид курса по история, но Таг първо ни наля още вино.

— Това нали е вредно — отбелязах аз.

— Е, щом е препоръчано от лекаря... — той леко се смути. — Така, след крепостната ера е била промишлената ера...

— Парните двигатели, електричеството, феодалните владения окончателно са преминали в ясни граници, телеграфната връзка, възниква мореплаването, появява се традицията на наставниците...

— Ето! Отговаряш като на урок! — зарадва се Таг. — Морската ера?

На това място се запънах за секунда. Сякаш ми се наложи да търся аналогии много усилено.

— Първите карти на звездното небе?

— И?

— Навигация... откриването и заселването на квадратния и триъгълния континент... Голямата грешка...

Замълчах.

— Не помниш ли какво е Голямата грешка?

— Не.

Таг въздъхна:

— Ние срещнахме живот там, Ники. Разумен. *Рунтавите...*

Рунтавите, Изгубените приятели, войната, Голямата грешка, позорът...

— Ние сме ги изстребили — казах аз. — Нали?

— Да, Ники. Това е позор за цялото човечество. Но тогава войната е изглеждала единствен изход. Те са били по-слабо развити, но много способни и агресивни. Лане-късно-разкаялият-се създаде чумен щам, който ги изстребил за някакви си четирийсет години.

— *Рунтавите* са били *не-приятели*, но ние сме можели да ги направим приятели — казах аз.

— Разбира се! Трябвало е да ги направим приятели! Но още ги е нямало институтите по прогресорство и регресорство. За щастие наставниците разбрали каква е вината на човечеството и решили да я изкупят. Ерата на Обединението, помниш ли?

— Наставничество, ликвидиране на социалното неравенство, атомна енергия, преобразуване на континентите, космически полети... планетите на приятелите. Нали?

— Да. Излезли сме в космоса с примитивни атомни ракети. Цялото човечество, и на трите континента, се е обединило заради тази цел. Полетите към Вътрешната и Външната планета, колониите... спомни си!

— Близките приятели? — попитах аз.

— Правилно. И пак е имало неразбиране, *не-приятелство*, жертви от наша страна. Но наставниците вече са били разработили концепцията за Дружбата. И сме се сдобили с Близки приятели.

— Какви са те? — попитах аз.

— Обърни се.

Потрепнах от това предложение. Обърнах се бавно. Хората по масите, сервитьорките...

— Приличат ли на нас?

— Много е трудно да се свикне... — каза виновно Таг. — Понякога възстановяваш моментално пропуските в знанията си. А понякога... да, именно зрителните образи са пострадали. Погледни в басейна.

Загледах се в блещукащата тюркоазна вода. И долових едва забележимо мърдане на дъното. Нещо дълго, тънко...

— Те нямат звукова реч — прошепна Таг. — Наистина, могат да чуват. Чувствителността им към вибрациите е смайваща. Безсмислено

е да ти превеждам как наричат себе си, ще прозвучи като „хора“. Така че ги наричаме „гъвкавите“.

— Гъвкавите и малките — казах аз. — Нали?

— Да. Но в Родината почти няма малки, условията са прекалено тежки за тях. Трябва да отидеш до Вътрешната планета. Или да наминеш през посолството на малките.

— По-добре да ги видя на картинки — отговорих. Стана ми някак неприятно от това лениво плъзгащо се по дъното на басейна тяло... гъвкавите...

Пресуших чашата и извърнах поглед от близкия приятел.

— Да поръчам ли още вино? — попита Таг.

— Поръчай.

... Тръгнахме си от ресторанта в един през нощта. Изпихме още една манерка вино и този път сервитьорката ни изгледа съвсем осъдително. Изглежда, освен нас никой не пиеше. Но това не пречеше на хората да се веселят. В полумрака, под светлината на разноцветните огънчета от басейна и фенерите и отблясъците от светилниците, започнаха танци. Отнякъде се разнесе музика — не разпознавах мелодията, но мотивът беше лек и ритмичен. Таг ми предложи да се включим в танците, но аз отказах. Нещо не се доверявах на способностите си да си спомня сложните движения.

Ще ми се наложи да се уча да танцувам отново. Ще ми се наложи да уча много неща.

... Тръгнахме си заедно с последните посетители. Дойде открита платформа за сервитьорите, те събраха от масите мръсните съдове, загасиха светилниците и се качиха. Девойките бяха по-тихи, явно се бяха уморили по време на вечерта.

— Далече ли ще пътуват? — попитах аз.

— Сто-сто и десет минути — отвърна Таг с прозявка.

— А защо не се е намерил по-бърз превоз?

— Това е елемент от *подготовката-за-труд* — изрече Таг с упрек. — Има множество професии, които дават малки възможности за изява. Личността трябва да бъде готова и за такава съдба. Ти какво, да не съжаляваш девойките? Ще си отспят... не е проблем да идват веднъж седмично в града. Ник, Ники...

— Виж какъв глупак съм сега!

— Ще отmine!

Пристигнахме бързо. След пет минути колата спря пред ниска, пететажна сграда с формата на подкова. Някои от прозорците светеха и над входовете сияеха малки ярки фенери. Въпреки това цареше пълна тишина.

Преди да излезе от колата, Таг докосна терминала. Поясни:

— Отменям поръчката, сега не се нуждаем от транспорт...

Без да се обаждам, за да не изтъряся отново някоя глупост, тръгнах след него. Сградата имаше няколко входа и ние тръгнахме към втория отляво. Нямаше врати, но от невидимия отвор прииждаше поток горещ въздух, отделящ помещението от улицата. Когато преминахме през завесата, се включи осветлението.

Малко кръгло фоайе. Няколко кресла, масичка, овални екрани по стените. Един от тях работеше, по него се плъзгаха редове. Навярно някакъв информационен терминал с последните новини.

— Нагоре — каза Таг, стъпвайки върху тясното стълбище.

Затътрих се подире му. На две крачки от нас имаше асансьор, но Таг явно не смяташе да го използва. Не е разрешено, без да е необходимо?

Всеки участък от стълбите завършваше с малко коридорче с по десетина врати, очевидно, на жилищните стаи. И асансьор... Може би не живеем високо?

На четвъртия етаж промених мнението си. Той кимна към една от вратите и каза:

— Моята стая. А ти си на петия етаж. Почакай малко. Сложи си ръката тук.

Докоснах вратата му и тя леко се откряна. В помещението се запали осветлението.

— Ключалката те позна — реши Таг със задоволство. — Е, да вървим, ще ти покажа твоята стая.

Таг живееше до самите стълби, а аз — в края на коридора. Той отвори моята врата със същата лекота, с която аз бях отворил неговата, и поясни:

— Без разрешение могат да влизат наставникът, Ган, аз... Може би Кати? — Той се усмихна хитро. — И евентуално още някой, в зависимост от настройките, които си направил. Влизай!

Пристъпих и се озовах в дома си. В непознатия си дом...

Стаята беше квадратна, доста голяма, с дължина на страната десет крачки. Имаше още една врата освен тази, през която бяхме влезли.

— Санитарният блок — каза Таг, улавяйки погледа ми. — Да ти обяснявам ли кое за какво се използва там?

— Мисля, че това ще си го спомня — отказах му аз. Таг се засмя.

До едната стена, под прозореца, имаше легло, според мен — прекалено тясно и ниско. Макар че откъде да знам какви трябва да са леглата? Нещото, на което бях спал при аларите, беше предимно окови и някакви детектори, изучаващи тялото ми, но не и мебел.

Странното е само, че ми харесва да спя под прозореца.

Противоположната стена беше запълнена с рафтове. Полупразни — тук-таме по купчина книги, всичките много тънки, на места имаше по няколко камъчета със странни форми, виждаха се и грижливо подредени дрехи, ваза от жълт метал с черна украса... Всичко — пред очите, всичко — много прецизно подредено, но тази откритост, изобилието от свободно място и почти показната подреденост будеха някаква тъга. Струваше ми се, че сега няма да мога да подреждам вещите си с такъв педантизъм.

Напълно празна маса и две кресла. Имаше и екран на стената, снабден с терминал, но в момента не работеше.

— Ще ти покажа как да използваш книгите — каза Таг. Порови се в една от купчините, измъкна книга. — Това ще свърши работа! Уводен курс от лекции по регресорство! Тук има и полезни сведения, и история.

Той се приближи към мен, отвори книгата.

Нещо асоциациите ми не работят...

Книгата беше от пластмаса. Състоеше се само от обложка. Вътрешната повърхност беше светлосива, чиста. Само горните ъгълчета на обложката бяха леко протрити...

Таг докосна с пръст ъгълчето и на вътрешната страна на обложката се появиха букви:

„Регресорство. Уводен курс“.

На другата страница се появи цветна снимка с прекрасно качество. Голи хора, мъж и жена, в краката на които се е свило на кълбо сиво-черно лъщящо същество с дължина пет стъпки. Имаше

нещо подобно на глава, но не можех да кажа с увереност къде е главата и къде — опашката. До тях, стиснало с тънката си лапа дланта на жената, стоеше друго създание — двойно по-ниско от хората, почти напълно покрито с малки сиви люспички, с карикатурно човешко лице.

Гъвкавите и малките приятели.

Първите две раси, които не сме изтребили, а сме направили равни на себе си, приятели.

— Прелистваш... — показваше Таг. — С пръст пишеш цифри — това е бърз преход към нужната страница. Пишеш дума — контекстно търсене...

— Благодаря — казах аз. — Имам усещането, че за пръв път в живота си виждам книга...

— И това го казва Ники Умника — въздъхна Таг. — Ще си спомниш. Е, какво, да те оставям ли?

Огледах стаичката.

— Да, предполагам.

— Ако искаш, прегледай я преди лягане — каза Таг. — А най-добре се наспи. Какво още? Имаш ли нещо в хладилника?

Той уверено отиде в ъгъла на стаята, отвори разположения на рафта малък контейнер, надникна вътре.

— Няма да умреш от глад. Добре. Ако искаш да научиш нещо — отскочи до мен. Или се обади.

Таг кимна към терминала и аз се усмигнах с разбиране. Е, с терминала ще се справя. Достатъчно умни са нашите управляващи системи.

— Пълноценен отдих, Ники.

— И на теб, Таг.

Моят приятел — стар и нов едновременно — излезе и аз останах сам.

Тук съм живял. Чел съм учебници по регресорство, общувал съм с приятелите си, летял съм с Далечното разузнаване, влюбил съм се в Кати... Не, глупости! Не може да съм се влюбил в нея! Не чувствам нищо в себе си, нито следа от любов, нито капка тъга!

Тук ще живея. Ще изучавам отново устройството на корабите и методиките за превръщане на *не-приятелите* в приятели. Ще общувам с Таг и Ган, ще летя с Далечното разузнаване, ще се влюбя в Кати,

после ще се оженим, ще си направим деца, ще ги дадем в интернат, и ще продължавам да общувам с приятелите си, да летя...

Строполих се на кревата, вкопчих се в завивката, свих я на кълбо, притиснах я към лицето си. Сълзите течаха сами, не можех да ги удържа.

Защо се получава така? Този свят около мен е изряден, добър, красив, но изобщо не мога да го нарека свой!

Не, нещо не е наред!

След пет минути все пак се изправих. Приближих се до терминала и си поиграх с осветлението. Успях да угася горните светлини, идващи от четири малки плафони, и да запаля нощната лампа над леглото — матово кълбо с гъвкава дръжка. Управляващата система в стаята се оказва значително по-глупава от корабната, но все пак достатъчно досетлива, за да разбере желанията на идиот като мен.

Няма да мога да заспя сега. Въпреки че хем е късно, хем пихме вино.

Полегнах на кревата с книгата в ръка. Разтворих обложката... Защо ли ми се струва, че книгите трябва да са съвсем различни? „Пуснах“ първите страници... „Уводен курс“. По-нататък...

След фотографията имаше почти празна страница, само с два реда текст:

Придвижването към бъдещето е невъзможно без поглед към миналото.

Хатр Хамеци

Името ми изглеждаше познато. Думата „регресор“ му пасваше като синоним. Хатр Хамеци е бил наставник и основоположник на Теорията за регресорството...

Прелистих и започнах да чета.

Както беше обещал Таг, книгата започваше с историята на човечеството. Прегледах набързо каменната, костената и крепостната ери. Задържах се само на историята за създателя на напалма — беше много увлекателна и неочаквана. Истински скок на човешката мисъл. А историята не беше съхранила почти нищо за Риг Хатерн, Риг Воняция, и откритото от него плесенно лекарство. Привеждаха се

само две версии; първата — че се е заел с лекарството, за да спаси от чума своите възпитаници, а другата — че е искал да излекува стария си наставник. В онези времена по континента са върлували епидемии, била е страшна и мрачна епоха. Наставниците са ограничавали бедствията, колкото можели, налагали са хигиенни норми в обществото, но без чудотворната плесен на Риг Вонящия светът би могъл да забави развитието си за дълго време, градовете-крепости биха се превърнали в уединени, боящи се от чужденци селища...

Историята обаче не беше главното в текста. Постоянно имаше препратки към някакви „общоизвестни“ постулати на регресорството и отклонения на тема „Какво би било, ако...“

Разбира се, това беше интересна игра. Да си представиш накъде би поело развитието на обществото, ако се промени нещо в обкръжаващия свят, някое откритие се забави с едно или няколко десетилетия...

Ето, например, защо мореплаването не се е развило по-рано? Та нали още в каменната ера първобитните хора са строили лодки и салове, умеели са да използват енергията на вятъра, улавяйки го в платна от кожи на зверове?

„Главният фактор, задържал ни толкова дълго на Кръглия континент, е било небето. Хидроскопичните устройства за ориентация, свръхчувствителните датчици, улавящи магнитното поле на Родината — всичко това са постижения на достатъчно развитата технология. Първите стъпки в мореплаването не са станали възможни веднага след създаването на мощните парни кораби. Цял век преди началото на Морската ера те са правели курсове само около надупченото от маяци крайбрежие. Най-важна роля е изиграла възможността за ориентиране в морето, звездните карти, позволяващи да се следва курса. Но колко дълъг е бил пътят към тях! Погледнете нощното небе...“

Откъснах се от книгата и последвах съвета. Небе като небе. Малко облаци. Звезди...

„Погледнете нощното небе, ослепителното сияние на милионите звезди. И се опитайте да си представите, че Майчицата се намира не в центъра на Галактиката, а в някой отдалечен, разреден звезден ръкав. Махнете звездите, като оставите само по една на всеки сто. Изплаши ли ви мракът? Да, това е негативно и лежащо на повърхността следствие. Селският труд по време на жътва би бил невъзможен без

изкуствено нощно осветление. Развитието на философията би тръгнало по друг път, представата за множеството обитаеми светове вероятно би възникнала по-късно... Но всичко това има и положителна страна. В такива условия би се улеснило съставянето на звездни карти, ориентирането по звездите. Мореплаването би се развило значително по-рано. Бихме достигнали съседните континенти при условия, в които нашето научно превъзходство над Изгубените приятели още не е станало толкова огромно. Но не бързайте да съжалявате за случилото се. Защото още не е бил създаден Института по регресорство и бихме се оказали обречени на продължителен конфликт...”

Да. Изглежда, по-рано над Родината е имало друго небе!

На следващата страница имаше две снимки. Потрепнах, докато гледах първата. Изгубените приятели, рунтавите, въпреки всичко тук не изглеждаха като нещастни жертви. Малко по-ниски от хората, но много широкоплещести, набити, с дълги жилави ръце и озъбени муцуни — двама рунтави бяха застинали срещу мъж и жена в заплашителни, атакуващи пози. Единият рунтав държеше в ръка метален предмет, от който се издигаше лек пушек. Мъжът притискаше с длан кървава рана на рамото си...

Втората снимка, вероятно, демонстрираше възможната щастлива развръзка, при която хората и рунтавите все пак са станали приятели. Четиримата се усмихваха, прегърнати.

Но нещо не ми се вярваше, че такъв изход е възможен...

Прескочих историята на Лане-късно-разкалялия-се и за създаването на щама на чумата, поразяваща избирателно рунтавите. Нито симпатизирах на тези покрити с козина силни създания, нито съчувствах на Лане, който отначало е бил любимец на цялото човечество, а е завършил живота си като презиран, отхвърлен от всички скитник, упорито търсец в планините на Квадратния континент някой от рунтавите, случайно избегнал изстребването...

Ерата на Обединението. Силите на човечеството вече са огромни, Наставничеството е преобразило обществените отношения, позорът на Голямата грешка вече е подтикнал Хамеци да разработи теориите за прогресорството и регресорството. Започнало е преобразуването на континентите, пресушаването на блатата и изравняването на планините, изправянето на бреговата линия, отклоняването на реките към сушави райони...

Отново прелистих.

Героичните полети в космоса, първите успехи и катастрофи... Създаването на спътника на Родината, тази малка орбитална платформа, на която са се строили космическите кораби. Експедициите към вътрешната и външната планети, където, според данните на астрономите, би могло да има живот. А ето го и самото регресорство...

„Всеки разум, осъзнал себе си и разпространяващ се в пространството, неизбежно достига до ценностите на истинската дружба, ако използваме остарелия поетичен термин на братството. Но колко дълъг може да бъде пътят към разбирането на истинските ценности! И този път може да бъде осеян със страшни престъпления! Човечеството разбра това много бързо — трагедията на Голямата грешка ни научи на приятелство. Но две разумни раси, съществуващи на една планета — това е по-скоро изключение. Както раждането на близнаци е рядкост във физиологията на разумните раси, така и две цивилизации не се развиват често на един и същ свят. Още на етапите, предхождащи разума, доминиращият еволюционен клон се отделя, заема екологичната ниша, определена от природата за разумните същества, а развитието на другите жизнени форми се забавя. Какъв е изходът? Да позволим на нашите *бъдещи приятели* из Вселената да вървят по пътя на пробите и грешките? Или все пак да им помогнем да се издигнат до върховете на цивилизацията, до мира и приятелството?

Разбира се, второто!

Основната пречка е, че всеки разум се отнася крайно негативно към външната намеса. Инстинктите за самосъхранение са присъщи на цивилизацията в не по-малка степен, отколкото на отделната личност. Когато срещнем току-що осъзнала се, неразвита технически раса, можем да ѝ оказваме положително въздействие, да я приобщим към идеите на приятелството. Това е работата на прогресорите. Тежък и продължителен труд, но достатъчно отработен и поддаващ се на прогнози. Не всеки прогресор може да стане наставник, но всеки наставник е способен да стане прогресор...

Но ако расата вече е развита технически, а не е развита духовно?

Ако нашата помощ бъде сметната за намеса и агресия?

Именно затова съществува концепцията за регресорството, която заема първия и най-тежък етап по пътя към приятелството. Регресията на цивилизацията свежда нейния технически и преди всичко военен

потенциал до нула, по възможност запазвайки културните и нравствени постижения на *бъдещите приятели*. Обществата със степен на развитие, аналогични на каменната или костената ера при хората, приемат помощта и идеята за приятелството с радост и благодарност.

Основните известни на всички постулати на регресорството са:

Първо, принципът на добрите намерения.

Второ, принципът на по-малкото зло.

Трето, принципът на обратимостта на истината, от който следва аксиомата за липсата на лъжа.

Четвърто, принципът на моралната гъвкавост.

По-нататък ще разгледам шест допълнителни постулати на регресорството, включително някои, които на пръв поглед не са безспорни, като отговорността на културата и свободата на второстепенното. Но ще започнем именно с основните постулати...“

Оставих книгата.

Почувствах се някак зле!

Бедата не е там, че разбираемите и безспорни истини предизвикват неприязън в мен. Най-странното е, че тази неприязън е някаква лична, сякаш оскърбителна за мен самия!

Трудно ще ми бъде. Много трудно.

Станах и отидох в санитарния блок. Той се оказа неочаквано голям, със сияещата белота на триъгълна вана, с мивка, пълна с дезинфекциращ гел и разбира се, с тоалетна чиния. На стената имаше картина, покрита с тъмен, леко прозрачен найлон: малко момче, грижливо миешо ръцете си, и надпис: „Трябва да се миеш сутрин и вечер!“

Хигиената е много важно нещо. Разбирам.

Спомних си глупавия си порив, накарал ме да хвана Таг за ръката.

Изглежда, това не беше прието!

Откъде се появи у мен мисълта, че такъв жест е допустим?

Трябва да се наспя. Трябва да си почина, и утре светът ще ми се стори по-разбираем и привичен. Това ще се случва всеки ден, ще усвоявам морала и нормите на Родината, ще стана свой човек, ще се заема отново с регресорство, Родината ще намери аларите и ще сведе агресивния им потенциал до нула. Някога те ще станат наши приятели.

Интересно, а онези същества, които приличат на нас, също ли се нуждаят от намесата на регресори? Или имат достатъчно ум, за да приемат помощ доброволно?

Измих ръцете си, а после, след кратко колебание, реших да започна правилен живот още от първата вечер и се заех да изучавам механизма на душа. Няколко минути по-късно, след като се бях облял два пъти с вода, първо ледена, а после гореща, се справих и с това. Съблякох се, сякаш все още имаше нужда от това, влязох във ваната и се изкъпах грижливо.

А да сгъвам прецизно мокрите дрехи беше глупаво. Разхвърлях ги по рафтовете, така, че да изсъхнат до сутринта, мушнах се под одеялото и заспах. Заспах толкова дълбоко, че дори малките размери на възглавницата не ми попречиха.

Присъни ми се типичен *сън-който-се-нуждае-от-обсъждане-с-наставника*. Лош сън.

В мен беше влязла някаква амебоподобна течна твар, беше се стекла из тялото ми, беше пуснала пипала в сърцето и черния ми дроб, беше замаяла с отровата си мозъка ми... Бях проснат върху неравна метална плоча, около мен стояха кошмарни същества, а сред тях — човек, старец, моят наставник, макар и да не приличаше на Пер...

А аз търпях, търпях всичко, защото така трябваше, и разбирах — целият ми живот, болката ми — всичко е само прах по вятъра на съдбата, дреболия, незаслужаваща внимание...

— Ник! Ники...

Тварта пълзеше вътре в мен, възнамеряваше да изучи всяка клетка на тялото ми, всеки нерв и всеки мускул. Не винаги болеше, но винаги беше противно...

— Ники!

Простенах и се събудих.

Кати седеше до мен на леглото и се вглеждаше тревожно в лицето ми.

— Ти плачеше — каза тя. — Плачеше в съня си, Ники...

Преглътнах. Гърлото ми беше сухо, сърцето туптеше безумно в гърдите ми.

— Ники...

— Ти... какво правиш тук?

Разбира се, не успях да измисля нищо по-умно!

Кати потрепна, като от удар. Понечи да се изправи.

— Почакай. — Неволно я хванах за ръката. — Прости ми. Благодаря ти, беше ми лошо. Помогна ми. Само се чудех как си влязла.

— Ключалката ти ме познава. — Тя погледна дланта ми с леко учудване. — Ники, та ние бяхме... приятели. Радостно утро, Ник!

Тя беше много симпатична. Само тази къса подстрижка... не ми харесваше и туйто! Затова пък много добри очи, красиво лице, полуразсъблечено тяло. Сега тя беше с къса пола, а лентата, която жените носят вместо риза, беше съвсем тънка и полупрозрачна.

Не, аз наистина я обичах.

И бях готов да я обичам направо тук и сега.

... Нещо в главата ми блокира и в трескавите си опити да разбере собствените си желания, аз попаднах в логическа безизходица.

Какво е това, не ми достигат думите!

За първи път „резервната ми памет“ отказа да поясни какво искам всъщност!

— Кати... — прошепнах безпомощно. — Аз... те обичам.

Тя моментално се отпусна и дори се усмихна.

— Аз също те обичам, Ники. Всичко е наред. Вече се оправяш.

Внимателно измъкна ръка от дланта ми и ме докосна по челото.

Веднага си спомних онази, жената от другата раса, и нежната ѝ ласка...

— Температурата е нормална — каза Кати.

По-добре да си беше мълчала!

— Ставай, мързеливецо! — продължи весело Кати. — Разрешено ти е да се излежаваш, но не злоупотребявай!

Тя стана и издърпа одеялото ми.

Толкова бързо, че не успях да го удържа.

А предишната вечер няхах сили да търся чисто бельо!

— Изкъпи се и се облечи — каза Кати напълно спокойно. — Снощи не си сложил дрехите си в почистващия блок, аз свърших тази работа. Ставай!

Седнах на леглото. Това се оказа неочаквано неудобно — сякаш са му подрязали краката и се е оказало по-ниско, отколкото съм свикнал. Погледнах замислено Кати.

Тя не се смуцаваше от голотата ми като онази жена от другата раса. Значи това е нормално?

А какво тогава не е наред?

Защо изобщо не мога да се реша да се изправя?

— Вземи си студен душ — посъветва ме Кати. — Имаш хормонален изблик. Всичко е наред, случва се след стресове.

Нещо в мен се пречупи. Вече без никакво стеснение се изправих и отидох в банята. Там, следвайки препоръките на лекаря, пузнах студената вода и застанах под нея. От малките дупчици в тавана се лееше истински дъжд, аз се въртях под него, вдигах ръце, ловях студените капки. После се облегнах на хлъзгавата стена и застинах.

— Донесох ти дрехи — каза доброжелателно Кати, влизайки. Вратата на банята не се заключваше, или не бях успял да намеря заключващия механизъм. — Нормално ли се чувстваш? Таг каза, че сте изпили две манерки вино, той има леко отравяне...

— Абсолютно нормално — отговорих аз, без да се обръщам.

— Ти имаш по-силна степен на биозащита — предположи Кати. — Организмът ти е отстранил с лекота токсините.

— Кати, имам някакви психични нарушения — казах. — Мен... аз...

Тя чакаше търпеливо, докато намеря думите.

— Чувствам дискомфорт, когато съм съблечен пред теб! — успях да формулирам най-накрая мисълта си.

— Само при мен ли се проявява? — попита Кати с делови тон.

— Ами... предполагам. Вчера, на изследванията, също усещах дискомфорт, когато ти ме гледаше.

— Не се притеснявай. Това е известно явление. Психическа регресия. Понякога се проявява в периода на съзряване, понякога — при силен стрес. Има си специален термин — стеснителност. Обикновено стеснителността е насочена към противоположния пол.

— И сега какво? — попитах глупаво аз.

— Ще мине. Трябва да промениш появилия се при теб лъжлив начин на поведение. Искаш ли да отидем на баня? Имаме още време.

— Както решиш — казах аз.

— Тогава се обличай, ще отидем при Таг.

Може и да беше регрес, но се отпуснах чак когато Кати излезе.

Таг наистина не се чувстваше добре.

— Трябва да се забранят средствата, съдържащи алкохол — мърмореше той и се разхождаше из стаята. В стаята му цареше същият ред, както в моята, но вещите му бяха повече. Нещата, които липсваха при мен, бяха предимно снимки на страховити чудовища по стените и някакви неапетитни вещества в широки плоски съдове. — Това е отрова. Ще подам предложение в Световния съвет от името на целия институт...

— Почакай един ден, току-виж си размислил — засмя се Кати. Тя седеше в едно от креслата, весела и безгрижна. Може би наистина се беше убедила, че всичко с мен ще бъде наред? Или се опитваше да ме развесели?

— Ще почакам! Но няма да размисля! — заяви Таг енергично. — Кога ще докладва Ники?

— Наставникът се е договорил за среща със Съвета в шест часа. Има предостатъчно време дотогава. Искам да отведа Ники на баня.

— Защо така? — учуди се Таг.

— За да изкара токсините. — Кати ми намигна и аз бях доволен от тази деликатност. — Ще дойдеш ли?

— Ще дойда — реши Таг. — Трябва да помоля за кола.

— Аз имам. Наставникът прикрепил към мен кола за пет дни, докато трае първоначалното възстановяване на Ник.

— Аха, ти сега си главна в този процес... Ган нищо ли не намери?

— Абсолютно. Докладът за кораба беше пълен и изряден. Седял е до сутринта, прибрал се е вкъщи чак в два и половина. Ще му дадем ли да се наспи?

— Да му дадем — съгласи се Таг. Прерови една купчина с дрехи и извади риза, изплетена от разноцветни шнурчета. — Красиво ли е?

— Много — одобри Кати.

Колата или беше същата като вчерашната, или неразличима от нея. Кати зададе маршрута, после обърна средната седалка към нас и се разприказвахме. Общо взето за нищо съществено. За расата *бъдещи-приятели*, които намерих в космоса и затова колко хубаво и

увлекателно ще бъде да се заемем сериозно с тях, да им помогнем да станат приятели. Впрочем Таг се вълнуваше не толкова от това, колкото от откриването на раса, сходна с нас по външен облик.

— Та нали още никога не е ставало такава нещo! — говореше той, разпалено размахвайки ръце. — Когато сме превръщали в приятели малките, в какво се е състояла цялата работа? Да създадем костюми-копия и да пращаме деца, облечени в тях, при малките! Забавяли сме изкуствено растежа, за да подготвим възрастни регресори... че децата постоянно се проваляли... Колко дълго е продължило това, Кати?

— Седемнайсет поколения хора с нисък ръст — въздъхна тя. — А и сега... разправят... много рядко...

— Ас тези — само ще работим! Подготвяй сътрудници, пращай ги на планетата на *бъдещите приятели* и работи! Завиждам на регресорите! Честна дума, завиждам им!

— Те са достатъчно развити, за да разпознаят пришълците. Може да сме като две капки вода външно, но различията в психиката ще си кажат думата. Така че работата няма да е лека.

— Че малко ли методи има? Ето — Таг ме посочи, — амнезия. Прекрасен начин, за да се оправдаят всякакви странности на регресора!

Настъпи тишина. И самият Таг се сепна, и аз нямах какво да кажа, и Кати извърна поглед.

— Това е добра хипотеза — казах аз.

— Ники! — Таг дори скочи от креслото си, удряйки глава в тавана, но колата зави рязко и той падна обратно на мястото си.

— Откъде знаеш, че аз съм Ники? Може би *него* са го разпитали, изтръгнали са всичко, което е било възможно да се изтръгне, и са пратили мен в неговия облик? Чужд регресор. А?

В момента се чувствах толкова зле, че не щадях никого.

— Ник!

Погледнах Кати в очите.

— Това е невъзможно по три причини.

— Тогава ми докажи, че аз съм си аз! Защото самият аз невинаги вярвам в това!

— Тялото ти е тялото на Ники. Нали сверихме генната ти карта! И двата анализа се оказаха правилни, отговарящи на твоя генотип!

— Може да са копирали тялото ми — предположих аз.

— Втори довод против! Проведохме пълно ментоскопиране на мозъка ти. Да, не помниш нищо за миналото. Но речниковият ти запас е именно твоят речников запас! Знаеш това, което трябва да знаеш! И в теб няма чужда памет! Защо да изпращат регресор, който не знае своята задача? Та това е безсмислено! А ние огледахме целия ти мозък, всичките му угълчета! Чисто е!

— А третият довод? — попитах аз. Направо с отмъстителното желание да навредя на самия себе си.

— Ние. Твоите приятели, твоят наставник. Нима можем да не усетим подмяната?

Затворих очи. Благодаря, Кати. Благодаря за тези думи. Може би това е най-основният довод. Това, което ще ме успокои.

— *Не-приятелският* регресор трябва да бъде такова копие на Ники... морално-етично копие... че това е просто невъзможно.

— Благодаря, Кати... — прошепнах аз.

— Абсолютно безспорни доводи — каза Таг. — А на мен, специалиста по чужди раси, вярваш ли?

— Вярвам.

— Естествено, ако всичко се приеме като абстрактна хипотеза...

— Таг сладко притвори очи. — Бих могъл да опитам да намеря възражения. Да заобиколя всички доводи.

Тишината се върна.

— Направи го, Таг — помолих го. — Опитай се да разбереш възможно ли е да съм чужд регресор. Ако намериш такава възможност — помисли как да я провериш. В такъв случай трябва незабавно да бъде изолиран от обществото и да се разработят мерки за противодействие срещу мен.

— А ето тези твои думи, Ник — каза Кати — са последното доказателство. Може би Световният съвет не би повярвал на него. Но аз му вярвам. Ти си нашият Ники. Ники Умника. Ники Неспокойния, Ники Презастраховация се. Не се бой от нищо!

— Не вярвай, не се бой, не моли — казах аз. — Благодаря ви. Когато дойда изцяло на себе си, ще се посмеем заедно. Но засега не се получава.

Банята не беше една сграда, а цял комплекс — кръгли павилиони, които заради прекомерната височина приличаха по-скоро на кули, свързани отстрани с тристранни пирамиди, а в центъра на всичко това — гигантско кубично съоръжение от снежнобял камък. Пространството между зданията беше обрасло толкова нагъсто със зеленина, че мястото щеше да изглежда като отдавна изоставено, ако не бяха пътеките, водещи към вътрешността на комплекса. Оставихме колата на пътя и тръгнахме по една от пътеките, която се гмурваше под естакадите и галериите, свързващи сградите една с друга в сложна мрежа. По едно време се разминахме с малка компания — трима мъже и две жени. Те се смееха, говореха си нещо и ни поздравиха дружелюбно.

Преминахме през врата с топлинна завеса и се озовахме в обширна сумрачна зала. На прага се спрях за миг.

Да, ще се наложи да променя лъжливия начин на поведение.

Тук сигурно имаше стотина души. Мъже и жени, разсъблечени, събличащи се и полуоблечени. Някои идваха, други излизаха. Край стените имаше редици от ниски шкафчета, в които посетителите грижливо подреждаха дрехите си. В сводестия таван бяха разположени спираловидно малки прозорчета, през които проблясваше слабата, сякаш филтрирана светлина на Майчицата.

— Да вървим — подкани ме Таг.

Намерихме свободни шкафчета. Кати и Таг започнаха да се събличат веднага, аз се забавих за секунда.

Това е нормално — прошепнах си най-накрая и също започнах да се събличам. Наоколо имаше такова изобилие от голи тела, че разумът ми панически се отрече от чувствата, които Кати бе нарекла стеснителност.

— В ураганната или в морската? — обърна се Таг към Кати.

Девојката вече се бе съблякла, беше затворила шкафчето си — забелязах, че на вратите няма ключалки — и отговори след кратко замисляне:

— Първо в морската. Ники трябва да свикне отново.

Без да споря, тръгнах след тях. Не можех да асоциирам нито морето, нито урагана с баня.

Вървахме по тесен коридор заедно с десетки други голи посетители. И от каменния под, и от каменните стени прииждаше

топлина, а от време на време минавахме покрай амбразури, от които лъхаше горещ въздух. Осветлението тук вече беше изкуствено — идваше от матови панели на високия таван. Всички крачеха мълчаливо, сериозно, сякаш се готвеха за някакъв важен ритуал, и шляпането на босите крака по пода се сливаше в странен ритъм, дивашки акомпанимент на предстоящото действие. Подът под краката ми продължаваше да е горещ, но сега стана и мокър. Сега отнякъде извираше вода и течеше напред — очевидно коридорът имаше лек наклон, недоловим за зрението.

Омагьосан от участието в процесията, аз все пак се оглеждах крадешком. Мъжете и жените бяха горе-долу поравно, повечето бяха млади, наши връстници. Имаше доста симпатични девойки. Тълпата явно се делеше на отделни групички, дошли заедно, но дори и в пределите на някоя от компаниите никой не докосваше другото. Някакъв младеж се подхлъзна недодялано и падна болезнено на коляното си, макар че бих се закълел, че можеше да се задържи на крака, ако бе хванал за рамото приятеля си, крачещ до него.

Полъхна горещ въздух. Усетих миризма на сол и йод, сякаш пред нас наистина имаше море. Нагорещено, почти кипящо. Водата под краката ми стана повече и сега пристъпвах по-внимателно.

Коридорът свърши внезапно, преминавайки в помещение, което наподобяваше кораба на аларите. Същите имитации на пещери и каменна облицовка. Само че светлината идваше от прозорците. Подът беше засипан с едър бял пясък, подаваха се разни раковини и дори мъртви парчета корали. Пясъкът образуваше множество ниски дюни и хълмчета, на върховете на които седяха, стояха и лежаха хора. Отнякъде духаше топъл вятър, но жегата беше такава, че той облекчаваше. Оцених температурата като двойно по-висока от температурата на здраво тяло.

— Ники!

Последвах Кати и Таг и се качих на малка пясъчна дюна. Седнах и скръстих крака. Седяхме с лица един към друг, една от многобройните групи. Изгарящите пориви на вятъра облизваха тялото ми.

— Как си? — попита Кати.

Опитвах се да не гледам към нея. Не, тази лечебна процедура не помогна докрай. Собствената ми голота ме смущаваше, а нейната —

още повече...

— Интересно — отговорих аз уклончиво.

— Почивай си — посъветва ме Кати. — *Отпусни се-бди и почивай...*

Затворих очи и се подчиних.

Общо взето беше много хубаво. Тялото, попаднало в тази исполинска печка, негодуваше, но горещината, кой знае защо, ставаше все по-приятна. Изпотих се, но горещият въздух моментално изсуши влагата. Пясъкът бавно се движеше от поривите на вятъра, засипвайки краката ми, изгаряйки кожата.

Хубаво...

— Ники!

Отворих очи — Кати и Таг вече се бяха изправили.

— Да вървим — каза Таг. — Време е да променим температурния режим...

Тръгнахме към противоположния край на залата, заобикаляйки пясъчните хълмове, върху които се изпотяваха и съхнеха голите тела. Оказа се, че там има малък водоем — стичащата се по стената вода се събираше в езерце и изтичаше през арка в стената.

— Йохохо! — закрещя Таг, преминавайки в бяг. Скочи с главата напред в езерцето. Ние го последвахме. Водата ме преряза — беше ледена, сякаш изобщо не течеше по горещите стени. Изскочих на повърхността, поемайки си дълбоко въздух. Таг вече се беше насочил към арката, оставяйки се напълно на волята на течението.

— След него... — Кати изскочи на повърхността до мен. Почти докоснахме телата си. — Ники!

— Плувам — съгласих се аз.

Потоъкът се носеше по тунела. Стените, отначало каменни, постепенно станаха прозрачни. Сега плувахме по стъклена тръба, минаваща над пътеките. Под нас вървяха хора... Изглежда, не ни виждаха — прозрачността беше еднопосочна.

— Контрастните топлинни процедури влияят благотворно на организма! — достигна до мен гласът на плуващата подире ми Кати.

Нима тя не може да каже просто „прекрасно“?

Течението отслабна и се озовахме в нова зала. Изплувах на повърхността под надвисналия свод на тунела и се оказа, че съм в нов водоем.

Охо!

Водата и тук беше студена. Затова пък вятърът...

Ураганната зала? Очевидно!

Подът беше каменен, но на места бяха сложени дървени плочки. Много предвидливо, защото ходилата изгаряха още при първата крачка. Поривите на вятъра ме караха да замижавам и да се привеждам.

Разбира се, тук нямаше пясък. Вятърът би го измел към стените за минутка. Вместо пясъчни хълмове залата беше пълна с каменни гъби с дървени площадки на върховете. Бързо се изкатерихме на най-близкия свободен камък и се свихме върху дървения подиум.

— Тук не бива да се остава дълго! — извика ми Таг. — Три минути, най-много — пет.

— Радвам се! — изкрещях аз, надвиквайки шума на вятъра. Струваше ми се, че водата от тялото ми направо се изсмуква. Двете изречени думи буквално пресушиха устните ми и се зах да преглъщам, отделяйки слюнка.

— Някой от поетите беше сравнил цикъла на процедурите в баните с процеса на развитие на човечеството! — каза Кати. — Преодоляване на враждебните природни условия, студ и огън, стремително движение, и като резултат — прилив на сили и любов към мирозданието!

— Не особено приятен процес на развитие — прошепнах аз по-скоро на самия себе си.

— Какво? — попита Кати.

— Мисля, че ако се намали вятърът и се снижи температурата, природата няма да изглежда толкова враждебна! — извиках аз.

ГЛАВА 5

Не знам защо чувствах такава лекота в тялото си. Може би заради благотворното влияние на процедурите в банята, а може би от щастие, че са приключили. Втората версия ми изглеждаше по-вероятна.

— След час трябва да бъдеш в Световния съвет — каза Кати. — Ще отидеш заедно с наставника. Всички ние вече предадохме докладите си, така че не е задължително да присъстваме. Но ще почакаме... в сградата.

— Тя далече ли е? — попитах аз.

— В центъра.

Не разбрах и Кати забеляза моето объркване.

— В центъра на континента. В Служенето, така се казва градът.

— А ще стигнем ли навреме?

Колата, в която седяхме в момента, не ми се струваше толкова бърза, че да измине разстоянието от крайбрежието до центъра на континента за един час. Освен ако нямаше скоростна магистрала... не, все едно, транспортът на колела не може да достигне такава скорост...

Кати и Таг се спогледаха.

— Ще успеем — каза Кати с жалост и нежност в гласа. — Ники, спомни си видовете планетарен транспорт!

— Коли, платформи, кораби, флаери, кабинни — изстрелях машинално аз.

— Правилното решение е кабинни! — потвърди Кати. — Ще успеем да стигнем и сто пъти! Сега ще отидем до някой магазин, ти трябва да се преоблечеш. Това не е задължително... но изглежда красиво — знак на уважение към Световния съвет.

— А кой влиза в него?

— Учени, инженери... който и да е! — Таг сви рамене. — Но предимно лекари и наставници. Естествено това са най-уважаваните хора. Кати, задай курс.

Колата потрепна и тръгнахме към най-близкия магазин...

През следващите петдесет минути се чувствах като дете, издокарвано от родителите си... Наставниците си. Не, по-скоро като кукла, обличана от малки деца. Децата поне понякога ги питат дали им харесва една или друга дреха. С мен не възникна такъв проблем. Кати и Таг напълно се отдадоха на увлекателното занимание — да проявят уважението си към Световния съвет чрез мен.

— Не, можеш да забравиш за всичките тези полунаметала и пуловери! — наставляваше Таг Кати. — Няма да водим Ник в младежки клуб. Трябва да изглежда сериозно и строго. Основната идея е, че този човек е преодолял немислими изпитания и се е върнал в Родината. Претърпял злополука, но не и сломен. Полезен за обществото и уверен в себе си!

В резултат на тази тирада ми беше избран светлосив цвят, символ на чистота и тежки изпитания, както обясни Таг. Белите дрехи биха изглеждали прекалено помпозно, черните или червените биха демонстрирали някакво провинение, каквото не бях извършвал.

Не си направих труда да вниквам във всички подробности. Съблякох се покорно и започнах да пробвам костюм след костюм. В края на краищата се оказах с риза в стоманен цвят, сиви панталони и сако, на врата ми завързаха пищна бяла папийонка, снабдиха ме и с меки, обуваци се като чорапи обувки от тънка сива кожа.

— Любувай се! — предложи Кати, след като ме огледа от всички страни. В малката пробна нямаше огледала, но аз не успях да попитам как точно ми предлагат да се огледам. Таг натисна превключвателя на стената и до мен във въздуха се появи обемно изображение. Вторачих се в двойника си, който ми отговори със същия любопитен поглед. След миг интересът върху лицето на холограмата се смени с гнуслива неприязън.

Бялата папийонка беше върхът на идиотизма. Ако не беше тя, щях да изглеждам като леко мрачен млад човек, облечен така, че да не се излага съвсем. С бялата папийонка на шията ми се струваше, че приличам на *животно-приятел*, излязло на разходка със стопанката си, или на артист, готвещ се да весели публиката.

— Нещо не е наред ли, Ники? — учуди се Таг.

Безмълвно изтръгнах папийонката от шията си, хвърлих я на пода. Изображението ми послушно направи същото. Ето така е много

по-добре!

— Не знам — изрече Кати замислено. — Това беше красив символ за вътрешна чистота. Не е дразнещо, но е ефектно.

Да, хич не е дразнещо!

— Кати, разбирам, че като малка си искала да станеш моделиер — каза Таг. — Но нали не напразно наставницата те посъветва да се откажеш от тази професия? Може би Ники интуитивно усеща предизвикателния символизъм на бялата папийонка?

— Възможно е — въздъхна Кати. — Добре, да го оставим така. Време е, момчета.

— Тук трябва да има кабина — отбеляза Таг.

— Да, помня.

Излязохме от пробната. Аз, кой знае защо, очаквах, че ще се наложи да съобщим на сътрудниците на магазина какви дрехи сме взели, може да се отбележи нещо някъде, но това явно не вълнуваше приятелите ми. Прекосихме магазина покрай рафтовете с дрехи, толкова ярки, че заслепяваха, които понякога светеха или променяха цвета си. До стъклената врата, водеща към улицата, имаше висок цилиндър от тъмна полупрозрачна пластмаса.

— В шеста кабина на Служенето, предполагам — каза Кати.

— Става — съгласи се Таг.

Когато се приближихме до цилиндъра, се оказа, че е снабден с вратичка и терминал на стената. Таг докосна небрежно колоидния активатор с длан, намръщи се.

— Шеста е резервирана от голяма група — съобщи той. — Да се прехвърлим в пета.

Вратичката на цилиндъра се плъзна встрани, вътре се запали осветлението. Там нямаше нищо, само метална решетка на пода и панела за осветлението на тавана. Таг пристъпи в цилиндъра, помахани с ръка. Вратата се затвори, кабината потъна в мрак. За миг избухна синкава светлина.

— Влизай — каза Кати. — Задай на управляващата система пета кабина.

Докоснах послушно терминала.

Точка на пристигане?

— Пета кабина на Служенето — изрекох аз хрипливо. Чувствах се зле.

— Не е задължително да е на глас! — напомни ми Кати.

Изчакайте освобождаването. Влезте.

Влязох в отворилата се кабина. Разбира се, Таг го нямаше там. Кабина, опака страна на пространството, преместване извън времето... — отчаяно редях думи аз. Безопасност и надеждност. Удобство и комфорт...

Светлината изгасна и последва синкавото избухване. Нищо не се промени. Чаках.

Служенето. Пета кабина. Освободете кабината.

Вратата се отвори, пристъпих навън, неволно очаквайки да видя редица закачалки и Кати.

Цилиндърът се намираще в парк. Беше сумрачно, сякаш нещо гигантско беше прикрило светлината на Майчицата. На полянката пред кабината Таг пристъпваше от крак на крак.

— Излизай, излизай — повика ме той енергично. Тръгнах към него с вдървена походка. Цилиндърът зад гърба ми се затвори.

До Таг стояха двама — възрастна жена и млад мъж. И двамата бяха облечени с пъстри дрехи, с весели лица, но леко недоволни.

— Още минута, приятели — изрече Таг с извинителен тон. — Още един човек.

Кимнах машинално на хората, които вероятно смятаха да напуснат Служенето, спрях се, вдигнах глава.

Някаква статуя пробиваше небето.

Никога не бях виждал толкова огромни паметници... не, сгради, направени във вид на паметници. Възрастен човек с наметало... съзнанието възприемаше само отделни щрихи и не можеше да побере в себе си цялата картина. Разумът отказваше да оцени височината, но забелязах, че главата на статуята е на едно ниво с облаците.

— Сградата на Световния съвет е увенчана с алегорична фигура на наставника — съобщи Таг с тон на екскурзовод. — Построена преди двеста години, това е най-високата сграда в Родината. Когато технологията за изпитания на кваркови реактори изискваше създаването на сграда, надвишаваща по големина сградата на Съвета, беше намерено компромисно решение. Тестовата сграда беше построена, но първо височината на сградата на Съвета беше увеличена с килокрачка.

— Да вървим, момчета! — Кати изскочи от кабината. — Нямаме много време!

Тръгнахме из парка. Подножието на сградата беше съвсем близо, навсякъде имаше кабинни. Оказа се, че има и много хора навсякъде. Те се разхождаха из парка, седяха по пейките или направо на тревата и се любуваха на сградата. Не знам какво приятно намираха в тази гигантска статуя. Лично мен това чудовищно съоръжение ме потискаше.

— А, ето защо шеста кабина е блокирана — възкликна Таг, докато крачеше. — Екскурзия.

От цилиндъра едно след друго излизаха деца. Първите деца, които виждах в Родината. Бяха само момчета. Изскачаха от кабината с радостни възгласи, но веднага млъкваха и се събираха на групи от по четири-пет души около невъзмутимия си наставник.

— За първи път са в Служенето, веднага си личи — каза Таг добродушно и леко снизходително. — Разбирам ги.

— Аз също — отговорих, наблюдавайки децата.

Едно от момчетата изтича към наставника си, прегърна го, попита нещо, сочейки сградата на Съвета. Наставникът се засмя, погали го по главата, прегърна го през рамото.

Няма правила без изключения?

Няма изключения без причина?

Какво значи докосването в свят, където телесните съприкосновения са негласно табу?

Що за сила се крие в докосването на чуждата ръка? Топлота, любов, грижа, доверие?

Но нали това са движещите сили на нашия морал? Приятелство, любов, равенство... или, казано поетично — братство. Защо да се прави любовта табу, защо да се ограничава топлотата?

Може би монополът върху любовта е най-силното оръжие на света? Крепостната ера, с нейните епидемии, чуми и язви, ни е отучила от телесното съприкосновение. Свела го е до минимум, направила го е несъвместимо с добрия тон. Но ако някъде в душата има потребност от докосването на човешка ръка, ако детето помни целувките на майка си и тъгува за тях между уютните стени на интерната, в какви ще се превърнат наставниците? В единствените, които могат да те прегърнат, да те утешат, да те похвалят, приласкаят, накажат?

Светци?

Поклатих глава.

Какви отвратителни мисли ми хрумват! Какво ми става, та нали съм част от този свят, плът от неговата плът! И моят свят е изпълнен с доброта и любов — само аз, свил се в амнезията си в тъмните дълбини на подсъзнанието, искам нещо забранено, отдавна отхвърлено от историята...

— Какво ти е, Ники?

Погледът на Кати беше тревожен.

— Трудно е да си новороден — отговорих аз.

Отвътре сградата на Световния съвет се оказа още по-потискаща, отколкото отвън. Тук не признавах малките стаи. Анфиладата на залите, минаваща през постаментата на „алегоричната фигура на наставника“, беше толкова огромна, че не бих се учудил да видя летателни апарати, реещи се из помещението. Но вместо тях из въздуха се плъзгаха обикновени летателни платформи.

— Седма зала, до информационните стендове — каза Кати. — По-бързо! Таг, хвани платформа!

Хората бяха много. Гонеха задачите си, озъртаха се, изучавайки очаровано сводестите тавани, изрисувани с ярки фрески, тълпяха се около колонките на терминалите, разхвърляни из залата. Бяха дошли тук да почиват и да работят. Отнякъде долиташе тиха музика, чуваше се шумоленето на стъпки, тихите разговори се сливаха в лека глъчка.

Пристигнахме при седма зала на платформа, заедно със сериозен, мълчалив наставник, явно бързащ по свои задачи, и група деца. Те навярно просто се шляеха из центъра на Родината и гледаха наставника с възторжена почтителност. Впрочем и към нас поглеждаха с уважение. Явно правехме впечатление на хора, които не са дошли тук напразно.

Аз също се заглеждах наоколо, особено по фреските на таваните — те бяха нещо като курс по история в картинки. От Каменната ера нататък. Единственото, което отбелязах за себе си, бе, че табуто върху докосванията присъстваше и тук. Само наставниците държаха някого за ръката, само те изнасяха ранените от горящи сгради, наставляваха децата и утешаваха старците. Понякога наставниците бяха млади,

понякога — стари, а дрехите им с нищо не се отличаваха от дрехите на околните. Но имаше нещо в самия маниер на изобразяване, което позволяваше да се отделят сред другите фигури. Някакво благородство на позата, мъдрост в очите, доверие в погледите на околните.

А сигурно е много трудно да се изрисуват куполите на таваните така, че отдолу изображението да изглежда правилно и съразмерно. Линиите трябва да бъдат преднамерено изкривени. Картината трябва да бъде фалшива и несъразмерна, за да прилича на истинска отдалече...

Потрих челото си. Не, що за отвратителни неща ми хрумват?

Особено ме порази фреската, заемаща целия таван на шеста зала. На нея беше изобразен бушуващ океан, остри скали, забулено в буреносни облаци небе. На скалите стояха наставник и малко дете. Наставникът прегръщаше детето през рамо с едната си ръка, а с другата сочеше към морето, където се носеше кораб с опънати платна. Могъщите гребни колела се подаваха наполовина над водата, на мачтите пламтяха огънове. Навярно отнасящата се към морската ера картина трябваше да представлява мъдростта на наставника, показващ на възпитаника си красотата на бурята и храбростта на моряците, борещи се със стихията... а може би престъпното им лекомислие. Курсът на кораба не оставяше съмнение, че след минута той ще се вреже в скалите.

Хрумна ми неприятната мисъл, че след корабокрушението наставникът и момчето ще се спуснат от скалите и ще започнат да разграбват оцелелия корабен товар...

Наведох глава.

Лошо...

Личността не е само уникален генотип, набор от знания и система за речева комуникация. Главното е отношението към обкръжението, наборът от реакции, които се формират през целия живот. И тук, навярно, най-важното е последователността, с която се оценяват явленията в околния свят. Нещо трябва да се натрупа в несъзнателната детска възраст, да стане аксиома, която не изисква доказателства и не предизвиква съмнения. Иначе става лошо.

Бях загубил именно аксиомите. Социалните норми, които не подлежат на разясняване. А сега беше почти невъзможно да ги върна обратно. Оставаше ми само да се преструвам.

— Ники!

Скочих от платформата подир Таг и Кати. Вероятно седма зала беше по средата на постамента. А постаментът, не се съмнявах в това, беше в центъра на континента. И стълбът от синя светлина, бликащ от пода и пронизващ купола, беше оста, около която се върти целият живот в Родината.

Оказа се, че тук има значително по-малко хора. Явно не беше разрешено да се идва в залата без работа. До стълба от студен синкав огън стояха две фигури — разпознах наставника Пер и Ган.

— Нали не закъсняхме, наставнико? — извика Кати. Вместо отговор той махна с ръка: „Влизайте!“

От синкавия огън лъхаше студ. Ставаше ми все по-неуютно и страшно. Дори Кати и Таг нервничеха, макар да не им предстоеше да се отчитат пред Световния съвет...

— Навреме — отрони наставника, когато се приближихме. — Здравейте, момчета. Здравей, Кати...

Ган ми намигна, аз кимнах неловко в отговор.

— Добре изглеждаш, Ник — похвали ме наставникът. — Кати, ти ли му помогна да се облече?

— Да, наставнико.

— Забележително. Започвам да си мисля, че би могла да се справиш с професията на моделиер. Мислех си, че непременно ще използваш ненужни аксесоари — вратовръзка, папийонка или нещо подобно...

Кати сведе поглед:

— Използвах бяла папийонка, наставнико. Ник сам я свали.

— Значи съм бил прав — каза простичко наставникът. — Е, Ники, момчето ми, ще тръгваме ли? Не е хубаво да се кара Съвета да чака. Но ако се вълнуваш...

— Не, готов съм.

— Дай ръка.

Позволих му да хване дланта ми. Наставнико, мислиш ли, че това докосване ще ме изпълни с увереност и ще прогони страха? Грешиш, твърде болен съм. Не виждам нищо нередно в невербалната комуникация и не изпитвам възторг от нея.

Макар и да съм Ник, аз вече съм пришълец.

Хванати ръка за ръка, влязохме в стълба синя светлина.

Мислех си, че това ще се окаже някакъв аналог на асансьор и ще започнем да се изкачваме нагоре. Може би на платформа или просто в силово поле.

Но синята светлина просто обозначаваше зона на мигновено преместване. Голяма и разкошна кабина. Тук наставникът даваше командите, аз дори не чувах управляващата система.

Светът около нас помръкна, сви се, размитите очертания на седма зала и лицата на Кати и на момчетата изчезнаха. Сега ми се струваше, че стоим в мрак — толкова ярко и празнично сияеше светът извън зоната за преместване.

Воден за ръка от наставника, влязох в залата за заседания на Световния съвет.

Стените нямаха очертания. По-точно, бяха прекалено сложни, за да разбера формата им. По-скоро почувствах, отколкото се досетих: залата на Световния съвет е разположена в главата на „алегоричния наставник“. Мозаечният под беше някъде на равнището на брадичката. Да... а тази чудовищна вдлъбнатина е носът му, тази издатина е полуотворената уста, ребреният купол на тавана са косите, фигурата беше прозрачна само отвътре и светлината на Майчицата по някакъв начин заливаше помещението.

Кой знае защо си спомних за банята.

Наистина, самата обстановка напомняше по-скоро на ресторант. Стотина масички, на които седяха хора, предимно наставници. Някои ядяха, други просто разговаряха на манерка вино или чаша димящо кафе. Отделни групи спореха оживено.

Тук ли се решава съдбата на Родината?

Вървах като омагьосан след Пер. Неволно задържах погледа си върху най-живописните фигури — излегнал се на диван дългокос, мургав мъж с високо чело разговаряше с приседнал на колене пред него... малък приятел! Пришълецът или успокояваше човека, или се съгласяваше с думите му, плахо поглаждаше с лапа ръкава на костюма му, вглеждаше се в хлътналите очи. Изглежда се чувстваше зле в тази зала и постоянно мушкаше муцунка в дихателната маска, висяща на гърдите му.

А ето там гъвкав приятел — свил се на топка на креслото, сложил част от тялото си на масата. Поклащащата се лепкава тръбичка напомняше на шия след отсичане на главата. Кикотещият се дебелак, седнал встрани, постоянно се обръщаше към гъвкавия приятел и говореше нещо...

Не, не бива да мисля такива неща! Не е правилно да се изпитват насмешливи или неприязнени чувства към приятелите!

Приближихме се към масичка, на която седяха двама души. Широкоплещест мъж с разпуснати коси и възрастна жена със същата къса подстрижка като Кати. Простичко, обикновено облечени, гледащи ни с доброжелателни усмивки.

— Заслужилият лекар на Родината Ана, командорът от Далечното разузнаване Биг — представи ги наставникът. — А те те познават.

— Не ме ли помниш, Ники? — попита жената.

Поклатих глава.

— Седни, момче — нареди тя.

Четиримата седнахме около масата. Без да пита, Биг ми сипа вино от манерката и ми подаде чашата.

— Пийни си, Ники. *Отпусни се-бди*. Много ти се събра...

— Той се възстановява добре — каза Пер и си наля вино. — Браво на момчетата, помагат му.

— Запознат съм с доклада на кораба и изслушах това, което си разказал на наставника — каза Биг. — Полетът ти е най-важното събитие от деня на Заминаването.

— Заминаването? — попитах аз.

Биг погледна наставника с недоумение.

— Засега не съм се занимавал с Ники — изрече невъзмутимо Пер. — Първо трябва да вземем общо решение за съдбата му.

— Да, разбира се — въздъхна Биг. — Ники, кажи като кой се чувстваш?

— Ники Ример, пилот от Далечното разузнаване, прогресор и регресор.

Те продължаваха да очакват нещо.

— Само че сега не съм годен за тази работа — добавих аз. — Всичко е изчезнало. Всичко е изгубено. Навярно съм просто Ники Ример, който трябва да търси съдбата си.

— Браво, Ники! — Биг въздъхна, погледна накриво жената.

— Контролът е проведен напълно коректно, поддържам изцяло изводите на Института за чужди форми на живот — изрече сухо Ана.
— Не смятам, че е необходим санаторен режим или социално ограничаване на правата. Но връщането към старата професия...

Тя поклати глава със съмнение.

— Както разбирам, все пак остават съмнения в моята личност — казах аз. Биг и Ана учудено вдигнаха глави. — Като се има предвид този фактор, работата в космоса е нежелателна за мен.

— Най-добрият ми ученик — каза гордо Пер. — Ники...

Той ме потупа по главата.

— Значи въпросите са два — обобщи Биг. — Статусът и професионалните препоръки.

— Очевидно — съгласи се наставникът.

— Твоите предложения?

— Пълни права. Нова професия, изключваща достъп до космоса.

— Например?

Пер се поколеба:

— Ще рискувам да предложа... Ники има смайващо чувство за отговорност. Спретнатост, целеустременост, търпение. Много високо равнище на емпатия.

— Професията на наставник? — възкликна учудено Ана.

Биг се почеса в основата на носа.

— Ники ще поработи с мен известно време. В обикновен режим на помощник. По-нататък, ако всичко потръгне както трябва, ще получи собствена група...

Ана ме гледаше накриво. Изглежда предложението на Пер не ѝ хареса особено. Но тя си затрая.

— Помня предложението на медицинската група на Съвета — продължи Пер невъзмутимо. — Дежурства в енергостанциите, работа в селското стопанство, санаторен режим...

— Това беше само едно от предложенията! — отговори навъсено Ана.

— Разбирам. И все пак мисля, че е желателно работата на Ники да е свързана с контакт с хората. Там, където може да прояви най-добрите си качества.

Изглежда никой не можеше да възрази против този довод.

— Гарантирам за него — добави Пер.

Ана махна с ръка:

— Добре. Медицинската група е съгласна. Но вие сте лично отговорен, наставнико.

— Разбира се.

Настъпи тишина. Биг, Ана и Пер ме гледаха. Какво, това ли е всичко? Решението на Световния съвет е взето?

— Благодаря — отговорих. — Ще оправдая доверието на наставника и Съвета.

— Никой ли няма възражения? — попита Пер на висок глас. И аз изведнъж забелязах, че в цялата зала цари пълна тишина. Всички гледаха нашата маса. И вероятно бяха слушали целия разговор!

— Само ако поемете отговорност за него, Пер...

Гласът се разнесе съвсем отблизо. Говореше човекът с широкото чело, който преди това бе беседвал с малкия приятел, докато лежеше на дивана.

— Разбира се — отговори наставникът по същия начин, по който бе отвърнал и на Ана.

— Решението е взето. — Биг ми кимна. — Ник, ако Далечното разузнаване има нужда от консултация с теб, ще те потърсим.

— Да — прошепнах аз. — Разбира се.

— Успех — каза Биг.

Пръстите на наставника легнаха върху рамото ми.

— Да вървим, Ники. Няма защо да задържаме Съвета повече.

Изправих се, кимнах на Ана. Възрастната жена явно беше недоволна от решението, но ми се усмихна. Сякаш по задължение.

И това е всичко?

Да!

Вече никой не ме гледаше. Не, онзи, който обичаше да се излежава на диванчета, ме съпроводи със замислен поглед. И Биг добродушно ми махна с ръка.

— Въпрос на екологичната служба на Западните пустини... — разнесе се в залата. — Пускането на кварковите реактори, осъществено в рамките на програмата на Заминаването, нанесе сериозни вреди на реликтовите...

Синьото сияние погълна звука. Погледнах наставника. Лицето му беше много сериозно. По челото му бяха избили капки пот.

— Можеха да се вземат и много по-неприятни решения, нали? — попитах аз.

Собственият ми глас ми изглеждаше чужд. Променен и тих. Изглежда край синьото сияние действаше някакво поле.

— Да.

Прехвърлихме се обратно в седма зала и видях чакащите ни приятели.

— Рискуваш ли, Пер?

Наставникът обърна рязко глава.

— Надявам се, че не.

— Какъв по-лош вариант можеше да има?

— Не бива да стоим дълго време в транспортната зона — каза Пер сухо.

— И все пак?

— Санаторен режим.

Наставникът ме поведе със себе си и аз се подчиних.

При други обстоятелства бих побродил из залите на Световния съвет. Рисунките по таваните, въпреки всичко, бяха доста интересни. А и наблюдаването на посетителите ми се струваше достойно занимание.

Но сега прекалено ме потискаше неотдавнашното пребиваване в заседателната зала. Качихме се на свободна платформа, Кати зададе курс към изхода.

— Смутен ли си от нещо, Ники? — попита Пер. Не си струваше да се учудвам от проникателността на наставника, още по-малко пък — да възразявам.

— Малко. От две неща.

— Ще се опитам да разсея съмненията ти.

— Никой не поиска моето мнение, наставнико. Съветът реши с какво ще се занимавам до края на живота си, но никой не се поинтересува от моето мнение.

— Ясно. — Пер погледна Кати, тя кимна с разбиране. — Какво още?

— Не си представям по какъв начин двеста души могат да контролират съдбата на човечеството. Още повече в такава обстановка... безкрайно пиене на чай.

— Двата въпроса, както често се случва, си отговарят взаимно, момчето ми.

Свих рамене.

— Ники, Световният съвет взе решение, опирайки се на мнението на хора, които добре те познават. Ана, Биг и аз си представяме достатъчно ясно каква професия и каква съдба ще ти позволят да живееш пълноценно. Случайният избор на жизнен път е изживян още в крепостната ера, след формирането на институтите за наставничество. Сега цивилизацията ни се състои от хора, които заемат своето място. Разбираш ли? Световният съвет не се намесва в дребните проблеми, тъй като това не е необходимо. Те се разрешават на равнище отделна личност, и на равнище наставник и възпитаник. Ето защо обстановката на заседанията на Съвета не изискват фалшива тържественост и съсредоточеност. Какво значение има как хората ще преодоляват информационния поток — седейки пред терминалите или пиейки кафе?

Мълчах. Да, той беше прав.

Но защо не вярвам в истината?

— Ники, съзнанието ти е изпитало психическа регресия — каза Кати. — Бягство в детството. Ти си се скрил от света, върнал си се към емоционалните реакции на тийнейджърите. Всички ние сме изпитвали такива съмнения в детството си. „Защо наставникът ме съветва да стана лекар, а аз искам да стана моделиер? Защо Световният съвет не започва пълномащабни операции с далечните приятели? Та това е толкова интересно!“ Наложих ни се да пораснем, да разберем законите на обществото, да усвоим уроците на историята. И всичко застана по местата си.

Мълчаливият Ган се изкашля и добави неуверено:

— Ще ти се наложи да пораснеш, Ники. Навярно ще ти е полесно да го направиш, ако наставникът е до теб.

Край. Приятелите ми решиха всичко вместо мен. Съгласиха се със Световния съвет и с Пер. Подкрепиха ги безрезервно. Дребните проблеми се решават на равнище наставник и подопечен, а моето мнение е дреболия.

Не, нямах нищо против професията на наставник! Както и против професията на диспечер на енергостанция или оператор на

селскостопански машини. Не знаех минусите им. А в професията на наставник по-скоро имаше само плюсове.

Но глупавата психическа регресия ме караше да протестирам мислено. Сякаш цял живот са ми натрапвали някакви роли и съм бил принуден да се подчинявам, а сега всичко се повтаря отново...

Платформата спря при вратите на първата зала. Тръгнахме към изхода. Пер ме поглеждаше. За разлика от приятелите ми, напълно доволни от взетото решение, той усещаше напрежението.

— А защо не отидем всички заедно в „Светлината на Майчицата“? — попита той неочаквано. — Ще се обадя, ще ви сменят в работата.

— Наставнико, това ще е чудесно! — възкликна Кати.

— Вашата компания ще е много полезна за Ники — продължаваше размислите си Пер. — Ти и Таг вече доста му помогнахте. Ако и Ган Упорития се включи...

Ган се усмихна смутено.

— Решено е — изрече Пер бодро. — Какво ще кажеш, Ники?

Не бива да се дава лекарство насила, наставнико... Не казах това на глас, разбира се. Но той го усети.

— Искаш ли да се разходим в парка, Ник? Или да отидем направо в интерната?

Няма нужда от подсладени хапчета, наставнико. Това не е тази свобода на избора, за която си мечтая.

— Тук е прекалено сумрачно, наставнико — отговорих аз. — По-добре да отидем в „Светлината на Майчицата“.

Кабините са много удобен транспорт. Чак е странно, че в душата ми не са останали никакви приятни асоциации, свързани с тях. Може би не ми се е налагало да ги използвам често?

— Втора кабина на интерната „Светлината на Майчицата“ — каза ми Кати. — Хайде, учи се.

Предоставиха ми правото да се преместя през пространството пръв. Погледнах към Пер, той кимна.

Е, добре.

Докоснах терминала, вече приемайки лепкавата маса от колоиден активатор като нещо естествено. А ако се пренеса в друга кабина?

Някъде по крайбрежието, до морето? Ще има да се чудят приятелите ми, когато не ме намерят...

Уточнете точката на пристигане.

— Втора кабина на интерната „Светлината на Майчицата“ — промърморих аз. Уплахата беше внезапна и доста обидна. Не, не съм подходящ за ролята на смутител на спокойствието.

Влезте.

Синьо избухване под краката ми. Зад мътните стени на цилиндъра сякаш нищо не се беше променило.

Излезте.

Отвъд вратата също имаше парк, но съвсем различен. Около статуята на наставника в Служенето всичко изглеждаше прекалено правилно, прецизно, изравнено, закръглено. Прави алеи, ниско подстригани дървета. А тук беше истински гъсталак. Много ели-реликти със синкави иглички, дълги една ръка. Хвойнови гъсталаци. Една-единствена посипана с пясък алея, водеща към гората. Жив въздух, гъст от смолистата миризма на дърветата.

Изведнъж ми олекна.

Отдалечих се от кабината, огледах се. В далечината, там, накъдето водеше пътеката, се виждаха светлите стени на сграда. Тишина, само леко цвърчене в гъсталака. Или някое насекомо, или птица — подсъзнанието не ми подсказваше нищо. Засега никой не излизаше от кабината — може би имаше някакво забавяне, а може и да ми бяха разрешили да остана малко сам.

— Здравейте.

Огледах се — от храстите се подаваше детска муцунка. Изцапана и любопитна.

— Здравсти — казах аз. — Излез оттам.

— А вие сам ли дойдохте?

— Не, с приятелите ми и наставника.

Момчето погледна накриво кабината и взе решение:

— Тогава ще избягам.

Свих рамене и казах:

— Ами бягай тогава.

Но момчето се бавеше.

— Пропускам занятия! — изстреля най-накрая то, явно във възторг от собствената си смелост.

— Браво — похвалих го аз искрено.

Изглежда той се обърка. Поколеба се, после храстите зашумяха и между дърветата се мярна малка бягаща фигурка.

Да, направо прекрасен наставник ще излезе от мен.

През пластмасата на кабината блесна светлина. Вратата се отвори и излезе Пер. Погледна ме внимателно:

— Сам ли си тук?

— Да — излъгах аз, без да се поколебая. Толкова безгрижно, че наставникът изглежда ми повярва.

— Разпознаваш ли нещо, Ники? Обажда ли се сърцето ти?

— Не. Но тук ми харесва.

— И това е нещо — въздъхна Пер. Приблужи се към мен. Походката му и без това беше бодра, младежка, а сега бе станала пружинираща, енергична, сякаш боровият въздух вливаше сила в него. — Не можеше да не ти хареса, Ники.

От кабината излезе Кати, после Таг, после Ган. На лицата им се изписа такъв възторг, че им завидях.

— Не съм идвала тук от година — възкликна Кати. — Момчета, всичко е като преди! Дори гнездото на цвърчача си е на старото място.

Хвърлих поглед към храстите и се опитах да открия гнездото на тайнствения цвърчач, но не успях да видя нищо.

— Сега е хубав момент — каза Пер. — Малките имат следобедна почивка. Големите — занятия или *подготовка-за-труд*. Няма да обезпокоим никого.

Тръгнахме по пътеката. Забелязах как всички ме поглеждат, сякаш очакват, че ще стане чудо и ще възкликна: „Спомням си! Ето на това дърво се катерихме като малки! Ето го храстът, на който се одраска Ган!“

Общо взето можех да кажа нещо такова. Околностите на кабината със сигурност са били място за детски игри, тук сме правили тайни къщички и сме криели секретни бележки. Момчето, дебнещо случайни гости при кабината, беше отлично доказателство за това. Но не ми се искаше да лъжа, дори за да доставя удоволствие на приятелите си.

Те и без това ще кажат сами всичко, което бих могъл да измисля.

— Ники, помниш ли, тук играехме на регресори! — каза Таг. — Ти се криеше в засада и свали с арбалетна стрела баретата на Ган.

После Кати те гони половин ден из парка!

— И догони ли ме? — поинтересувах се аз.

Таг въздъхна:

— Май да... Кати, нали го догони?

— И за малко да го удавя в езерото — каза мрачно Кати. — Какво ти стана тогава, Ник, ти винаги си бил предпазлив в игрите!

— Ники има природна склонност към импулсивни постъпки — подхвърли наставникът през рамо. — Дълго време го учих да потиска тези пориви.

Говореха още нещо. Спомняха си разни игри, състезания, обиди и сдобрявания, станали ту тук... ту там... по-надалече... по-близо...

Но на мен тези спомени не ми носеха нищо, освен тъга.

Детството и юношеството ми са откраднати. Настоящото е пълно със загадки. Бъдещето е в мъгла.

Така се стремях към Родината! Надявах се, че тя ще ми върне мен самия. Но няма чудеса. И този свят — толкова добър и уреден, толкова топъл и радостен — е чужд за мен.

Чужд завинаги.

Дърветата оредяха и ние тръгнахме към сградите на интерната.

Първото ми впечатление беше чувството за покой. Сградите бяха много стари, построени от грапави камъни, някога навярно бели, а сега потъмнели. Стените бяха обрасли с поветица, сред зелените стъбълца, обсипани с дребни оранжеви цветове, се мяркаха и жълти, изсъхнали стебла. До прозорците, почти всички от които бяха широко отворени, стеблата на поветицата изглеждаха някак раздърпани, с окъсани листа и цветове. Разбираемо...

— Обичах ли да се измъквам нощем от интерната през прозореца? — попитах аз, без да се обръщам конкретно към някого.

Ган и Таг се спогледаха смутено.

— Всички ние обичахме това — призна Ган. — Спомняш ли си?

— Съмнявам се — казах аз.

Лехите покрай стените бяха разкопани. Точно в момента с тях се занимаваше ято малчугани по къси гащета и потници. Изтръгваха плевелите и поливаха цветята с малки лейки. Когато ни видяха, те прекъснаха своята *подготовка-за-труд* и ни зяпнаха. Възторгът им беше насочен предимно към наставника Пер, но и за нас остана порция от тяхното „здравейте!“ и „за дълго ли сте тук?“.

Пер веднага бе обграден от десетина деца. Той стоеше, галеше рошавите главици, отговаряше на разни въпроси и на свой ред разпитваше децата. Беше много трогателно. Само за някакво малко момиченце не се намери място до наставника и тя обикаляше наоколо, опитвайки се да бъде докосната от нежните ръце на Пер. После, осъзнала, че няма да се добере до него, спря и ни погледна нацупено и обидено.

Общо взето не придадох никакво значение на постъпката си. Просто се усмихнах на детето и го погалих по главата.

За миг момиченцето ме гледаше с недоумение. После се притисна към мен, сякаш искаше нова ласка.

Децата започнаха да се отделят от Пер и да идват към мен.

Двамата с наставника се гледахме безмълвно.

— Това е бъдещият наставник Ник — изрече Пер на висок глас. — А сега — към *подготовката-за-труд*. Нали искате вашите наставници да се гордеят с вас?

Минахме покрай неохотно разотиващите се деца и тръгнахме към входа на сградата.

— Ще станеш добър наставник — каза тихо Пер. — Не се съмнявам, че след десет-дванайсет години ще си в Световния съвет. Само не бързай.

— Не бързам.

— Ти си много емоционален, Ники. Ти си млад и енергичен. Но тепърва ти предстои да се учиш.

— Знам.

В интерната имаше обикновени врати, а не топлинни завеси. От всичко тук лъхаше на старинност. Дебелите килими по пода, картините по стените — не епични, като в залите на Съвета, а обикновени красиви пейзажи. Протрити кресла във фойето. Неизменните екрани с терминали. В ъгъла до входа, под старинна лъсната медна камбана, стоеше едно момченце. Навярно това беше някакъв ритуален пост, той дори не помръдна при появата ни, само едва забележимо премести погледа си, старайки се да ни разгледа.

— Здравсти... Лоти — поздрави го наставника с едва забележимо забавяне пред името. Момчето се усмихна.

— Здравейте, наставнико!

— А кой ще поздрави гостите? — попита Пер с упрек.

— Здравейте! — възкликна момчето.

Все по-силно и по-силно ме обземаше усещането за нереалността на случващото се.

Това не е моят дом!

Не може да съм израсъл тук!

Даряван с дозирани ласки от наставниците, изтръгващ плевелите от лехите, измъкващ се нощем през прозореца в кратки търсения на свобода... Това не съм аз! Не!

Качихме се по широката стълба с парапет от златисти прътове и протритата дръжка, поздравявайки децата, които миеха прозорците и подовете.

Хигиена. Разбирам.

— Ето ги вратите на нашата стая, Ники! — възкликна Таг. Стори ми се, че от вълнение дори е готов да ме хване за ръката. Кати ме погледна без особени емоции, Ган кимна флегматично.

— Първо при мен — поклати глава Пер. — Да видим къде мога да ви настаня. Може би... — Той не довърши изречението.

Наставникът живееше на четвъртия етаж. Стори ми се, че не му е много лесно да се катери по стълбите, но тук изобщо нямаше асансьори.

— Влизайте, момчета — каза Пер, отваряйки с едно докосване на дланта вратата си. — Влизайте.

Стаята беше голяма и светла. И това май беше всичко, което можеше да се каже за нея. Тясно легло, убежище на аскет, огромен екран на терминал, две кресла до масата, рафтове с книги и вещи... Моето жилище изглеждаше като умалено копие на тази стая.

Впрочем намери се една разлика. Свободната от мебели стена беше облепена с малки снимки. Те бяха разхвърляни без някакъв особен ред, на групи от по четири-пет.

Детски лица.

Наставникът Пер бе отгледал доста възпитаници. Застинах до стената, плъзгайки поглед по усмихнатите детски лица. Надявах се да намеря своята снимка — и се страхувах от това.

Първо видях малкия Таг. Като дете е бил по-светлокос, но го познах. Ган също, без усилие. В тази група снимки оставаха още две момчета. Единият — с яркочервена коса, луничав, за такива казват: „Майчицата ги обича“, широко усмихнат.

— Инка? — попитах аз.

— Инка — потвърди тихо наставникът. — Той загина... остана там... прикриваше Заминаването.

— Таг ми разказа — кимнах аз.

Значи другият съм аз?

Изглежда бях единственото момче на цялата стена, което не се усмихваше. Навъсен, даже напрегнат.

Едва ли наставникът не е могъл да улови друг момент, в който да ме снима. Явно така му се е сторило по-правилно, по-правдиво.

— Винаги ли съм бил такъв сериозен? — попитах аз.

— По принцип да — съгласи се наставникът. — Дори когато вършеше пакости.

Той гледа още миг снимката на Инка, после отиде при терминала. Възкликна с преднамерена бодрост:

— Значи така, дванайсета група! Вие сте на гости на интерната за три денонощия!

— Ура! — каза Ган със сериозно изражение.

— Това се отнася и за госта от... ъъ...

— Седма група, наставница — Сени Аруано — напомни Кати.

— Това се отнася и за госта от седма група.

— Ура — съгласи се Кати.

— Ще ви намерим временна работа. — Пер въздъхна. — Медицинските изследвания никога не са излишни, лекциите за чуждите форми на живот — също. А на теб, Ган, ще ти се наложи да се поровиш из управляващите ни системи.

— Още ли са старите? — поинтересува се Ган.

— А, за какво са ни свръхбързи системи? — сви рамене Пер. — Така, къде да ви настаня...

Той докосна терминала. Екранът светна.

— Вашата стая е заета — изрече със съжаление. — Леле какъв бардак е при тази група...

Направих няколко стъпки към масата.

На екрана се виждаше тясна, дълга стая. Гледната точка беше някъде отгоре. Четири легла, на две от тях — разхвърляни дрехи. Панталонки, ризки, бельо. Продупчено камъче на ремък. Изображението постоянно се местеше, приближаваше и се отдалечаваше, в кадър попадаха стените, вратата, прозорците, сякаш

камерата се вглеждаше ненаситно и съсредоточено в чуждия дом. Ето бърз хищен набег — ученическа тетрадка. Камерата се плъзна по редовете, обърна се, за да може да се чете по-удобно. Като че ли стихове.

— Техният наставник... според мен е Дон...

Пер ме погледна накриво.

— Какво ти е, Ники?

Аз мълчах.

— Между другото, първият тест — усмихна се старецът. — Как би се справил ти с тази ситуация и би научил децата на ред?

Изображението се смени отново. Камерата надникна в банята и се спря неодобрително на смачканите и захвърлени в ъгъла чорапи...

— Преди всичко не бих надничал в чужди стаи — прошепнах аз. Настъпи мъртвешка тишина.

— Това не е чужда стая, Ники! — натърти наставникът. — Това са възпитаници на нашия интернат.

— Знаят ли, че ги наблюдават?

— Разбира се! Разбира се, че не!

Камерата надникна гнусливо в тоалетната чиния и се отдалечи от банята.

— Това е гадно — казах аз. Огледах се, търсейки подкрепа в лицата на приятелите си.

Не, нямаше да я получа.

— Кое е гадно, Ники? — възкликна възмутено Пер. Старческото лице затрепери в нямо негодувание. — Гадно е, че не се позволява на малолетните пакостници да бягат от интерната на космодрума? Гадно е, че се пресичат недостатъците им в самото им начало? Гадно е, че когато децата говорят след полунощ, се пускат инфрачервените лъчи и им се позволява да се наспят преди новия чудесен ден?

Направо ми се заповдига. Ръцете ми се разтрепериха.

Ето сега вярвам, че съм бил прекалено импулсивен...

— Гадно е да следиш — казах аз. — Гадно е да следиш и да заповядваш. Да научаваш разни неща чрез измама. Да се правиш на добър, а да излъжеш нечие доверие.

— Не си прав, Ники — каза мрачно иззад гърба ми Ган.

— Не бива така, Ник! — подкрепи го примирително Таг. — Извини се...

Аз — да се извиня?!
Само Кати мълчеше...

— Когато станеш наставник — прошепна Пер, — ще разбереш.

— Няма да шпионирам!

— Тогава няма да можеш да помогнеш на децата!

— Значи няма да стана наставник!

Старецът заклати глава:

— Опомни се, момче! Гарантирах за теб пред Съвета!

— Напразно!

— Та ти знаеше, че територията на интерната се наблюдава! Всички научават това, когато пораснат. Всички разбират, че това е необходимо!

— Аз не съм всички!

— Ако Сени Аурано не беше наблюдавала момичетата, обличащи кукли, и не беше помогнала на Кати да осъзнае таланта си на лекар и художествената си бездарност, сега тя щеше да е никому ненужна, измъчвана от собственото си бездарие моделиерка! — изкрещя наставникът. Успокои дишането си. — Ако не бях прочел юношеските ти стихове, щеше да израснеш като негоден за нищо поет! Щеше да четеш на площадите... — той смръщи чело — „Хиляди птици летят срещу огъня, хиляди ослепяват, хиляди се страхуват, хиляди птици загиват, хиляди трупа остават...“

— Щом това е толкова бездарно — попитах аз много спокойно, — защо все още го помните?

— Мой дълг е да помня всички неуспехи на възпитаниците си!

— Аз също го помня — обади се неочаквано Кати. — Спомням си как го рецитираше, Ники, сякаш е било вчера... „И пазачът не може да понесе да гледа как любимците му гинат. В ада да пропадне! — казва той. И спира фара. Угасва фарът — и корабът на риф попада. Кораб от тропически страни, превозващ птици хиляди, хиляди птици от тропически страни. Хиляди потъващи птици.“

— Глупости — изрече рязко наставникът. — Кати си спомня, защото отношенията ѝ с теб винаги са били излишно емоционални. Но нали никой не е възпрепятствал това! Вие бяхте признати за хармонична двойка и на всичките ви детски лудории...

— Вие сте подлец, наставнико — казах аз и го зашлевих по бузата.

Леко.

Без желание да причиня вреда на този възрастен човек.

Но с пълната увереност, че идва момент, в който лекият шамар по бузата заменя дългите и безсмислени приказки, изразяващи неприязън.

Пер залитна, сякаш го бях ударил с всичка сила. Притисна длан към лицето си.

А на мен ми хванаха ръцете зад гърба.

Погледнах назад — Таг и Ган ме държаха неумело, но старателно. Къде изчезна отвращението им към докосването?

— Няма нужда — казах аз. — Нямам намерение да го удрям повече.

Но те не ме пускаха.

Бих могъл да се изскубна само за две-три секунди. Да ги разхвърлям, да им причиня силна болка и рани.

Но не възнамерявах да се бия с приятелите си, дори и да не са прави.

— Хиляди потъващи птици... — прошепна Кати, отстъпвайки бавно към ъгъла на стаята. — Хиляди потъващи птици...^[1]

Наставникът махна ръце от лицето си. Бузите му постепенно почервенияха, но не от удара, а от вълнение. Руменината дори му отиваше.

— Ти си най-големият ми неуспех, Ник — каза той.

— Аз съм единственият от възпитаниците ти, който си е останал човек — отговорих аз. Помислих и се поправих: — Станал е човек. Въпреки всичко.

— Ники... — въздъхна под ухото ми Таг. — Помоли за прошка, Ники!

— Осигурен ти е санаторен режим, Ник — каза наставникът. — Пожизнен санаторен режим.

— Ще обмисля тази перспектива — обещах аз.

— А мен ме чака позор... — Пер сведе поглед. — Позор на стари години... до края на живота ми...

— Ще се постарая да реша и този въпрос — казах аз. Студеният бяс напрягаше конвулсивно мускулите ми. Струваше ми се, че е достатъчно Таг и Ган да ме хванат по-здраво, да се опитат да ме ударят — и ще стане нещо. Нещо страшно и същевременно — примамливо...

Но те просто ме държаха. Двамата ми клети приятели, пред очите на които бе извършено чудовищно кощунство...

— И пазачът не може да го понесе... — обади се Кати от ъгъла. Засмя се давейки се, през сълзи.

---

[1] Съществува явна аналогия между ситуацията на Ник и тази на Лев Абалкин от романа на братя Стругацки „Брѐмбар в мравуняка“. Дори стихчетата на Ник напомнят за песничката за зверчетата на Абалкин. — Бел.прев. ↑

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА
ЧОВЕКЪТ

ГЛАВА 1

Килията е съвсем малка. Четири на четири крачки. При аларите беше по-просторно.

А и половината място се заема от леглото.

Дори да се разхождам е невъзможно. Ставам, обръщам се, пристъпвам от крак на крак... Отново лягам. Наистина, казват, че това ще е за кратко. Решението няма да се вземе от Световния съвет. Та нали това е дребна работа. Решението ще се вземе от наставника Пер. Бързо и справедливо. Другите наставници ще потвърдят или отменят присъдата.

И ще ми съобщят резултата.

Смешното е, че всичко това се нарича *покаяние на наставника*.

Формално погледнато аз не съм виновен. Просто съм лошо възпитан.

На стената има екран, но той не работи. Няма терминал.

Четири на четири крачки, а ако не се върви върху леглото — две на четири.

Но казват, че няма да е за дълго...

Екранът светна, докато се търкалях в леглото, гледайки в сивия таван с един-единствен слабо светещ плафон. Колко предвидливо, дори в интерната има съвсем надежден затвор. Само че се нарича изолатор...

— Виновен съм за неудачното възпитание на Ник Ример...

Погледнах накриво екрана и забелязах, че наставникът Пер наистина изглеждаше нещастен. Както ми обясниха, предаването щеше да се гледа от всички наставници в Родината. Те ще извлекат полезни уроци от разказа на Пер...

— Няма нищо по-страшно от възпитаник, вдигнал ръка срещу наставника си... — произнесе Пер полушепнешком. — Каква може да бъде следващата му постъпка? Да унижи жена? Да удари дете?

— Лъжеш, говедо — казах равнодушно на екрана.

Но Пер не ме слушаше. Или поне в момента. Намирах отмъстително удоволствие само в това, че по-късно той ще гледа

записа. Със сигурност ме снимаха.

— Според лекарите Ник Ример страда от психична регресия, предизвикана от амнезия — продължаваше Пер. — Той се е върнал към емоционалните реакции на децата. Но и това не ме оправдава. То означава, че прекалено късно съм коригирал онези ненормални страни на неговата личност, които са довели до бедата. Импулсивност, нетърпимост, самоувереност...

Засмях се. Може би сега ще започнат да дават децата си в интернати още по-рано?

— Моля да бъде наказан — изрече Пер. — Наказанието да бъде... общопланетарно порицание. Моля да се прояви снизходителност към ученика ми... да бъде прехвърлен на санаторен режим с неопределена продължителност.

— Заменям санаториума срещу порицанието — казах аз. — Фарисей...

На екрана наставникът наведе глава. Чакаше.

— Решението е взето — обади се женски глас. — Наставник Пер, работата ви е оценена като незадоволителна. Дава ви се възможност да изкупите вината си чрез работа в интерната „Бяло море“.

— Благодаря — прошепна Пер.

— Възпитаник Ник Ример, поведението ви е оценено като асоциално и опасно. Предписан ви е санаторен режим за неопределен срок без право на преразглеждане на решението. Имате право да кажете мнението си, ще бъдете чут.

Започваше да става забавно.

— Не ви ли се струва, че всички вие не сте прави? — попитах аз.

— Обществото не може да греши.

— И защо?

— Грешките са отклонение на личността от законите на обществото. По определение обществото не може да допуска грешки.

У мен се появи подозрението, че говоря с машина.

— А ако изходните определения са неправилни?

— Изводът за неправилното функциониране на системата може да бъде направен само при излизането от нейните рамки. Вие се намирате в обществото, Ник Ример.

— Намирам се в затвор — отговорих аз.

— Всичко ли казахте?

Замислих се за момент.

— Да, абсолютно всичко.

— Решението е взето и доведено до всеобщо сведение.

Екранът угасна.

Колко бързо и печално завърши кариерата ми на наставник!

Чаках десет минути, а след това, решавайки, че скоро няма да дойдат за мен, се настаних по-удобно и се опитах да заспя. Разбира се, вратата незабавно се отвори.

За мен бяха дошли Ган и Таг.

Или беше прието конвойните мисии да се възлагат на приятелите на престъпника, или никой от наставниците не искаше да си цапа ръцете с мен.

— Ример, ставай — каза Ган. Държеше оръжие — малък сребрист пистолет.

— Как се казва това нещо? — попитах аз, докато се изправях.

Ган не беше на себе си. Изживяваше всичко много трудно. Само че ми изглеждаше неестествено да го съжалявам, като се има предвид положението, в която бях.

— Това е мускулен релаксатор, Ример. Използва се в медицината при състояние на конвулсии. Предизвиква временно изключване на мускулатурата.

— Колко удобно, а? — усмигнах се аз. — Знаеш ли, на моя кораб също нямаше оръжия. Изпепелих корабите на *не-приятелите* със съвсем мирни средства...

— Ример, ти си болен. Хората отдавна нямат необходимост от оръжия.

— Разбира се. При такова количество мирна техника...

Минах покрай тях и излязох в коридора. Таг и Ган отстъпиха и се озоваха зад гърба ми.

— Ример, върви напред, ние ще ти показваме посоката.

— Вече забрави името ми ли, Ган?

— Ник, недей — помоли Таг. — Нали разбираш, че правата ти са ограничени?

— Да, предполагам. Накъде да вървя?

— Към изхода. И към транспортната кабина.

Болницата, в която се намираще изолаторът, беше пуста. Минахме покрай прозрачните стени на залите с грижливо оправени

легла, покрай огромната, блестяща бяла операционна, излязохме в общия коридор и тръгнахме към изхода. Под медната камбана на изхода стоеше същото онова момче. То ме изгледа с почти свещен ужас.

Горкият Лоти, колко ли продължава безумната ти вахта на входа на интерната?

— Ри... Ник, обещавай, че няма да се опитваш да избягаш.

— Това пък защо?

— Не искам да плаша децата с оръжието.

— Добре — съгласих се аз. — Скрий го.

— Мога да го извадя бързо — съобщи Ган.

В този момент започнах да се кикотя. Какво, те да не играят и досега на регресори?

Така и напуснахме „Светлината на Майчицата“ — трима приятели, единият весел, а другите двама все още чудејки се какво е смешно...

Беше ми малко тъжно, че Кати така и не се появи. Беше ми приятно, че не се появи Пер. Някъде в началото на дърветата се обърнах и погледнах сградата на интерната. Стори ми се, че зад мигновено потъмнелия прозорец на четвъртия етаж се мярна фигурата на наставника. Какво пък, няма да се прощаваме.

Обратният път към кабината ми се стори по-кратък. Вече се стъмваше, Таг и Ган се стараеха да се държат близо до мен, нервничеха. Ами да, а ако изведнъж се шумугна в храсталака и се скрия, после ще има да плаша децата нощем, огласяйки мирния парк с вопли и звуци от шамари...

„Шамар“ е хубава дума. Нещо съдържателно и обидно.

— Ник... — изрече неуверено Таг зад гърба ми. — Ник, чуваш ли ме?

— Да.

— Ще се опитаме да повдигнем въпроса за преразглеждане на решението. След година или две. Ако оздравяването ти потръгне добре.

— Какво е това санаториум, Таг?

— Място, където лекуват асоциалните наклонности.

— А как ги лекуват?

— Не знам, Ник.

— Санаториумът само един за цялата Родина ли е?

— Не, разбира се.

— Значи асоциалните са много?

Те мълчаха дълго. После Ган каза:

— Не знаем, Ник. Не е прието да се обсъжда това.

— Добре си живеете, момчета.

Изглежда, някой от тях въздъхна.

— Не беше прав, Ник — каза Таг. — Постъпи много неправилно.

Отвратително.

— Ще имам време да си променя мнението. Или да го затвърдя.

Ще ме посещавате ли?

— Не знам дали това е възможно — призна Таг.

— Добре, ако искате — ще научите. Ще успеете ли да ме намерите?

— Санаториумът ти се казва „Свеж вятър“. Ще го запомним.

— Приятно име — съгласих се аз.

През дърветата се мярна бледа светлина. Кабината сияеше, пластмасата блестеше, през нея преминаваха бледолилави избухвания.

— Като малки обичахме да идваме тук — казах аз. — Криехме се в храстите и гледахме тази светлина. И си мечтаехме, че някой ще дойде в интерната и ще можем да си побъбрим с него. Да сложим главиците си под нежната му длан. Или пък може би родителите ни ще поискат да ни посетят. Макар че това би било напълно нереално събитие.

Зад гърба ми настана тишина.

— Спомни ли си? — попита Таг.

— Не, момчета. Просто знам, че е било така.

— Защо?

— Защото съм болен, асоциален тип.

Спрях до кабината и се полюбувах за момент на преливането на цветовете. Попитах:

— Е, в коя кабина в „Свеж вятър“?

— Там има само една кабина. — Таг се засмя и добави неловко:

— Няма да можеш да използваш терминала. Отнети са ти социалните права.

— Тогава действай.

Той отиде при кабината, докосна активатора. Вратите се отвориха.

— Няма ли да си вземем довиждане? — попитах аз.

Момчетата мълчаха.

— Поздравете Кати от мен — казах аз. — Кажете й, че съжалявам, че се е получило така, но не бих могъл да постъпя по друг начин.

— Но защо, Ник, защо? — възкликна Таг с мъка в гласа.

— Защото подлещите трябва да бъдат шамаросвани. Независимо от последствията.

Вече беше съвсем тъмно и не видях лицата им. Влязох в кабината и вдигнах ръка за довиждане.

Еднопосочен преход. Санаториум „Свеж Вятър“.

— Давай, тенекия — промърморих аз.

Последва избухване под краката ми и тъмнината извън кабината леко се разсея.

Бях пристигнал.

... Наименованието на санаториума не беше напразно. Вятърът тук беше свеж. Дори прекалено свеж.

Стоях до глезени в снега. Ледената суграшица разсичаше лицето ми. Облеклото ми не беше особено подходящо, но можех само да се радвам, че не бях по шорти и риза с къси ръкави.

Цилиндърът на транспортната кабина изглежда беше единственият признак на цивилизацията в това безкрайно снежно поле. Небето беше забулено в сива мъгла, едва-едва светлееща на запад под последните лъчи на Майчицата. Обърнах се наляво, после надясно, в мигновена паника, че всичко е било замислено точно така. Самотна кабина наред снежна пустиня. И „социалните права“ са отнети.

Впрочем те с нищо не биха ми помогнали. Оказа се, че на кабината изобщо няма терминал. Еднопосочно пътуване.

Направих крачка и още една, усещайки как в обувките ми влиза сух ронлив сняг. Паднах на колене.

— Какво е това... — прошепнах. Толкова нелепо и безнадежно!
— Подлеци!

И видях верига от редки огньове на хоризонта.

Значи тук имаше живот...

Там се виждаха някакви вишки или кули. Доста далече. Дали да вървя към тях?

Огледах още веднъж правилния кръг на огньовете. Изглежда ограждаха нещо.

Или транспортната кабина, или...

На около двеста крачки, полузасипани от снега — ето защо не ги бях видял — се редяха някакви невзрачни сгради.

— А ето го и санаториумът — казах на глас, ловейки с уста снежните късчета. — Дойде време за почивка, Ники...

Ходенето по снега беше трудно. И преди всичко обидно. Пред очите ми все още бяха градските улици, алеите на интерната. Тялото ми още помнеше лятната топлина. А тук сякаш беше обратната страна на света.

Студ и нощ.

Благодаря, наставнико.

Най-накрая се дотътрих до сградите — грапави стени, тъмни прозорци, плоски покриви, украсени с преспи и ледени кори. Но снегът пред вратите беше отъпкан и това бе обнадеждаващо.

Е...

Нямах възможност за избор и се приближих към най-близката врата. Докоснах я с длан — никакъв ефект. Побутнах я — нямаше начин да се отваря навън, при такива снеговалежи това е просто невъзможно, на сутринта човек няма да може да излезе... Интересно, откъде знам това?

Впрочем няма значение. Сега какво, да замръзвам ли? Да бягам от сграда на сграда?

Ритнах вратата, забарабаних с юмруци по нея, без да усещам болка в измръзналите си пръсти. Измина не по-малко от минута, преди да се чуе изщракване и вратата да се плъзне в стената.

Просторно преддверие. Ослепителни лампи под тавана. Кубичен решетъчен предмет до вратата — веднага усетих прииждащата от него топлина.

И набит възрастен човек, който ми бе отворил вратата.

Той беше плешив и смъкналата се на тила му плетена шапка разкриваше някакви изсъхнали лишеи, покрили главата му. Мънички, светлосини, пронизващи очи. Мургаво и скулесто лице. Беше облечен в някакви широки, безформени мръсносиви дрехи.

— Пристигна ли? — поинтересува се мъжът.

Значи са ме очаквали. И са ме оставили да дойда от кабината дотук сам, прекрасно разбирайки, че може просто да не забележа постройките.

Пристъпих напред, побутвайки мъжа. Той мълчаливо отстъпи.

Седнах пред куба на нагревателя и протегнах вдървените си ръце към топлината. Студът бавно напускаше тялото ми.

След кратко забавяне мъжът затвори вратата. Стоеше, без да ме пришпорва.

Свалих обувките и изтръсках влезлия вътре сняг. Тънките бели чорапи бяха станали кафяви и мокри, но не ми достигна смелост да ги сваля. Седнах по-удобно и протегнах краката си към топлината.

— Тук ли ще се нанесеш? — попита тихо мъжът.

— Ще видим — промърморих, без да се обръщам.

Мъжът изсумтя — изглежда, поведението ми му хареса.

— Аз съм Агард. Агард Тараи.

— Ник Ример — отговорих аз.

Той почака още минута, преди да попита:

— Е, какво, ще тръгваме ли?

— Струва ми се, че цял живот слушам все „ще тръгваме ли“. Почакай малко.

Обух се, размърдах пръстите на краката си. Леко ме наболяваха, но бяха запазили чувствителността си.

— Измръзна ли?

— Не.

Изправих се и огледах Агард. Той беше толкова грозноват, че предизвикваше симпатия.

— А ако не бях видял сградите, Агард Тараи?

— Гъвкавите приятели щяха да те спасят.

— И от тях ли има тук?

— Тук е точно като за тях. — Агард се усмихна, оголвайки редките си жълти зъби. — Тук условията са почти като на Външната планета, само дето снегът е повече. Но това им харесва.

Огледах още веднъж преддверието, този път по-внимателно и спокойно. По протежение на стената, на груба дървена стойка, бяха закрепени десет лопати. Най-обикновени, като във времената на крепостната ера. Половината от тях изглежда се използва редовно, с полирани дръжки и блестящи наточени остриета.

— Аз единайсетият ли съм? — попитах.

Агард проследи погледа ми и кимна.

— Умник... Да, имаме голям недостиг на хора. Никого не изпращат в „Свеж вятър“.

Тръгнах към вътрешната врата — тя поне беше полуотворена.

— Дръж се! — подхвърли подире ми Агард.

Изглежда това беше искрен съвет...

Подсъзнателно очаквах нещо, напомнящо интерната или моето общежитие. Коридори, стълби, стаи...

Но пред мен се виждаше едно-единствено помещение. Дървени стени, зацапани и изписани с разни надписи. Прозорците — в режим на пълна непрозрачност. На тавана светеха най-много половината от лампите, около един от блещукащите плафони се виждаше влажно петно. Какво, да не би покривът да тече?

Обстановката се оказа подходяща за интериора. Покрай стените имаше няколко нагревателя. Редица метални кревати на два етажа, голяма олющена маса, а около нея — десетина столове и едно кресло. В креслото седеше младеж, малко по-възрастен от мен. С бледо лице и дълги светли коси, в някакво пищно яркорозово екипче. Изглеждаше като случаен пришълец тук. Когато ме видя, младежът стисна плътно устните си, но все пак махна с ръка, канейки ме да вляза.

Столовете вече бяха заети. Плъзнах поглед по лицата, отбелязвайки, че повечето обитатели на санаториума са млади. Освен Агард, който ме последва бавно от преддверието, имаше само още един възрастен човек. Силен, висок, с умно лице. Облечен с тънък прилепнал екип от сребриста тъкан, под който се открояваха релефно мускулите му. Седеше някак встрани... преднамерено встрани.

Приближих се към тях. Тъй като нямаше свободни столове, забавих крачка, но всички мълчаха. Тогава приседнах на края на масата, отмествайки встрани металната чаша, пълна с гореща, пареща течност.

— Отракан, а? — каза светлокосият младеж с леко осъдителен тон. — Как се казваш?

— Ник Ример — отговорих аз.

Младежът отпи от чашата си, усмихна се блажено. В стаята се носеше лек мирис на алкохол. Удивително, не беше ли забранен в санаториума?

— Замръзна ли?

— Малко.

— Сгрей се.

Той ми подаде чашата си. Поколебах се за секунда, но никой не бързаше да ми я подаде, а не ми се ставаше.

Взех си чиста чаша от пластмасовия поднос и я напълних с черпака от голямата тенджера. Отпих.

Течността беше гореща и сладка, с доста голям процент алкохол. По тялото ми се плъзна топлина.

Младежът продължаваше да стои с протегнатата чаша. Сви рамене и я допи сам.

— И защо си в санаториума, Ник?

— Пресякох неправилно улицата.

— Ник, всички тук сме свои хора — произнесе с упрек младежът. — Хайде, разказвай.

— Предполагам, че знаете. Шамаросах наставника си.

— Така ли? — учуди се престорено младежът. — Това не е хубаво...

Разиграваше се някакъв фарс. Всички освен този блед миловиден тип мълчаха, някои ме разглеждаха, други извъръщаха поглед. Възрастният здравеняк гледаше пръстите си, изучавайки ги с любопитството на току-що прогледнал слепец.

— Не е хубаво да биеш наставника си! — повтори младежът. — Как така, Ник?

— Наложих се.

Отпиха още веднъж от горещия алкохол.

— Всичко е наред с него — обади се неочаквано иззад гърба ми Агард. — Клей, с него всичко е наред.

Той изобщо не се обръщаше към младежа. Както и предполагам.

Здравенякът откъсна за миг поглед от дланите си и изгледа неодобрително Агард.

— Никой не те пита. Ела тук, Ник.

Оставих чашата и се приближих към него.

— Казвам се Клей Гартер. Точно по този начин, без никакви съкращения. Ще трябва да запомниш първо това.

Той продължаваше да не благоволява да ме погледне.

— Ние тук си имаме свой живот, Ник. Сложен, труден. Всички ние тук сме... болни. Лекуваме се. Кое е най-доброто лекарство, Ник?

— Трудът.

— Правилно. Запомни това на второ място. Казаха, че си контузен. Това е добре. Ще свикнеш по-лесно.

Затряях си. Той ми харесваше все по-малко и по-малко. И чувството беше взаимно.

— Ще заемеш втория етаж на което искаш легло — каза Клей. — Отбоят ни вече мина, а режимът трябва да се спазва.

Погледнах редицата легла и попитах:

— А защо на горния ред? Долният зает ли е?

— За теб — да.

Общо взето ми беше все едно къде ще спя. И не полюбопитствах защо режимът е задължителен за мен, при положение, че никой не се готви да ляга. Приближих се към редицата от легла, свалих сакото си и го хвърлих на първия попаднал ми креват.

— Върни се — каза тихо Клей. — Още не съм приключил разговора. А без разрешение не бива да си тръгваш. Това също трябва да го запомниш.

— На трето място?

Той най-накрая ме погледна — внимателно, оценяващо.

— Да.

— Още нещо?

Клей се изправи. Беше с глава по-висок от мен. И възрастта му едва ли се беше отразила на физическата му форма.

— Не е хубаво да биеш възрастен наставник — каза той. — Аз също съм наставник. Би ли могъл да ме удариш?

— Без причина — не.

Клей разпери ръце.

— Вярно. Не бива да се вършат лоши постъпки без причина. Но и да е с причина — добре си помисли. Загря ли?

Кимнах.

— Надникни през тази врата — предложи Клей.

Съпроводен от погледите на десетината души, аз безмълвно се приближих до вратата. Отворих я — за разлика от външната врата, тук ключалката ми се подчини.

Това беше санитарният блок. Пет тоалетни чинии, а срещу тях — пет кабини с душове.

— Да започнем лечението — каза Клей. — Санитарният блок трябва да се приведе в ред. Тоалетните чинии трябва да блестят. Ако се разтърсиш добре, ще намериш четка и прах. Ако не намериш, ще измислиш нещо.

— Струва ми се, че за тази работа си има определен ред — казах аз.

— Има си. И днес е твоят ден.

Забавих се с отговора. Тук си имаха свой живот и свои закони. Може би новациите бяха длъжни да мият тоалетните чинии и да спят на втория етаж.

Но на мен тези закони не ми харесваха.

Затворих вратата.

— Клей Гартер, струва ми се, че грешиш — предположих.

— А може би ти грешиш? И то много сериозно?

— Може би — съгласих се аз. — Но това са си мои грешки.

Клей тръгна към мен. Без да бърза.

— Кли, та той е регресор! Знае подли прийоми! — извика с тънък глас светлокосият младеж. — Кли, да не те нарани!

Клей не реагира. Дори се усмихна. Може би наставниците също знаят разни прийоми? Или по-скоро той е сигурен, че амнезията ме е лишила от навиците ми...

Не успях да реагирам на удара. Видях го и разбрах, че ще ме уцели в челюстта, но тялото ми беше прекалено вяло, отпуснато от топлината.

Светът се разлюля и аз полетях към стената. Ударих тила си в нея и пред очите ми притъмня. Ръката ми попадна върху горещата решетка на нагревателя и болката ме накара да дойда на себе си. Тръснах глава и се изправих до стената. От разбитите ми устни течеше кръв.

— Започваме лечението — каза Клей. — И така, да спориш със старшия по барака, още повече, ако е наставник — това е лошо...

— Ти отдавна не си наставник! — извика изведнъж Агард. — Остави момчето, Клей!

Той млъкна, когато Гартер погледна за кратко към него. Изглежда веднага съжали за намесата си. Но тя ми придаде сили. Даде ми здрава опора, отколкото стената зад гърба ми.

Значи аз не съм прав?

— Разкайваш ли се? — попита Клей, приближавайки се към мен.

— Не — пошепнах аз.

— Момче, лошо ти се пише — изрече той със съчувствие.

... Нещо се променяше. Нещо ставаше с мен. Цветовете ставаха по-ярки, звуците — оглушително високи. Дишането на хората се чуваше като гръм. Движенията на Клей изглеждаха бавни и тромави. Сърцето ми застина за миг и после затуптя в умопомрачителен, отчаян ритъм. Туп-туп, туп-туп-туп... Вече бях на границата, отделяща ме от страшния и примамлив момент... мигът, след който *нещо* ще се случи. Тогава, когато ме държаха Таг и Ган — устоях.

Но сега не.

Клей скочи, протегнал ръце към гърлото ми. Отместих се и му се изплъзнах. Тялото ми живееше свой живот, аз само следях случващото се, онемял, парализиран наблюдател, на име... на име...

Старшият по барака се връза в стената, тръсна глава и се обърна. Но аз вече бях до него. Без да бързам, чакайки Клей да замахне отчаяно, осъзнал, че ловецът и жертвата вече са си сменили местата.

Не се бой, не се бой — зашептя в главата ми невидим хор. Познато, почти като управляващите системи, но това беше нещо съвсем друго, съвсем... зная, спомням си...

Улових носещата се към мен ръка — беше не по-трудно, отколкото да хвана носена от вятъра клонка. И хрущенето, когато костите на бившия наставник се счупиха под пръстите ми, беше също така дървено и в него нямаше нищо страшно.

Той закрепця, но в него имаше прекалено много сила и воля, в този възрастен як човек, решил да ме учи как се живее. Ритник в долната част на корема — силен и точен.

Не усещах болка.

Болката е за другите.

Отсега нататък.

Още веднъж прегънах ръката му — в рамото. Това е слаба става, а болката от разкъсващите се мускули е доста по-силна, отколкото от счупената кост.

Бойна трансформация...

Докато стоях над поваления Клей Гартер, към мен се хвърлиха трима. Останалите не се намесиха. Оказаха се по-далновидни.

По удар за всеки. Повече не е необходимо. В корема, в нервните центрове. Не знам къде да удрям, но ръцете ми знаят. Във възлите на парасимпатиковата нервна система, в централните, които след секунда ще се взривят от нетърпима болка. Три тела, гърчещи се на пода.

Искам още!

Това ми харесва!

— Не-приятел!

Гласът на светлокосия тип е тънък и писклив. Той е успял да изскочи в преддверието и да се върне с лопата. Държи я неумело — изглежда, трудовата терапия не е задължителна за всички в санаториума...

Подложих ръка и спрях блестящото острие с китката си. Ризата ми се скъса, прерязана от острата стомана.

На драскотината върху кожата ми се появи капка кръв.

Хванах младежа за лицето с лявата си ръка, раздирайки кожата от поруменелите му бузи, и го захвърлих към редицата легла. Той вряза главата си в една от металните стойки и застина.

Връщане в режим на мимикрия...

— Благодаря, куалкуа — прошепнах аз на извънземното, пропило тялото ми — тяло на човек от Земята.

Болка. Тежест. Главата ми сякаш ще се пръсне.

В нея има малко земетресение. Пропастта, отсичаща миналото ми, се преобръща, на мястото ѝ започва да расте планина.

Колко боли...

Прекалено много думи. Нови думи. Прекалено много спомени.

Аз не съм Ники Ример!

Аз съм Пьотър Хрумов!

Концлагерът може да се нарече санаториум, но нима това ще промени нещо?

— По местата, нищожества! — изхриптях.

Хората веднага наставаха от масата. Тръгнаха към леглата си, към съмнителната обичайност на отредените им места. Дори тримата, опитали се да помогнат на Клей, се затътриха по-надалече от мен.

— Вдигнете го!

Двамина послушно вдигнаха бившия наставник на едно от леглата.

— Има ли... лекар? — попитах аз вече по-тихо. Един от затворниците нерешително вдигна ръка. — Заеми се... с него.

Седнах до стената и закрих лицето си с ръце.

Прекалено много нови думи. Прекалено бърз преход. Дядо, училището, академията, фирмата, Хикси, изчислителят, Данилов, аларите...

Та аз ги убивах наистина!

— *Всичко трябва да изглежда достоверно — каза командващият на червено-виолетовата флота на аларите. — Ще се биеш и ще ни убиваш. Ние също ще се постараяме да те убием. Но шансовете ти са огромни. Никой от нас няма да е с брониран екип. Десантниците ще бъдат махнати от борда на флагмана. Ще ти се наложи да минеш през групи от пилоти и техници. Те не владеят прийоми на ръкопашния бой.*

— *Не искам — отговорих аз на черната мишка.*

— *Никой не иска да умира. Това е житейски закон. Но понякога се налага да забравяме всички закони...*

Главата ми се разкъсваше от болка. Сърцето ми беше забавило своя бяг.

Куалкуа!

Да...

Защо съм толкова безпощаден?

Временно се активираха центрове за агресия. Необходимо условие за боя.

— Ник Ример, бих искал да се обърна към вас...

Отворих очи. Думите не придобиха смисъл веднага. Просто се учех да мисля на двата езика едновременно. Агард Тараи стоеше пред мен. Грозноватият мрачен дребосък с обсипана с лишеи глава. Сега беше свалил плетената си шапка и я мачкаше в ръце.

— Говори — казах аз.

— Пациентите от шеста барака на санаториума „Свеж вятър“ очакват разпорежданията ви. Вече изминаха двайсет минути, Ник Ример.

Той беше на около петдесет земни години. Тук годините са други, но продължителността на живота е малко по-голяма...

Погледнах към хората, застинали до леглата си. Бледият младеж хлипаше, потривайки главата си. Клей лежеше, лявата му ръка беше разголена и омотана с прозрачна тъкан. А той е по-млад от Тараи, на около четирийсет — четирийсет и пет е...

— Какво му е? — попитах.

— Счупване и изкълчване на рамото. Утре на Клей ще му бъде трудно да работи.

— Нека почива — прошепнах.

Агард ме погледна с безмълвно смайване. Запристъпва от крак на крак.

— А останалите?

— Всички да лягат да спят — наредих аз. — Сутрин на човек му идват по-правилни мисли, отколкото вечер.

По дяволите! Виж ти как се изопачи поговорката, че утрото е по-мъдро от вечерта, като премина през ситото на езика им!

Затова пък придоби някаква непривична дълбокомисленост. И формата на заповед — без да откъсват погледи от мен, хората започнаха да си лягат.

— Добре, Ник Ример.

— Казвай ми Ник — помолих го аз.

Агард се вгледа изпитателно в лицето ми.

— Ако това не те дразни — добавих аз.

— Не, защо... Ник.

— Остана ли още пиене? — попитах.

— Да.

— Има ли тук по-усамотено място? Трябва да поговорим.

Агард кимна мълчаливо. Приблужи се към масата, напълни две чаши, подаде ми едната. Тръгнах след него. По леглата премина лек шепот.

Тараи отвори с нищо незабележима врата в стената. Спря, правейки ми път.

Учтивост или капан?

Влязох.

Приятна стаичка.

Мек килим върху целия под. Екран на стената, наистина, без терминал. Масичка, широк диван, две кресла. Шкафче, при това с вратички, а не открито, както е обикновено. Огледален таван.

Доколкото бях успял да се запозная с бита на геометрите, това беше почти върхът на допустимия разкош. Даже направо каприз.

— Какво е това? — попитах. Тараи влезе, внимателно затвори вратата и остави чашите на масата.

— Стая за психологическо разтоварване.

— И кой се е разтоварвал тук?

— Клей Гартер и неговият любимец.

Кимнах. Ако Тараи е очаквал, че ще съм шокиран, е сгрешил. Само Ник Ример, все още живеещ някъде в душата ми, се отдръпна гнусливо.

— Да не вземат да решат, че си любимецът на новия главатар?

Агард се засмя тихо, поглаждайки уродливата си плешивина.

— Не, Ник, ти не изглеждаш толкова болен...

— Какво ти е на главата?

— Целунах се с един от гъвкавите — усмихна се мрачно Агард.
— Бях глупак, когато попаднах тук... преди десет години.

Потрепнах. Десет *техни* години са почти двайсет земни!

— И защо попадна тук?

— За неправилно пресичане на улицата... — отговори Агард с ирония. Седна в едно от креслата, взе чашата си. — Благодаря ти за пердаха, който хвърли на Клей. Този боклук отдавна се нуждаеше от урок.

— Изглежда, всички наставници са боклуци — изрекох мрачно аз. Взех чашата си, помирисах. Горещ долнопробен концентриран алкохол. Господи, дори гадостта, която пихме с шофьора Коля след приземяването ми на шосето беше по-хубава от това!

— Хайде, хайде! — поклати глава Агард. — Вярвам, че си ударил заслужено наставника си. Но Клей дори самите наставници са го пратили тук без съжаление. Така че... напразно обвиняваш всички, момче.

Седнах на дивана. Отпих от горещия алкохол-менте. Виж ти, на вкус е доста по-хубаво, отколкото на мирис. Очевидно тялото ми се

нуждаеше от разтърсване...

В приетата течност се съдържат фюзелови масла, алдехиди, метилов и етилов спирт. Да осъществя ли обезвреждане?

На всичко освен на етиловия спирт — наредих аз на куалкуа. Не дай си Боже симбионтите да получат право да живеят на земята. Човек ще може да се напива безопасно с всякакви ментета.

— И все пак защо си тук? — попитах.

— Аз съм историк. По-точно бях историк... — Агард отпи от чашата си. — Чувал ли си, че историята е най-важната от науките?

— Не помня. Но ти вярвам.

Агард отпи отново от ментето. Тежко ще му бъде утре...

— Та тя е най-важната, защото е опасна. — Той се усмихна горчиво. — Понякога... понякога е опасно да се ровиш прекалено надълбоко в нея. Още повече — да говориш за онова, което си изровил.

Чаках, но той нямаше намерение да уточнява. Усмихваше се, гледайки в пространството, сякаш и сега все още получаваше удоволствия от знанията, докарали го в „Свеж вятър“.

— Добре. Ако решиш, ще разкажеш — казах аз.

— Какъв си ти, Ник?

— Регресор. Пилот от Далечното разузнаване.

— Слушах за теб по новините — изрече замислено Тараи. — Наистина, отдавна беше... Задължени сме всеки ден да гледаме новините, общия обзор... Изглежда, ти си бил един от разузнавачите, проверяващи пространството преди Заминаването?

— Сигурно, но не помня. Наистина имам амнезия, Агард.

Тараи се усмихна:

— Тогава аз ще ти кажа. Все още си пазя спомените... колкото и да е изненадващо... Ти беше един от тримата разузнавачи, влезли първи в това пространство.

Черната бездна на космоса. Избухвания — и кораби, излизаци от великото нищо...

— Не знам за себе си, но корабът ми със сигурност е бил в тази тройка — признах си.

— Шегаджия.

Тараи явно се наслаждаваше на новото си положение. Пълната чаша с алкохол-менте в ръка, общуването, опозоряването на доскорошния главатар на бараката.

Нямах сили да осъждам бившия историк. Навярно, ако живея тук с години, всяка промяна на установения ред ще се превърне в благо.

— Ти пренощувай тук — каза Агард, сякаш уловил мислите ми. — Иначе през нощта — край с теб. Или Клей ще те убие, или приятелчетата му.

— А ти?

— Мен ще рискуват да ме убият само втори — поклати глава Тараи. — Ти днес им изнесе такова представление, че всички ще се позамислят. Всички освен Клей. Не може да има двама вождове. Дори и при гризачите не може двама да командват едно стадо, а ние... ние сме мъничко по-добри от тях.

Куалкуа?

Безопасността на средата се контролира постоянно. Аз не се нуждая от сън.

— Ще спя в бараката — казах аз. — Но ти не се притеснявай. Ако някой реши да ме нападне през нощта, ще стане лошо за него.

Тараи ме погледна със съмнение:

— Виж какво, регресоре. Не знам всичките ви сегашни номера. За това какви са били регресорите преди сто години — мога да ти разкажа. Но за днешните...

— Разкажи ми какво е това „Заминаването“.

— Какво?

— Заминаването.

— Не знаеш ли?

— Имам амнезия — повторих уморено аз. — Успях да възстановя някои неща, но повечето — не.

— Древни богове! — възкликна Тараи с глас, изпълнен с възторг. — Аз, пациент на санаториум с десетгодишен стаж, мога да уведомя някого за новините!

— Да, Агард. И ще ти бъда много признателен.

— Поне помниш ли, че по-рано Майчицата светеше в друго небе? Че по-рано звездите бяха толкова много, че нощта не можеше да се отличи от облачен ден?

— Да допуснем, че помня. Макар че всъщност го прочетох.

— Невероятно! — Тараи така дръпна ръката си със стиснатата в нея чаша, че скъпоценното менте са разля. Той погледна тъжно залятата си ватенка и продължи: — Вие се издънихте! Вие, нашите

любими регресори! Преди два̀сет години си нап̀хахте носа там, където не трябва. Тръгнахте да налагате приятелство и ви плеснаха през пр̀стите!

— И ти се радваш на това? — попитах аз учудено.

— Да! — отговори Тараи предизвикателно. — Не, жал ми е за онези момчета, които загинаха, разбира се. Но рано или късно трябваше да се случи подобно нещо. Собствената етика не бива да се разнася безкрайно из вселената, дори и да е правилна. Не им трябва на звездите нашата любов, Ник!

— А какво им е нужно, ако не любов?

Не че не бях съгласен с него. Напротив, тихият му бунт ми беше симпатичен... на мен, космическия превозвач Хрумов, а не на регресора Ник.

— Какво им е нужно? Не знам, Ник — разпери р̀це Агард. — Та аз съм историк. Не съм футуролог, не съм философ, не съм наставник... Може би уважение?

— Вместо любов?

— Преди любовта. Ако тя изобщо дойде, естествено. Любовта е толкова смешно нещо... — Тараи се засмя. — Знаеш ли колко значения е имала по-рано тази дума? И колко са останали? А? Когато ти разрешават още от малък да дружиш с едно момиче и говорят за това каква прекрасна двойка сте — нима това е любов?

— Не — отговорих аз. Представих си Кати и се поправих: — Не знам.

— Ти си умно момче, Ник. Малцина биха успели да кажат дори „не знам“.

Тараи възд̀хна.

— Значи Заминаването. Отплеснах се... Ние избягахме, Ник. Избягахме позорно и срамно, изправени пред избора да се скрием или да бъдем унищожени. А глупостите за нежеланието да се дават жертви — това вече е вашият любим принцип за Обратимост на истината...

Той се закикоти и изведн̀ж м̀кна. Погледна ме изплашено, сякаш съобразил, че прекалено се е раздр̀нкарал.

— На мен също ми се струва, че Обратимостта на истината не е най-правилната идея — казах и се изправих. — Ще отида да поспя. Денят беше дъл̀г.

Тараи попита неуверено:

— Ако остана да нощувам тук...

— Както искаш.

Докоснах вратата и тя се отвори. Отвън беше тъмно, светеше само една лампа. Има ли тук управление на осветлението, или то се изключва автоматично? В бараката цареше абсолютна тишина, чуваше се само воят на вятъра отвън. Или всички спят, или се правят.

— Агард, ти като че ли си добър човек — казах тихо. — Как си оцелял тук?

Той мълчеше и аз с докосване накарах вратата да се затвори.

— Аз съм дърдорко, Ник. Разказвач. Вечерите са дълги, животът е скучен. А аз помня много неща за древните ери. И мога да измисля още повече. — Агард ми намигна. — Всякакви небивалици... какво друго да вземеш от болен историк?

— Не се учудвам — отговорих аз. — Лека нощ, Агард.

Да заспя беше по-трудно от всичко.

Заспиването си беше истински подвиг и ми костваше немалко усилия.

Почти измисленият от мен, почти оживелият Ник Ример, пилот и регресор, бавно потъваше в небитието.

— Куалкуа изследваха тялото му, Пъотър. Те ще се слоят с плътта ти и ще създадат имитационна обвивка, напълно идентична с пилота на геометрите. Чак до генно равнище.

— Как е възможно това, командващ?

— Попитай ги сам, човеко. Ако успееш да разбереш отговора им, ще ти завиждам до края на живота си...

Горкият Ник Ример. Струва ми се, че си бил добро момче. Ти си бърборел с кораба си — и злополучният електронен мозък, разпердушинен от изчислителя, е съхранил интонацията ти и маниера на мислене, речниковия запас и стандартните реакции...

— Петя, не мога да настоявам. Повярвай ми, ти не си инструмент за мен.

— Бих искал да ти повярвам, дядо.

— Някой трябва да направи това. И ти имаш най-големи шансове да се промъкнеш. Работата не е във възрастта или

телосложението, тези проклети амеби могат да преправят всяко тяло. Най-важното е душата. Ти наистина приличаш на него.

— Дядо, това е почти обидно. Да приличам на някой от геометрите...

— Но в това е нашият шанс...

Спомних си всичко. Истинския си дом. Неистинския си дядо. Инженера Маша. Старата просякиня при магазина. Момчето Альошка. Любимецът на „Трансаеро“ и ФСБ, полковник Данилов. Своята дива, безобразна кавга с дядо на флагмана на аларите.

По дяволите, а куалкуа, влязъл в тялото ми? Нима това не е повод за ярост!

Прекарах ръце през гърдите си. Къде тук е моята плът и къде — биоплазмата на извънземното? Един Господ знае! Къде е моето тяло и къде — тялото на Ник Ример? Кое служи за граница, ако моят мозък е напълнен с нервните центрове на куалкуа? Моята памет, като забавна дрънкулка, беше пренощувала в чудовищното съзнание на изчислителя. Беше дадена за съхранение на куалкуа и се бе върнала, когато ситуацията бе станала критична от тяхна гледна точка... Аз съм играчка, дадена на извънземните...

Ние не се намесваме, Пьотър Хрумов. Ние служим. Трудно ти е да повярваш, но ние не се нуждаем от това да управляваме разума ти. Доброволното съгласие...

Какво ви дава то?

Приключение. Ние сме част от цялото, Пьотър. Ние изживяваме чуждите страсти, преминаваме от тяло в тяло. Светът е толкова интересно нещо. Можеш да го покоряваш със собствени сили. А можеш да станеш и част от някоя чужда сила. Интересно е да бъдеш вечен наблюдател в безкрайно пътешествие. Ние служим на всички — и никому. Силните раси ни пускат в телата си. Слабите мечтаят за това. Искаш ли да чуеш истината? Целият свят би станал наш, ако си поставим такава цел. Но защо? Той и така си е наш. Без насилие и активност. Ние наблюдаваме... наблюдаваме...

Застенах.

Лесно им е на куалкуа. Симбиозата е тяхна съдба и изобщо не им е неприятно да се разтекат из нечие тяло. Но аз не искам такъв живот. Кое в мен на кого е?

Още от малък съм заемал чуждо място. Растял съм, отговаряйки на име, което не е мое. Ползвал съм се с удобства и уважение, които са били предназначени за съвсем друг човек... малък човек, неуспял да порасне. И отплатата дойде — тя можеше да се забави, но нямаше как да ми се размине. Древната богиня на справедливостта забърса античната прах и отмери истинската ми съдба. Но аз не мирясах, а станах, почти станах Ники Ример. Заех неговото място под звездите. И Немезида, клатейки глава, бе подкарала грифоните си и се бе върнала, за да ме накара да дойда на себе си с удар на камшика.

Благодаря ти, дъще на нощта. Аз не съм Пьотър Хрумов и не съм Ники Ример. А просто човек, започващ живота си отново.

Звездите не се нуждаят от моята любов. Но и аз ще оцелея без нея.

Попаднах в света на геометрите. Свят, който изглеждаше като рай. Толкова познат, че дори ми се стори, че е моят собствен. Да, та той толкова пъти е оживявал в човешките мечти, този свят на добри хора и справедливи решения, лишен от страх и унижения! И пътят, който е изминал, същи изглеждаше правилен и верен. Възпитание. Обучение. Целесъобразност. Справедливост. Любов.

Само за уважението са забравяли винаги.

Да бъдеш прав е изпитание. Да искаш добро е престъпление.

Отново и отново добротата ти се сблъсква с чуждата доброта. От висотата на твоята сила и доброта искаш да помогнеш, да поемеш тежестта на чуждите грешки върху собствените си рамене.

Какво лошо има, ако на хората не им се налага да се мъчат в търсене на призванието си?

Какво лошо има, ако на расите не им се налага да се мъчат в търсене на приятелството?

Само дето и силните искат същото за Земята. Спокойно и щастливо бъдеще. Мирното и сито човечество превозва стоки из Галактиката, позволявайки на Конклава да се заеме с други дела. Ще ни дадат всичко, къде ще ходят! Земята ще има и гравитационни двигатели, и звездолети с мезонни реактори. Контролиране на времето, лекарство за рак и мономолекулярни нишки, всичко ще се появи. Ще премахнат Закона за неправомерното използване. Ще ни позволят да имаме колонии. Ще се появят Земя-2 и Земя-22... На всичко ще му

дойде редът. Трябва само да се потърпи. Да израснат две-три поколения, лишени от амбиции и агресивност.

А ако станем равни сред слабите... кого да виним? Такава е природата ни. Най-добре ни се удава джампът...

Тогава в какво можем да виним геометрите? Те изповядват принципа за целесъобразността не само в отношенията си с приятелите, те не щадят и себе си. Момчето Ник Ример, което е обичало да пише стихове, е станало регресор. Защото наставникът му е сметнал, че така ще приложи способностите си по най-добрия начин. Подхвърлил е на Ники сборник от най-доброто в световната поезия, показал е на хлапето творбите на зрелите и признатите...

Как е написал „Хиляди потъващи птици“... Не, не е било възможно да се допусне Ник да стане поет. Абсолютно невъзможно е било.

А аз помня и други негови стихове! Така и не е мирясал този Ники Ример! Декламирал е стиховете си на управляващата система на кораба — най-верният му слушател и почитател. Паметта му се връща при мен, подобно на моята собствена, чрез посредниците — изчислителя и куалкуа.

Сега, когато вече не съм Ник, го познавам още по-добре отпреди. Регресорът и поетът Ник Ример...

*Насилствено вербуван от фабриката за мисли,
аз отказах да служа.*

Не, изхитрувал си, Ники. Не си можел да се откажеш. Създавал си приятели по образ и подобие на своята раса. Своята могъща и нещастна родина. И само в тишината на кораба, в пустотата на кабината, си си позволявал да кажеш това, което мислиш.

*Отказвам да разбирам мислите им,
помислите, мисличките им.
Аз имам **друга** мисъл.
Мисъл друга:
да обичам, когато сам си избирам*

и да правя, каквото разбирам.

Ник Ример, не бих се срамувал да нося името ти. Но това ще е малко подло.

Защото аз съм друг.

И трябва да намеря своята съдба.

Не знам с какво могат да се заменят етиката на Конклава и геометрите.

Не знам какво е по-силно от целесъобразността и любовта. Ако разумът и сърцето стигнат до един и същ извод, какво може да им се противопостави?

Засега не знам.

Мой приемни дядо, Андрей Хрумов, ти искаше да стана мерило за нещата. Еталон сам за себе си.

Ще се опитам.

ГЛАВА 2

Утрото започна със сирена.

Продължителният, пронизващ вой идваше отвън, от бялата пустош около санаториума. Прозорците станаха прозрачни и бараката бе обляна от мътна светлина. Стъклата бяха покрити до средата от пресли, а по-нагоре бе залепнала ледена коричка.

През нощта не се опитаха да ме убият, за което бях благодарен.

Измъкнах се изпод одеялото и се облякох. Струваше ми се, че съм бърз, но останалите доста ме изпревариха. Пред вратата на санитарния блок се бе образувала опашка, но никой не влизаше.

Какво става, да не би да имам право да се изпикая в горда самота?

— Какво чакате? — попитах аз миролюбиво, приближавайки се към тълпата.

— Ник, трябва да приемеш работата на дневалния — отговори Тараи. Той вече стабилно бе заел мястото на моя дясна ръка, посредник при разговорите. Останалите се опитваха да не гледат към мен. Тримата, опитали се предната вечер да се застъпят за Клей, изобщо гледаха да стоят по-надалече. Само светлокосият любимец на Гартер се реши на пълен с омраза поглед изпод вежди. А къде ли бе самият детрониран главатар?

— Клей ли е дневален?

— Да, Ник.

Влязох безмълвно в санитарния блок.

Клей Гартер стоеше над тоалетните чинии и търкаше методично с дългата четка по бялата пластмаса. Миришеше на хлор. Виж ти, методите ни за дезинфекция са еднакви.

— Санитарният блок е изчистен — изрече той с монотонен, лишен от емоции глас.

— Вярвам ти — казах аз.

Лявата му ръка все така беше с прозрачна шина, но забелязах с облекчение, че той я владее почти свободно. Да имаше и Земята такава медицина!

— Ник Ример, искам да поговоря с теб — каза Клей, все така без да се обръща.

— Добре.

— Неофициално.

— А аз да съм искал нещо друго? Давай, само че по-бързо, че народът страда.

Клей отвори незабележимо шкафче в стената. Хвърли четката в леген с някакъв разтвор. Обърна се.

— Кой си ти?

— Нали се представих.

— Ти не си регресор — изрече той убедено. — Може и да съм лош човек, но бях добър наставник. Не си този, за когото се представяш.

Само това ми липсваше!

— Нямам намерение да те разубеждавам. Аз съм Ник Ример. Не ми харесва редът в този санаториум. Вчера ти го обясних нагледно. Това е всичко.

— Тук има десет корпуса — каза тихо Клей. — Няма да те лъжа, че всички старши ме обичат. Но те няма да допуснат такъв нагъл преврат.

— Толкова по-зле за тях.

Той ме пронизва няколко секунди с поглед. После омекна.

— Може би... Не знам как и защо, но ти можеш да вземеш цялата власт тук. Навярно ще успееш...

— Що за странни речи от бивш наставник? — попитах аз. — Каква власт? Всички са равни. — Приближих се към една от блестящите тоалетни чинии и си разкопчах панталоните. — Нали нямаш нищо против да си свърша работата? Нали това няма да те смути... или възбуди?

— Глупак — изрече презрително Клей. — Храната ни не съдържа транквиланти. Ще минат седмица-две и на теб самия ще започнат да ти хрумват странни мисли.

— Не смятам да се задържа тук толкова дълго — подхвърлих, обмисляйки трескаво думите му. Така значи. Транквиланти. Медицината в служба на прогреса. Защо да се хаби енергия за секс, когато той може да се замени с приятелство и труд?

Клей се закикоти:

— И това го казваш на мен? Своя *не-приятел*? Искаш да погазиш решението и да напуснеш санаториума?

— Да. А сега кажи — ще рискуваш ли да разкажеш това?

Той отново изпадна в пристъп на смях. Млъкна рязко.

— Откъде знаеш какви са законите ни?

— *Тези* закони са еднакви навсякъде.

— Да, ти си регресор... работил си при Далечните приятели... Неосъществилите се приятели... Да, наистина. Няма да те натопя, Ник Ример. Но това не е и възможно. Провереният ще мине едва след месец. Нямаме връзка с външния свят.

— Прекрасно. — Тръгнах към мивката.

— Ник, ако още не си разбрал... санаториумът е обграден от селище на гъвкавите приятели. Те ни помагат в лечението. И ни наглеждат да не нарушаваме режима.

— И с какво са толкова страшни тези пиявици? — попитах аз.

Клей поклати глава.

— Понякога ми се струва, че нямаш амнезия. А после се убеждавам, че си лишен изцяло от паметта си... Сам си отговори. Регресор Ник, как е започнал контактът с гъвкавите приятели?

Знанията на Ник Ример, неговото съзнание, изразено в думи, реагираха по-бързо от мен.

— Външната планета. Разреден въздух. Пясък. Студ. Подпочвени езера. Пиявици. Жертви. Хайки. Признаци за цивилизация. Регресия. Възпитание. Приятелство...

Клей Гартер беше зашеметен от този словесен поток не по-малко, отколкото аз самият.

— Сякаш подготвяш конспекти за изпит — каза той.

— Може би. Но с какво се опитваш да ме изплашиш? Гъвкавите са наши приятели!

— Гъвкавите са приятели на хората. Но ние вече не сме хора. Ние сме болни. Нас ни лекуват. Излизането от територията на санаториума означава пълна загуба на разума. Изключване от числото на хората. Първия път ще ти простят, Ример. Попитай приятелчето ти как ще бъде. Но при второто бягство просто ще изчезнеш.

Замълчах, обмисляйки думите му. Загребах течен сапун от вдлъбнатината над мивката.

— Значи няма да има второ бягство.

— Напразно влязох в спор с теб вчера — каза Клей. — Трябваше просто да почакам малко.

— Струва ми се, че е време да освобождаваме помещението — отговорих аз.

— Ник! Исках... да те помоля нещо.

— Казвай.

— Искам да изляза на работа днес.

— Защо? Още си болен... — Кимнах към ръката му, стегната в шина.

— Страх ме е... за Тик.

— Онова момче?

— Да. Страх ме е, че ще направи някоя глупост.

— Мерзавец си ти все пак — казах аз. — Добре. Пороботи. На мен ми е все едно.

Хората пред вратата посрещнаха появата ми с дружна въздишка.

— Свободно е — казах аз.

Всички веднага се хвърлиха към вратата. Дори тримата приближени на Клей. Дори и горкият Тик. Дори и новият ми приятел Агард. И върху лицата на всички се четеше облекчение и благодарност.

Колко е лесно да станеш добър!

Трябва от време на време да отнемаш на хората някоя примитивна, но неизбежна потребност. А после да им я върнеш с помпозен жест.

И любовта към теб ще стане искрена и неподправена.

След закуска се преоблякох. Тараи ми донесе дрехи, подобни на неговите. Ватенката, която би станала култова дреха сред обитателите на земните концлагери, беше доста лека и много топла. Дебели панталони с памучна подплата. Груби ботуши, чорапи, ръкавици...

Ако не друго, пациентите на санаториума поне не студуваха.

Избавих се от сивия си костюм без никакво съжаление. Той не беше мой, а на Ник Ример, който вече не бе сред живите.

— В какво се състои работата ни? — попитах Агард.

— Да се изравнява плажът.

Той стоеше до мен и наблюдаваше как обличам униформата. На няколко пъти ми помогна да се справя с необичайните закопчалки.

Дрехите им се закопчаваха предимно с копчета, очевидно не бяха измислили циповете, но магнитните закопчалки доста ме объркаха.

— Защо трябва да се изравнява?

— От времето на морската ера, когато бреговата линия е била подложена на подобрения и континентът ни е придобил наистина кръгла форма, вълните размиват брега...

— И ние възнамеряваме да го изправяме с лопати?

— Да.

Поклатих глава. Безумие. Работа заради самата работа.

Но как може да се използва един опасен престъпник в крайно автоматизиран свят? Рисковано е да се допуска до техника, а не е позволено да остава без работа.

— Санаториумът периодично променя местоположението си — каза Агард. — Работната зона е около десет километра. Веднъж на две седмици „Свеж вятър“ се премества по крайбрежието.

— И навсякъде ли е така?

— Не знам. В зоните с топъл климат вероятно не. Там има много интернати, градове, ще се намери кой да се грижи за брега.

— Защо е необходимо това, Агард?

Той се усмихна хитро:

— Да ти прочета лекция или да ти отговоря просто така?

— Просто така.

— Не знам.

Студът беше минус петнайсет градуса, ако се отдаде дължимото на скалата на Целзий. Геометрите използваха за отправна точка температурата на здравето човешко тяло, те се отнасяха много сериозно към идеята, че човекът е мерило за всички неща. Но мен ме устройваше повече подходът на шведския физик. Не си струва да се заблуждаваме относно нашата роля в мирозданието. Водата е по-древна от плътта.

Небето се проясни още от сутринта, само на хоризонта остана бяла ивица мъгла. Снегът, чист и абсолютно бял — на Земята такъв може да се види само в планините — покриваше всичко, докъдето стигне погледът. Черните решетъчни силуети на стражевите вишки се открояваха ясно по периметъра на санаториума. Само от едната страна

ги нямаше — там снегът плавно, почти незабележимо преминаваше в ледена каша и в студената вода на океана. Отдалече водата изглеждаше бяла и гъста като мляко.

Нима на гъвкавите приятели им харесва тук? Доколкото помнех, Външната, родната им планета, напомняше по условията си на Марс. Но там предпочитаха да живеят в подземни езера, без да се излагат безпричинно на студа...

От съседните бараки започнаха да излизат хора. Също като нас — облекли топли дрехи, с лопати и лостове в ръце. Изучавах ги крадешком, стараейки се преди всичко да определя кои са водачите им. Това се оказа неочаквано лесно. Уж със същите дрехи, с лопати в ръце, но... вълците си запазват навиците, дори когато са в овчи кожи.

Клей се отдели от нашата група и, без да се оглежда, тръгна към тях.

— Спри го, Ник — прошепна иззад гърба ми Агард. — Трябва първо ти да поговориш със старшите по бараки. Да ги убедиш, че няма да им посегнеш...

— Той няма да призовава към размирици. Напротив, ще ги помоли да изчакат.

Агард едва ли повярва на думите ми, но си замълча.

Притиснал до гърдите си наранената ръка, Гартер се заговори с нисък мъж с почти лилипутски ръст. Може би жертва на отдавнашните експерименти за създаване на ниски регресори? Към тях започнаха да се приближават и други хора.

Гледах безмълвно съвещанието на главатарите. Десет души, ако се броеше и Клей. Навярно ще се намерят и помощници.

Куалкуа, колко боеспособен съм? Колко души можем да обезвредим?

Много. Бойна трансформация?

Почакай.

Клей си тръгна. Насочи се към мен, а аз търпеливо чаках.

— Ник Ример, сега работим на първия сектор на крайбрежието — каза ми той спокойно, дори някак учтиво. — Ако това е допустимо, ще покажа пътя.

— Добре — съгласих се аз.

Клей тръгна напред. Гледайки ту към мен, ту към него, затворниците поеха подире му.

Аха. Добре си беше направил сметката. Ситуацията придоби двойствен характер. Не беше ясно кой сега е началникът. Уж вчера поставих себе си на това топличко място, обаче днес Клей отново водеше групата на работа и общуваше с другите главатари. Ако днес или утре изчезнех, той лесно щеше да успее да си върне властта.

Нека. Нямам намерение да се задържам тук. Да въвеждам ред и да строя светло бъдеще в един-единствен концлагер — това не е моята мисия.

Пьотър, запомни, ти не си диверсант. Не си длъжен да променяш света им. Ти си разузнавач. Разбери света им. Оцени техническата му мощ. Открий допирни точки, пътища за компромиси. А после се върни. Опитай се да откраднеш кораб и се върни. Ескадрата ще те чака един месец.

А после? Ако не се върна?

Тогава ще дойдем за теб. Аларите смятат да модернизират „Влъхва“. Ще получим нормални двигатели, генератори на защитно поле, оръжие. Ще се опитаме да проникнем в света на геометрите и да те намерим...

Снегът хрущеше под краката ми. Свеж, ронлив, покрит с лека ледена кора. Съзнателно не стъпвах в чуждите следи. Сякаш не исках да използвам никакви преимущества.

Тук има снеговалежи всяка нощ. Натрупва се снежна покривка, прикрива следите. Поразтопява се през деня и после покрива земята отново. Свежият вятър лудува над замръзналата тундра, гъвкавите приятели следят за реда, затворниците се лекуват.

Но никой не си поставя за цел да превъзпита пороците им — истински и измислени. Това е изолация. Боклукчийско кошче на края на света. Обаче би било значително по-страшно, ако не съществуваше такова човешко бунце, ако цялата планета на геометрите беше стерилно-щастлива. Но, за нещастие или за щастие, подобно нещо все пак е невъзможно...

Бавно приближавахме черните вишки. Най-крайната от тях беше вече във водата. Започна да се чува шумът на вълните — тежък и тътнещ. Ледената каша се стелеше около брега, понякога се виждаха и цели ледени блокове. Точно в момента едно такова парче се удряше в опорите на вишката, сражавайки се с метала методично и безуспешно. Вишката приличаше на стълб от високоволтова линия, само че вместо

изолатори на върха ѝ се белееше покрито със сняг гнездо, изградено от нещо влакнесто, като водорасли или клони. Малко гнездо, но в него спокойно би се побрал някой гъвкав.

— Той на мястото си ли е? — попитах аз Агард, кимайки към вишката.

— Те винаги са на мястото си.

— Как възприемат света гъвките? Зрение, слух?

— Преди всичко чрез вибрациите. Усещат звуците от крачките.

Агард замълча. Хвана ме за рамото:

— Хей, Ник!

— Какво?

— Не ставай глупак. — Той свали шапката си, показвайки уродливата си глава. — Виждаш ли? Един гъвкав ме целуна. Поддържа главата ми в устната си кухина. Имат много отровна слюнка, Ник.

— Колко бързо се придвижват?

Тараи плесна с ръце. Сега бившият историк изглеждаше изплашен до смърт.

— Момче, опомни се! Моля те, опомни се! Ние ще променим много неща тук, снощи аз не спах, мислих. Цялата идея за санаториумите е извратена, но в теб има духовна сила! Можем да променим всичко! И това не просто ще ни помогне да живеем, това ще промени съдбата ни! Проверяващите ще забележат положителния ефект, решенията ще бъдат преразгледани. Ще минат година-две и ще ни преместят в друг санаториум, с по-мек режим. Имало е прецеденти! А после, кой знае...

Стана ми жал за него. Много. Може би и той самият не вярваше в думите си, но аз добре разбирах колко приятно му е било на Тараи да помечтае вечерта над чашата с менте, издигнал се от положението на шут до ролята на съветник.

А без мен с него е свършено. Клей ще направи живота му непоносим.

Значи ще се наложи да взема Тараи със себе си... един проблем в повече...

— Колко бързо гъвките...

— Значително по-бързо от човека! И са почти неуморими, а околната среда е напълно комфортна за тях!

— Агард, не се притеснявай — помолих го аз. — Няма да те изоставя. Ще си тръгнем заедно.

Той погледна ужасено вишката. Може би гъвкавите са способни да уловят думите ни и да ги отсеят от вибрациите на стъпките и плискането на вълните?

— Нямам намерение да извършвам необмислени постъпки — казах аз. — Ще поживеем, ще видим... какво ще стане...

Изглежда това го поуспокои донякъде. Тараи закима:

— Поогледай се и помисли, Ник. Обещавах ли?

— Да.

Отговорих му честно. В този момент вярвах в себе си.

Просто е невъзможно да се вземе предвид всичко.

Работата беше тежка, безсмислена и не изискваше абсолютно никаква употреба на мозъка. Нормална затворническа работа. На разстояние половин километър от нас се трудеше още една група, по-нататък — следващата. Тъмни петна върху снега, сновящи насам-натам, блъскащи камъни към линията на прибоя.

Първо намерихме три места на плажа, където вълните и ледът бяха размили брега. Разделихме се на двойки и започнахме да тласкаме към брега камъни, които изравяхме изпод снега. Намествахме ги в съскащата вода и ги засипвахме с чакъл и пясък.

Безумие. Сизифов труд.

— Скоро е обядът — прошепна Агард, дишайки тежко. — Добре ще е сега да посрѣбнем нещо горещо...

За обяда се изискваше връщане в бараките. Още една безумна глупост. Да се мъкнеш насам-натам в снега, вместо да вземеш от сутринта със себе си някакъв термос или нагревател...

Но вероятно в това се криеше някак висш, недостъпен за мен трудотерапевтичен смисъл.

— Само гъвкавите ли ни охраняват? — попитах, докато хвърлях във водата поредната лопата замръзнала пръст.

— А кой друг? Малките приятели веднага ще изпукат тук...

Той дори не допускаше мисълта за хора-надзиратели. Това е добре.

Куалкуа, възможно ли е да се убие гъвкав?

Всяко същество може да бъде убито.

Без оръжие?

Недостатъчно данни.

Продължавах да копая, когато слабото гласче зашептя в съзнанието ми. За първи път куалкуа се обръщаше с въпрос към мен:

Пъотър, убийството на гъвкав по-допустимо ли е за теб, отколкото убийството на геометър?

Предполагам.

Благодаря.

Не исках да го лъжа. Впрочем възможно ли е да се излъже същество, живеещо в тялото ти и четящо мислите ти?

Във всеки случай се радвах на липсата на надзиратели хора...

Откъм вишката се чу шумолене и аз прекъснах работата. Забих лопатата в замръзвания пясък. Вперих поглед във вишката. Останалите последваха примера ми.

Стените на гнездото се разтвориха, пропускайки навън дълго сивкавосиньо тяло. Гъвкавият увисна надолу, поклати се малко на десетметрова височина, изтягайки крайниците си в различни посоки. После се откъсна и с лек плясък падна във водата.

Никой не се помръдваше. Всички чакаха нещо.

— Какво прави той? — попитах аз Агард. Лицето му беше станало някак мъртвешки бледо, пусто.

— Ловува. Тук има много риба.

Водата край брега забълбука и гъвкавият се появи. Обърнатият към нас край на тялото му се промени, разтвориха се три дупки. Проблеснаха остри зъби, стискащи вяло бореца се, замираща риба.

— Те ядат нашата органика? — изумих се аз.

— Всичко ядат. Много адаптивни организми.

В гласа на Агард нямаше злоба, само тъга. Гъвкавият бавно излизаше на брега, оставяйки в снега змиевидна бразда. Въздъхнах и взех лопатата. Време е да се работи.

— Гъвкави приятелю!

Потрепнах от този вик. Тънкият, истеричен писък на любимеца на Клей разцепи тишината. Младежът тичаше по брега към гъвкавия, размахвайки ръце и крещейки:

— Гъвкави приятелю!

Изглежда тези вопли бяха безразлични на пришълеца. Той продължаваше да пълзи, отдалечавайки се от нас. Обаче Клей хукна подир момчето:

— Тики! Спри, Тики! Спри!

Агард ме хвана за рамото:

— Той ще наруши периметъра! Не мърдай, Ник!

— Гъвкави приятелю! При нас има асоциален болен! Опасно болен! Намесете се!

— Спри, Тики!

В случващото се имаше нещо жалко и трагично едновременно. Тези двама гейове наистина се обичаха.

— Гъвкави...

Не забелязах мига, в който младежът пресече периметъра — линията между две от вишките. Тази невидима забранена за пристъпване черта изобщо не беше отбелязана. Съществуваше само в нечовешкото съзнание на гъвкавия приятел.

И пришълецът реагира. Започна да се движи назад, без да се обръща, сменяйки посоката с лекотата на същество, притежаващо две глави. На мястото, което по-рано изглеждаше като опашка, се отвориха дупките на уста.

Младежът запищя и спря. Може би, ако беше успял да се върне през периметъра, гъвкавият нямаше да го преследва. Но инерцията му беше прекалено голяма, а той не притежаваше способностите на пришълеца. Тик падна на колене — плетената му шапка излетя в снега. Пришълецът налетя върху него, помете го, сви се на кълбо върху тялото му, вдигна нагоре втората си уста, все още захапала рибата. Разнесе се някакъв жвакащ звук. Нали той е лишен от звукова комуникация!

— Ще получи предупреждение... — прошепнах, сякаш се опитвах да убедя самия себе си.

— Всички ние имаме по едно предупреждение! — изстреля Агард.

В следващия миг аз вече тичах. Стиснатата в ръка лопата ми пречеше и я хвърлих встрани. Гъвкавият се въртеше над тялото на момчето, втората уста, вдигната към небето, гълташе на тласъци мъртвата риба.

— Гадина! — закрещя Клей. Той ме беше изпреварил и дори счупената ръка сякаш престана да му пречи. Скочи и се вкопчи в пришълеца.

Люспите на изплютата от съществото риба проблеснаха. Втората уста удари Клей в гърдите и той падна като подкосен.

Бойна трансформация...

Гъвкавият със сигурност усещаше, че се приближавам. Но тъй като не бях пресякъл периметъра, не ми обръщаше никакво внимание. Изви се в дъга, впивайки двете си усти в потрепващите тела. По сивкавото тяло премина червена вълна и гъвкавият застина — малка чудовищна дъга над повалените жертви.

А после аз пресякох невидимата граница...

Двуметровото лъщящо тяло се изви като пружина и се хвърли към мен.

Времето стана бавно и послушно.

Протегнах ръце, поемайки удара. Тялото на гъвкавия беше хлъзгаво и еластично като гумена тръба. Беше невъзможно да го удържа. Но през скъсаните ръкавици от пръстите ми вече израстваха дълги заострени нокти. Куалкуа преправяше тялото ми, сякаш е восък.

Гъвкавият потрепери, когато ноктите пронизаха кожата му. Навън потече някаква бяла гной. Краищата на тялото му ме удряха по краката. После едната уста се насочи към лицето ми и се наложи да падна, за да се изплъзна от зъбите. Ноктите се бяха врязали здраво в кожата на пришълеца и аз с ужас осъзнах, че съм беззащитен пред устата му.

Контактът е осъществен. Да го подчиня, или да го убия?

— Убий го! — закрещях аз, дори без да осъзнавам за какво говори куалкуа.

Нещо изтече от пръстите ми в тялото на гъвкавия. Нещо още по-ловко и приспособимо от него самия. Нещо аморфно, плуващо по тъканите и напипващо нервните възли...

Пришълецът се разтресе и аналогията с маркуч, по който пускат вода под налягане, стана още по-силна. Кожата му отново побледня, оцвети се в сиво. Челюстите бавно се затвориха.

Нервната система, лимфният контур, сърдечната верига... — изброяваше куалкуа методично. Сега той се веселеше, този малък пакостник, станал част от мен и спасяващ живота ми. Изучаваше и

покоряваше новото тяло. Може би това не му беше нужно, но куалкуа беше готов да обслужи на симбионта...

Да прекъсна ли процеса на нервната му дейност?

— Да!

Тялото на гъвкавия омекна.

Лежах, вдишвайки дълбоко ледения въздух и усещайки как ноктите се прибират в тялото ми. Най-накрая гъвкавият се изплъзна от захвата, но няколко тънки бели нишки все още свързваха пробитите ръкавици с плътта му. Те пулсираха, сякаш по тях течеше нещо.

— Прибирай се... прибирай се... — прошепнах аз.

Десет секунди. Все още съм гладен.

Не знам как, но успях да издържа тези секунди, докато куалкуа извличаше от тялото на гъвкавия нужните му вещества.

И едва след като видях, че нишките са се прибрали в тялото ми, обърнах глава настрани и повърнах — само жлъчна течност.

— Ник! Ник!

Агард пристъпваше по периметъра, без да се реши да прекрачи границата.

Станах и с олюляване се приближих към Тик и Клей. Младежът вече беше мъртъв. Ватенката му беше сцепена на гърдите и от огромната разкъсана рана се вдигаше пара в студа. Отворените очи гледаха изплашено и с недоумение в небето.

А Клей още дишаше. Той беше допълзъл до възлюбления си и го бе хванал за ръката. Снегът под него се бе разтопил от бликащата кръв и аз бях доволен, че бившият наставник лежи по корем и раната му не се вижда.

— Защо? — прошепна той.

Заставах на колене. Миришеше на кръв. Миризмата беше пронизващо силна в студа и започна отново да ми се повдига.

— Защо... се намеси? — повтори Клей.

— Исках да помогна — произнесох аз тази единствена нелепост, която си беше чистата истина.

— Напразно... глупак... регресор...

Последната искрица живот проблесна в очите му и той добави, сякаш плюейки:

— Чий... регресор си ти?

Изправих се.

Вече нямаше на кого да отговоря.

— Ник, Ник! — крещеше иззад периметъра Агард. — Ник, обърни се!

... От всички посоки към нас се плъзгаха, носеха се и плуваха гъвкави приятели.

— Махай се отгук, Ник! Бягай! — Агард размахваше нелепо ръце. Той сякаш беше забравил собствените си думи, че гъвкавите са значително по-бързи и издръжливи от хората.

Приближих се бавно към него.

— Благодаря ти, Тараи — казах. — Не се бой за мен.

Старият историк изхлипа. Стискаше лопатата в ръце. Нима смяташе да се бие? Въпреки всичко?

— Ще те убият, ще те убият, момче — прошепна той.

— Защо те вкараха в санаториум, Тараи? — попитах аз.

— На кого му... — Агард затръска глава в няма възмущение. Но аз чаках. — Намерих в архивите историята на Риг Воняция. Да, той е спрял чумната пандемия! Само че преди това тя е тръгнала от него самия. Снабдил е наставниците и с лекарството... и с причинителя!

Защо ли не бях учуден?

Прекалено бегло се разказва в историята на геометрите за човека, спасил света им. Прекалено успешно се е осъществило преминаването на властта в ръцете на наставниците, мъдрите и благородни спасители.

— Сбогом, Агард — казах аз. — Дръж се. Може би... още нещо ще се промени.

Той вдигна войнствено лопатата. В очите му проблесна безумие.

— Ние... ние заедно...

Поклатих глава.

Куалкуа, започни бойна трансформация.

Симбионтът отговори незабавно.

Препоръчвам потапяне в океана.

Потрепнах, поглеждайки бялата каша от лед и вода.

Не се страхувай от измръзване.

— Това е обичайната им среда — прошепнах, гледайки носещите се по водата парчета лед.

А не си ли се замислял коя е моята обичайна среда?

Дори иронията в тази фраза да беше случайна, тя ми подежда отрезвяващо. След минута тук щяха да се озоват десетина гъвкави. Не

можех да победя всичките.

Тупнах историка по рамото, опитах се да му се усмихна — за съжаление не се получи. И побягнах към водата.

— Ник! — извика безпомощно Тараи подире ми. Последното, което успях да забележа, бяха вдигнатите ръце на двама от „пациентите“. Те ми махаха, пожелаваха ми успех.

Трима от десет — това вече е много. За този свят си заслужава да се бори човек.

Тичах по плиткото, докато водата не стигна до коленете ми.

После се гмурнах.

Ледът ме изгаряше като огън. Ватенката моментално се намокри, скоба движенията ми. Дишането ми секна, и слава Богу — иначе бих закрепял и бих нагълтал вода.

Не се бой, не се бой... — зашепна куалкуа.

Ако рецепторите ми се бяха изключили секунда по-късно, щях да изгубя съзнание. Но куалкуа успя.

Студът изчезна. Потреперих, идвайки на себе си. Люлеех се на повърхността. Мокрите дрехи ме теглеха към дъното. Преобърнах се, свалих ватенката и панталоните. Огледах се — гъвкавите вече бяха на брега.

Напред.

Обичах да плувам. Този вид спорт е съблазнителен за мързеливците и аз винаги съм му отдавал дължимото. Но и резултатите винаги са съответствали на усилията. Когато се бях отдалечил на двајсетина метра от брега, се чува ритмични плясъци — гъвкавите скачаха във водата.

Гмурнах се, обърнах се и се заставих да си отворя очите. Тъкмо навреме.

Гъвкавите приятели се носеха към мен като торпеда. Устите им бяха отворени и водата бучеше, преминавайки през тръбовидните тела. Реактивен принцип на движение, много удобно.

Атакувам.

Пръстите откликнаха с болка — куалкуа бързаше прекалено много, за да е в състояние да ми осигури комфорт. Белите нишки се

развиха напред, срещу атакуващите гъвкави. Десет тънки змиевидни нишки.

За да победиш врага — превърни се в него. Японците щяха да останат доволни от методите на куалкуа.

Гъвкавите имаха великолепна чувствителност. Живите торпеда започнаха да се разпръскват, да маневрират. Но три не успяха.

Не забелязах как пипалцата на симбионта се врязаха в гъвкавите. Навярно първата схватка му е била достатъчна, за да се приспособи към организма на пришълците, всичко стана много бързо. Гъвкавите застинаха, инерцията ги носи още няколко метра — едното тяло стигна почти до мен и започна да потъва.

Размахвах ръце и изскочих на повърхността. Глътнах въздух — мек и лепкав като сироп. Хората на брега извикаха при появата ми.

Надолу...

Гъвкавите кръжаха наоколо, без да рискуват да се приближават. Бяха останали пет или шест. Не можех да следя всичките едновременно и ми оставаше да се надявам, че симбионтът ми използва и собствените си сетивни органи, освен човешките очи...

Удар в хълбока, мек, безволев. Нападналият ме отзад гъвкав вече беше мъртъв в мига на сблъсъка ни. Но устата му все пак ухапа тялото ми. Никаква болка — само тежест и мътно облаче кръв, плуващо във водата.

Не се бой, не се бой...

Под мен, леко потрепвайки, тялото на гъвкавия приятел се спускаше към дъното. Останалите продължаваха да кръжат. Дали бяха като акулите — да атакуват самостоятелно?

Кръвта спря да тече, куалкуа беше предприел нещо. Но тялото ми започна да отслабва. Загубата на кръв и ледената вода, дори и да не я чувствах, продължаваха да изстискват силите от него.

Плясък — гъвкавите се обърнаха синхронно. Не за атака — те се отдалечаваха, носеха се към брега. Или бяха съобразили, че водната среда вече не им носи предимство, или бяха осъзнали, че случващото се отдавна е надхвърлило рамките на обикновено бягство.

Изплувах. Пришълците вече излизаха на брега, и хората бързо отстъпваха и им правеха място. Но появата ми не остана забелязана. Викове, размахващи се ръце. Който и да съм бил за тях, когато

наруших неписаните закони на санаториума се бях превърнал в човека, победил гъвкавите.

Само че да победиш врага още не означава, че си спасил самия себе си.

Ледена пустош зад гърба ми, леден океан пред мен.

Гъвкавите ще съобщят за случилото се. Не бях видял аналози на полиция или армия в света на геометрите, но това не означаваше, че ги няма. Ако се наложи — регресорите и пилотите ще се спуснат от небето на земята, мирните селски труженици ще вземат в ръце лазерните сърпове, а работниците — атомните чукове.

Ще ме търсят.

Та нали трябва да се спаси невменяемия болен, избягал от уютния санаториум!

Плувах все по-надалече и по-надалече от брега. Куалкуа мълчеше — навярно скорошната схватка му беше коствала много усилия. Но това, че мълчеше, беше добре. Трябваше да взема решение сам. Дали да се спася, или да загина. Да победя този свят — или да се предам.

ГЛАВА 3

Вечерта ме завари върху леден блок, на двайсет километра от санаториума и на половин километър от брега. Съблякох се гол и сложих дрехите под себе си. Продължавах да не усещам студа, но така ми беше някак по-спокойно.

Странно усещане. Пълна нереалност на случващото се. Раната на хълбока ми почти беше заздравяла, само при докосване на новата розова кожа усещах някакъв гъдел. Наоколо — белотата на водата, ледовете, обезцветеното небе. Като в картините на Рокуел Кент. Но на подобни пейзажи е хубаво да се любиш, когато си седиш вкъщи, на топло. Или поне не докато наблюдаваш разтопяването на снежинките върху голата ти кожа.

Куалкуа ме защитаваше от студа по-надеждно от която и да е шуба. Но имаше странични ефекти.

Въздъгнах, вдигайки от леда току-що уловената риба. Да се направим на гъвкави.

На вид рибата наподобяваше морски костур. Червеникави люспи, покриващи половин килограм месо.

Откъснах перките и се заех с вечерята си. Суровото месо беше безвкусно, но все пак не толкова неприятно, колкото бях очаквал. Да беше тук Данилов, нали разправяше, че обича японската кухня...

Някъде в стомаха ми куалкуа щеше да получи своята порция храна. Самият аз предпочитам да погладувам, но симбионтът, борил се шест часа със студа, беше на друго мнение.

Още.

— Свърши — казах аз, оставяйки встрани жалките рибени останки.

Не.

— Не мога.

Аз мога.

Сложих длан върху рибата и се извърнах. Пръстите ми леко помръдваха, но не исках да гледам какво става.

Ето сега вече свърши.

Под дланта ми беше останала само опашката на рибата. Преглътнах, борейки се с повдигането. Всичко, което е естествено, не е отвратително. Изстрелях с пръст опашката встрани, погледнах дланта си. Не се виждаше нищо подозрително. Интересно, а дали мога да ям през петата?

Сигурно мога.

Събрах шепа сняг от леда и затрупах трапезата си.

— Куалкуа, а какво да правя сега?

Аз не взимам подобни решения и не давам съвети.

Може би това е за добро. Иначе няма да успея и да се огледам, и вече ще съм станал ходещо убежище за чуждия разум. Куалкуа се занимава само с едно нещо — осигурява оцеляването ми. И се справя прекрасно — предполагам, че бих могъл да прекарам остатък от живота си в лов на риба и в хващане на тен върху снега.

Проблемът ми е как да намеря приложение на подарения ми живот.

Добре, да поразсъждаваме спокойно. Колкото и отвратително да изглежда снежната пустиня — в нея трябва да има живот. Мога да се храня с каквото и да е, дори... стоп, не бива да мисля за това. Това е същият този Кръгъл континент, на който се намира градът Служене, космодрумите, уютните топли къщи, шахтите и заводите, горите и полята. Трябва просто да се добера до тях.

— Да плуваме към брега.

Добре. По пътя ще половуваме риба.

Преглътнах.

Добре. Няма какво да капризничам.

— Ще половуваме — съгласих се.

Вървах край брега през цялата нощ. Не знам дали по вина на куалкуа, или нервите ми бяха обтегнати, но не ми се спеше. От небето се сипеше тих, спокоен сняг, от време на време се налагаше да изтръсквам втвърдилата се риза. По тялото ми понякога преминаваха кратки конвулсии и от кожата се посипваха ледени корички. Тъмнина... Планетата на геометрите няма естествен спътник, а чудесното им звездно небе, пречещо на навигацията и позволяващо да се работи нощем, беше останало някъде далече...

Значи сте избягали, геометри. Скрили сте се от онези, на които сте искали да наложите Дружба. Преместили сте цялата си планетна система, заедно със слънцето Майчица, заедно с планетите на малките и гъвкавите приятели. И не сте мирясали. Желанието да се твори добро е неизкоренимо.

Но защо то винаги приема такива форми?

Нали ние също бихме могли да тръгнем по този път. Нима той би довел до рационален, изряден и фалшив рай? Та нали всичко наоколо ми е познато. Всичко е влизало в арсенала на утопичните мечти за бъдещето. Чистички градове, небрежен аскетизъм на живота, наставници, мъдро водещи все повече и повече поколения към щастието, приятелство с други раси — всичко това е било и наша мечта.

Така ли бихме приключили? Мрежа от лагери за отхвърлените, въоръжени до зъби мирни кораби, неоспорими авторитети в Световния съвет и взаимна отговорност, принуждаваща приятелите на Ник да го конвоират до санаториума? Или геометрите просто са допуснали грешка, кривнали са от пътя, някога са нарушили с нещо собствените си принципи? Например, когато са започнали бактериологична война в средновековието, избивайки — убеден съм в това — армиите на феодалите, а после, подарявайки на света лекарството против чумата, мирно и сигурно са взели властта в ръцете си. Заемайки мястото на светците. Вероятно по-рано геометрите са имали някакви култове, вярвания...

А може би няма друг път? Или откровената циничност на Конклава, или пътя на геометрите, но в красива обвивка?

Избирай, Петя Хрумов. Избирай, планета Земя. На чия страна ще застанеш, когато идеите на приятелството се натъкнат на свода от закони на Конклава?

Две сили. Дядо, колко се надяваше ти да възникне такава ситуация. Но ще ни се удаде ли да се възползваме от нея? Или Конклавът ще ни попилее като възможни съюзници на геометрите? Или геометрите с лекота ще направят обичайното за тях — ще ни доведат до средновековие, за да ни наложат собствената си етика?

И дали ще успеят да се сражават като равни с равни срещу Конклава? С бойните кораби на аларите, с плазмените същества от расата торп — малобройни, но способни да обитават короните на

звездите, с неизброимите пълчища хиксоиди и даенло, с интелектуалната мощ на изчислителите?

Глупости. Разбира се, че ще могат. Макар и в тяхната система да има само три обитаеми планети. Те са умни. Технологиията им — не тази, която е на повърхността, а истинската, въплътена в корабите и транспортните кабинни, е много напреднала. И най-важното — обществото им е напълно монолитно. Да, има концлагери, но те са полупразни. Един-два процента опозиция — това е нищо. А и нали дори тези нещастни, заети с безсмислена работа каторжници са предани на Родината. И не биха се поколебали да сменят лопатите с оръжие.

Цивилизацията на геометрите не може да се превземе със сила. Цялата им планетна система е космически кораб, способен да маневрира, да се изплъзва от преследване, да атакува. Принципът, чрез който се придвижват в пространството, е неизвестен, но превъзхожда достъпното за Конклава. Каквито и чудовищни сили да хвърли Конклава срещу геометрите, те ще успеят да се изплъзнат. А после ще се върнат. Защото тази раса, точно като хората, не умее да отстъпва. Ще отгледат регресори за работа на Земята и регресори, способни да влязат в кожата на изчислителите, и регресори, приличащи на хиксоидите.

И Конклавът, изпълнен с обиди и взаимна омраза, ще рухне. Силните ще отстъпят, ще преминат в глуха отбрана. Слабите ще възприемат идеите на приятелството.

Бях абсолютно сигурен в това.

Може би там, откъдето са дошли геометрите, съществува сила, която ги е уплашила. Но Конклавът не става за тази роля...

Спрях и се заслушах. Счу ми се звук някъде отпред — далечен пукот, наподобяващ изстрел...

Не, сигурно ми се е счуло.

Аз също фиксирах звука.

Далече ли е, куалкуа?

Не повече от пет километра напред по бреговата линия.

Благодаря.

Поколебах се и попитах:

Всичките ми мисли ли четеш?

Да.

Какво мислиш за съотношението на силите? Способни ли са геометрите да победят Конклава?

Вероятно да.

Това не те ли плаши?

Не. Ние няма да загубим в никой от случаите.

Ако ви е все едно, защо участвате в заговора против силните?

Ние? Участвам аз. Предишният ми симбионт-алар пожела това и преминах в теб. Нямам нищо общо с другите особи от моята раса.

Добре си живеят те. Спокойно. Телата на симбионтите могат да загиват, цели цивилизации могат да се унищожават взаимно — куалкуа само ще гледат любопитно през чужди погледи. Разбира се, те са смъртни и някой плазмен заряд може да ме изпепели заедно с пропилата се в тялото ми амеба.

Но какво е това *насилствена* смърт за раса, която не познава *естествената* смърт? Безкрайно делеящи се, пътешестващи от тяло в тяло? За куалкуа гибелта може да е ужасна трагедия или нищо незначеща дреболия. По-скоро второто. Ненапразно те „работят“ напълно спокойно в бойните глави на ракетите...

Добре си живеят...

Продължих нататък. Звукът можеше да се окаже просто разпукване на някой леден блок. Но може би пред мен имаше населено място. Рудник, рибарско селище, пристанище... или още един концлагер.

Добре. Ще видим. Пет километра — до сутринта ще пристигна.

* * *

След два часа лежах, зарит до шията в снега, и се вирах в полумрака, предхождащ изгрева. Снегът ми помагаше, блестеше, правеше съоръженията пред мен отчетливи — като приложения върху бял лист хартия.

Кула. Петдесет метра висока, трийсет метра в диаметър. Вече започваха да се появяват отблясъци по стъклата на прозорците. През едно или две от тях се процеждаше слаба светлина. За рудник или техническа сграда прозорците бяха прекалено много. По-скоро бих

сметнал зданието за жилищен блок... между другото, с напълно прилична дори за Земята архитектура. Някаква фалическа бетонна конструкция, стърчаща от замръзналата почва.

Впрочем кулата не беше най-интересното от построените на брега съоръжения. По-нататък проблясваха два стъклени купола — под тях се разпознаваше зеленината на дървета. Куполите и кулата бяха свързани с прозрачни тръби-коридори. По-надалече се виждаше и група ниски постройките.

Някакво селище. Нещо от рода на обиталище за дългосрочни смени на миньори или сондьори. Та нали геометрите трябва да имат нефт? Някога бях видял по телевизията селище на канадски работници от газодобива в Сибир, в онзи район, който Русия даде под аренда за деветдесет и девет години. Несъмнено имаше сходство! А освен това дядо има пълен шкаф с албуми с фантастична живопис, много обичах да ги прелиствам като малък. Преди половин век, когато са се опитвали да строят комунизма, са рисували много подобни пейзажи. Задължително — градини под куполи, прозрачни свързващи коридори... топли тоалетни. А над цялото това великолепие безсилно свисти снежна буря...

Засмях се тихо. Жалко, че на никой от художниците от онази епоха не им е хрумвало да добавят към този романтичен чертеж гол човек, криещ се зад преспите. Човек, бягащ от концлагер.

Добре, достатъчно съм изпитвал силите на куалкуа. Напред. Да шурмуваме местните нефтени находища. Дори в тези прозрачни куполи можех да се скрия надеждно, да се сгрея и да похапна. А ако проникна в сградата...

Използвайки последните минути от сумрака преди изгрева, аз се затичах напред. Ризата ми беше сива, но сега беше вледенена и покрита със сняг. Върху косите ми също имаше сняг. Ако нямаха външна сигнализация, щях да съм почти невидим за случаен поглед през прозореца. А ако имаха... това можеше да се провери само по един начин...

По пътя към кулата пресякох няколко отъпкани пътеки. Трасета за ски? Следи от транспорт с колела? Място за разходка на гъвкавите приятели?

... Ако геометрите наистина умееха да правят нещо, то беше да не оставят боклук. Стои си здание наред тундрата и никакви следи от

това откъде се е появило, както и никакви признаци, че е обитаемо. На никой и през ум не му минава да хвърли през прозореца огризка или да забрави при строителството няколко бетонни блока. Педанти. Колкото и да е смешно, ако геометрите завладеят Земята, техните порядки няма да се харесат най-вече в Русия. Въпреки традицията на утопичните мечти...

Обиколих зданието в лек тръс. Намерих три врати, но нито една не реагира на докосването ми. Лошо. Оставах още куполът и ниските съоръжения встрани. Първо притичах до купола — прекалено примамливо зеленееха дърветата, надеждно скрити от студа. Когато вече бях близо до него, се обърнах и погледнах още веднъж кулата.

По дяволите!

По рождение ли съм толкова умен или е от студа?

Разузнавач! Агент на Земята! Всестранно развит представител на човечеството!

Пътеката от следите ми се виждаше напълно ясно. Тръгваше от преспите, обикаляше кулата и водеше към купола. Достатъчно беше слънцето да изгрее и появата ми щеше да престане да бъде тайна. Трудно е да не се заинтересува човек кой ли е бягал през нощта бос в снега. А ако освен това са съобщили и за бягството на пациент от най-близкия санаториум...

Тихичко се завайках, съобразявайки какво съм направил.

Поне да не бях тичал около кулата! Сякаш се подигравах на обитателите, сякаш си просех преследването!

Сега вече беше късно да си скубя косите и да се разкайвам. Подложих дланта си и улових една снежинка. Може би снегът ще затрупа следите ми? Слаба надежда, но нали трябваше да се утеша по някакъв начин...

Първо изследвах участъка от купола, от който излизаше тунелът, водещ към кулата. Земната логика подсказваше, че при началото на тунела трябва да има врата.

Не, все пак не съм си вкъщи.

Диаметърът на купола беше половин километър. Потичах покрай стъклената стена, неволно заглеждайки се в тъмните силуети на дърветата. Топло е там, топло... И мога да се почувствам човек, а не кукла на конци... Дървета, хълмчета, храсталак. Зад стъклото се крие много удобна горичка... И то не безжизнена — ето, сред гъсталака се

мярка синкава светлина... Нима тук също няма вход? Напълно изолирано от външния свят селище? Може би кулата е построена над нефтен сондажен отвор или шахта и обитателите ѝ нямат нужда да излизат навън?

Сега се стараех да оставям по-малко следи и тичах плътно до купола. Тук, на края на натрупаните от вятъра преспи и сняг следите ми не би трябвало да са толкова незабележими.

А наоколо ставаше все по-светло и по-светло. На небето не бяха останали почти никакви облаци, Майчицата скоро щеше да се появи... Виж ти, как съм свикнал с думата на геометрите... Време е да се махам. Ще ловя риба в морето и ще засищам куалкуа, ще вървя или ще плувам покрай брега.

Спрях да бягам и закрачих. Не, куполът нямаше никакви врати. Затова пък на десетина метра от него снежната равнина се нарушаваше от неочаквана пряспа с правилна кубична форма. Вятърът не може да направи такова нещо.

Наложи ми се дълго да чистя снега. Но не се учудих, когато открих под ледената кора гладка пластмаса. Някаква будка с височина половин човешки ръст. Нима прилежните строители все пак са допуснали брак в работата си?

Прекарах длан по пластмасата, опитвайки се да намеря ключалка и да я активирам. Хайде! Давай!

Скобата на ръчката за вратата се появи неочаквано. Натъкнах се на нея с изпънатите си пръсти и неволно усетих как пластмасовата стена потрепна. Аха! С нов прилив на енергия започнах да разгребвам снега, и скоро се появи малка вратичка. Отвори се лесно, след няколко дърпания. Пантите не бяха замръзнали — от вътрешността на будката прииждаше влажна топлина. Протегнах ръка — точно така. Нямаше под. Някъде долу шумеше вода.

При цялата любов на геометрите към интелектуалните заключалки, не бяха сложили такава на люка за канализацията.

Сега имах три възможности за по-нататъшни действия. Какво беше онова, което дядо казваше за тройката? Най-удобното за човешкото съзнание число? И така, можех да продължа търсенето на нормален вход. Можех да си тръгна. Или да се хвърля смело в течащата вода.

Първите два варианта изглеждаха по-разумни, но бяха успели да ми омръзнат.

Спуснах краката си в пустотата. Затворих вратичката след себе си, балансирайки върху тънкия парапет. Водата не беше далече, плясъкът идваше от съвсем близо.

Скочих, представяйки си много ясно тялото си, набито на остър кол, стърчащ от бурния поток...

Оказа се, че водата е топла. Обикновена морска вода. Солена. Вече обичайна за мен. Течението ме подхвана и ме понесе по някаква тънка тъмна тръба. Пространството над водата беше съвсем малко, едва можех да си подам главата.

Водопровод с вода, идваща от морето!

Плюейки, изплувайки и потапяйки се, аз ненаситно гълтах въздух. Течението ме носеше някъде под купола. А сега вариантите бяха неизброимо много. Решетки, перки, системи за охлаждане на реактори, затворени резервоари.

Не! Това не беше възможно. Геометрите се отнасят много грижовно към живота. Ако вратичката не е блокирана и няма никакви предупредителни надписи и защитни решетки — значи на някой, паднал в тунела, не може да се случи нищо страшно!

Разбира се, това бяха доста произволни предположения. Но ми помогнаха да се държа през минутата, в която течението ме носеше. После пред мен заблещука слаба светлина, течението отслабна и аз започнах да закачам дъното с краката си. Водата ме завъртя за последен път и ме изхвърли върху малка метална решетка, която играеше ролята на под. От тавана светеха не особено силно някакви лампи. Изправих се, със закъснение усещайки страх.

Малка кръгла зала. Подът бе надупчен като сито, тук-там върху решетката лежах водорасли и буци пръст. Прииждащата през тръбата вода бучеше, разплискваше се и падаше надолу.

Браво на геометрите. Аз съм на някакво ниво на филтрационната им станция. Отсят заедно с останалия боклук.

Залитайки, тръгнах към единствената врата, която водеше вън от залата. Ако не се отвори — значи съм голям дръвник. Ако се отвори — значи съм дръвник-късметлия.

Оказах се късметлия. Вратата се отвори, а зад нея имаше тясна шахта с монтирани в стената скоби. На пода — буци пръст и изгнили

клонки. Без да се замислям, започнах да се катеря. След три метра над мен се оказа метален люк. Е?

Люкът поддаде на натиска ми и се отвори. Върху мен се посипа малко от същата смес, която покриваше пода на шахтата. Отгоре изходът беше небрежно замаскиран с почва.

Хванах се за краищата на отвора и се измъкнах навън. Огледах се, сякаш в момента бях способен да бягам или да се бия. Легнах по очи. Над мен имаше клони на дървета, още по-нагоре беше покривът на купола, а над него — бледият изгрев.

Успях. Проникнах в селището на геометрите.

А дали за добро или за лошо — още не знаех.

Двайсетина минути просто лежах и се наслаждавах на покоя. Постепенно започнах да усещам бодежи в кожата, чувствителността ѝ се връщаше — куалкуа сваляше защитния режим.

Трябва да похапна. Преди всичко трябва да възстановя силите на симбионта, а после да си почивам... Мисълта беше неочаквана и аз настръхнах. А може би куалкуа все пак влияе на съзнанието ми?

Не, все пак май не. Не усещах никакво насилие. По-скоро същата загриженост, която изпитвах на Земята, когато трябваше да храня кучето. А куалкуа и не претендираше за повече.

Забавно е да разсъждаваш за някой извънземен, да се опитваш да разбереш дали в действията му има коварство и предателство, когато той чете всяка твоя мисъл. С това не просто трябва да свикнеш, трябва да приемеш това положение на нещата, да се довериш.

Когато няма никакъв контрол над ситуацията, остава единствено безсилието. Ние го наричаме доверие и се успокояваме...

Станах. Огледах се. Шахтата на водопровода ме беше довела в центъра на купола. Тук разстоянието до прозрачния таван беше седемдесет метра и дърветата растяха напълно свободно. Нещо хвойново, според земните представи. Само че иглите на боровете имаха половинметрова дължина и стеблото бе гладко, като на бреза.

Затворих люка и го посипах с пръст и нападали клонки. Приведен, побягнах из гората. Загубилата твърдостта си мокра риза беше притиснала тялото ми като компрес. Трябваше да я оставя на

решетката на филтъра. Или да я заровя в снега. Така или иначе от дрехата нямаше никаква полза.

Стъкленият купол над главата ми позволяваше да се ориентирам добре. Доста бързо достигнах до стената — тук дърветата бяха други, по-ниски. Ех, ако знаех имената им, паметта на Ример би ми подсказала дали мога да се подкрепя с плодовете... Тръгнах покрай стената към тунела. Ситуацията се повтаряше, само че този път вървах в обратна посока и от обратната страна на купола. Някъде тук бях забелязал светлина...

Вече почти се беше разсъмнало и това много ми пречеше. И все пак забелязах лилавото сияние. Разтворих храстите и тръгнах към светлината, вече знаейки какво ще видя.

Транспортна кабина. Нормална, с терминал до вратата. Влизай и се пренасяй през пространството. Само дето управляващата система няма да ми се подчини. И не само това, ами и ще вдигне тревога.

Потупах с длан топлата пластмаса и продължих нататък, към тунела.

Разбира се, не знам много за Родината. Но вече бях на много места: космодрума, работното място на Таг, ресторанта, общежитието, банята, магазина, Световния съвет, в интерната, в „санаториума“-концлагер. Дядо навярно би изказал няколко мъдри мисли по повод на този разрез на обществото на геометрите. Аз не бързах да правя изводи. И все пак този остъклен жилищен комплекс ми напомняше за нещо. Много очевидно. Да вземем например транспортната кабина в гората — нейното разположение не можеше да се обясни с никакви логически доводи. Значи трябва да оставя логиката настрана.

Да се монтира сложен механизъм в горски парк — това означава, че се подчертава неговата естественост, обичайност.

Целта е да свикнеш с него...

Изобщо не се учудих, когато в края на тунела, над широката врата, видях надпис: „Бяло море“.

Интернатът, в който бяха изпратили наставника Пер, за да „изкупва вината си“.

Ама че работа.

Приседнах върху каменната плоча, с която беше покрит подът на тунела, и се опитах да обмисля ситуацията. Не биваше да се бавя, и все пак...

Навярно дядо беше прав. Отново всичко се сведе до три варианта.

Случайност.

Геометрите ме контролират по някакъв начин и с някаква цел са ме довели именно в интерната „Бяло море“.

Местата за „излежаване на наказанието“ за нас не са избрани случайно. Именно интернат и санаториум, разположени в съседство. Макар аз да не го знаех, на Пер този факт със сигурност му е бил известен. Добротата на геометрите е своеобразна. Наставникът Пер наистина е опечален от факта на моето „умопомрачение“ — сега, след като първоначалната ми ярост беше отминала, аз разбирах това. И да знае, че на петдесетина километра... стотина килокрачки, както би се изразил той, броди с лопата и кирка неговият бивш най-добър възпитаник — това е сериозен удар по психиката му.

Виж ти! Само това ми трябваше — да оплаквам съдбата на наставника Пер!

Станах и нелепо оправих мръсната си мокра риза. Как ли ще реагират децата на геометрите при появата на непознат мъж с риза и къси гащета, с обрасли с брада бузи и зъл вид?

Колкото и да е странно, най-вероятно биха донесли стол и чаша горещ чай и биха изтичали да търсят лекаря.

Наставниците умеят да възпитават. Само че от резултатите ме побиват тръпки.

Побутнах леко вратата — тя се отвори веднага. Никакви заключалки.

Фойето беше издържано в съвсем различен стил от този на „Светлината на Майчицата“. Беше огромно, заемаше целия първи етаж. И всичко беше бяло, блестящо. Неравни стени и таван с начупени плоскости. Създаваше се впечатлението, че се намираш в ледена пещера. Лампи също не се виждаха, самите плоскости на тавана леко блестяха. Красиво. Но за какво е необходим такъв интериор, нали геометрите не правят нищо току-така? Покрай стената — меки кръгли кресла, тапицирани с бяла тъкан, на пода — дебел килим. Пристъпих плахо, страхувайки се, че ще го изцапам. А после ще се наложи децата да го чистят, в рамките на *подготовката-за-труд*.

Влязох и притворих вратата. Заслушах се. Тишина. Няма никой. Да можех да намеря схемата на етажите и да изясня къде живеят

наставниците. Ще нахлуя при Пер и ще му кажа мрачно: „Имаш дълг към мен, сигурно още пътува с камилите.“ Ох, няма да ме разбере. Няма да оцени казармения хумор.

От фойето тръгваха две стълбища — едното нагоре, другото надолу. Значи тук има и подземни етажи? Заподозрях, че някои от вратите може и да са асансьори, но не исках да се напъхвам там. Веднага разпознах в три от вратите изходите от кулата — тези, които неуспешно се бях опитвал да отворя съвсем наскоро.

Добре поне, че няма никаква охрана.

Стоп! На вратата на „Светлината на Майчицата“ имаше дневален!

Обърнах се, утешавайки се с надеждата, че не принуждават децата да дежурят нощем.

Но се оказа, че все пак има дежурен. В нишата до вратата, под огромен блестящ харпун, висящ на кука. Момчето беше голямо колкото харпуна. Сега то спеше спокойно, излегнало се на пода.

Поклатих глава. Навярно има някакъв висш педагогически смисъл в тези вахти до незаключени врати. Възпитаване на чувство за отговорност, чувство на гордост за своя интернат, за неговия символ. А и не им се налага да дежурят често, във всеки интернат има стотици възпитаници. Да... И все пак на мен ми изглеждаше значително по-правилен сънят на момчето.

Ако беше по-голям, нямаше да се сдържа. Щях да сваля от куката свещения харпун и да го скрия зад някое кресло, в най-добрите традиции на курсантските времена. Какво по-достойно може да има от това да опошлиш остарелите символи? Но момчето беше на девет години, не повече. Постоях и погледах как се усмихва в съня си. Искаше ми се да го погаля по главата, но той със сигурност би се събудил от неочакваната ласка. Така че отидох тихичко, на пръсти, до стълбата и започнах да се изкачвам.

Къде може да си, наставнико Пер?

Трябва да те видя. Да те погледна в очите. Да ти задам няколко въпроса.

Време е Ник Ример и любимият му наставник да поговорят откровено.

Бях избрал правилното стълбище, тук имаше жилищни етажи. Без колебание отминах втория и третия етаж — там вратите бяха

прекалено нагъсто, това бяха стаи на възпитаници.

На четвъртия етаж спрях.

Кръглата стълбищна площадка беше малко по-широка от долните. И лампите светеха по-ярко. И вратите бяха само шест. Напълно възможно беше наставниците да живеят тук.

Бих изследвал и горните етажи. По добре е да се действа, след като ситуацията е оценена напълно. Но погледът ми се спря на парче бяла тъкан, прикрепено небрежно към една от вратите.

Бяла папийонка.

Същата като тази, която се бе опитала да сложи на шията ми Кати.

Сърцето ми се разтуптя в гърдите, дланите ми се изпотиха.

Бойна трансформация?

Не отговорих на куалкуа. Приблжих се до вратата и докоснах папийонката. Същата или много подобна. Откачих я от карфицата и я закрепих грижливо на шията си. Жалко, че нямаше огледало. Интересно би било да видя как ще се съчетаят голите крака, мръсната риза и бялата папийонка.

Почуках на вратата.

— Влизай, Ник — изрече тихо наставник Пер. — Разблокирано е.

Докоснах вратата и тя се плъзна встрани.

— Добро утро, наставник Пер — казах аз, влизайки.

Тук, в „Бяло море“, стаята на Пер беше значително по-голяма. Трапецовидна форма, и цялото пространство при вратите запълнено от някакви простички уреди. Пружини, тежести, ръкохватки. Не беше трудно да се досетя, че това са спортни тренажори. Бяха ги вдигали и преместили към вратата, но още не бяха успели да ги изнесат. Навярно предишният обитател се е отнасял много сериозно към физическата подготовка.

— Минавай, Ник. Сядай.

Наставник Пер не ме погледна. Седеше с гръб към мен и наблюдаваше екрана, показващ фоайето, където спокойно спеше момчето-дежурен.

Креслата бяха далече, а не ми се искаше да сядам на неоправеното легло. Затова се настаних на седалката на един от тренажорите, подозрително наподобяващ велосипед. Ех, не ми е било писано да се прославя като велик изобретател, геометрите сами са успели да изобретят велосипеда.

— Защо са тези вахти до вратите, Пер? — попитах аз. — Децата трябва да спят нощем.

— Децата трябва да се научат на отговорност. И на първо място — на отговорност за другите. Това момче, уви, засега е далече от идеала.

Наставник Пер се обърна в креслото си. Изглежда ме внимателно. Разбира се, той вече ме беше видял — на екрана, и в погледа му нямаше любопитство.

— Много си преживял, Ник — каза той. — Ще ми позволиш ли да продължа да те наричам Ник?

— Защо не?

Наставникът въздъхна:

— Защото ти изобщо не си Ник Ример. Не си моят възпитаник.

Невъзможно е шмекерът да се победи в честна игра. Невъзможно е да се проникне тайно в цивилизацията от шпиони.

— Откъде е този извод, наставнико?

— От твоите реакции, момче. Ти се държеше почти като Ник... като имаме предвид амнезията, разбира се. Не се досетих веднага да отворя архивите на операция „Сянка“. Едва след всичко това... когато дойдох на себе си. Ник не би ме ударил, момче. Той би могъл да ме нагруби, да се разплаче, да излезе, да спре да ми говори. Но нищо повече. А за жителите на Сянката това е напълно нормална реакция. Символичен удар, знак на презрение.

— Не само за жителите на Сянката...

Значи геометрите бягаха от друга хуманоидна раса? От хора, способни да постъпват като мен?

— Може би, момче. Ядрото е голямо...

Те са дошли от центъра на Галактиката. Разбира се! Небе, пламтящо от звезди!

— Как да те наричам?

— Пьотър.

— Пьор? — Наставникът се обърка.

— Пьотър — изрекох аз, стараяйки се да изговарям колкото се може по-ясно буквите. В техния език „т“ беше съвсем меко, почти неуловимо. Оказа се много трудно да се превежда от руски на езика на Родината.

— Петер... — произнесе Пер, напомняйки ми за Елза от „Луфтханза“. Господи! А това беше преди по-малко от две седмици! Космодрумът на Хикси, халбата бира в бара... — Петер, кажи, Ник Ример жив ли е?

— Мъртъв е.

— Ти ли го уби?

— Не. Струва ми се, че той е бил добър човек, Пер. Не бих могъл да го убия.

— А лош можеш ли да убиеш?

— Мога — признах си аз. — Сега вече мога.

Наставникът извърна поглед. Погледна към пода, където стояха два още неразопаковани сака. Сигурно някъде в тях бяха снимките, които украсяваха стената в предишната му стая.

— Ти наистина приличаш на него... — прошепна Пер. — Но дори Ник не би могъл да се справи с гъвкавите... и да се добере гол до интерната.

Налегна ме някаква тъга. Всичко беше безнадеждно. Можех да геройствам колкото си искам, да се сражавам с пришълците и да пердаша отрепките на човешкия род. Но не можех да излъжа цял един свят.

— Какво ме очаква, Пер?

— Не санаториум, естествено. Санаториумът е за хора, пък макар и лоши.

— И все пак?

— Ние трябва да разберем кой си ти — информира ме сухо Пер. — Как си успял да ни догониш. Как си заменил Ник.

Засмях се:

— Да се разбере някоя цивилизация е значително по-лесно, отколкото някой отделен човек. А аз и това не успях. Вие сте като криво огледало. Всичко си е на мястото, а се отразява пълна уродливост.

— Така е от твоята гледна точка, Петер. — Наставникът небрежно отпусна ръка върху активатора на терминала. —

Възнамеряваш ли да се съпротивляваш на ареста, Петер?

— Не знам.

— По-добре не опитвай.

Той продължаваше да ме наблюдава упорито.

— Знаеш ли какво ще направя сега?

— Ще извикаш тук отряд регресори.

Наставникът се засмя. После стана сериозен и изрече преднамерено на глас:

— Контрол на средата. Двучасов снеговалеж на територията на интерната. Разпореждане на наставник Пер. Цел — урок по лошо време.

Аз мълчах.

— Знаеш ли защо искам да залича следите ти?

— За да не се тревожат децата.

— Правилно, Петер. Ти понякога се държиш почти като човек...

Разбира се, отпечатъците на босите крака върху снега са нещо страхотно. Нещо, което ще възбуди въображението на по-големите деца и ще даде храна за страшни приказки на по-малките. Но не и в случай, че наблизко има санаториум за тежко болни. Аз някак ще успея да потичам бос по снега. Когато преместят санаториума някъде далече-далече... и следите няма да предизвикат лоши мисли. Нека децата си спомнят легендите за ледените хора, да се поровят в книгите по история, да започнат да се закаляват...

— Наставнико Пер — казах аз. — Ти също ме изумяваш. Държиш се като човек. Но когато иззад следствието се покажат причините, те смърдят като мърша.

— Кой си ти, че да ни съдиш?

— Човек.

— Ти си чужд човек. Регресор на Сянката.

Едва сега чувството за безизходица ме напусна. Геометрите също грешат.

— Не, наставнико Пер. Вие толкова се страхувате от враговете, останали зад гърба ви, че не гледате напред. Тук, на края на Галактиката, има една планета на име Земя. И на нея живеят хора — същите като вас. Само че виждат света по друг начин.

Той мълчеше, обмисляйки думите ми.

— Ако говориш истината, толкова по-добре за Родината — каза най-накрая. — Светът на Сянката се оказа по-силен от нас. Но той е уникален. Възможни са идентични линии на еволюцията, но крайните резултати от развитието са различни. Кажете, Петер, вашата раса по-силна ли е от нас?

— Не — признах си честно аз.

— А вашите приятели? Аларите и кои там още?

— Те дори не са ни приятели — казах аз. — Другари по съдба, може би. Ние не сме идеални.

— Тогава...

— За разлика от вас ние съзнаваме, че сме пълни с недостатъци.

Пер вдигна ръце:

— Стоп! Спри, Петер! Проявяваш готовност за сътрудничество, оценявам това. Но нека да оставим признанията за Световния съвет.

— Няма да има признания — казах аз уморено. — Наставнико, нямам намерение да се отчитам пред вашия свят.

— Това агресия ли е? — попита Пер много спокойно. Надигна се от креслото — уморено, подпирайки се на страничната облегалка.

— Каква ти агресия! — отвърнах аз яростно. — Колко още възнамерявате да сте вкопчени в идеите си? Приятелство — неприятелство... Никой на света не се нуждае от вашата любов! Вие влязохте в нашия свят, а ние надникнахме във вашия. Аз надникнах! Тук не ми харесва, но нямам намерение да взривявам енергостанциите ви или да ви превъзпитавам. Живейте! Жал ми е за това хлапе, което е стояло цяла нощ под древния харпун и едва на разсъмване е рискувало да заспи. Жал ми е за Кати, която не рискува да каже нито дума в защита на любимия си! Жал ми е за Таг и Ган, които отведоха приятеля си в санаториума! Но това е ваше дете, това са ваши мъже и жени. Живейте! Ще си отида оттук, наставнико. Ще отвлека кораб, аз съм способен на това, не се съмнявай, и ще си отида. Но ако понесете приятелството си към нас — ще се върна.

— Нима твоят свят ще отхвърли приятелството? — попита сухо Пер. — Любовта към всичко живо, реда и увереността?

— Няма да ги отхвърли — признах си аз. — И точно затова няма да ви позволя да се доберете до Земята.

— Вземаш решение от името на цялата раса?

— Да.

— А имаш ли право на това?

— Не по-малко, отколкото Риг Воняция, когато е отровил света ви.

Трябваше да се убедя, че знае. И се убедих, виждайки омразата в очите на наставника.

— Ти си регресор на Сянката — каза Пер. — Ти излъга. Няма да си отидеш. Защита — старт!

Тъкмо се изправях от тренажора. Нямах намерение да пребивам наставника, исках само да си тръгна. Та дори и да се наложи да минавам по същия път, през водопровода...

Но въздухът около мен се сгъсти и стисна тялото ми с невидими ръце. Застинах като муха, в кехлибар.

— Нима си мислиш, че мога да повярвам на *не-приятел*? — попита уморено Пер. — Знаех, че ще дойдеш тук. Въпреки разказа на гъвките, въпреки здравия разум. Ник би дошъл... ако е в човешките възможности. А в теб има прекалено много от Ник.

Не можех да отговоря. Пространството около мен беше станало като гума, еластично и тежко. Не беше по силите ми да се помръдна от мястото си.

— През цялата нощ гълтах стимулатори и гледах през прозореца — продължи Пер. — Гъвките се срамуват от поражението и лъжат за гибелта ти, повтарях си. Съветът не иска да признае опасността и те смята за откачил регресор. Но аз разбрах, макар и със закъснение, но разбрах. Ти си пришълец в облика на Ник. Ти си *не-приятел*. И когато те видях да тичаш около сградата, не се учудих. Когато проникна в градината, не се учудих...

Не беше по силите ми да отроня нито дума.

— Ще остана тук, в „Бяло море“. В интерната на края на света. Моя е вината, че Ник Ример е попаднал в ръцете ви. Но ти, *не-приятелю*, ще разкажеш на Съвета всичко, което знаеш...

Да се намеся ли?

Да, куалкуа. Да!

Нима силовото поле не е преграда за моя симбионт?

— Ще те изследват, Петер — каза Пер, сякаш плюейки. — Ти...

Нещо стана. Лицето му потрепна, придобивайки странно глуповато изражение. Неприятна гледка — спретнат старец, от устата на който текат лиги...

— Защита — не старт — каза Пер. — Защитата да се изключи...
Защитата да се махне...

Гласът му беше монотонен и вял. Не неговата воля движеше устните му...

Гуменото желе около мен изчезна. Тръгнах безмълвно към Пер. Лицето на наставника започна да побледнява.

— Не искам да те наранявам — казах аз. — Не се бой. Ще си тръгна.

По челото на наставника изби пот. Устните му се размърдаха:

— Сянката...

— Аз дойдох от Земята — казах. — Успокой се...

— Сянката... — В погледа му имаше само омраза и ужас. —
Аз... аз...

Той падна назад.

— Куалкуа! — извиках и се хвърлих към Пер.

Не съм аз. Слаби съдове. Мозъчен кръвоизлив.

Подхванах тялото на наставника. Той ме гледаше с безсилна тъга.

— Не умирай! — извиках аз. — Не бива! Живейте, не ви желая злото!

Очите на наставника започнаха да се затварят.

Не съм аз.

Наставникът на Ник Ример умираше в ръцете ми.

Гледах затварящите се очи. Пер беше умрял от страх. Страх от непознатата за мен сила, страх от Сянката, накарала геометрите да се спасяват с бягство. Умираше, страдайки не заради собствената си смърт, а заради осъзнаването на факта, че регресорът на Сянката ще остане да живее в Родината в облика на Ник Ример. Така че в крайна сметка го бях убил аз. Също толкова сигурно, колкото ако бях забил нож в сърцето му.

— Не ви желая злото! — извиках. — Не!

Колко си приличат погледите на мъртвите! Очите на наставник Пер станаха също толкова пусти и спокойни, като на извратения Клей, убит от гъвкавия приятел.

— Не исках... — повторих, оставяйки тялото на Пер на пода. —
Не исках...

Той престана да мисли.

Приближих се към прозореца. Трудно беше да откъсна поглед от мъртвото тяло, и все пак погледнах студената тундра. Валеше снегът, поръчан от наставник Пер. Прикриваше следите ми. Сигурно Майчицата вече се бе вдигнала над хоризонта. Но тук продължаваше да е нощ. Прекалено плътни бяха оловните облаци, появили се неизвестно откъде. Урок по лошо време ли, наставник Пер?

Някога, много отдавна, на планетата Земя, седях в едно заведение със своето момиче. А на съседната маса някаква пияна жена постоянно повтаряше на кавалера си: „Да купиш цветя на жена си... цветя... Цветята могат да покрият всичко. Дори гроба.“

Не, снегът е по-добър от цветята.

Той наистина ще покрие всичко.

ГЛАВА 4

— Закълни се... закълни се, че няма... да ядеш — казах аз.

Какво е това клетва? И какво е това хранене? Нужни са ми образци от клетките му.

— Ще вземеш само образците.

Добре.

От ръката ми излезе тънка бяла нишка. Близна наставника по лицето и се прибра.

Няма да е трудно.

— Давай, куалкуа.

Огледалото в санитарния блок на наставника заемаше цяла стена. Стоях над тялото на Пер и гледах отражението си. Млад човек, разсъблечен, със студени сиви очи.

Не мога да премахна болката напълно.

— Давай.

Сякаш ме потопиха във вряла вода. Кожата ми почервения, всяко косъмче се откри ясно. По тялото ми преминаха конвулсии.

Аз търпях.

Нещо ме дръпна нагоре. Повдигна ме. Удължи ме. А аз се притеснявах от дребните лудории на куалкуа с ноктите, израстващи от пръстите ми! Паднах на колене, тялото ми омекна и се строполи върху трупа на наставника.

Болка...

Лицето ми се раздвижи отвътре. Очите изскочиха от очните кухини. Раменете ми се свиха. Краката се изкривиха.

Това не е завинаги...

Побрах се в лепкавите, вдървени колене на наставника Пер. Блудният син, върнал се при добрия си баща. Разкаях се, татко. Съгласен съм до края на дните си да паса охранените ти стада. Само ме пожали, докосни ме с ласкавата си ръка и заколи по-скоро отбитото теле. Благослови ме с мъртвата си ръка, наставнико...

... Виеше ми се свят. Тялото ми беше станало чуждо. Сухо, вдървено, старческо. Изправих се и се погледнах през погледа на

наставника Пер.

Сега съм пълноправен, макар и провинил се член на обществото на геометрите.

Наставника Пер.

Нима ми е съдено да продължавам да сменям облика си, преминавайки от тяло в тяло? Да се превръщам във врага си, за да го разбера? Да убия, да разбера, да се престоря?

Нима това исках?

Безумните стартове с древните „Протони“, сладостта на джамповете, позволеното от екзотиката на другите светове и радостта от завръщанията — ето кое беше моят свят. Грозен, безумен, лишен от надежда, но мой.

Кой съм аз, че да решавам съдбата на световите? Та аз никога не съм имал власт дори над собствената си съдба!

Но така се получи. Така се разиграха картите, раздадени преди хиляди години — на земляните, на силните, на геометрите. В края на старата история и в началото на новата винаги има някой, чиято роля е да поеме отговорността. Да реши. Вместо всички.

Без право на оправдание. Без надежда за снизхождение. Всяка постъпка може да се окаже грешка, когато на везните е животът и смъртта на цивилизацията. Трябва да се върна вкъщи. Да разкажа какви са геометрите. И мога да направя това в облика на наставника Пер. Да се прехвърля през транспортните кабинни, да взема кораб и да го откарам до мястото в космоса, където чака флотът на аларите.

Война. Конклавът срещу геометрите и техните приятели.

А мога да отида в Световния съвет. Да им разкажа за Конклава, за планетата Земя, изнемогваща под чуждо владичество.

Война. Конклавът срещу Земята и геометрите...

Не искам да вземам решение. Поне докато има сянка надежда...

Сянката...

Третата сила.

Тази, която е изплашила геометрите.

Може би в този свят все още има спасение? Път, който не признава студената логика на силните и злата добрина на Геометрите?

... Излязох от санитарния блок. Отчаяно, сякаш отново скачах в тъмния кладенец, сложих ръка върху терминала.

— Разписанието ми за днес!

Събуждане — след седемнайсет минути...

Разкикотих се на тъпата изпълнителност на управляващата система. Тя не контролираше съзнанието. Разпознаваше хората по пръстовите отпечатагъци или по генната структура. Но геометрите не допускаха машините в светая светих, в собствените си мозъци.

Запознанство с възпитаниците. Занятия. Преди четирийсет минути беше взето решение за провеждане на урок по лошо време. Отсъства по-нататъшен план за работа.

— Ще има уроци — обещах аз. Дори гласът ми беше станал чужд. Възсухият, треперещ, равнодушен глас на наставника Пер.

Управляващата система мълчеше.

— Как мога да се отърва от голямо количество органични отпадъци?

В санитарния блок има люк към шахтата за боклук.

Измъкнах ръката си от терминала. Неприятен край, наставнико Пер?

Нищо. Аз също не знам на какво бунище ще приключи пътя си... Само че не съм способен да направя това. Изобщо.

— Мога ли да напусна сградата? — попитах, след като активирах системата отново.

Аварийните изходи се намират на първи етаж.

Погледнах екрана, все още показващ фойето на първия етаж. Дежурното момче все още спеше.

— Още десет минутки, малкият — казах. — Става ли? Нека ти се присъни нова планета или *не-приятели*, които трябва спешно да се регресират.

Момчето продължаваше да спи и аз приех това за съгласие.

Върнах се в интерната, премръзнал до кости. Куалкуа не ми предложи термоизолация, а аз не го и молих.

В края на краищата не ми отне толкова много време да закопая в една преспа тялото на наставника Пер.

Прахта — в земята.

Леда — в снега.

При вратата — същата, която безуспешно се бях мъчил да отворя преди два-три часа — се изтупах и оправих късото и тясно според

земните мерки сако. Вратата се отвори послушно. Влязох във фоайето и се натъкнах на изплашения поглед на момчето, което се протягаше под никелирания харпун.

Значи все пак се беше събудил.

— Радостно утро, момче — казах аз.

— Радостно утро, наставнико — отговори той с тънко гласче.

Явно го занимаваше само една мисъл — дали съм видял, че е спал на поста си. Или по-скоро — каква е степента на вината му...

— Когато бях малък — изрекох аз тази глупава фраза, която се върти в главата на всеки възрастен, говорещ с деца, — понякога заспивах на пост. На нашия вход имаше... във... старинен плуг. С това нещо са орали земята в каменната ера. Та аз заспивах близо до него. Мисля, че не е чак толкова голяма беда, ако човек подремне малко преди разсъмване. Нали?

— Да — отвърна очаровано момчето.

Намигнах му заговорнически и тръгнах към стълбите. Нека момчето запомни, че наставникът му е простил прегрешението, а не, че е излизал да се разхожда под снега.

— Наистина ли не съм виновен, наставнико? — попита жално подире ми то.

Спрях се и го погледнах. Не, светът на геометрите изобщо не е пародия на безкласово общество, както ми се беше сторило отначало. Ако тук имаше пари в обръщение — нищо нямаше да се промени.

Това е свят на възпитание. Обучение. Напътствия.

Свят, въплътил мечтата на безумен педагог.

Свят, в който учителят, наставникът, е станал висше мерило за справедливост.

Наставниците могат да моделират децата както си искат. Да ги направят канибали или да ги накарат да правят слънчеви бани върху снега. Те са податливи като пластилин. Идеална суровина, идеално пушечно месо.

Ще разпространим приятелството из цялата Галактика!

Бих могъл да отида при момчето, да го прегърна и да му кажа, че никой на света никога не е виновен. Нито този, който спи на пост, нито този, който се прокрадва в нощта, бягайки от концлагера, наричан „Свеж вятър“. И дори човекът, чието тяло сега се вкочанява в преспата, също е невинен. Може би само онзи, който преди стотици години е

поел отговорността за света на геометрите, Риг Воняция или неговият наставник, са виновни...

Но това беше задънена улица. Защото всяка крачка, всяка дума променят тези, които са около нас. И пътят към ада е постлан само с добри намерения, а принципът за по-малкото зло, взет на въоръжение от регресорите, понякога е толкова съблазнителен и примамлив.

А освен това не можех да си позволя дори капка любов или нежност. Защото те се бяха превърнали в оръжие. Безотказно и смъртоносно.

— Изобщо не ти се сърдя — казах аз.

И точно това трябваше да кажа. Момчето се усмихна, изпълвайки се под древния харпун, с който предците на геометрите са пробуждали местните китове.

Тръгнах нагоре.

Интернатът се пробуждаше. Чувах леки шумове зад вратите, суетня, сънени вопли. Някои вече се бяха събудили, други се будеха в момента. Нормална детска глъчка. Но нима този уютен свят е по-лош от Земята? Измъчени деца, вечно пияни възрастни, училища, в които не учат на *нищо*, професии, които не носят радост?

По-лош е. Ако си позволя да се усъмня в това, съм обречен.

Както и беше мечтал Андрей Хрумов, бях станал еталон сам за себе си. А еталонът е лишен от съмнения. Метърът или килограмът не зависят от мечтите на продавачите или от претенциите на купувачите.

Светът на геометрите не ми харесва!

Значи трябва да се продължи нататък. По техните следи, през обратната страна на пространството и небето, лишено от звезди. Докато нощта не изригне с милиони студени искри. Докато светът на Сянката, накарал геометрите да избягат, не ми даде отговора.

Какво може да служи за мярка, когато разумът е отказал и сърцето те е предало?

— Радостно утро, Пер!

Усмихнах се приветливо на девойката, излизаща от стаята си. Тя беше наставница, но гледаше на мен с уважение и неловко съжаление. Че как иначе. Нали Пер се е провинил. А тя няма намерение да допуска подобни грешки. До неотдавна още са й промивали мозъка, сега вече е поела славната щафета.

— Радостно утро... зъз...

— Лори. Наставница Лори.

Къса пола. Късче плат, омотано около гърдите ѝ — тук наричат това „женска лента“. Черна коса. На Земята биха се заглеждали по нея, но по-скоро заради това, че е симпатична, а не заради странностите в облеклото. Според мен — прекалено пълна, но за вкусове не се спори.

Запознал ли се е с нея Пер вчера или все още не е успял?

— Бих искала да ви поканя на закуска — каза девойката. — Огладняхте ли?

— Малко.

Куалкуа в тялото ми със сигурност беше на друго мнение. А може би не. В края на краищата, Ник Ример беше значително по-масивен от наставник Пер. Къде трябва да се е дянала излишната плът?

— Ще дойдете ли в стаята ми?

В поведението ѝ нямаше нито капка еротика. Не защото наставник Пер беше прекалено стар. Просто не беше прието. Не беше нужно.

Отвличаше от приятелството.

Стаята на Лори беше по-уютна от моята. И тук имаше снимки на деца на стената, но бяха много по-малко — не наброяваха и двайсет. И много разноцветни плетени покривки — разхвърляни по пода, закачени по стените, наредени върху леглото.

— Много красиво! — казах аз честно.

Лори разцъфна:

— Наистина ли, Пер? Не съм много талантилива, но се старая...

Седнах на масата и започнах да наблюдавам безмълвно как девойката приготвя закуската. Две чашки горещо кафе, сипано от пластмасова кана. Шепа дребни питки, посипани със ситно нарязана зелена трева. Парчета месо в две порцеланови чинии.

Месото им е изкуствено, както успях да разбера. Или отгледано в резервоари, или синтезирано. Геометрите не убиват животни заради прехраната си.

— Ние много ви съчувствахме, наставник Пер — каза Лори. — Всички разбираме мъката ви.

Кимнах и се нахвърлих върху храната. Не знам как беше куалкуа, но аз вече бях доста гладен.

— Кажете... ако не е много тежко за вас... възпитаникът ви Ник Ример неизлечимо болен ли е?

— Абсолютно — отговорих аз, поглъщайки питките и парчетата месо. — Няма никаква надежда.

— Простете ми, Пер...

— Нищо, нищо — казах аз излишно бодро. — Какво ли не се случва.

Навярно напразно се държах толкова цинично. Лори ме погледна леко уплашено. Но аз вече бях набрал инерция.

— Той винаги е бил сложен възпитаник — казах аз злобно. — Пишеше стихчета, без да има ни най-малък талант. Измъкваше се през прозореца, вместо да се подготвя за новия щастлив ден. Спореше с мен. Можеше да се разреве или да спре да ми говори, вместо да си признае грешките. Много труден характер! И когато изгуби паметта си, а с нея и всички наложени от мен навици — печалният резултат беше закономерен.

Е?

Момиче, та ти имаш умни очи! Плетеш покривки, макар и това да не е призванието ти! Кажи на стария наставник, че не е прав!

Или поне премълчи!

— Не се измъчвайте, Пер. — Тя докосна ръката ми. — Никому не е по силите да се справи с подобна ситуация.

Те са непробиваеми.

— Вземете нова група — каза ласкаво Лори. — И ще отгледате нови възпитаници, които ще изкупят вината на Ример.

— Така и ще направя — съгласих се аз, преглъщайки с усилие последните парчета месо.

Да бягам. Трябва да бягам оттук. Преди да се разтопят преспите под прозореца, преди гъвкавите приятели да осъзнаят, че Ник Ример се е измъкнал жив, проявил свръхчовешки способности.

Дори и да има най-малка възможност, трябва да измина пътя на геометрите в обратната посока. Да се върна в ядрото на Галактиката, където дори силните няма да могат да се доберат до мен. Да намеря Сянката.

А ако ми провърви и това се окаже спасението?

— Още питки? — попита Лори. Леко потръпнах от ласкавия й глас. По-добре да станеш готвач, момиче. А още по-добре — да се

омъжиш, да си народиш деца и да ги възпитаваш самостоятелно, да ги глезиш с пирожки и козуначени кифлички.

— Не, благодаря.

Станах и погледнах през прозореца. Духаше безмилостно. Виеше се сняг и се забиваше в стъклото. Зад облаците се виждаше слаба слънчева светлина, но от нея нямаше никаква полза.

— Някой е поръчал лошо време... — каза замислено Лори.

— Аз. Реших... за урок. Урок по лошо време.

— Да, интересно решение — съгласи се Лори. — Избрахте ли си вече възпитаници?

— Не.

— Вземете трета младша група, наставник Пер!

— Добре — съгласих се аз. Не е ли все едно кои деца ще ми зачислят? Нямам намерение да се задържам тук.

— Най-трудните момчета... — каза Лори с въодушевление. — Веднага ще се потопите в работата, Пер! Това е много интересна група, но никой от нас не може да се справи с нея. Няма никой с вашия опит...

Засмях се беззвучно, без да обръщам лицето си към Лори.

Благодаря за доверието. Наставник Пер сигурно би оценил съвета ти.

Разбира се, не бих и успял да се задържа дълго. Куалкуа може да имитира идеално външността, но аз изобщо не мога да се държа като Пер.

Трябва да печеля време. Два-три часа — докато наставниците се разотидат за занятията с възпитаниците си. После ще вляза в кабината и ще си тръгна.

Космодрумът на геометрите на практика не се охранява. Достатъчно ще бъде да хвана който и да е пилот, да го зашеметя и да дам на симбионта възможност да вземе клетъчна проба. После ще сменя облика си и ще се кача на кораба.

А за по-нататък не си струва да гадая отсега.

Бих предпочел да си седя в стаята на Пер. Струваше ми се, че с това няма да наруша етикета, а затвореността на току-що пристигналия

наставник щеше да се стори основателна на всички. Та той е преживял толкова много със своя безумен възпитаник...

Но при мен дойдоха гостоприемната девойка Лори и някакъв непознат младеж със същата жалостива почитателност в погледа. Навярно целият персонал в този интернат е млад.

— Да ви съпроводим ли до трета група, наставник Пер? — предложи Лори. — Те вече ви чакат.

Младежът не бързаше да ме поздравява. Очевидно се познавахме. Затова аз закимах с охота, избягвайки всякакви разговори.

Групата, с която на наставник Пер така и не му беше съдено да работи, живееше на дванайсетия етаж на кулата. Вървах послушно след Лори и непознатия.

— Ако искате, наставнико, ние можем да присъстваме...

— Не, не, няма нужда — възразих аз. — Вие си имате своя работа.

Само наблюдатели ми липсваха.

— Те са тук — обади се за пръв път младежът. — Сложна група, наставник Пер. Много високо равнище на критичност. Налага се да ги убеждаваме буквално във всичко.

— Ще се справя — обещах аз. — Не се безпокойте.

Съпроводен от внимателните им погледи, влязох в стаята на трета група. Младите колеги на наставник Пер усещаха, че нещо не е наред.

Значи не си струваше да се бавя.

... Геометрите позволяваха на възпитаниците си да проявят фантазия във вътрешния интериор. Навярно с течение на времето този стремеж отминаваше от само себе си. Не защото те не се стремяха към красота или към индивидуалност, просто за тях домът, вече бях успял да се убедя в това, бе само място за сън и защита от лошото време. Тяхното общество бе разтърсващ пример за цивилизация на екстраверти. Свят, насочен към експанзия. И при това напълно щастлив свят.

А тези деца просто не бяха успели да намерят достойна цел за изразходване на силите си. Нямаха лаборатории или работилници, а само една-единствена стая, която смятаха за свой дом. По-скоро дори крепост... без да знаят в наивността си, че наставникът е способен да надникне в нея по всяко време на денонощието.

Стените тук бяха покрити с релефно сиво платно, доста успешно имитиращо зидария от обли камъни. Таванът — платно с имитация на дърво. Подът — странен килим, наподобяващ плътно свързани снопове слама. Светилниците, със сигурност електрически, бяха скрити в потъмнели медни чаши, висящи на вериги от тавана. Не светеха силно, но прозорецът беше покрит изцяло с плетено перде с неопределен цвят. Леглата бяха груби, дървени, масата, макар и безукорно чиста, беше старателно издраскана и със забит в средата нож.

Четирите деца със спретнатите, безшевни дрехи на геометрите — шорти и светлозелени ризи — изглеждаха малко не на място тук. Бяха на по единайсет-дванайсет земни години. Седяха направо на пода, с лица към вратата. Явно чакаха появата ми.

— Здравсти — казах аз. — А не успяхте ли да се сдобиеете с дрехи от крепостната ера?

— Здравейте, наставнико — отговори сериозно едно от момчетата. Червенокос, като загиналия в ядрото на Галактиката приятел на Ник, Инка. Слабичък. С напрегнат поглед.

Впрочем погледите и на четиримата бяха напрегнати. Не уплашени, разбира се, защо деца на геометрите ще се боят от наставниците? Просто предпазливи, съмняващи се, преценяващи.

— Имаме си дрехи оттогава — продължи момчето. — Само че се препоръчва да ги обличаме в свободното си време. А сега има занятия.

Ясно. Не се набърквай в игрите ни, наставнико. Остави ни нашата свобода.

Приседнах до момчетата на пода — по дяволите, колко непохватно се оказа тялото на Пер — и попитах:

— Как се казвате, момчета?

— Нима не знаете, наставнико? — смая се непресторено червенокосото момче. Другото, светлокосо, къдраво, с муцунката на сънливо ангелче, добави меланхолично и с удоволствие:

— Толкова много файлове са събрани за нашата група...

А аз с удоволствие бих се заел с тези хлапета. Бих опитал да разбера откъде са се взели в света на геометрите такива учтиви, но инатливи момчета, играещи не на регресори, а на крепостната ера... Последната ера, в която на тази планета е имало свобода. Това би било чудесно. Ако имах на разположение десетина години, дори бих ги

възпитал. Така, както трябва... от моята гледна точка. И те също биха станали наставници... биха променили този свят.

И би се получила прекрасна битка срещу геометрите със собственото им оръжие. И ако освен това изобретя чума, поразяваща избирателно само наставниците — сходството би било пълно.

— Не съм гледал файловете ви — казах. — Това би било малко нечестно, нали? Нямам никакви данни за вас.

Момчетата мълчаха. Изглежда бяха виждали много наставници. И всякакви методи за установяване на топли, дружески отношения...

Въздъгнах. Не разполагам с десет години, за да би помогна, момчета. За съжаление. И нямам на разположение дори десет дни, за да се сприятелим. За щастие.

— А защо именно крепостната ера, момчета? — Огледах стоята. — Защо не костената или морската? Нима са по-малко интересни?

— Това е преломният етап в развитието на нашата цивилизация, наставнико — съобщи червенокосото момче. — Кръстопът.

— Точка на избор на съдба — потвърди къдрокосият. — Светът ни е можел да стане съвсем различен, ако не са били събитията от онези времена. Не сте ли съгласен?

Колко жалко, че нямам няколко години на разположение...

— Съгласен съм — признах аз. Станах — ставите в старческото тяло изхрущяха недоволно. — Нали нямате нищо против да отворя прозореца, момчета?

Нямаха нищо против. Впрочем не бързаха и да ми помогнат. А също и да се запознаят. А двама дори не бяха благоволили да се включат в разговора... отчаяни малки бунтари.

Дръпнах пердето. Стъклото, както и очаквах, беше прозрачно. Четворката не падаше толкова ниско, че да използва техника. Освен няколко електронни книги, захвърлени по леглата.

Навън бушуваше мътна виелица. Службата по метеорологичните условия беше изпълнила последното нареждане на наставника Пер. Светлото петно на слънцето едва се виждаше през облаците. Няма да наричам повече чуждата звезда „Майчица“.

— А сега не може ли да се промени светът? — попитах аз. — Какво е това точка на избор на съдба? Някоя заградена дата в календара? Съвсем случайна чумна пандемия? Решение на Световния съвет?

Момчетата зад гърба ми мълчаха. После червенокосият — разпознах гласа му — каза:

— Не, наставнико. Точката на избора на съдба е ден, в който светът губи нещо.

— Но нали и пчели нещо?

— Губи хиляди пътища, а пчели само един път. Като кълбо, сложено на върха на хълм. Няма да се задържи дълго там, ще се търкулне. Достатъчно е само някой да го побутне леко. Затова пък когато се търкулне надолу, вече не е толкова лесно да се върне обратно.

Някой изсумтя и прошепна:

— Отново детските ти сравнения... ох!

Изчаках разправията да утихне, после казах:

— Правилно. Само че в живота няма възходи и падения, еднакви за всички. Някои стоят отдолу, виждат, че светът се сгромолясва върху тях и не могат да направят нищо. Други гледат отгоре и мислят, че кълбото се търкаля по единствения възможен път. А трети...

Направих пауза и, естествено, едно от момчетата не издържа:

— Стоят там, където се търкаля кълбото?

— Правилно. — Обърнах се и го погледнах. В него нямаше нищо забележително — мургав, тъмнокос, с малко дръпнати очи — на Земята биха го взели за азиатец. — Точно така. Някои стоят на пътя, по който се носи светът. И виждат, че всъщност светът е неподвижен. Че е застинал и е готов да рухне. И тогава могат да протегнат ръка и да го бутнат в необходимата посока. Ако се решат, разбира се. Та нали не съществуват правилни посоки.

— А как са се озовали в тази точка? — попита неочаквано къдравото момче.

Свих рамене:

— Може и да не са се старали особено. Светът сам ще те... отведе. Важното е да разбереш, че сега е твой ред да протегнеш ръка и да го побутнеш... Момчета, а нали сега трябваше да имате урок!

— Мисля, че той вече започна, наставнико Пер — каза червенокосият. — Аз се казвам Тил, наставнико.

Не, всъщност името му прозвуча малко по-различно. Но в него наистина имаше нещо от Тил. Усмихнах се, заставяйки с усилие лицето на наставник Пер да се подчини. Той нямаше тази усмивка, с която бях свикнал. С тялото на Ник няхах подобни проблеми.

— Аз съм Грик... — Това беше къркосуи.

— Аз съм Лаки... — Това бе „азиатецът“.

— А аз съм Фал... — изрече мълчалото до момента момче.

Дори очите на всичките се промениха. Престанаха да бъдат предпазливи. Станаха... като на бездомни кученца, приближаващи се към нечий крака на спирката. Сигурни, заради възрастта си, че няма да последва паника, но и даващи си сметка, че не всеки ще им позволи да се притиснат до краката му.

Ще ви пречупят, деца. С всичките ви съмнения, искания и високо равнище на критичност. Няма къде да отидете, когато с работата се захване наставник от нивото на Пер. Може би дори заложеният във вас потенциал — способността да криввате от правия път, да поставяте въпроси и да намирате отговори — няма да пропадне.

И някога ще седите на уютните масички на Световния съвет и в уютна, почти домашна обстановка ще решавате накъде ще се търкулне вашият свят...

От вратата се чу приглушен, боботец тътен. Сякаш удари камбана.

Момчетата се спогледаха.

— Някой е дошъл, наставник Пер — съобщи Грик. — Пришълец на портата!

— Това е за мен — казах аз без ни най-малко съмнение. — Моля те, отвори портата.

Благодаря, че ме допускате до играта си, момчета. Но игрите свършиха.

Грик пробяга смешно върху „сламата“ на четири крака и тупна с длан по вратата. Със сигурност вратата им не се заключваше както трябва и всеки наставник би могъл да влезе, без да пита. Но засега не разрушаваха илюзията на децата за защитеност.

Пред вратата стоеше Кати.

Дори не се учудих. Вътре в себе си бях готов да видя зад гърба й Таг и Ган с медицински парализатори в ръце. Че даже и цял отряд. И да чуя: „Край с игрите, регресоре на Сянката!“

— Здравейте, момчета... Здравейте, наставник Пер. — Отпуснала ръка на рамото на момчето, тя ме гледаше. Не подлия шпионин, влязъл първо в тялото на любимия й, а после в кожата на наставника. Гледаше ме тъжно и предано.

— Здравей, Кати — казах аз.

— Наставнико, простете ми, че прекъснах урока ви, но трябва да поговоря с вас много спешно. Аз... ще почакам...

— Ще поговоря с теб сега — казах. Погледнах Грик, наслаждаващ се на допира на ръката ѝ и правещ физиономии на приятелите си, на останалите момчета. — До после, момчета. Много ми харесахте.

— Скоро ли ще се върнете, наставник Пер? — попита с тих глас Тил, когато тръгнах към вратата... към портата на тяхната малка, обсадена и обречена крепост.

— Не знам — отговорих аз с лъжата, която беше най-близо до истината.

В коридора Кати ме хвана за ръката. Без да говорим, заслизахме по стълбите и някъде на петия етаж, усмихвайки се неловко, тя ми каза:

— Те вече са влюбени във вас, наставнико. За най-трудната група — това е изумително.

— Те са най-нормалните тук — казах аз.

— И също са във възторг от крепостната ера... като групата на Ники...

Класът ѝ потрепери.

— Какво се е случило, момиче?

Кати неочаквано изхлипа и се вкопчи в мен с всичка сила.

— Наставник Пер... Моля ви, простете на Ники, наставнико!

ГЛАВА 5

Вървахме из парка, грижливо отглеждан под стъкленото небе, и Кати, все още хлипайки, говореше:

— Аз разбирам... разбирам, наставнико... Това изглеждаше чудовищно. Но нали той е болен?

— Ник е избягал от санаториума — казах аз. — Знаеш ли?

Тя кимна безмълвно.

— Не му се сърдя — казах, потрепвайки от този чудовищен фалш, който се криеше сега в думите ми. Но нямах сили за истината! — Не се сърдя на Ники.

Впрочем наставник Пер би казал същото.

— Всичко това е заради паметта — каза Кати убедено. — Когато се лишим от паметта си, остава само същността. Душата. Нали знаете, той беше много импулсивен. Много несдържан. Реагираше на всичко със сърцето си. Вие му помогнахте да преодолее себе си, Пер. Да стане нормален човек. Но това все пак се е разрушило. Когато е изчезнало възпитанието, Ник е изгубил връзката си с обществото. Оказал се е... с оголено сърце. Против нас, умните и разбиращи всичко... Дойдох тук, разбрах, че не мога... че съм длъжна да поговоря с вас. Вие сте длъжен да разберете Ники, наставнико.

— Какво мога да направя, Кати? — попитах, криейки се зад облика на Пер. — Той е напуснал санаториума. Нападнал е гъвкавите. Сега никой не знае каква ще е съдбата му.

Спряхме близо до транспортната кабина. Беше тихо — тук, в този малък парк на полярния интернат. Изглежда дори никой не се криеше в храстите, за да следи цвърчачите или да дебне случайните посетители.

— При вземането на решението е трябвало да се има предвид състоянието на Ники — каза твърдо Кати. — Вие сте били длъжен да постъпите така. Да настоявате за друго наказание. Или... да скриете случилото се.

— Обвиняваш ли ме? — попитах объркано аз. Или вече не аз? Наставникът Пер, оживял в мен? Наставникът Пер, готов да победи

геометрите със собственото им оръжие, да възпита пета колона в снежната пустош, да лъже и да поучава — заради благородни цели?

— Да — отговори спокойно Кати. — Обвинявам ви, наставнико. И мога да повтора това пред Световния съвет.

Не, този свят изобщо не е безнадежден. Той дори не е статичен. Той се носи по наклона, но сега аз стоя на пътя му. И полетът му, и сгромоляването му са равнина за мен. Достатъчно е само да протегна ръка и да го побутна.

Какво сладко изкушение — да повярваш за миг в себе си!

— Ники имаше стихове — каза тихо Кати — Той ми ги декламираше — много отдавна. Знаете ли, той сякаш усещаше, че с него ще се случи... подобна беда...

Мълчах, не я прекъсвах. Тя не беше дошла тук, за да обвинява наставник Пер, не искаше да ходатайства за изгубилия се в снеговете и почти със сигурност мъртъв Ники Ример. Просто ѝ беше нужен някой, с когото може да си поговори за него.

А Таг и Ган не я устройваха. Може би заради това, че бяха успели да ми извият ръцете зад гърба?

Кати изрече замислено:

*Всичките ми спомени са скрити
в голяма златна топка.
Топката търкулна се по коридора...*

И аз, скрит в тялото на наставника Пер, потрепнах, спомняйки си за стиховете на Ники.

Странните стихове за човека, който е искал само да влезе през вратата, без да знае, че зад нея го чака чужда памет.

*Но топката вкара в главата му спомени,
които бяха мои.
И той се представи
с моето име вместо със своето,
когато влезе през вратата.
Сега поне за малко мога*

да съм спокоен.

Ник, Ник, Ники... момче от чуждата, далечна планета, толкова подобна на Земята... Било ни е съдено да се срещнем — макар в мига на срещата ни вече да си бил мъртъв. И все пак ти си в мен и част от теб все още е жива. За разлика от наставника Пер, подир когото няма да остане нищо.

Ти ще живееш, докато аз съм жив. И може би за пръв път в живота си ще бъдеш спокоен. Макар и за малко.

А Кати продължаваше да рецитира стиховете с лекота, без да се напруга, тя ги помнеше наизуст, и аз настръгнах, защото знаех какво ще каже по-нататък:

*Спомените ми станаха негови.
И аз сега не помня нищо.
А той изтича да поплаче
на гроба на дядо ми,
укротителят на диви зверове,
който може би не беше най-добрият,
но не беше и най-лошият от хората.*

— Той беше добър поет — казах аз. — Той беше истински поет, Кати.

— Мога да продължа — каза тя.
Аз също можех. И продължих:

*А паметта
от какво се състои,
как изглежда,
и какъв ли вид
добива после...*

— Не знаех, че Ники ви е рецитирал стиховете си, наставнико Пер — каза Кати замислено и сякаш дори неловко. — Та той написа тези стихове преди три месеца. Наставнико, нима знаехте, че Ник продължава да пише стихове? Наставнико?

Мълчах. Нямах какво да кажа.

— Наставник Пер, вие ги рецитирахте много хубаво. — Кати не откъсваше от мен погледа си, изпълнен все повече и повече с недоумение. — Почти като Ники. Като Ники.

Ето че те хванаха, Петя Хрумов.

Има едно такова нещо, наречено душа, и тя се подправя много по-трудно, отколкото формата на лицето или генотипа.

— Вода... — помолих я, сядайки на земята. — Кати, донеси ми вода. Аз... лошо ми е. Вода!

Секундното объркване и неясното подозрение се бореха в нея с готовността да се притече на помощ. После Кати хукна да бяга към тунела, водещ към сградата на интерната.

А аз скочих и с всичките сили на старческото си тяло се хвърлих към транспортната кабина.

Край. Отдыхът свърши. Започна бягството.

И, въпреки всичко, Ник Ример, благодаря ти за стиховете!

Забих юмрука си в гъстата течност на терминала.

Мигът, през който управляващите системи на геометрите, тези куци електронни мозъци, осъществяваха контакт с моя мозък, беше дълъг и тягостен. Издадох се. Разкрих се.

И изгубих шанса да си почина, да поседя ден-два в топлия интернат...

Точка на пристигане?

— Наставнико!

Обърнах се и срещнах погледа на Кати. Тя се беше върнала. Бе застинала като вкаменена на края на полянката, гледайки Пер, който преди малко се държеше за сърцето, а сега се готвеше да бяга.

Прекалено малко от наставник Пер имаше в мен. Само плътта.

Душата му ми беше чужда.

И Кати усети, че нещо не е наред.

Уточнете точката на пристигане!

Къде да бягам? Къде няма да се досетят да ме търсят на първо време? Къде мога да се скрия, да спася безценния си живот, своето два

пъти сменено тяло?

Кабина?

Дори не успях да се зарадвам. Управляващата система беше прочела мислите ми и ги бе сметнала за заповед. Чудесно.

— Първа! — извиках.

Влезте.

— Наставнико! — закрещя Кати, когато се хвърлих през отворилата се врата. — Наставнико?

Тя скочи към кабината и аз видях лицето ѝ през мътното стъкло, усетих напрегнатия и вече изпълнен с разбиране поглед.

После отдолу проблесна синкава светлина.

Бягство.

Всичко, което ми е останало. Да се крия, да се спотайвам, да се изплъзвам. Един човек не е достатъчен, за да промени света.

Мястото на пристигане. Освободете кабината.

Постоях секунда преди да изляза. През стъклото проникваше светлина — неравномерна, блещукаща, яркочервена.

В каква преизподня ме е откарала транспортната кабина?

Пристъпих през отворилата се врата и застинах.

Тъмнина. Тук е нощ. И кой знае защо ми се струва, че тази нощ е вечна. Горещо. И тази горещина е също така вечна като тъмнината. Въздухът е тежък и задушен, изпълнен с миризма на пепел.

Откъм гърба ми подухна лек ветрец, но той също беше горещ и лепкав.

Кабината стоеше на ръба на огромна каменна чаша. Отначало ми се стори, че това е кратер на вулкан — отдолу, на дълбочина един километър, идваше тъмночервена светлина, наподобяваща лава. Но черният камък беше излъскан до огледален блясък, до онази правилност, до която природата никога не стига, но която толкова много се харесва на геометрите.

Тясната тераса, минаваща по ръба на чашата, беше буквално претъпкана с транспортни кабинички. На всеки сто крачки... на всеки петдесет метра — цилиндър от тъмно стъкло, едва различим по лилавия си отблясък. Върху каменната площадка имаше хора — много

нарядко и далече един от друг. Размити силуети — сенките от червения огън, бушуващ далече долу.

Тръгнах към ръба на чашата като омагьосан. Никакви огради. Никакви светлинни указатели, силови полета, площадки, отделящи каменната тераса от пропастта. Изумително. Геометрите много обичат живота. Какво може да ги накара да построят *такова нещо*?

Чаша от черен камък с люлеещо се на дъното езеро от тъмночервен пламък, мараня, а нагоре към тъмното, дори лишено от звезди небе, се вдигаше стълб от горещ въздух.

Тишината е жива и поглъща звуците — не просто липса на звук, а Тишина с главна буква.

Ударих с крак по камъка — звукът потъна в тишината, жалък и безпомощен.

Обърнах се — освен искрящия контур на кабината, зад гърба ми нямаше нищо.

Сякаш тази чаша, загребала тъмен огън, се намира извън времето и пространството. Извън света на геометрите. Във вечната нощ.

Защо е създаден този тъмен олтар в рационалния и правилен свят на Родината?

— Прощаване... — прошепна нощта. Глас, идващ отникъде, именно глас, а не телепатичен сигнал.

Обърнах се към чашата — точно навреме! — и видях как над каменния кратер, над червения пламък за миг се появи малка тъмна песъчинка. Беше прекалено далече, за да видя очертанията на човешкото тяло...

— Гарс Ениен, оператор на киберсистеми, прощаване...

Песъчинката падаше надолу, разцъфвайки с венец от бял дим. Плътта не докосна огненото езеро — разтвори се по средата на пътя, издигна се нагоре, към тъмното горещо небе.

— Прощаване... Рини Сако, възпитаница, прощаване...

Още едно тяло се понесе надолу, превърна се в дим и се възнесе към небесата на геометрите.

— Прощаване... Данге Крин, оператор на кваркови реактори, прощаване...

Стоях над чашата на крематориум. Най-големият и странен крематориум, който можех да си представя.

Навярно има много такива погребални вулкани. Дори в такъв уютен и безопасен свят сигурно често умират хора.

Но на мен ми стига и тази сцена. До края на дните ми. Тъмнината, осветена само от изкуствено създадения пъкъл на дъното на кратера, лилавите искри на кабините, редките силуети на хора и разсичащият тишината равнодушен глас.

— Прощаване... Хати Лене, дете, прощаване...

За да разбереш живота на извънземните, трябва да видиш смъртта им.

Може би така е правилно — плътта да се превърне в пепел и да се издигне към небето, за да се слегне на земята и порасне отново с тревите и дърветата?

Само че все пак е нужно още нещо освен стерилни огнени пещи и балконче за скърбящи приятели.

Поне груб циментов обелиск до ямата в глухата сибирска тайга. Временен обелиск, така и останал несменен от гранитна плоча. И все пак той стои там, в другия свят, в моята Родина. И при него можеш да отидеш, да допреш чело в грапавия ронлив камък и да прошепнеш: „Аз дойдох...“

Дори без да знаеш, че говориш сам със себе си...

— Прощаване...

— Пер?

Обърнах се, осъзнавайки, че все повече и повече съм се навеждал над ръба на чашата. Още някоя и друга секунда — и щях да стана част от света на геометрите. Простичко и надеждно.

Гласът на Кати ме спря навреме:

— Кой си ти?

Тя стоеше до кабината, опирайки се с едната си ръка на стъклената стена зад гърба си. Сигурно я беше страх.

Поне от собствените ѝ догадки.

— Кати, искам да остана сам — казах ѝ с гласа на наставник Пер.

— Кой си ти?

Аз мълчах.

Какво бих могъл да кажа? „Аз съм човек от планетата Земя. Пилот на компанията «Трансаеро». Аз съм този, който влезе в тялото на Ник. Този, който уби наставника Пер.“

— Ники? — прошепна тя. — Ники, ти ли си това? Аз знам! Ники, какво се е случило с наставника? Какво се е случило с теб, Ники? Ники!

Нещо в мен се пречупи от погледа на тази измъчена, уродливо подстригана девойка, малко живо зъбно колелце от света на геометрите. Чужда за мен, но много близка на Ник Ример девойка.

Лицето ми се разтопи, протече.

— Прощаване...

Вие не умеете да живеете, геометри. Във вашето благоустроено общество, със сведени до минимум потребности и ампутирани емоции, със стремежа си да ощастливите целия свят — вие отдавна сте мъртви. И макар че наставниците могат още дълго време да галванизират трупа — в него не е останал живот.

Когато смъртта се превръща в спектакъл, нещо не е наред.

— Аз съм Пьотър Хрумов — казах, пристъпвайки към Кати. Лицето ми пламтеше като от изгаряне, сега това беше лицето на Ники Ример и за миг в очите ѝ пламна радост, примесена с ужас. Но аз се променях отново, издължавах се, мускулите ми се разширяваха, тялото ми се разтягаше в раменете, скулите изпъкваха, а очите ми променяха цвета си...

— Прощаване...

— Аз съм пришълец — казах. — Не съм Ники. Прости ми. Откъде да знам, че някой го обича? Ники е мъртъв.

Тя заклати глава и отстъпи.

— Ники е мъртъв — повторих аз. — Почти. Само в мен е останало нещо от него... извинявай...

Това беше като да обличаш отново стара дреха, с която си свикнал. Моето тяло, тялото на Пьотър Хрумов, се върна при мен с лекота, без чудовищната болка, която ми бяха донесли обличките на Ники и Пер. Навярно някъде вътре в себе си аз си оставах аз. До края.

Очите на Кати се разшириха. Тя гледаше към мен — пришълеца, сменил последователно, за една минута, две познати ѝ тела. Дрехите на наставника се късаха на раменете ми. Сигурно ѝ изглеждах като чудовище.

Или вече отдавна бях такъв?

Куалкуа, променящ послушно плътта ми, мълчеше. Може би се беше подчинил напълно. Или вече до такава степен се бяхме слели, че

нямаше нужда да разговаряме?

— Сянката... — прошепна Кати.

Навярно за тях няма нищо по-страшно и по-голямо проклятие.

В гласа на девойката имаше гнусливо отвращение и ужас.

— Тръгвам си. Не бива да ме следваш.

Не знам на какво се надявах. На набития в подсъзнанието й стремеж към послушание? На това, че току-що бях в облика на наставника Пер?

На този кратък миг, в който изглеждах на Кати като Ники Ример?

Тя ме удари. По-точно — опита се да ме удари... Отбих удара й с лекотата, подарена ми от куалкуа. Хванах ръката й, издърпах я нагоре, освобождавайки си пространство за удар. Толкова лесно беше да нанесе ответен удар — който за дълго време би я лишил от сили да ме преследва.

Докоснах с длан бузата й. Лека и предпазлива ласка — тя обичаше друг. И това, че той беше мъртъв, а прахта му никога нямаше да се върне в небето на Родината, нямаше никакво значение.

Девойката застина.

— Не исках — казах аз. — Прости ми.

Тя не направи повече опити да ме спре. Докоснах корпуса на терминала, без да откъсвам поглед от нея.

Място на пристигане?

Най-близкият космодрум на Далечното разузнаване.

Място на пристигане?

Грешах в нещо. Може би космодрумите нямат собствени транспортни кабинни?

Кабината, разположена най-близо до главния космодрум на Далечното разузнаване.

Паузата отново се оказа прекалено дълга. Но все пак вратите се отвориха.

Влязох и погледнах към Кати — тя ме наблюдаваше като омагьосана. Извинявай, момиче.

— Ники! — закрещя високо и яростно. Вратите се затвориха, пресичайки вика, но тя продължаваше да вика, удряйки с юмруци тъмното стъкло.

Никога няма да ми прости.

Вероятно транспортните кабиничи съхраняват информацията за мястото на последното прехвърляне, как иначе Кати бе успяла да ме настигне? Но сега няма да хукне подире ми. Безумното ѝ подозрение се е потвърдило и е време да вдига тревога. Да вика помощ.

Защо не я спрях? Беше толкова лесно — да приспя девойката, да я зашемета, да я парализирам.

Синята светлина избухна под краката ми и аз бегло си помислих, че в призрачната светлина на хиперпрехода изглеждам като истинско чудовище. Разкъсани дрехи, свличащи се от тялото ми, кожа, покрита с червени петна...

После зад тъмното стъкло грейна слънце.

Стоях дълго време, без да се реша да изляза през отворената врата. По този начин мръсните и пропаднали скитници застиват на прага на чужд дом, спрени от чистотата и свободата. Чистота, която не им принадлежи.

И все пак трябваше да тръгна. Излязох от кабината и се спуснах по каменните стъпала на ниския постамент, на който стоеше стъкленият цилиндър. Крехък паметник на пустия бряг.

Последният паметник на свободата...

Океанът шумеше. Вечен и еднакъв — какъвто е в света на геометрите, такъв е и на Земята. Винаги и навсякъде океанът е бил свободен. В него могат да изливат отрови, по него могат да чертаят граници. На брега могат да строят космодруми, с които в небето да отлитат кораби, носещи приятелство.

Но океанът си живее.

Океанът не помни огорченията. Също като небето, той вярва в свободата, също като небето — не понася преградите. Стоях върху мокрия пясък, вълните облизваха краката ми и беше толкова лесно да повярвам, че чуждата звезда отгоре е моето Слънце, а солената вода — древната люлка на човечеството.

Само дето бреговата линия е прекалено равна. Права като хоризонта и също толкова фалшива. Ако тръгна покрай брега, нищо няма да се промени — от дясната ми страна ще се заредят ниски, сякаш подравнени горички, отляво ще съска приборят. Само пясъкът под краката ми ще смени цвета си — от жълт ще стане бял, от бял — розов, от розов — черен, и после всичко отначало. Плажната ивица незабележимо за погледа ще завие надясно, ще се покрие със сняг,

после отново ще се простира пясък, и някога, не много скоро, ще се върна в същата точка, където вълните все така ще гаят брега...

Един човек е достатъчен, за да промени света.

Пристъпих, и водата със съскане запълни следите ми.

Светът вече е прекалено малък, за да го оставя на мира.

Независимо дали искам, или не, душата на Ник ще остане завинаги в мен. Част от този свят. Той ще живее. Или аз ще живея — вместо него.

Само на морето и на небето им е познат покоят.

Вдигнах дясната си ръка и я погледнах — и пръстите ми започнаха да се удължават. Моделирах ги с поглед, превръщайки човешката плът в остри, извити нокти.

Впрочем имам ли правото да се наричам човек?

Някъде далече, далече Ник Ример, който не беше сред живите, шепнеше:

*А паметта
от какво се състои,
как изглежда,
и какъв ли вид
добива после...*

Откъде да знам отговора, Ник?

*Един човек е достатъчен,
за да промени света.*

Но аз не съм сам.

Аз вече никога няма да бъда сам.

И значи ще успея да направя нещо.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.